

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ν' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1973 | ΑΡΙΘ. 11-12

ΕΥΚΛΕΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,, ΚΑΙ “ΘΕΟΛΟΓΙΑ,,

1. Μεσοῦντος τοῦ σωτηρίου ἔτους 1973 καὶ συγκεκριμένως τῇ 1ῃ Ἰουνίου ἐ.ε., στέφεται ἡ πρώτη 50ετηρὶς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία». Δύο μεγάλοι Ἡγέται τῆς τε Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστημονικῆς Θεολογίας, συνέλαβον ὡς Ἱεροφάνται τὸ μεγαλόπνοον σχέδιον τῆς ἐκδόσεως δύο δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, ἀφιερωμένων εἰς τὴν καθόλου ζωὴν καὶ δράσιν τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας, δόντες ἐξ ὑπαρχῆς τοὺς χαρακτηριστικούς καὶ λίαν ἐνδεικτικούς τίτλους «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία». Οἱ πεπνυμένοι Ἡγέται τοῦ πνεύματος, οἱ καὶ Ἰδρυταὶ τῶν Περιοδικῶν ὑπῆρξαν ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (1 Ἰουλίου 1868 — 22 Ὀκτωβρίου 1938) καὶ ὁ αἰοίδιμος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Καθηγητὴς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γρηγόριος Παπαμιχαήλ (17 Ν/βρίου 1874 — 25 Ἰαν. 1956), ὁ καὶ πρῶτος Διευθυντὴς ἀμφοτέρων τῶν Περιοδικῶν.

2. Εὐκλεὴς καὶ ἐνδοξος εἶναι ὁμολογουμένως ἡ πρώτη 50ετηρὶς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τούτων Περιοδικῶν. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεώς των ἐπεβλήθησαν καὶ ἀπέκτησαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν διορθόδοξον, διεκκλησιαστικὸν καὶ διεθνὲς καθόλου κύρος. Καὶ ἡ μὲν «Ἐκκλησία» ὠρίσθη νὰ ἐκδίδηται καθ' ἐβδομάδα ὡς

ἀπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ἡ δὲ «Θεολογία» ἔλαβε τὸν ὑπότιτλον «Περιοδικὸν Ἐπιστημονικὸν Σύγγραμμα», ἐκδιδόμενον ἀνὰ τριμηνίαν. Ἀμφοτέρα τὰ Περιοδικὰ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν πεπνυμένην Διεύθυνσιν τοῦ ἐξαιρέτου ἐπιστήμονος καὶ ἀρίστου χειριστοῦ τοῦ καλάμου Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, ὅστις ἐπέθηκε τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλοπνοῦ προσωπικότητος αὐτοῦ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν Περιοδικῶν, ἡ δὲ ἀριστοτέχνις καὶ ἐν κυριολεξίᾳ λογοτεχνικὴ γραφὴς αὐτοῦ ἐπέβαλε τοῦτον ὡς τὸν ἀριστον ἀρχιτέκτονα δημοσιογραφικῆς δεοντολογίας ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς γραμματείας, ὑπὸ τὴν γενικωτέραν σημασίαν τοῦ ὄρου τούτου.

3. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέλυσε τὴν κατωτέρω Ἐγκύκλιον «Περὶ τοῦ Ἐπισήμου Αὐτῆς Δελτίου»:

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΑΥΤΗΣ ΔΕΛΤΙΟΥ

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους
Μητροπολίτας τῆς Ἀὐτοκεφάλου
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἰς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῆς ἐναγχος συνελθούσης Ἱεραρχίας

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας περὶ ἐκδόσεως ἐπισήμου Δελτίου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐκκλησία», ἐποπτευομένου ὑπὸ δύο Συνοδικῶν Συνόδων καὶ τοῦ Ἀ' Γραμματέως, ἐνήργησεν ἅπαντα τὰ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ κατατείνοντα, ὄρισασα μὲν Διοικοῦσαν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τῶν Σ.Σ. Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Ἀμβροσίου καὶ Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολυκάρπου καὶ τοῦ Ἀ' Γραμματέως Αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ Ἀρ. Ρουμπάνη, διατάξασα δὲ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Δελτίου, ὅπερ καὶ ἤδη ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἐν τῷ Δελτίῳ τούτῳ θέλουσι δημοσιεῦσθαι πράξεις, ἀποφάσεις καὶ ἐγκύκλιοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰ ἀνταλλασσόμενα μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐπίσημα γράμματα, νόμοι καὶ Β. Διατάγματα, σχέσις ἔχοντα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αἱ προκηρῦξεις δημοπρασιῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ναῶν, ὡς καὶ ἄρθρα ἐποικοδομητικὰ καὶ εἴ τι ἕτερον ἤθελεν ἐγκριθῆ πρὸς διδασκαλίαν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω πρόγραμμα, τὸ ἐπίσημον τοῦτο ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας σκοπεῖ νὰ ἐκδηλοῖ καὶ ἀναπαριστᾷ τὴν ὅλην ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ κίνησιν, τῆς τε κεντρικῆς διοικήσεως αὐτῆς καὶ τῶν ἐπὶ μέρους Ἱερῶν Μητροπόλεων, νὰ δημοσιεῖ ἅπαν ἐπίσημον ἔγγραφον σχέσις ἔχον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ διεξηγήσῃ τὰς γνώμας Αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναφρομένων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ταυτοχρόνως δὲ νὰ καθίσταται φορεὺς ὑγαινοῦσης κατὰ Χριστὸν διδασκαλίας, ἵνα ἀπὸ τῶν σελίδων αὐτῆς, ὡς ἀπὸ ἄμβωνος ἱεροῦ, ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλήρος καὶ Λαὸς ἐνωτίζηται τὴν γνώσιν τὴν ἀληθῆ, στηρίζεται ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ πατροπαράδοτῳ αὐτοῦ πίστει, παρακολουθῆ δ' ἅμα καὶ τὴν καθόλου ἠθικοθρησκευτικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν.

Ὅθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν μεγίστην σημασίαν, ἣν ἔχει ἡ ἐκδοσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δελτίου τούτου, εὐλόγως ἐπιθυμεῖ, ἵνα εὐρύτατα τοῦτο παρὰ τῷ εὐαγεῖ Κλήρῳ καὶ τῷ Χριστεπωνύμῳ Λαῷ διαδοθῆ. Δι' ὃ καὶ προάγεται, ἵνα παρακαλέσῃ πάντας Ὑμᾶς, τοὺς Σ. Ἱεράρχας, ὅπως μετὰ

θερμοτάτου ἐνδιαφέροντος συστήσητε τὸ Δελτίον εἰς ἅπαντα τὸν εὐλαβῆ Κλήρον καὶ τὸν φιλόχριστον Λαόν, εἰς τε τὰ Μοναστηριακὰ Συμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ τοιαῦτα τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑμῶν παροικιῶν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πέποιθεν, ὅτι οἱ Σ. Ἱεράρχαι, ὄν κοινὸν ἐνδόμυχον πόθον ἐκπληροῦσι ἢ ἐκδοσις τοῦ ἐπισήμου τούτου Δελτίου, θὰ ἐπιτελέσωσι πᾶν τὸ ἐπ' αὐτοῖς διὰ τὴν πλήρη εὐδόωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Δελτίου, ἐπὶ προφανεστάτῳ ὠφέλει Κλήρον τε καὶ Λαοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, Πρόεδρος
† Ὁ Φαναρίου καὶ Θεσσαλιώτιδος Ἐὐθύμιος

† Ὁ Σύρον, Τήνον, Ἄνδρον Ἀθανάσιος
† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἀμβροσίος

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος

Ὁ Ἀ' Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Γερμανὸς Ἀρ. Ρουμπάνης

4. Ἡ πρώτη Ἐποπτεύουσα Ἐπιτροπὴ, ἡ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ὀρισεῖσα, ἀπετελέσθη ἐκ τῶν ἀοιδίμων Μητροπολιτῶν 1) Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἀμβροσίου, 2) Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολυκάρπου καὶ 3) τοῦ τότε Γραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ εἶτα Μητροπολίτου Μαντινείας Γερμανοῦ Ρουμπάνη. Αὕτη ἐδημοσίευσεν ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας» τὴν ἐντευξίν αὐτῆς «Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας», ἔχουσαν οὕτω:

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔτος Α' 1 Ἰουνίου 1973 Ἀριθ. 1.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ

Δῶμεν δόξαν τῷ Θεῷ, τῷ Πατρὶ τῶν Φώτων, ὅτι, ἔστω καὶ μετὰ αἰῶνά που ἀπὸ τῆς χειραφετήσεως αὐτῆς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποκτᾷ σήμερον ἴδιον δημοσιογραφικὸν ὄργανον. Πᾶσαι αἱ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη συναισθανθεῖσαι ὡς ἐπιτακτι-

χήν ανάγκη την δι' επίσημων εκδόσεων εξυπηρετήσιν των πολλαπλών αὐτῶν ἀναγκῶν, οὐ μόνον εἰς τὴν ἐκδοσὶν τῶν περιοδικῶν αὐτῶν προέβησαν, ἀλλὰ καὶ ἴδια ἀπέκτησαν Τυπογραφεῖα. Πρώτη ἡ 'Εκκλησία Κων / πόλεως ἐξέδωκε τὴν «'Εκκλησιαστικὴν 'Αλήθειαν» καὶ ἐξακολούθει λαλοῦσα ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς ἀπὸ τεσσαρακονταετίας καὶ πλέον. Τὸ παράδειγμα αὐτῆς ἠκολούθησαν ἡ 'Εκκλησία 'Ιεροσολύμων, ἀπὸ δύο δεκαετηρίδων καὶ ἐπέκεινα ἐκδίδουσα τὴν «Νέαν Σιών», δὲν ἐβράδυναν δὲ καὶ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα νὰ συγχρονισθῶσι πρὸς τὰς ἐπιτακτικὰς τῆς ἐποχῆς ἀπαιτήσεις, τὸ μὲν τῆς 'Αλεξανδρείας διὰ τοῦ «'Εκκλησ. Φάρου» καὶ τοῦ «Πανταίνου», τὸ δὲ τῆς 'Αντιοχείας διὰ τῆς ἀραβιστὶ ἐκδοθείσης «Χάριτος», εἶτα δὲ καὶ ἡ Κύπρος διὰ τοῦ «'Αποστόλου Βαρνάβα». 'Αλλὰ καὶ ἐπὶ μέρους Μητροπόλεις καὶ 'Επισκοπαὶ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἰδρῶσσι τοπικὰ περιοδικὰ πρὸς ἐνδελεχέστεραν καὶ λιπαρωτέραν διδασκαλίαν τοῦ χριστεπωνύμου αὐτῶν πληρώματος.

Μόνη ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἐστερεῖτο, καιρικῶν ἕνεκα λόγων, τοῦ ἰδίου ἑαυτῆς δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου, προσπαθοῦσα ἐκάστοτε νὰ ἐξυπηρετῇ τὰς δημοσιογραφικὰς αὐτῆς ἀνάγκας διὰ τοῦ «'Ιεροῦ Συνδέσμου», ὀργάνου τοῦ ὁμωνύμου ἐν 'Αθήναις σωματείου τῶν ἱερέων, ἐπὶ βραχὺν δὲ χρόνον καὶ τοῦ «'Εκκλησ. Κήρυκος». 'Αλλ' ὁ χρόνος ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν εὐδοοῦνται οὕτω τὰ τῆς 'Εκκλησίας, διότι τῶν ἰδιωτικῶν δημοσιογραφικῶν ἐκδόσεων ἡ τύχη συνδέεται πρὸς τοὺς ἀσταθεῖς ἰδιωτικὰς πόρους καὶ τὰς καιρικὰς τῶν ἰδιοκτητῶν περιπετείας.

'Η ἰδανικὴ βεβαίως τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀναγκῶν τῆς 'Εκκλησίας ἐξυπηρετήσις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον δι' ἐκδόσεως ἡμερησίου δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου. Διότι μόνον διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰσου χρησιμοποίησεως τῶν προόδων τῆς δημοσιογραφίας θὰ ἠδύνατο ἡ 'Εκκλησία μὴ μόνον διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου νὰ διδάσκη καὶ κηρύττῃ καὶ νοθετῇ ἐνδελεχῶς διοχετεύουσα τὰ σωτήρια αὐτῆς διδάγματα ἀνελλιπῶς ἐπὶ ὡς μεγίστην ἀκτῖνα μέχρι καὶ τῶν ἀπωτέρων ἐσχατιῶν καὶ ὅπου ζῆ καὶ ἐργάζεται καὶ μοχθεῖ ὁ "Ἕλλην χριστιανός, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου μονοουχὶ καθ' ἑκάστην διαδιδόμενας ἀντιθρησκευτικὰς τῶν ἀθέων καὶ μισοθέων ἰδέας νὰ ἀναιρῇ καὶ κατὰ τῆς ἐντύπου ἀνηθικότητος ν' ἀντιτάσῃ ἀντίρροπον τὴν σώζουσαν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ τοῦτο μὲν ἔστω τὸ ἰδεῶδες, εἰς ὃ δέον πάντοτε νὰ κατατείνῃ ἡ 'Εκκλησία. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως καὶ τοῦτο λογισθῆτω σημαντικὴ πρόοδος, ὅτι καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτη 'Εκκλησία ἀπὸ τῆς σήμερον ἐμφανίζεται ἴδιον κεκτημένη δημοσιογραφικὸν Δελτίον. Καὶ τίς μὲν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ καὶ τὸ πρόγραμμα, λεπτομερέστερον ἐμφαίνει ἡ ἐν τῷ ἀνά χεῖρας τεύχει ἀμέσως κατωτέρω δημοσιευομένη συνοδικὴ 'Εγκύκλιος. 'Επιτραπήτω δ' εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἐποπτεύουσαν 'Επιτροπὴν νὰ μὴ ἀμφιβάλῃ, ὅτι ὁ τε 'Ιερὸς ἡμῶν Κλῆρος καὶ ὁ εὐσεβὴς 'Ελληνικὸς λαὸς θὰ περιβάλλῃ τὴν «'Εκ-

κλησίαν» αὐτοῦ διὰ στοργῆς ἀνταξίας πρὸς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προσπάθειας.

Η ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ
† 'Ο Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
'Αρχ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΡΟΥΜΠΙΑΝΗΣ

*

5. 'Ο αὐόιδιμος Διευθυντῆς τοῦ ἐπιστημονικοῦ θεολογικοῦ Περιοδικοῦ «Θεολογία» Γρηγόριος Παπαμιχαήλ ἐπρολόγισε τὸ πρῶτον ἐκδοθὲν τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ, ὡς ἀκολούθως:

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ»

Εἶνε λυπηρόν, ὅτι αἱ 'Αθῆναι, ἡ μάλιστα ἐν 'Επιστήμῃ πρωτεύουσα τῶν πόλεων τοῦ 'Ελληνικοῦ Βασιλείου, δὲν ἠξιώθησαν ἐτι ν' ἀποκτήσωσι τὸ μόνιμον αὐτῶν ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν περιοδικόν. Πᾶσαι αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμεναι ἀπόπειραι ἐναυάγησαν. Καὶ αὐταὶ μὲν μαρτυροῦσιν οὐ μόνον τὴν βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς καὶ παρ' ἡμῖν ἐκδόσεως τοιοῦτου περιοδικοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πρὸς θεολογικὰς ἐρεῦνας καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς θεολογίας ἔφεσιν, ὡς καὶ τὴν ὁσημέρα πύκνωσιν ὡς πλείονων ἐπιστημονικῶν δυνάμεων. Τὸ νανάγιον δ' ὅμως τῶν γενομένων ἀποπειρῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπ' ἐσχάτων γενικὴν τῶν καθ' ἡμᾶς διὰ τοὺς πασιγνώστους λόγους ἀστάθειαν, ἐπηρεάζουσαν κατ' ἀνάγκην ἀδήριτον καὶ τὴν πνευματικὴν κίνησιν, ἥτις εὐδοοῦται μόνον ἐν ἡρεμίᾳ πνεύματος, ἐφικτῇ ὑπὸ συνθήκας ζωῆς εἰρηναίας καὶ ἀπερισπάστου.

Τρέφομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ κατὰ θεῖαν παραχώρησιν γενομένη ἐν τῷ "Ἐθνει ἡμῶν (κατ' ἀπὸ μὲν μεγάλη ἀνέμου) ἐπετιμήθη ἡδὴ ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ἡ συνταραχθεῖσα δ' ἄρα ἐθνικὴ θάλασσα ἐφιμώθη, ὁ ἄθροον καθ' ἡμῶν πνεύσας ἄνεμος ἐκόπασε, καὶ ἐπίκειται «γαλήνη μεγάλη» (Μάρκ. δ', 37-39). Πρόδρομος εὐαίωνος τῆς εὐκτῆς ταύτης παμμεραῦς ἐν τῷ Γένει ἡμῶν γαλήνης ἐγένετο, τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου, ἡ ἐν τοῖς κόλποις τῆς 'Εκκλησίας διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Μακαριωτάτου κ. Χρυσοστόμου ἐπελθοῦσα, καὶ διὰ τῆς πρότριτα ἐνταῦθα συγκλήσεως τῆς 'Ιεραρχίας πανηγυρικῶς διατρανωθεῖσα καὶ κυρωθεῖσα εἰρηνευσις, ἵνα ἀπὸ ταύτης καὶ τοῖς λοιποῖς ἡμῖν πᾶσιν «ἔλκος καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθῇ» ('Ιουδα 2).

'Ἐν τῇ πεποιθήσει ἀκριβῶς ταύτῃ ἐμφανίζεται ἡ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», ὡσεὶ περιστέρα ἀπὸ τῆς Κιβωτοῦ τῆς 'Εκκλησίας θαρρύντως ἀπολυομένη μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Οὕτω δὲ διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς πληροῦται ὁ πολυχρόνιος ὑποκάρδιος πόθος τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου, ὅστις, κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπεν-

τασίαν ἀποβάς ὁ κύριος μοχλὸς τῆς δι' ἐπιστημονικῶν θεολογικῶν περιοδικῶν καλλιέργειας τῆς παρ' ἡμῖν Θεολογικῆς Ἐπιστήμης ὡς τε ἰδρυτῆς τῆς «Νέας Σιδῶν» τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς τε κυριώτατος συνεργάτης τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου» τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος» τῆς Κύπρου, καὶ ὡς Διευθυντῆς τῆς βραχυβίου «Καινῆς Διδαχῆς» Ἀθηνῶν, μόλις ὡς ἀνερρήθη ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἑδρας ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τοῖς πρωτίστοις αὐτοῦ μελήμασιν ἐλογίσατο τὴν δημοσίευσιν οὐ μόνον τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» ὡς ἐπιστήμου ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῆς «ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ» ὡς ἐπιστημονικοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ, ἕνα καὶ δι' αὐτῆς διατρανώσῃ τὴν ἐγνωσμένην αὐτοῦ πρὸς τὴν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην ἀγάπην, παράσχῃ δὲ καὶ τοῖς παρ' ἡμῖν θεολόγοις τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰ μέσα πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῶν πονημάτων καὶ μελετῶν.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

6. Καὶ ἡ μὲν Ἐκκλησία ἐκδίδεται ἔκτοτε ἀνελλιπῶς. Ἡ «Θεολογία» ὅμως ἠναγκάσθη, λόγῳ τῶν ἀφαντάστων δυσχερειῶν τῶν ἀπαισίας μνήμης ἐτῶν τῆς κατοχῆς, νὰ διακόψῃ, ἄγουσα ἤδη τὸ 50ὸν μὲν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ἀλλὰ φέρουσα τὸν ἀριθμὸν τόμου ΜΓ' (43 διὰ τὸ τρ. ἔτος). Καὶ ἡ μὲν «Ἐκκλησία» ἐξεδίδετο καθ' ἑβδομάδα ὀκτασέλιδος. Ἡ δὲ «Θεολογία» ἀνὰ τρίμηνον ἐκδιδόμενη, περιελάμβανε τέσσαρα τεύχη ἐξ 100 περίπου σελίδων ἐκάστου τεύχους (ὁ πρῶτος τόμος ἀπετελέσθη ἐκ 372 σελίδων).

*

7. Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ σήμερον, διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν τόσον εἰς τὰς καθ' ἡμέραν ὀγκουμένας ἀνάγκας τῆς πολυπλεύρου ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν τε θεολόγων ἐπιστημόνων συνεργατῶν, ὅσον καὶ τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν- κληρικῶν, λαϊκῶν, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐμφανιζομένων καὶ κατ' ἔτος πληθυνομένων νέων πνευματικῶν καὶ θεολογικῶν δυνάμεων διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐν τοῖς Περιοδικοῖς ἄρθρων καὶ μελετῶν τούτων ἄλλ' ὑπὲρ πάντα αἰ ἐκταθεῖσαι ἀνάγκαι τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας ἐπέβαλον τὴν αὐξήσιν τῆς ὕλης καὶ τὸν καταμερισμὸν ταύτης εἰς πεδία ἐπίκαιρα καὶ συγχρόνου δομῆς τῶν ἐπὶ μέρους τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως. Οὕτω

ἡ «Ἐκκλησία» ἀποτελεῖται ἀπὸ τινος χρόνου ἐκ τριῶν τευχῶν, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ τὸ ἐνιαῖον φύλλον ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν ἐπίκαιρον ἀρθρογραφίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς ἀπαραιτήτους ἐπισήμους δημοσιεύσεις τῶν προκηρύξεων, μεταθέσεων, διορισμῶν, παύσεων, ποινῶν κ.ἄ. τῶν κληρικῶν καὶ τέλος εἰς τὰς ἀναγκαίας δημοσιεύσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων, Κανονισμῶν. κ.λ.π. Ἡ «Θεολογία» πάλιν, προκειμένου νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν πολλῶν νέων Θεολόγων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ μετεκπαιδευθέντων, ὅπως δημοσιεύωσι μελέτας καὶ ἄρθρα αὐτῶν, ἕκαστος ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ, εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ν' αὐξήσῃ καὶ αὐτὴ τὴν ὕλην αὐτῆς. Ἀμφότερα δὲ τὰ Περιοδικὰ σήμερον ὑπὲρ ἐτριπλασίασαν τὴν ὕλην αὐτῶν, φθάσαντα ἕκαστον σχεδὸν τὰς χιλίας σελίδας!

8. Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ εἰσέρχονται ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου τρ. ἔ. εἰς τὴν δευτέραν 50ετηρίδα αὐτῶν. Ὁ ὑπεύθυνος Διευθυντῆς σήμερον, ὁ φέρων τὴν κυρίαν εὐθύνην τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς διαδόσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν, δράττεται τῆς εὐκαιρίας νὰ διαδηλώσῃ, ὅτι τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ, ὡς «ἐπίσημα» ὄργανα διαφωτίσεως καὶ ἐποικοδομῆς, θὰ διατηρήσουν τὸν ἐξ ὑπαρχῆς τεθέντα ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Ἰδρυτῶν αὐτῶν χαρακτῆρα τῆς ἀπροσώπου προβολῆς τῶν ἱερῶν σκοπῶν καὶ ἀγίων ἐφέσεων τῆς Ἀγιωτάτης ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας διὰ τῆς διοχετεύσεως τῶν σωτηρίων διδαγμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, ὡς διαχαράσσει ταῦτα ἡ ὑγιῆς Ἑλληνορθόδοξος Παράδοσις καὶ ὡς ἐπιβάλλει τὸ συμφέρον καὶ ἡ πνευματικὴ ἐποικοδομὴ καὶ ὠφέλεια τοῦ συνόλου τοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος.

*

9. Δῶμεν λοιπὸν δόξαν τῷ πανοικτίρμονι Θεῷ, τῷ δοξάσαντι καὶ ὑπερβαλλόντως τιμήσαντι καὶ τιμῶντι τὸ Ὀρθόδοξον Γένος ἡμῶν καὶ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε διαφυλάττοντι αὐτὸ ἀπὸ παγίδων καὶ ὀλισθηρῶν ἀτραπῶν ἐν τοῖς πνευματικοῖς καὶ θεολογικοῖς πεδίοις καὶ διαφυλάττοντι τὴν Ἀγιωτάτην Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης ἐξωθεν ἢ ἔσωθεν

Α Ι Ε Κ Θ Ε Σ Ε Ι Σ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΕΒ.
ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ Μ.Σ.Ε. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ (15-30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
1972) ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 1967 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ Δ.Ι.Σ.*

Ἡ Μ.Σ.Ε. Διοργανώσεως τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου συνέστησε τὰς ἐξῆς Ὑποεπιτροπὰς: (1) Ναυτιλομένων (2) Ἐνοριακῆς Διοργανώσεως καὶ (3) Ἱεροκηρύκων καὶ Κηρύγματος.

Ὡς πρὸς τὰ Γραφεῖα τῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἡ Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας ἔχει τὸν Γραμματέα της καὶ ἑτέροισι δύο Γραμματεῖς τῶν Ὑποεπιτροπῶν Ἡμερολογίου καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας.

Ἡ Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ ἔχει τὰ ἐξῆς Γραφεῖα: (1) τῶν Διορθοδόξων καὶ Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων (2) τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ (3) Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ (4) Διεκκλησιαστικῆς βοήθειας.

Ἡ Μ.Σ.Ε. Διοργανώσεως τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου, ἐκτὸς τῆς Γραμματείας, ἔχει τὰ ἐξῆς Γραφεῖα: τῶν Ναυτιλ-

λομένων, Ἐνοριακῆς Διοργανώσεως καὶ Ἱεροκηρύκων καὶ Κηρύγματος.

Ἡ δικαιοσύνη τῶν προσδοκιῶν μας αὐτῶν ἤρχισεν ἤδη νὰ φαίνεται. Μολονότι ἔχει παρέλθει βραχύτατον χρονικὸν διάστημα καὶ τὸ ὅλον πρόγραμμα δὲν ἔχει εἰσέτι πλήρως ἐκτυλιχθῆ, ἀγλαοὶ καρποὶ ἤρχισαν νὰ προβάλλουν, ὑπισχνούμενοι ἐν τῷ μέλλοντι πλουσιωτέραν καρποφορίαν. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν θὰ γίνῃ λόγος ἐν τῷ Δευτέρῳ Μέρει τοῦ παρόντος.

5. « Ἀποστολικὴ Διακονία ».

Εὐθύς ὡς ἀνελάβομεν τὴν προεδρίαν τῆς « Ἀποστολικῆς Διακονίας », ὡς καὶ προηγουμένως εἶπομεν, διεκρίναμεν ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν σοβαρωτάτην κρίσιν τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ τὴν ἀνάγκην βαθυτάτης τομῆς. Διατυπώντες ἐν συντομίᾳ τὴν ἐμπειρίαν ἡμῶν ἐν τῷ Σχεδίῳ ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐγράφομεν σχετικῶς:

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 242 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

ἐπιβουλῆς καὶ ὑποδεικνύοντι πάντοτε τὴν ἀσφαλῆ ὁδὸν πλεύσεως καὶ τὴν ὀρθὴν τομὴν τοῦ λόγου τῆς Ἀληθείας, οἷον διδάσκει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, καὶ ὡς εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας κατὰ θεῖαν εὐδοκίαν τὸ πρῶτον παρέδωκαν! Δῶμεν δόξαν τῷ παναγάθῳ Θεῷ, διότι καὶ σήμερον ἡ δεξιὰ Αὐτοῦ σκέπτει καὶ καθοδηγεῖ, διατηροῦσα τὸ σκάφος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τοὺς πολλοὺς κλυδωνισμοὺς καὶ τὰς ἀναταραχὰς, τὰς ἐξ ἀτελείας τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπορροεούσας καὶ προκαλουμένας, σῶον καὶ ἀβλαβές! Δῶμεν δόξαν τῷ πανσόφῳ καὶ παντοδυνάμῳ Θεῷ, ὅτι ἀμαρτωλοὺς ὄντας οὐκ ἐπαύσατο ἀγαπᾶν ἡμᾶς! Οὐκ ἐπαύσατο συνεπικουρῶν εἰς τὰς δυσχερεῖας καὶ ἀνιστῶν ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐγωϊστικῶν διολισθήσεων, εἰς ἃς ὁδηγούμεθα ἐκ τοῦ ὑποκρυπτομένου ἐγωϊσμοῦ ἡμῶν καὶ ἐκ τῆς λησμοσύνης τοῦ πάντοτε ἐγγίζοντος τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν! Δῶμεν δόξαν τῷ πανσόφῳ καὶ παντοδυνάμῳ Θεῷ, ὅτι ἠὲ δόκησε νὰ κρατύνῃ τὴν ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐκκλη-

σιαστικῆς καὶ θεολογικῆς προβολῆς δρᾶσιν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τῶν δύο δημοσιογραφικῶν ὀργάνων Αὐτῆς νὰ δυνηθῆ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ὑγιᾶ Ἑλληνορθόδοξον διδαχὴν εἰς τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, εἰς σημεῖον τοιοῦτον, ὥστε πλεῖστα ἄρθρα, ἰδίᾳ τῆς « Ἐκκλησίας », νὰ μεταφράζωνται εἰς πολλὰς εὐρωπαϊκὰς καὶ σλαβικὰς γλώσσας.

Θεοῦ τὸ ἔργον καὶ εἰς Θεὸν ἡ εὐχὴ ἀναπέμπεται, ὅπως ὁ Κύριος κρατύνῃ καὶ ἐπεκτείνῃ ἔτι καὶ ἔτι τὴν πνευματικὴν διδαχὴν καὶ διαφώτισιν, τὴν ὑπὸ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας προσφερομένην διὰ τῶν ἐπισήμων δημοσιογραφικῶν τῆς ὀργάνων — « Ἐκκλησίας », « Ἐφημερίου » καὶ « Θεολογίας » — εἰς εὐρύτερους ὀρίζοντας καὶ εἰς ὅσον πλεῖστους πιστοὺς, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ θεοφιλοῦς Ἑλληνικοῦ Ἔθνους!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

«Πρό τινων ἐτῶν ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» εἶχε ἀρχίσει νὰ καθίσταται ὁ ἐπιτελικὸς Ὀργανισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ προσπάθεια αὕτη ἀνεκόπη καὶ πάλιν. Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» πρέπει νὰ μελετᾷ τὴν ὅλην ἐκκλησιαστικὴν δράσιν, ἱεραποστολικὴν καὶ κοινωνικὴν, καὶ νὰ ἐτοιμάζῃ τὰς κατευθύνσεις καὶ τὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβάλλῃ κατόπιν ὑπὸ τὴν ἐγκρισιν τῶν ἀρμοδίων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ θὰ ἀναμένῃ τὴν ἐπικύρωσιν των ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἀνελάμβανε μέχρι τοῦδε ἔργα, δυνάμενα νὰ ἀναληφθοῦν καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἢ ὑπὸ ἰδιωτικῶν Ὀργανώσεων, ἐνῶ τὸ ἔργον τῆς, ἐκτὸς τῆς πρὸ ὀλίγου διαγραφείσης ἀποστολῆς τῆς, εἶναι νὰ ἀναλαμβάνῃ ἐκεῖνα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἀναληφθοῦν ὑπὸ ἰδιωτῶν ἢ Ὀργανώσεων.

Διαπιστοῦται ἐπίσης, ὅτι ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία», ὡς ὄργανισμὸς, δὲν εἶναι συμπαθῆς εἰς ἱκανὸν μέρος Ἱεραρχῶν. Τοῦτο δὲ διότι δὲν εἶναι καθωρισμένη ἐπακριβῶς ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας καὶ πρὸς τοὺς ἐπὶ μέρος Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας. Θὰ ἠδύνατο μάλιστα νὰ λεχθῆ, ὅτι τὰ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις παραρτήματά τῆς ἐν πολλοῖς ἀποτελοῦν μόνον τύπον, καθότι τὸ ἔργον τῶν ἐπαρχιακῶν παραρτημάτων τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» τελεῖται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου καὶ τοῦ Μηχανισμοῦ τῆς Μητροπόλεώς του. Κατὰ τὰ λοιπὰ, δημιουργοῦν ἐνίοτε καὶ προστριβὰς πρὸς τὸν οἰκεῖον Ἱεράρχην, πάντως δὲ καθιστοῦν εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν ἀντιπαθῆ αὐτὸν τοῦτον τὸν μηχανισμόν τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας».

Διὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐσκέφθημεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ χαραχθῆ εἰς ἄμεσος καὶ εἰς μακροπρόθεσμος προγραμματισμὸς. Εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν συμπεριελάβομεν τοὺς ἀκολουθοῦσους στόχους:

Μετ' ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπὸ 25/XI/1967 ἐδέχθη νὰ τοποθετηθῆ ὡς Γενικὸς Διευθυντῆς αὐτῆς ὁ καθηγητῆς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ἵνα μὴ συνεχίσῃ ὁ ἐπιτελικὸς Ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ πορευεταὶ ἀκέφαλος. Ὁ κ. Θεοδώρου, ἔργασθεις μετὰ παραδειγματικῶ ζήλου κατῶρθωσε νὰ περισυλλέξῃ τὰ ἐρείπια καὶ νὰ θέσῃ εἰς ποιὰν τινὰ τάξιν τὰ τοῦ Ὀργανισμοῦ καὶ τὰ θεμέλια διὰ τὴν ἀρτιωτέραν διοργάνωσίν του. Ἀτυχῶς, μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν δὲν κατῶρθωσε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ Α.Δ. ἐπὶ μακρόν, οὕτω δὲ πάλιν ὁ Ὀργανισμὸς ἔμενεν ἀκέφαλος.

Εἰσηγήθημεν ἐπίσης εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», τὴν διακοπὴν ἐκδόσεως τῶν περιοδικῶν «Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Χαρούμενα Παιδιά». Ἐν τῇ σχετικῇ εἰσηγήσει ἠτιολογήσαμεν τὴν πρότασιν ταύτην, στηριζόμενοι τοῦτο μὲν εἰς τοὺς οικονομικοὺς ἀπολογισμοὺς, οἵτινες ἐβεβαίουν περὶ τοῦ μέτρου ἐπιτυχίας αὐτῶν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν θεμελιώδη ἀρχήν, ὅτι ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἰδρύθη ὡς ἐπιτελικὸς Ὀργανισμὸς καὶ πρέπει νὰ παραμείνῃ τοιοῦτος, ἔχων ὡς ἀποστολὴν τὴν ἐκπόνησιν ἐπιτελικῶν σχεδίων ἢ τὴν ἄσκησιν γενικῆς ποιμαντικῆς, ἐνῶ ἡ ἐκδοσις περιοδικῶν, ὡς τὰ ὑπὸ κρίσιν, ἀπηυθύνοντο πρὸς μερίδα μόνον τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἀπετέλουν παρὰ ἐπὶ

μέρους ποιμαντικὴν φροντίδα. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀπέδεχθη τὴν πρότασιν καὶ οὕτως ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου τοῦ 1968 διεκόπη ἡ ἐκδοσις τῶν δύο περιοδικῶν.

Ἐπίσης προέβημεν εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς συνδρομητῶν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», διότι λόγῳ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν 8.000 περίπου ἐνοριακῶν ναῶν τῆς Ἑλλάδος μόνον περὶ τοὺς 700 ἐπλήρωναν τὴν ἐτησίαν των συνδρομὴν καὶ ἐδημιουργεῖτο διὰ τὸ περιοδικὸν ἐτήσιον ἔλλειμμα, ἀνερχόμενον εἰς 150 χιλιάδας δραχμῶν.

Ἐν συνεχείᾳ, κατόπιν γενομένης ἐπισταμένης κρίσεως, προέβημεν εἰς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὑπεραριθμῶν ἢ μὴ ἀποδιδόντων ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐκρίθη ἀναγκαῖον, προκειμένου νὰ ἐλευθερωθῆ ὁ Ὀργανισμὸς ἀπὸ τὸ φορτίον τῶν μὴ ἐπαρκῶς ἀποδοτικῶν ὑπαλλήλων του, διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ ἀναλάβῃ καὶ πνευματικῶς καὶ οικονομικῶς.

Ὡσαύτως, διὰ σειρᾶς μέτρων προσεπαθήσαμεν, ὅσον ἦτο δυνατόν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, νὰ διοχετεύσωμεν τὸ δυναμικὸν τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» εἰς τὴν διαγραφομένην ὑπὸ τοῦ ὀνόματός τῆς καὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς κοίτης, ἐπιταχύνοντες τὸν ῥυθμὸν τῶν γενικωτέρων οργανωτικῶν καὶ ποιμαντικῶν τῆς προγραμμάτων καὶ ἀφαιροῦντες ἀπ' αὐτῆς τὰς δραστηριότητας, αἵτινες θὰ ἔπρεπεν, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, νὰ εἶναι ἐντεταγμένα εἰς τὴν ποιμαντικὴν φροντίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Οὕτω, τὴν ὅλην μέριμναν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς περιοχῆς Πρωτευούσης ἀνέλαβε τὸ Γραφεῖον Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἡ δὲ Διεύθυνσις Νεότητος τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἤρχισε νὰ ἐπιδίδεται εἰς μελέτην προγραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ ἀξιοποιηθῶν ὑφ' ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ κατὰ Κυριακὴν Κήρυγμα, ὅπερ ἐγένετο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» περιῆλθε καὶ αὐτὸ ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἡ ἀντίστοιχος Διεύθυνσις τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἀφέθη ἐλευθέρᾳ, προκειμένου νὰ διευρύνῃ τοὺς ὀρίζοντας τοῦ προβληματισμοῦ καὶ τῆς προσφορᾶς τῆς. Ἀφ' ἐτέρου, ἐπανήρχισεν ἡ ἐκδοσις τῶν Ἑλλήνων Πατέρων, ἡτις προηγουμένως εἶχε προσωρινῶς διακοπῆ, ἐκδοθέντων ἐν τῷ μεταξύ ἐτέρων 8 ἀκόμη τόμων, ἐξεδόθη ἡ Καινὴ Διαθήκη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 100.000 ἀντιτύπων καὶ ἤρχισε πυκνούμενος ὁ ἀριθμὸς καὶ ὁ ῥυθμὸς τῶν ἐκδόσεων.

Ἀφήνοντες τὴν παρουσίαν τοῦ συνολικοῦ ἔργου τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» διὰ τοὺς Προέδρους τῶν Μ.Σ.Ε. σημειοῦμεν ἐνταῦθα μόνον τὴν ἀπὸ οργανωτικῆς πλευρᾶς σημασίαν τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Τυπογραφείου τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», διὰ τῆς ἀγορᾶς ἥδη ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1968 νέας τυπογραφικῆς μονάδος, τῆς ὁποίας τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 4/3/1969, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πεπαλαιωμένου καὶ μὴ ἀποδιδόντος πλέον πιεστηρίου, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν προσπάθειαν τακτοποιήσεως τῶν ἐκκρεμούντων λογαριασμῶν καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως χρημάτων, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν προγραμμάτων. Ἐν τῷ μεταξύ καὶ ἡ κίνησις τῶν βιβλίων μας ἐβελτιώθη, ἀνεληθούσα τῷ 1971 εἰς 5.053.283 δραχμῶν ἐναντι τῶν 2.011.601 τοῦ 1966, ἐνῶ ταυτοχρό-

νας τῶν εἰς βιβλία ἀποθεμάτων μας ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 7 ἐκ. δραχμῶν.

Πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν χώρων, τοὺς ὁποίους κατελάμβανε προηγουμένως τὸ Φοιτητικὸν Οἰκοτροφεῖον, εἰς τοὺς ὁποίους ἐγκατεστάθησαν τὰ Συνοδικὰ Γραφεῖα, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους παιδαγωγικοὺς ἠναγκάστημεν νὰ μεταφέρωμεν τοῦτο προσωρινῶς εἰς οἶκημα ἐπὶ ἐνοικίῳ εἰς πολὺ ὑγιεινότεραν θέσιν. Ἡδη ἔχουν γίνεαι αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐνέργειαι καὶ εἰς χώρον τῆς Ἱ. Μονῆς Πετράκη καὶ παραπλεύρως τῆς Πανεπιστημιούπολεως, θὰ ἀνεγερθῆ εἰδικὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὅποιον θὰ στεγάσῃ καὶ τὸ Φοιτητικὸν μας Οἰκοτροφεῖον. Ἐφ' ἑτέρου, ἡ Νυκτερινὴ Σχολὴ «Ἐργάνη Ἀθηνᾶ», ἡ ὁποία ὡσαύτως δὲν εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν σκοπῶν τῆς Α.Δ. καὶ ἡ ὁποία διὰ πολλοὺς λόγους ἐξηκολούθει νὰ φυτοζωῇ ἔχουσα πάντοτε ἐλαχίστους μαθητάς, διέκοψε τὰς ἐργασίας της ἀπὸ τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1970-1971, τὸ δὲ κτίριόν της, κείμενον πλησιέστατα τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε., διαρρυθμισθὲν δὲ καταλλήλως, χρησιμοποιεῖται ἤδη ὡς «Οἶκος Ἀδελφῶν» τοῦ Νοσοκομείου μας.

Συγχρόνως, ἀπὸ αὐτῆς ἀκόμη τῆς πρώτης περιόδου, ἤρchiσε νὰ μᾶς ἀπασχολῆ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπὶ νέων βάσεων ὀργανώσεως τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», διὰ τῆς ἐκπονήσεως νέου Κανονισμοῦ. Τὸ θέμα τοῦτο τὸ ἐμελετήσαμεν τόσον μὲ τοὺς ἀρμοδίους τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», τοὺς διαθέτοντας πολυχρόνιον πείραν, ὅσον καὶ μὲ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἀλληπαλλήλους συσκέψεις καὶ συνεδριάσεις. Τελικῶς, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» θὰ πρέπει νὰ συντονισθῆ καὶ νὰ ὑπαχθῆ εἰς τὸν ὅλον μηχανισμόν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς ἄμεσος συνεργάτης αὐτῆς καὶ ὡς ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῶν ἀποφάσεών της.

Οὕτως, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 Κανονισμοῦ «Περὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅστις ἐν ἀρθρῷ 2 θέτει ὡς ἐξῆς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν προοπτικὴν αὐτῆς: «Σκοπὸς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι: ἡ ὀργάνωσις τῶν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένων Γραφείων τῶν Μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ὁ συντονισμὸς τῶν δραστηριοτήτων αὐτῶν κατὰ τρόπον ὑποβοηθοῦντα τὸσον τὸν προγραμματισμὸν τοῦ ἔργου, ὅσον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». Οὕτως, ὁλόκληρος ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἐνσωματώθη εἰς τὸ ὅλον διοικητικὸν καὶ ὀργανωτικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ διευθύνσεις της μετετράπησαν εἰς Γραφεῖα, ἅτινα ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἀπὸ τὰς Μονίμους Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς. Τὰ Γραφεῖα ταῦτα, ὡς ἐλέχθη καὶ πρὸ ὀλίγου, προγραμματίζουν, εἰσηγοῦνται ἀρμοδίως εἰς τὰς Μονίμους Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον πρὸς τελικὴν ἔγκρισιν, μετὰ δὲ ταύτην ἀναλαμβάνουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποφασισθέντων.

Ἡ σημασία τῆς τοιαύτης ἐνσωματώσεως εἶναι προφανής. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀντιμετώπιζε τὰ προβλήματα, χωρὶς νὰ ἔχη εἰς χεῖρας της τὴν ἐφ' ἐκάστου θέματος ἀπαραίτητον εἰσήγησιν. Ἡ δὲ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἐσεχίασε καὶ ἐνήργει, ὡς ἐὰν ἀπετέλει αὐτοτελῆ Ὄργανισμὸν ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Διὰ τοῦ νέου Κανονισμοῦ, αἱ Γραμματεῖαι

ὑπήχθησαν εἰς τὰς Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ ὁλόκληρος ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἀποτελεῖ πλέον τὴν προέκτασιν καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπὸ τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ ἔργου ὑπήχθησαν τὰ Γραφεῖα τῆς Ποιμαντικῆς Ὄργανώσεως, τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς Συμπαραστάσεως τῶν Ναυτιλομένων. Ὑπὸ τὴν Μόνιμον Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς θείας Λατρείας ὑπήχθησαν τὰ Γραφεῖα: τὸ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἐπὶ τῶν Λειτουργικῶν Ἐκδόσεων, τὸ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ Γραφεῖον τὸ ἀρμόδιον διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Μουσείου τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος. Ὑπὸ τὴν Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας ὑπήχθησαν τὰ Γραφεῖα: τῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Μετεκπαιδεύσεως Εἰδικότητων Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐμμίσθου, ἀμίσθου καὶ ἐθελοντικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἡ Σχολὴ Κοινωνικῶν Λειτουργῶν-Διακονισσῶν, ἐν Ἁγίᾳ Βαρβάρᾳ Αἰγάλεω. Ὑπὸ τὴν Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ ὑπήχθησαν τὰ Γραφεῖα: Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἀλληλοβοηθείας. Ὑπὸ τὴν Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ὀρθοπεδικῆς Διαφωτίσεως ὑπήχθησαν αἱ ἀρμοδιότητες: τοῦ Τύπου καὶ τῶν Ὀπτικοακουστικῶν μέσων, τῆς Ἐκδόσεως τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Ῥαδιοφωνικῶν Ἐκπομπῶν, τῶν Ζένων προπαγανδῶν, τοῦ Τυπογραφείου καὶ τοῦ Βιβλιοπωλείου. Ὑπὸ τὴν Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεολαίας ὑπήχθησαν οἱ τομεῖς: τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, τῆς Προσχολικῆς ἡλικίας, τῶν Σπουδαστῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, τῆς Ἐργαζομένης Νεολαίας, τῆς Ὄργανωμένης Νεότητος καὶ τῆς Στρατευομένης τοιαύτης.

Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα Γραφεῖα ἀναφέρονται ἀμέσως εἰς τὰς ἀντιστοιχοὺς συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ εἰς τοὺς Προέδρους αὐτῶν, οἵτινες καὶ εἰσηγοῦνται ἀρμοδίως εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, εὐρίσκονται δὲ ὑπὸ τὴν διοικητικὴν καὶ ὀργανωτικὴν εὐθύνην τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἡδη, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου εἰς τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀρχιμανδρίτης τότε, νῦν δὲ Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης, Θεοφιλέστατος κ. Ἀναστάσιος, ὁ ὁποῖος μετ' ἐπιμελείας καὶ ἐπιστήμης πολλῆς συνέχισε τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου ἀρξαμένην προσπάθειαν τῆς καλύτερας ὀργανώσεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναθεμελιώσεως τοῦ ἐπιτελικοῦ τούτου συγκροτήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ἡμετέρων καθηκόντων ἐθεωρήθη παρ' ἡμῶν ὡς ἐν ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἐπιτακτικῶν μελημάτων ἡ ἐπὶ τὰ βελτίω ὀργανώσις οὐ μόνον τῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει Περιουσίας, κατὰ τρόπον ὥστε ὁ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. νὰ καταστῆ τὸ ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐνιαίαν κατεύθυνσιν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς Αὐτῆς. Διότι εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ κατατετημημένη καὶ ἐν πολλοῖς

οὐχὶ ὑπεύθυνος διοίκησης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, τῆς ὁποίας ἡ διαχείρισις πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἐκκλησιαστικῶν σκοπῶν ἦτο κατανεμημένη εἰς τὸ παρελθὸν μεταξύ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. τῶν Ἱερῶν Μονῶν, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων καὶ Ὁργανισμῶν, ἀναμφισβητῆτως ἐζημίωσε τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ ἔλλειψις ἐνότητος ἐν τῇ διοικήσει καὶ διαχειρίσει τῆς περιουσίας συντέιεν εἰς τὸ νὰ εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας πενιχροτάτη. Θὰ ἐπισημάνωμεν ἐν καὶ μόνον σημεῖον, ὅχι τὸ σπουδαιότερον, ἀλλὰ πρόσφατον καὶ ἀπτόν. Πρόκειται περὶ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ρευστοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χρήματος εἰς τὰς Τραπεζάς. Διὰ τῆς διασπάσεως τῶν καταθέσεών μας καὶ τῆς κατανομῆς των εἰς διαφόρους Τραπεζὰς καὶ τῆς διαπραγματεύσεως τοῦ θέματος κεχωρισμένως ὑφ' ἐκάστου Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου ἢ εἰς τὴν καλυτέραν περίπτωσιν, ὑφ' ἐκάστου Μητροπολίτου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ ἐνὸς Ὑποκαταστήματος ἐξ ὧν τῶν Τραπεζῶν τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο σχεδὸν εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις πενιχρόν. Ἐνῶ τώρα, ὡς γνωρίζετε, διὰ τῆς ἐνιαίας ἐμφανίσεως τῶν καταθέσεών μας καὶ τῆς συγκεντρώσεως των εἰς μίαν μόνον Τράπεζαν, ἐπετύχουμεν ἀπόδοσιν πρωτοφανῆ ὅχι μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ διὰ τὰ Τραπεζιτικὰ ἐν γένει χρονικά.

Αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐγινε μὲ τὰς καταθέσεις, ἀλλ' εἰς πολὺ μεγαλυτέραν κλίμακα, εἶναι δυνατόν νὰ γίνη διὰ τῆς συντονισμένης καὶ ἐν ἐνότητι προσπάθειας πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Πλὴν τοῦτο οὔτε ἦτο οὔτε καὶ σήμερον εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ μετὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ὅχι ὡς εἶχε κατὰ τὸ 1967, ἀλλ' οὔτε κὰν μετὰ τὴν σημερινήν. Ὅταν ἀναλοισθῇ τις ποία εἶναι ἡ ἑκτασις καὶ ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ ἔχη ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην πείραν ἐπὶ ὀργανωτικῶν θεμάτων, τότε θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν σημερινήν του σύνθεσιν ὁ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς ἐν τοιαύτης ἐκτάσεως ἐγχείρημα καὶ δι' αὐτὸ δὲν πρέπει, τούλαχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ τὸν ἐπιφορτίσωμεν μὲ περισσοτέρας εὐθύναις. Περὶ αὐτοῦ θὰ εἴπωμεν περισσότερα, ὅταν θὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς Ἐκκλησίας προβλήματος. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι μόνον ὀργανωτικόν· εἶναι καὶ ψυχολογικόν. Πρέπει παραλλήλως πρὸς τὴν ὀργανωτικὴν προσπάθειαν, νὰ συντελεσθῇ καὶ εἰς ἀληθῶς ἠράκλειος ἄθλος: Δηλαδή, νὰ παύσωμεν νὰ θεωροῦμεν τὴν περιουσίαν μὲν εἴτε τῆς Μητροπόλεως, εἴτε τῆς Μονῆς, εἴτε τῆς ἐνορίας, εἴτε τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὡς «δική μας», τὴν δὲ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ὡς «ξένην». Διότι ἡ περιουσία αὐτὴ εἴτε εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς Μητροπόλεως ἀνήκει, εἴτε εἰς τὴν Μονήν, εἴτε εἰς ἐνορίαν, εἴτε εἰς Ἰδρυμα, εἶναι ἐκκλησιαστικὴ, εἶναι περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐνὸς σώματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ δὲ τὴν ἀφοσίωσίν μας εἰς τὴν διαχείρισίν της, θὰ ἀποδώσωμεν λόγον εἰς Ἐκεῖνον, οἷονδῆποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ Νομικὸν Πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται εἰς τὸ Ὑποθηκοφυλακεῖον, ὅτι ἀποτελεῖ τὸν ἰδιοκτήτην. Πρέπει ἀπαντες οἱ Ἀρχιερεῖς, τὰ Ἑγουμενοσυμβούλια, οἱ Ἱερεῖς, οἱ Μοναχοί, οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Σύμβουλοι, τὸ

προσωπικὸν τῶν Μητροπόλεων, αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐνοριταὶ μας, ἀπαντες δηλαδή οἱ ἀποτελοῦντες τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ σκεπτόμεθα ὅτι προκειμένου περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, δὲν εἶναι ἄλλη μὲν «δική μας», ἄλλη δὲ «ξένη», ἀλλ' ἀπάσα εἶναι «δική μας», τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐντεῦθεν, πρὸς προαγωγὴν τοῦ πνεύματος τούτου τῆς ἐνότητος, ἐλήφθησαν μέτρα τινά, εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὁποίων ἐπικαλοῦμαι θερμῶς τὴν συμπαράστασιν πάντων, διότι ἡ σημασία των δὲν εἶναι μόνον οἰκονομική, ἀλλὰ καὶ πνευματικὴ. Τὸ ἐν εἶναι ὁ καταρτισμὸς τοῦ ἐνιαίου προϋπολογισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Χωρὶς τὸ παράπαν νὰ παραβλαβῇ ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ αὐτοτέλεια τῶν ἐπὶ μέρους ἱερῶν Μητροπόλεων, τῶν ἐπὶ μέρους ἐνοριῶν, τῶν Μονῶν καὶ τῶν Ἰδρυμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἔπρεπε διὰ πολλοὺς λόγους, ὁ κυριώτερος τῶν ὁποίων εἶναι ὁ πνευματικὸς, διὰ λόγους δηλαδή ἐνότητος νὰ ἔχωμεν ἓνα ἐνιαῖον προϋπολογισμόν, συμπληρούμενον μάλιστα καὶ δι' ἑτησίων ἀπολογισμῶν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἴδωμεν τί διαθέτομεν ἐτησίως διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν νέων Ναῶν, δι' ἔργα ἀγάπης, διὰ τὸ προσωπικόν, διὰ τὴν ἐσωτερικὴν μας ἱεράν ἀποστολὴν κ.ο.κ. Ἀτυχῶς ἐνιοὶ τῶν ἁγίων ἀδελφῶν ἀντέδρασαν καὶ εἰς τοῦτο.

Ἐτερον μέτρον, ληφθὲν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, εἶναι ἡ μνημονευθεῖσα ἀπόφασις, ὅπως ἐπιδοτῶνται τώρα κατ' ἀρχὰς διὰ τινος μικροῦ ποσοῦ, ἀργότερον γενναιότερον, αἱ πενέστεραι Μητροπόλεις. Ὅμοίως, εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀποβλέπει καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ μέτρου, ὅπως 10% τῶν εἰσοδημάτων, τὰ ὁποία θὰ προέλθουν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἢ τῆς Ἐταιρείας Προγραμματισμοῦ καὶ Ἀναπτύξεως* ἀξιοποιήσεως κτημάτων τῶν Ἱ.Μονῶν, τῶν ὁποίων κτημάτων τὴν διαχείρισιν ἔχει ὁ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., τὸ 10% λέγω ἀποδίδεται εἰς τὰς οἰκείας Μονάς.

Ἄλλ' ἡ ἐπίτευξις τοῦ πνεύματος τῆς ἐνότητος ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν δὲν εἶναι πρόβλημα μεμονωμένον, εἶναι πρόβλημα γενικώτερον. Ἐὰν δὲν αἰσθανώμεθα τὴν μεταξύ μας ἐνότητα ἐν τῷ συνόλω, ὅτι δηλαδή εἴμεθα ἐν σώμα, μὲ κεφαλὴν τὸν Χριστόν, καὶ ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα «ἀλλήλων μέλη», ἐὰν κατὰ τὰ ἄλλα «δάκνωμεν» καὶ «κατεσθίωμεν» (Γαλ. ε', 15) ὁ εἰς τὸν ἄλλον, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχωμεν ἐνότητα εἰς τὰ οἰκονομικά; Ἡ «ἐνότης» αὐτὴ μόνον εἰς τὰ οἰκονομικά, καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ μεταξύ μας, δὲν θὰ ἦτο ἡ ἐνότης τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἡ ἐνότης ἐνὸς συνεταιρισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐνότητα μόνον, ἐφ' ὅσον συμπίπτουν τὰ συμφέροντα τῶν μετεχόντων εἰς αὐτόν. Μόλις τὰ συμφέροντα τῶν ἐπὶ μέρους μετόχων τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἔλθουν εἰς ἀντίθεσιν, ὁ Συνεταιρισμὸς διαλύεται. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ὁμοῦς νὰ εἴπω, ὅσονδήποτε σκληρὸν καὶ ἂν ἤθελε φανῆ τοῦτο, ὅτι ὡς σύνολον δὲν παρουσιάζομεν μεταξύ μας οὐδὲ ἐνὸς κοινοῦ Συνεταιρισμοῦ τὴν ἐνότητα. Ἐνιοὶ ἐξ ἡμῶν «δάκνωμεν» καὶ «κατεσθίωμεν» ἀλλήλους, ἢ τὸ ὀλιγώτερον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦδύνατο νὰ λεχθῆ, εἶναι, ὅτι ἐμφανίζομεν πλήρη ἀδια-

* Σημ. «Ἐκκλησίας»: Περὶ αὐτῆς ἴδε κατωτέρω.

φορίαν διὰ τὰ θέματα τοῦ ἄλλου, τοῦ «πλησίον», τοῦ «ἀδελφοῦ».

Ταῦτα ἡ μία παρένθεσις. Ἐπανερχόμενοι εἰδικώτερον εἰς τὰ παρὰ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., θὰ ἠθέλαμεν νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν, ἅγιοι Ἀδελφοί, ὅτι τὰς περὶ ἐνιαίας διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας σκέψεις ἡμῶν υἰοθέτησε πλήρως ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1967 καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν κατὰ τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου 1967 γενομένην συνεργασίαν μας ἢ Α.Ε. ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἀκολούθως δὲ τὰς ἐνέκρινε καὶ ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις καὶ τὰς διευτύπωνεν ἐν τῷ Ν.Δ. 126/1969. Ἦδη πρὸ τριετίας εἶχομεν ἀναφερθῆ εἰς τὴν πρὸς καθίδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν τοῦ νέου Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Δ.Ε.Π.) ἀποδοθεῖσαν ἡμῖν νομικὴν εὐελιξίαν πρὸς θεμελιώσιν τούτου καὶ ὑλοποίησιν τῶν ἀρχικῶν σκοπῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὡς εἴρηται νομικῆς εὐχερείας, τῆς ἀποδοθείσης ἡμῖν διὰ τοῦ θεμελιώδους ὑπ' ἀριθ. 126/1969 Νομ. Διατάγματος, μεγάλη κατεβλήθη προσπάθεια, καί, ὡς ἐμνημονεύσαμεν πρὸ ὀλίγου, κατόπιν ἐργώδους προπαρασκευῆς καὶ κοπιώδους μελέτης, παρὰ τὰ στενὰ χρονικὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα ἐτίθεντο διὰ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ψήφισιν τῆς περὶ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. νομοθεσίας, ἐπετεύχθη ἡ σύνταξις καὶ ψήφισις παρὰ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 5/1969 Κανονισμῶν καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2,3,4,5 καὶ 6/1969 Κανονιστικῶν Διατάξεων, ἀναφερομένων εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. καὶ ἐπιλυόντων θέματα σπουδαιότατα διὰ τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Κανονισμῶν καὶ τῶν Κανονιστικῶν Διατάξεων τούτων, ἀπὸ τοῦ 1821 διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνεκροτήθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ οἰασθήποτε ἀναμίξεως τῆς Πολιτείας, τὸ Κ.Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., ἐπὶ τῇ βάσει κριτηρίων, τὰ ὁποῖα ἀπέβλεπον ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπελέγησαν δηλαδὴ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα κατὰ πρόωτον καὶ κύριον λόγον ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησίαν, δεύτερον δὲ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των ἡ τοῦ ἐπαγγέλματός των δύνανται νὰ συμβάλλουν μεγάλως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ὄργανισμοῦ. Οὕτω παρεκλήθησαν νὰ μετάσχουν κορυφαῖοι Κρατικοὶ Λειτουργοί, οἰκονομολόγοι καὶ οἱ ἐκ τῶν τὰ πρόωτα φερόντων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Ποίαν σημασίαν εἶχε τὸ γεγονός τοῦτο διὰ τὴν Ἐκκλησίαν γνωρίζουν οἱ ἐξ ὑμῶν ἔχοντες τὰ πρεσβεῖα ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ. Διότι δέν ἦτο σπάνιον τὸ φαινόμενον ἡ Ἐκκλησία νὰ μανθάνῃ ἐκ τῶν ἐφημερίδων, ποῖοι διωρίσθησαν μέλη τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. Διωρίζοντο δὲ κατὰ κανόνα, ἐκτὸς τῶν ἐξ ὀφφικίου, πρόσωπα τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον προσὸν συνίστατο εἰς τὸ ὅτι ἦσαν φίλοι εἴτε προσωπικοὶ εἴτε τοῦ κόμματος τοῦ διορίζοντος Ὑπουργοῦ.

Ἡ πρώτη συνεδρία τοῦ νέου Δ.Σ. ἐγένετο τῇ 24ῃ Ὀκτωβρίου 1969, ἀμέσως δὲ λόγῳ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ καὶ ὑπὸ μελῶν του, τὰ ὁποῖα συνέπεσε καὶ προηγουμένως νὰ ἔχουν μετᾶσχει τοῦ Συμβουλίου, ἐσημειώθη ὑπ' αὐτῶν ἢ ἐπὶ τῷ βελτίῳ ἐπελεθοῦσα μεταβολὴ τὸσον ὡς πρὸς τὰ πρὸς συζήτησιν προσαγόμενα θέματα,

ὅσον καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς διαπραγματεύσεως αὐτῶν. Διότι ἐνῶ προηγουμένως ἤρχοντο πρὸς συζήτησιν θέματα μικρᾶς σημασίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ Δ.Σ. κατὰ τὸ πλεῖστον εἶχε νὰ ἀπαντήσῃ μὲ ἐν ξηρὸν ναί, ἢ ὄχι, ἤρχισε νὰ τίθενται ὑπ' ὄψει τῶν μελῶν αὐτοῦ προβλήματα τοῦ Ὄργανισμοῦ μεγάλης σημασίας, ἢ ἐπὶ τῶν ὁποίων συζητήσεις εἶχε βασικὸν ἐνδιαφέρον, ἢ δὲ συμβολὴ τῶν μετεχόντων τοῦ Συμβουλίου, λόγῳ τῆς εἰδικότητός των, ἦτο ἀνεκτίμητος.

Ἐτερον καιρίας σημασίας ὀργανωτικὸν θέμα διὰ τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἦτο τὸ τῆς ἐπανδρώσεώς του δι' ἐπαρκούς εἰς ἀριθμὸν καὶ καταλλήλου καὶ ἱκανοῦ προσωπικοῦ. Κατὰ πρόωτον καὶ κύριον λόγον ἤρχετο ἡ ἐξεύρεσις τοῦ ἐπικεφαλῆς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὄργανισμοῦ. Οὗτος εἰς τὰς πρὸ τοῦ νέου Κ.Χ. καταστάσεις συνήθως διωρίζετο, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., ἦτοι ἐκ τῶν κομματικῶν φίλων τῆς Κυβερνήσεως, ἢ δὲ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ κανόνα, ἐπληροφορεῖτο τὸν διορισμὸν του ἐκ τῶν ἐφημερίδων, ἐνῶ εἰς τὴν καλυτέραν περίπτωσιν, διὰ λόγους τάκτ, ὁ ὑπουργὸς εἶχε λάβει τὸν κόπον νὰ πληροφορηθῇ περὶ αὐτοῦ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὀνόματος εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ὅτε ἀνελάβομεν τὴν Ἀρχιεπισκοπείαν, ἡ θέσις ἦτο κενή, ἀνεπλήρου δὲ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν ὑπηρεσιακὸς παράγων, ὁ ὁποῖος ἦτο μὲν φιλότιμος ὑπάλληλος τοῦ Ὄργανισμοῦ, γνωρίζων τὰ κατ' αὐτόν, πλὴν μὴ ἔχων ἐπιλεγῆ εἰδικῶς διὰ τὴν θέσιν ταύτην, ἢ ὁποῖα μὲ τὰς νέας προοπτικὰς ἀπῆτει εἰδικὴν κατάρτισιν καὶ ἀσυνήθη προσόντα. Ὡς γνωστόν, πρὸ τοῦ νῦν Διοικητοῦ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου Ἀρχιερατείας, ὑπῆρτησαν εἰς τὸν Ὄργανισμὸν, ὡς ἐπικεφαλῆς τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ, δύο πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὁμως διὰ λόγους προσωπικοῦς παρητήθησαν τῆς ἐν λόγῳ θέσεως καὶ πρὸς τὰ ὁποῖα καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὴν προσφερθεῖσάν μοι συνεργασίαν των.

Ἐτερον καιρίας σημασίας ὀργανωτικὸν θέμα τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἦτο ἡ κατάλληλος διάρθρωσις τῆς Νομικῆς του Ὑπηρεσίας. Ἡ Νομικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. διέθετε καὶ διαθέτει ἀξιολόγους, ἱκανωτάτους καὶ μαχητικότητας νομικούς, οἱ ὁποῖοι προσέφεραν καὶ δύνανται νὰ προσφέρουν πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὸν Ὄργανισμὸν καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γενικώτερον. Ἐχρειάζετο ὁμως ἡ Ν.Υ. ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ μεταβάλλῃ τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἐργοδότης τῆς ἦτο αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ διαρθρωθῇ αὕτη καταλλήλως, ὥστε νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐν τῇ Νομικῇ Ὑπηρεσίᾳ ὑπηρετοῦντας νομικούς ἢ δυνατότητες νὰ ἀποδίδουν περισσότερον, διὰ τοῦ συντονισμοῦ τῆς δράσεώς των καὶ τῆς στενωτέρας μεταξύ των συνεργασίας, ἵνα οὕτω τὸ ἔργον των εἶναι ὄχι μόνον ἀποτέλεσμα τῶν ἀτομικῶν ἐκάστου ἱκανότητων καὶ προσπαθειῶν, ἀλλὰ καὶ συλλογικὴ προσφορά, ἢ ὁποῖα ἐπὶ θεμάτων νομικῆς φύσεως ἔχει πολλὰκις θεμελιώδη σημασίαν.

Πόσον ἐσφαλμένη ἦτο ἡ νοοτροπία τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. (μὲ ἓνα δέλτα) ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ πόσον οἱ ἐν αὐτῇ ὑπηρετοῦντες ἦσαν διαπεποτισμένοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ὅτι ὁ Ο.Δ.Ε.Π. ἦτο ξένος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ὄργανισμός, ἀποδει-

κνύεται και μόνον εκ του γεγονότος, ότι οι νομικοί του Ο.Δ.Ε.Π. δι' υπομνήματός των, υποβλήθηεντος μοι την 31/V/1969, ελάμβανον την θέσιν αντιδίκου κατά του νέου Καταστατικού Χάρτου. Μάλιστα αντιδίκου! Και η Έκκλησία ανέμενε να έχη την νομική συμπαράστασιν παρά Υπηρεσίας, διεπομένης υπό τοιαύτης νοοτροπίας.

Δόξα όμως τῷ Θεῷ ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ Νομικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. δὲν πρέπει νὰ ὑπηρετῇ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὸν Ὄργανισμόν, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἶναι πλεον πραγματικότης. Τοῦτο προέβλεψεν ἐν § 6 τοῦ ἀρθροῦ 42 ὁ νέος Κ.Χ. τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἀρθρον 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4 Κανονισμοῦ καὶ τὰ ἀρθρα 9-12 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2 Κανονιστικῆς Διατάξεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπέκτησεν ὑπεύθυνον Νομικὴν Ὑπηρεσίαν, κατ' ἀντιστοιχίαν τρόπον τινὰ πρὸς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους.

Τὸ αὐτὸ περίπου δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὴν Τεχνικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὄργανισμοῦ. Ὡς πάντες ἐκ μακρᾶς καὶ πικρᾶς πείρας γνωρίζομεν, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Νομικὰ Πρόσωπα μεγάλως ἐταλαιπωροῦντο ὑπὸ Κρατικῶν τινων τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν, εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ὁποίων ὑπήγχοτο ἡ ἐκτέλεσις τεχνικῶν ἢ καλλιτεχνικῶν των ἔργων. Εἰς τὴν καταταλαιπώρησιν ταύτην ἔθεσε τέρμα ἡ Ἰδρυσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, προβλεφθεῖσα διὰ τῆς § 6 τοῦ ἀρθροῦ 42 τοῦ νέου Κ.Χ. καὶ ἔχουσα ἀρμοδιότητα, ἐκτεινομένην ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διάρθρωσις, ἡ λειτουργία καὶ τὸ ἔργον τῆς Τεχνικῆς μας Ὑπηρεσίας, διαιρουμένης εἰς δύο κλάδους, τὸν καλλιτεχνικὸν καὶ τὸν τεχνικόν, καθορίζεται διὰ τῶν ἀρθρων 13-22 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2 Κανονιστικῆς Διατάξεως. Ἡδη δέ, διὰ τῆς ἀποκεντρώσεως τοῦ ἔργου τῆς Τ.Υ.Ε. ἅπαντα τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Νομικὰ Πρόσωπα δύνανται νὰ προχωροῦν ταχύτατα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων των, τηροῦντα μόνον τὴν περὶ δημοσίας τάξεως νομοθεσίαν τῆς Πολιτείας, ἄνευ οἰασδήποτε ἄλλης παρεμβάσεως τῶν κρατικῶν Ἀρχῶν.

Ἄλλ' ἡ ὑφισταμένη διάρθρωσις καὶ ἐπ' ἀνδρωσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. (μὲ ἐν δέλτα καὶ πάλιν) δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ νέα της καθήκοντα καὶ τὰς νέας της ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἀνελάμβανεν.

Ἐντεῦθεν ἔπρεπε νὰ γίνῃ προσπάθεια ἐπανδρώσεως καὶ ταύτης, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων παλαιότερων ὑπαρχουσῶν, ἢ μετὰ τὸ 1969 ἰδρυθεισῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ, καὶ δι' ἄλλων προσώπων, διὰ νὰ εἰσέλθῃ νέον αἶμα εἰς τὰς τάξεις τῶν ὑπαλλήλων του καὶ δυνηθῆ οὗτος νὰ ἐκτελῆ τὸν προορισμόν του. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἀνελήφθη, κατ' αὐτὴν δὲ ἐτηρήθη ἡ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ περὶ καταστάσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων προβλεπομένη διαδικασία, κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ τιθέμενα ἀντικειμενικὰ κριτήρια, μὲ μοναδικὸν καὶ ἀποκλειστικὸν γνώμονα τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ συμφέροντος τοῦ Ὄργανισμοῦ, καὶ συνεπῶς καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Βεβαίως, τὸ καθόλου ἔργον τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. εἶναι κολοσιαιὸν καὶ ὅπως εἰς πᾶσαν δημιουργικὴν προσπάθειαν οὕτω καὶ ἐνταῦθα εἶναι δυνατόν νὰ ἐνυπάρχωσι καὶ ἀτέλεια, αἱ ὁποῖαι ὁμως καταβάλλεται προσπάθεια

σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου νὰ ἐξουδετερωθῶσιν.

Ἄς μὴ λησμονῆται δέ, ὅτι ἂν θεωρῆται ὡς δυσχερὴς ἢ ἀποδοχὴ νέων συστημάτων καὶ κατευθύνσεων, ἢ ἀποβολὴ παλαιῶν συνηθειῶν καὶ ἀντιλήψεων πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἔτι δυσκολωτέρα. Εἴμεθα ὁμως βέβαιοι ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου τοῦ Ἀμπελώνος, μὲ τὴν πρόθυμον συμπαράστασιν τῆς Πολιτείας καὶ μὲ τὴν συμβολὴν ἀπάντων τῶν παραγόντων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας βίου, ἰδιαίτερος δὲ πάντων τῶν ἀγίων Ἀδελφῶν, θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ πρόοδος καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ θὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ κατατείνῃ πᾶσα οἰκονομικὴ ἐνέργεια τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος σκοπὸς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄλλος, εἰ μὴ ἡ ἐξασφάλισις εἰς αὐτὴν τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ψυχοσωτηρίου ἔργου της.

Διὰ τοῦ νέου Ο.Δ.Ε.Π., καθολικοῦ διαδόχου, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ν.δ. 126/1969 τοῦ καταργηθέντος Ο.Δ.Ε.Π. (μὲ ἐν δέλτα), προσεπαθήσαμεν νὰ τονώσωμεν τὴν ὄλην προσπάθειαν καὶ νὰ ἐπιταχύνωμεν τὸν ῥυθμὸν ἐργασίας. Διότι πρέπει νὰ γίνῃ κοινὴ συνείδησις, ὅτι, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν προβῆ εἰς ἔγκαιρον ἀξιοποίησην τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς κτημάτων, θὰ ἀντιμετωπίσῃ πιθανώτατα τὸν κίνδυνον ἀπωλείας αὐτῶν καὶ ἐξαφανίσεως καὶ τῶν τελευταίων ἐλπίδων ἀποκτήσεως τῆς ἀπαραιτήτου οἰκονομικῆς πανοπλίας, πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου της καὶ ἐξασφάλισιν καὶ διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας Αὐτῆς.

Μεγάλα κτήματα τῆς Μοναστηριακῆς Περιουσίας, εὐρισκόμενα ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ἐγγὺς τουριστικῶν περιοχῶν τῆς Χώρας, ἐπιβάλλεται νὰ τύχωσι τῆς ἀνευ ἀναβολῆς ἀξιοποιήσεώς των. Ἡδη ἐπὶ ἐξαετίαν περίπου ἐπιδιώκεται ἡ ἀξιοποίησις τοῦ μεγάλου κτήματος τῆς Στροφυλιάς, θαυμασίας ἐξ ἐπόψεως φυσικῆς καλλονῆς, δασώδους καὶ παρακτίου περιοχῆς, τὴν ὁποῖαν πρὸς μόρφωσιν ἰδίας ἀντιλήψεως μετ' ἐμπειρογνωμόνων ἐπεσκεψθῆμεν καὶ προσωπικῶς κατὰ Μάιον τοῦ 1970. Μέχρι τῆς στιγμῆς, ἔχει ἐπιτευχθῆ ἡ ὁλοκλήρωσις σχεδὸν ἀπάσης τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ἢ ὁποῖα σημειωτέον εἶναι καὶ πολυδάπανος καὶ μακροχρόνιος διὰ νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἀξιοποίησις τοῦ κτήματος τούτου, ἢ ὁποῖα λόγῳ τῆς φύσεως ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἔργου, παρὰ τὰς συντόμως καταβαλλομένης προσπάθειας, δὲν ἔχει ἄκόμα εἰσέλθει εἰς τὸ στάδιον τῆς πραγματοποιήσεως.

Ὅμοιως καὶ εἰς τὴν Βουλιαγμένην, ἢ ὁποῖα ὡς εὐρισκόμενη ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν εἶναι μεγίστης ἀξίας, δὲν εἶχε μέχρι στιγμῆς ἀποδοθῆ ἡ δέουσα σημασία. Ὑπάρχει ἐκεῖ ὑπνώττον μέγα οἰκονομικὸν κεφάλαιον οἰκοπεδικῶν ἐκτάσεων, ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῦνην Πετράκη, ὅπερ μέχρι τῆς στιγμῆς εἶναι σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἀνεκμετάλλετον καὶ ἀπρόσοδον, ἐνῶ ἐπιτυχῶς χρησιμοποιούμενον ὄχι μόνον θὰ ἀποδώσῃ πολλὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ διασωθῆ ἀπὸ ἐνδεχομένους κινδύνους περιορισμῶν καὶ πάσης φύσεως δεσμεύσεων.

Καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην διεξάγεται παρ' εἰδικῶν καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ ἡ προπαρασκευαστικὴ μεγάλου προγράμματος μελέτη.

Δὲν εἰσερχόμεθα εἰς λεπτομερείας ἐν τῷ παρόντι,

άλλα πάντες οι γνώσται τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀντιληφθῶσιν ἐξ ἀντικειμένου τὸν δυσχερῆ ἀγῶνα ἡμῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἔντονον ἀγωνίαν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ταύτης. Ἐκ τοῦ μεγάλου ὄγκου τῶν κτημάτων, τὰ ὅποια κατὰ τὸ παρελθὸν εἶχεν ἡ Ἐκκλησία, δὲν ἀπέμειναν εἰμὴ σχετικῶς ὀλίγα, πολλὰ δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι κατελιμμένα, ὡς τὸ ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν μέγα κτῆμα Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Γουδί. Τὸ θέμα τοῦτο ἀντιμετωπίσθη παρ' ἡμῶν μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης προσοχῆς καὶ δραστηριότητος ἀπὸ τῆς ἐπομένης σχεδὸν τῆς ἀναλήψεως τῶν καθιζόντων ἡμῶν. Τὸ κτῆμα τοῦτο, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ Χολαργοῦ καὶ καταλήγον σχεδὸν εἰς τοὺς Ἀμπελοκήπους καὶ ἀπὸ τῆς περιοχῆς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀστερίου μέχρι τῆς ὁδοῦ Μεσογειῶν, κατέχεται σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, χωρὶς ἡ Ἐκκλησία, παρὰ τοὺς δικαστικούς ἀγῶνας καὶ τὴν ὑπαρξιν τίτλων κ.λ.π. νὰ δύναται νὰ τὸ ἀξιοποιήσῃ. Ὁ Ἐξοχώτατος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὀφείλομεν ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐπιβίβαστο ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρον οὐκὸν ἐνδιαφέρον. Ἀρκεῖ νὰ σᾶς ἀναφέρω, ὅτι τὴν 12ην Ἰουνίου τοῦ 1968 ἀνήλθε μετὰ τοῦ ὀμιλοῦντος εἰς Ὑμηττόν, ἀπὸ δὲ τῆς πλησιοχώρου εἰς τὴν Μονὴν Ἀστερίου περιοχῆς, τὴν ὁποίαν διήλθομεν πεζῇ, ἐξ ἐπόπτου, ἀντελήφθη τὸ μέγεθος τῆς ἀμφισβητουμένης ἐκτάσεως. Κατόπιν τῆς αὐτοπροσώπου ταύτης ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν ἔσχεν ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως Δ. Πατίλην τὴν ταχεῖαν διεκπεραίωσιν τοῦ ζητήματος. Οὗτος πράγματι, μετὰ ἐπανειλημμένας συνεργασίας καὶ συσκέψεις, τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1968, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἔναντι τῆς διεκδικουμένης ἐκτάσεως μᾶς προσφέρῃ ἔκτασιν μόνον 1600 στρεμμάτων. Τὴν πρότασιν ταύτην ἀπερρίψαμεν ὡς ἀσύμφορον, κατόπιν δὲ τετραετοῦς ἐπὶ πλέον προσπάθειας καὶ ἐπανειλημμένων παρεμβάσεων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἐνεργείας δὲ τοῦ Ἐξοχωτάτου Α' Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, κατ' ἐπανάληψιν ἀσχοληθέντος διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου ἐπιλύσεως τοῦ μεγάλου τούτου θέματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀναμένεται, ὅτι προσεχῶς θὰ ἐπιτευχθῇ συμφέρουσα καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν συμφωνία.

Τὰ δάση τῆς Μοναστηριακῆς Περιουσίας χρῆζουσι ἐπιστημονικῆς ἐκμεταλλεύσεως, κατὰ τρόπον ὥστε διὰ ταύτης καὶ αὐτὰ ταῦτα νὰ ὠφελῶνται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π. νὰ προσπορίζωσιν ὠφελείας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ δασικοῦ πλοῦτου, ὅστις ἀτυχῶς, ἐλείψει γενικωτέρων ἔργων ὑποδομῆς καὶ μέσων, δὲν ἀποδίδει σήμερον ἱκανοποιητικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἰσόδημα.

Τόσον διὰ τὰ δάση ταῦτα, ὅσον καὶ διὰ τὰ λατομεῖα μαρμάρου τῶν Ἱερῶν Μονῶν — στοιχείον ἀξιόλογον τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας — θὰ ἔχωμεν νὰ παρουσιάσωμεν συντόμως δημιουργικὴν, δι' εἰδικῶν ἐπιστημόνων, ἐργασίαν.

Ἡ νέα μορφή τοῦ ΟΔΔΕΠ ἐπηύξησε τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ κατὰ πολὺν καὶ ὡς εἰκὸς ἐπεβλήθη ἡ ἀναθεώρησις τῶν κρατουσῶν ἀντιλήψεων περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς βαθμολογικῆς κατατάξεως τοῦ προσωπικοῦ, ὡς

καὶ ἡ πρόσληψις προσώπων, δυναμένων νὰ ἐνισχύσωσιν τὸ ὅλον τοῦ ἔργου, εἴτε διὰ τῶν εἰδικῶν αὐτῶν προσόντων καὶ γνώσεων, εἴτε καὶ διὰ τῆς ἐκ τῆς προϋπηρεσίας αὐτῶν κτηθείσης πείρας. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν θὰ ἀκούσωμεν περισσότερα ἀπὸ τὸν Σεβ. Πρόεδρον τῆς οἰκείας Μ.Σ.Ε.

Εὐελπιστοῦμεν, ὅτι ἅπασαι αἱ Ὑπηρεσίαι τοῦ Ὁργανισμοῦ θὰ καταβάλωσι διὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, φιλοτίμως ἐργαζομένου, τὸ μέγιστον τῶν δυνάμεων αὐτῶν διὰ τὴν παρά τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀνάληψιν τῶν μειζόνων εὐθυνῶν τῆς ταχθείσης εἰς αὐτὸν νέας διακοσίας του. Ἡ παρά τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν μεταβολὴ ἢ βελτίωσις τοῦ τηρητέου συστήματος διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἀνοδικῆς πορείας τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἐν γένει, ἢ καθήδρυσις πραγματικῆς Ὑπηρεσίας Ἐπιθεωρήσεως καὶ ἡ νεοϊδρυθεῖσα Ὑπηρεσία Μελετῶν ὀλοκληρουμένη, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ὁργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας τὴν εὐχέρειαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς καλῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς μακρὰν παντὸς ψόγου διαχειρίσεως τῆς Ἱερᾶς περιουσίας.

6. Νέαι ἐγκαταστάσεις Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐπιτακτικὴ κατέστη ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἡ ἐπανεγκατάστασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένων Ὑπηρεσιῶν εἰς νέον, εὐρυχωρότερον καὶ εὐπρεπέστερον οἶκημα.

Ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας ὑμᾶς, ἤδη, ἀπὸ ἐτῶν, τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἁγίας Φιλοθέης οἶκημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐστεγαζόντο τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκρίνετο ἐντελῶς ἀνεπαρκές καὶ στεροῦμενον καὶ τῆς στοιχειωδεστέρας ἀκόμη ἀνεσσεως. Ἐκεῖ οὐ μόνον ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠδύνατο νὰ συνεδριάσῃ, ἀλλ' οὐδὲ αὐταὶ αὐταὶ αἱ περὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον ὑφιστάμεναι Ὑπηρεσίαι εἶχον τὸν κατάλληλον χῶρον διὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὁ ἀείμνηστος προκάτοχος ἡμῶν κυρὸς Χρυσόστομος ἤδη ἀπὸ τοῦ 1963 εἶχεν εἰσηγηθῆ καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶχεν ἐγκρίνει, ὅπως εἰς τὸν χῶρον τῆς Μονῆς Πετρακῆ ἀνεγερθῇ τὸ νέον Μέγαρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προσωρινῶς δὲ τινὲς τῶν Συνοδικῶν Ὑπηρεσιῶν εἶχον ἐγκατασταθῆ μακρὰν τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, οὕσαι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς πέντε σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς ὑλοποίησιν τῆς νέας διαρθρώσεως, ἐθεωρήθη ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ὅπως, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιδιωχθῇ ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην συγκέντρωσις τῶν Συνοδικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξευρεθῇ χῶρος ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τούτων.

Τὸ πρόβλημα ἀπησχόλησε τὴν Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον εἰς ἐπανειλημμένας συνεδριάσεις. Ἐμελετήσαμεν τὸ ἐνδεχόμενον ἐξευρέσεως εὐρυχώρου οἰκοπεδικῆς ἐκτάσεως, πρὸς ἀνοικοδόμησιν ἐν αὐτῇ τοῦ Διοικητικοῦ Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπησχολήσαμεν ἐπανειλημμένως καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν Ἐξοχωτάτον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1968 μέχρι καὶ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1969. Ἀτυχῶς ὁμως, τοιοῦτος χῶρος δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ, δοθέντος ὅτι

οὗτος δέον νὰ εὐρίσκεται ἐντὸς περιωρισμένης ἀκτίνας ἀπὸ τοῦ Κέντρου τῆς Πρωτευούσης, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἢ ἐξ ὄλων τῶν μερῶν αὐτῆς προσπέλασις καὶ ἢ ἄνετος ἐξυπηρέτησις τοῦ κοινοῦ.

Μετὰ μελέτην καὶ ἐξουχιστικὴν διερεύνησιν τῶν λύσεων, κατελήξαμεν εἰς τὴν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου ἡμῶν εἰλημμένην ἀπόφασιν, ὅπως τὸ τοιοῦτον κτίριον ἀνεγερθῆ εἰς τὸν χώρον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη. Ἀξιοποιούμενον τοῦ ὄλου κύκλω τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ οἰκοπέδου, δύναται νὰ ἀνεγερθῆ κτίριον, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἐπαρκές, ἵνα στεγασθῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ ἅπασαι αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Ὑπηρεσίαι τῶν Ἀθηνῶν, ἦτοι αἱ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ Μοναστικὴ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς, τῆς ὁποίας τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κύριον διακόνημα θὰ εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τῆς λειτουργίας τοῦ Διοικητικοῦ Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς προώθησιν τοῦ ὄλου θέματος συνεστήθη εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μὲ μέλη τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιον, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνὸν καὶ Νικαίας κ. Γεώργιον, μὲ εἰσηγητὴν τὸν Διευθυντὴν τῆς Τ.Υ.Ε. κ. Γ. Ἀξιώτην.

Τὴν ἐκπόνησιν τῆς ὄλης μελέτης ἔχει ἤδη ἀναλάβει ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας, περὶ δὲ τῶν ἤδη ἐπ' αὐτῶν γενομένων θὰ ἀναφέρῃ πρὸς Ὑμᾶς ὁ Σεβ. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν τῷ μεταξῦν, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐπείγουσῶν ἀναγκῶν, προέβημεν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν καὶ τὴν κατανομήν τῶν χώρων τοῦ κτιρίου τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας». Πρὸς ἀπελευθέρωσιν χώρου, ὡς προείπομεν, μετεφέραμεν τὸ ἐν αὐτῷ στεγαζόμενον φοιτητικὸν Οἰκοτροφεῖον εἰς ἐνοικιασθὲν ἐν Ψυχικῷ οἴκημα, ὑπολογίζοντες, ὅτι διὰ τῆς ἐνοικίασεως τῶν κατεχομένων ὑπὸ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. χώρων εἰς τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν Κορνάρου οἴκημα θὰ ὑπερεκαλύπταμεν τὴν δαπάνην ἐνοικίασεως οἰκίας πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ θεολογικοῦ φοιτητικοῦ Οἰκοτροφείου. Διαρρυθμίσαντες δὲ καταλλήλως τὸ ὄλον κτίριον καὶ προσθέσαντες εἰς τὸ ἰσόγειον, δυτικὸν μέρος αὐτοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε εὐρίσκετο ἡ στοὰ, σειρὰν Γραφείων, μετεφέραμεν εἰς αὐτὸ ὄλας τὰς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγκατεστήσαμεν εἰς αὐτὸ τὰ Γραφεῖα τῶν συσταθεισῶν Μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, πλείστας τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ Γραφεῖα καὶ τὴν διεκπεραίωσιν τῶν Περιοδικῶν «Ἐκκλησία», «Ἐφημέριος», «Θεολογία».

Εἶναι βεβαίως ἀληθές, ὅτι καὶ οἱ χώροι αὐτοὶ δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ὑπηρεσιῶν. Ὡς πρώτη ὁμως φάσις δέον νὰ θεωρηθῆ σημαντικὴ. Διότι ἐξησφάλισε τόσοσὺν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νέων Γραφείων, ὅσον καὶ τὴν ταχύτεραν ἐπικοινωνίαν καὶ ἐξυπηρέτησιν ἀπάντων τῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ Διοικητικῷ τῆς Ἐκκλησίας μηχανισμῷ.

Ἐν τῷ μεταξῦν προσεθέσαμεν καὶ τὸν νέον ὄροφον εἰς τὸ ὑφιστάμενον σήμερον κτίριον, τὸ ταχύτερον δὲ ἐλπίζομεν νὰ μεταφέρωμεν καὶ τὸ Τυπογραφεῖον εἰς τὸ

νέον τοῦ κτίριον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐλευθερωθῶσι καὶ ἕτεροι χώροι. Ἐκ προτέρου ὁμως δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν, ὅτι καὶ οὗτοι, μὲ τὴν συνεχιζομένην ἀνάπτυξιν τῶν Κεντρικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν, θὰ εἶναι ἀνεπαρκεῖς.

7. Ἐκκλησιαστικὴ Δικαιοσύνη.

Τὸ αἴτημα τῆς λειτουργίας τοῦ δικαστικοῦ μηχανισμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο, κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀναλήψεως ὑφ' ἡμῶν τῶν καθηκόντων τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πλέον ἢ ἐπιτακτικόν. Τὸ αἴτημα τοῦτο διατυπούμενον πανταχόθεν ἐντονώτατα ὡς αἴτημα καθάρσεως τοῦ κλήρου ἀπήτει σύντονον ἐνέργειαν καὶ ἔκτακτα μέτρα. Παρὰ ταῦτα ὁμως οὐδεμία φροντίς ἐπεδεικνύετο ἀποπομπῆς ἐκ τοῦ σώματος τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀναξίως ἔφερον τὸ ἱερὸν ἔνδυμα, ἐπὶ ἀθετήσῃ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ βαρυτάτῳ σκανδαλισμῷ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς ἐλαχίστας δὲ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία ἠναγκάσθη ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ παραπέμψῃ πρὸς διερεύνησιν ὠρισμένης ὑποθέσεως, δυστυχῶς κατὰ κανόνα ἐχρησιμοποιήθη ὁ δικαστικὸς μηχανισμὸς οὐχὶ πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς ὀζούσης πληγῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τεχνητὴν ἐπικάλυψιν, πρὸς τάχα καθυσύχασιν τῶν διαμαρτυρομένων.

Τινὲς τότε, ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἐκ γνωστῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων ἀντιτιθέμενοι εἰς τὸ γενικὸν αἴτημα πρὸς κάθαρσιν τοῦ κλήρου, ἐφρόνουσιν, ὅτι δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀποτολμησῶμεν τὴν διασάλευσιν τῆς κρατούσης καταστάσεως, διότι τὸ τοιοῦτον θὰ ἀπετέλει ἄφ' ἐνὸς μὲν ἀνάξεισιν πολλῶν πληγῶν, ἄφ' ἑτέρου δὲ θὰ παρέσυρεν ἡμᾶς εἰς τὴν θέσπισιν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι θὰ προεκάλουσιν πολλὰς καὶ ἰσχυρὰς ἀντιδράσεις.

Ἀντιστρόφως, ὡς ἠκούσαμεν εἰς τὴν γενομένην ἀνασκόπησιν, γενικὴν ἀπαίτησιν ἀπετέλει ἡ κάθαρσις καὶ πάντες ἐναγωνίως ἀνέμενον, ὅπως προχωρήσωμεν θαρραλέως εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς παραπομπῆς εἰς δίκην ἀπάντων ἀνεξαιρέτως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ὑψηλοτάτης Διακονίας τῶν εἶχον ἐπιδείξει οὐχὶ πρέπουσαν εἰς τὸ ἔνδυμα τῶν ἀναστροφῆν ἢ δεδικοιολογημένως ἢ ἀδικοιολογίτως εἶχον θεωρηθῆ ὑποπτοὶ σοβαρωτάτων ἠθικῶν ἐκτροπῶν.

Ἡμεῖς προσεπαθήσαμεν νὰ μὴ ἐπηρεασθῶμεν οὔτε ὑπὸ τῶν μὲν οὔτε ὑπὸ τῶν δέ. Ἐν προσευχῇ πολλῇ μελετήσαντες τὸ πρόβλημα καὶ διασκεφθέντες συνοδικῶς, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπιτελέσωμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν καθήκον. Μετ' ὀδύνης καὶ πένθους ἐθέσαμεν τὰς βάσεις πρὸς ἐκκαθάρισιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος καὶ πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ ἐκπεσότος ἐκκλησιαστικοῦ γοήτρου. Ἐχωρήσαμεν δὲ εἰς τὴν κάθαρσιν, μετὰ πολλῆς φειδοῦς, ἀπαλλασσόμενοι οὐχὶ ἐξ ἀπάντων τῶν διαβεβλημένων κληρικῶν, ἀλλὰ μόνον τῶν ἐξ αὐτῶν διαβεβοημένων.

Πρὸς τοῦτο, συνεκροτήθη Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον, ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν ἁπασῶν τῶν ὑποθέσεων, τῶν ἀφορωσῶν εἰς πρεσβυτέρους, δικόνους καὶ μοναχοὺς, καθὼς ἐπίσης καὶ Ἐκκλησιαστικόν

Συνοδικόν Δικαστήριον δι' 'Αρχιερείς, ἀρμόδιον νὰ ἐπιληφθῆ τῶν κατὰ τῶν 'Αρχιερέων τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καταγγελιῶν.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δύο τούτων ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων ὑπήχθησαν εἰς πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τὰ ὁποῦδήποτε διαπραχθέντα ἐκκλησιαστικά παραπτώματα, διαβιβαζομένων εἰς αὐτὰ καὶ τῶν φακέλων τῶν ἐκκρεμούντων ἐν τῷ μεταξύ ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸν Νόμον 5383/1932 'Επισκοπικῶν καὶ Πρωτοβαθμίων Συνοδικῶν Δικαστηρίων.

Καὶ ἐνώπιον μὲν τοῦ διὰ τοὺς 'Αρχιερεῖς 'Εκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου παρεπέμφθησαν δύο 'Αρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι μετὰ τὴν σχετικὴν διαδικασίαν, ἐκηρύχθησαν ἔκπτωτοι τοῦ θρόνου των, εἰς δὲ τὸ 'Εκκλησιαστικόν Συνοδικόν Δικαστήριον, τὸ ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ μοναχῶν παρεπέμφθησαν ἅπασαι αἱ ἐκκρεμοῦσαι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑποθέσεις.

'Υπ' αὐτοῦ ἐξεδικάσθησαν ἐν συνόλῳ 285 ὑποθέσεις. Εἰς 114 ἐκ τῶν παραπεμφθέντων ἐπεβλήθη ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως.

Διὰ νὰ σχηματίσωμεν μίαν ἀμυδρὰν ἔστω εἰκόνα περὶ τοῦ μεγέθους τῆς καταβληθείσης προσπάθειας πρὸς κάθαρσιν τοῦ σώματος τῶν κληρικῶν τῆς 'Εκκλησίας, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος τοῦ Νόμου 5383/1932 ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1933 μέχρι τοῦ 1967, δηλαδὴ ἐπὶ ὀλόκληρον τριακονταπενταετίαν, οἱ καταδικασθέντες εἰς καθαιρέσιν ἀνῆλθον εἰς 160. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον καθηροῦντο 6. 'Ενῶ κατὰ τὴν διαρρέυσασαν πενταετίαν καθηρέθησαν 114, ἦτοι ἐτησίως καθηροῦντο κατὰ μέσον ὄρον 23. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐὰν θὰ ἐτηρεῖτο καὶ κατὰ τὰ προσεχῆ 35 ἔτη ἡ αὐτὴ ἀναλογία, θὰ ἔπρεπε ἀντὶ τῶν 160 νὰ καθηροῦντο ἐν τῷ συνόλῳ 805!

'Ἀπασαι αἱ ὑποθέσεις ἐξεδικάσθησαν μὲ πνεῦμα ἀμεροληψίας, ἀλλὰ καὶ ταχύτητος καὶ εὐθύνης. 'Η πρυτανεύσασα ἀρχὴ ἦτο, ὅτι ἔπρεπε ἡ 'Εκκλησία νὰ ἀνακτήσῃ τὸ ἀπολεσθὲν κύρος τῆς ἢ διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ἐκ τῶν ἀναξίων κληρικῶν, τῶν σπιλούντων τὸ ὄλον σῶμα, ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδίκως κατηγορηθέντων. Οὐδεμία προσωπικὴ εὐνοία ἢ ἀντίθετος ἐπηρέασε τὸ λεπτότατον τοῦτο καὶ λίαν ὑπεύθυνον ἔργον τῆς 'Εκκλησίας. 'Απαντες οἱ Σεβασμιώτατοι 'Αρχιερεῖς, οἱ μετασχόντες ὡς δικασταὶ εἰς τὰ 'Εκκλησιαστικά Συνοδικὰ Δικαστήρια, προσεπάθησαν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἀποστολὴν των κατενώπιον Θεοῦ, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν μόνου τὸν εὐαγγελικὸν Νόμον, τὰς Κανονικὰς καὶ Πατερικὰς ἐπιταγὰς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδουν τὴν 'Εκκλησίαν ἀνυψουμένην ὡς λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ ὡς πόλιν ἐπάνω ὄρους κειμένην (Ματθ. ε' 14, 15)

'Υπήρξαν βεβαίως Σεβασμιώτατοι 'Αδελφοί, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐπέκριναν διὰ τὴν προσπάθειάν μας αὐτὴν. Πιθανόν, ὠρισμένοι ἐξ αὐτῶν νὰ μὴ εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνουν κοινωνοὶ τῶν ἡμετέρων σκέψεων καὶ προθέσεων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠθέλησαν νὰ παρερμηνεύσουν τὸ ἐνδιαφέρον μας διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ κύρους τῆς 'Εκκλησίας. 'Αλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ἐπληροφόρηθησαν τὰ ἐν 'Ελλάδι διαθρυλλούμενα κατὰ τὰς πρὸ τοῦ 1967 δε-

καετίας, τὰ ὁποῖα εἶχον συνταράξει τὸ πανελλήνιον;

'Υπήρξαν ὅμως καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι, ἀπομονώσαντες Κανονικὰς τινὰς Διατάξεις, ἠθέλησαν νὰ ἐπικρίνουν ἡμᾶς ὡς παραβάτας δῆθεν τῶν 'Ιερῶν Κανόνων ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ἔργου τῆς καθάρσεως τοῦ Κλήρου τῆς 'Εκκλησίας. Θὰ συνεβουλευόμεν δὲ ἐν συνεχείᾳ τούτους, ἵνα μελετήσουν μετὰ προσοχῆς ἀπὸ πρῶτης μέχρι τελευταίας σελίδος τοῦ 'Ιεροῦ Κανόνας, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀποσπασματικῇ ἀναγνώσει αὐτῶν προδίδονται, ὅτι ἀγνοοῦν βασικωτάτας Κανονικὰς Διατάξεις καὶ δίδουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὑπὸ τὸν νομοκανονικὸν μανδύαν προσπαθοῦν νὰ καλύψουν ἀνεπίτρεπτα παραπτώματα.

'Αλλ' ἂν ὑπήρξαν παραβάσεις 'Ιερῶν Κανόνων καὶ ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ ζητηθῶν εὐθύνη, αὐταὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ζητηθῶν ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν δὲν ἐφήρμοσαν ὅ,τι κατηγοροῦν ἡμᾶς, ὅτι τάχα παρελείψαμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο. 'Αλλὰ καὶ διὰ τῆς τοιαύτης των παραλείψεως, ὡς καὶ διὰ τῆς ὄλης αὐτῶν πολιτείας κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν λήψιν ἐκτάκτων μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνον κατέστη δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ, ἔστω καὶ ἐν μέρει μόνον, ἡ τόσο ἀπαραίτητος καταστάσα καὶ πανταχόθεν ἐπιζητούμενη κάθαρσις τοῦ κλήρου.

'Εν τῷ μεταξύ ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἐπεξεργάσθη καὶ ὑπέβαλε πρὸς ψήφισιν τὸν νέον Νόμον περὶ 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων.

'Ο Νόμος οὗτος, συγκείμενος ἐκ 222 ἄρθρων, ἐνῶ θεμελιούται ἐπὶ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως, ἐκσυγχρονίζει τὸ σύστημα καὶ ἐπιταχύνει τὸν ῥυθμὸν τῆς διαδικασίας, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατόν νὰ χρονίζουν ἢ καὶ νὰ ἀποτελεмаτῶνται δυσάρεστοι καὶ καταστροφικαὶ διὰ τὴν 'Εκκλησίαν καταστάσεις. Εἰς λεπτομερεστέραν ἀνάλυσιν τῶν περιεχομένων τοῦ Νομοσχεδίου τούτου δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προβῶμεν, διότι τὸ Προσχέδιον εἶχεν ἐν καιρῷ ἀποσταλῆ πρὸς πάντας ὑμᾶς, καὶ ἐπομένως σᾶς εἶναι γνωστὸν, ἀνελύθη δὲ ἐν τῷ ἐπισήμῳ Δελτίῳ τῆς 'Εκκλησίας ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς 'Ιεράς Συνόδου, Πανοσιολ. 'Αρχιμ. κ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Β'. Δ ρ ᾶ σ ι ς — Τ ο μ ε ῖ ς.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν, τῶν καταβληθεισῶν προσπαθειῶν καὶ τὴν συνοπτικὴν παρουσίαν τοῦ ὀργανωτικοῦ ἔργου, ἐρχόμεθα εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον, νὰ ἐκθέσωμεν τὴν γενομένην ἐργασίαν ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους τομέων. 'Αλλὰ καὶ ἐνταῦθα θὰ ἀποφυγῶμεν τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔργου τῶν ἐπὶ μέρους Γραφείων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς Μονίμων Συνοδικὰς 'Επιτροπὰς, διότι περὶ τοῦ ἔργου τῶν Γραφείων αὐτῶν θὰ ὁμιλήσῃ ἐν συνεχείᾳ οἱ Πρόεδροι τῶν Μονίμων Συνοδικῶν 'Επιτροπῶν. 'Ενταῦθα θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐδικῶν προσπαθειῶν πρὸς ἐπίλυσιν χρονιζόντων προβλημάτων ἢ πρὸς διάνοξιν νέων ὁδῶν παρουσίας καὶ δραστηριότητος τῆς 'Εκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ, αἵτινες ἀποτελοῦν καθ' ἑαυτὸ πεπραγμένα

τῆς Διαρκoῦς 'Ιερᾶς Συνόδου καὶ αἵτινες θὰ πρέπη νὰ γίνουσι γνωστὰ εἰς τὰ μέλη τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας, προκειμένου νὰ δυνηθοῦν ταῦτα νὰ ἐκτιμήσουσι ἐν τῷ συνόλω του τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τῆς 'Εκκλησίας ἔργον κατὰ τὴν διαρρέυσασαν πενταετίαν.

Εἰς τὴν ἐκθεσὶν μας αὐτὴν θεωροῦμεν ὅτι πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν προσπάθειαν στελεχώσεως τῆς 'Εκκλησίας μας μὲ νέους 'Αρχιερεῖς καὶ μὲ 'Ιερεῖς, οἵτινες θὰ ὑπηρετήσουσι ἐν ἐπιγνώσει τὸ 'Ιερὸν Θυσιαστήριον.

1. Ἐκλογή Ἀρχιερέων.

'Απὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1967 μέχρι σήμερον, ἐγένετο ἡ ἐκλογή, ἡ χειροτονία καὶ ἡ ἐνθρόνισις 29 Μητροπολιτῶν εἰς τὰς κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1967 εὐρεθείσας κενὰς ἡ εἰς κενωθείσας ἐν τῷ μεταξὺ Μητροπόλεις. Ἐπὶ πλέον, ἐγένετο ἡ ἐκλογή καὶ ἡ χειροτονία πέντε Βοηθῶν Ἐπισκόπων.

'Αναφερόμενοι εἰς τὰ κριτήρια καὶ τὸ σύστημα ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων, εἴχομεν γράψει εἰς τὸ «Σχέδιον ἀναδιοργανώσεως τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»:

«Οὐδὲν σύστημα ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων εἶναι τέλειον. Πάντα τὰ συστήματα ἔχουσι τὰς ἐλλείψεις των καὶ τὰ ἐλαττώματά των. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πλήρη καὶ τελείαν διασφάλισιν διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν ἀρίστων εἰς τὸ ὕπατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, εἶναι ἡ βαθυτάτη συναίσθησις τῶν ἐκλεκτόρων, ὅτι διὰ τῆς ψήφου των εἶναι δυνατὸν εἶτε νὰ εὐεργετήσουσι τὴν Ἐκκλησίαν, εἶτε νὰ κακοεργήσουσι κατ' αὐτῆς καὶ τοῦ πληρώματός της καὶ νὰ γίνουσι αἵτιοι εἶτε νὰ δοξάζηται, εἶτε νὰ βλασφημῆται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Κατὰ ταῦτα, πρῶτον, οἱ πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλογίμοι δὲν θὰ προβάλλουσι οἱ ἴδιοι τὴν ὑποψηφιότητά των. Ἐὰν ἡ 'Ιεραρχία δὲν γνωρίζῃ τοὺς κληρικούς τούτους, σημαίνει, ὅτι οὗτοι δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζουσι δρᾶσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ εἶναι ἀρκετῆ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ Μητροπολίτας. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ 'Ιεραρχία δὲν θὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὠρισμένα αὐτῶν προσόντα, ἀλλὰ τὰ ἀποδεικτικά τῶν προσόντων τούτων πρέπει νὰ ἀναζητῆ καὶ νὰ τὰ εὐρίσκη ἡ ἀρμοδία ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ εἶτε αὐτὴ αὐτὴ νὰ προσκαλῆ ὀνομαστικῶς τοὺς ὑποψηφίους, ἵνα τὰ ὑποβάλουσι».

Μὲ αὐτὰς τὰς προοπτικὰς ἐκινήθημεν ἐν ὁμοφωνίᾳ εἰς τὰς γενομένας ἐκλογὰς. Δὲν ἀναμένομεν νὰ μᾶς ἀνεύρουν οἱ θεωρούμενοι ἐκλεκτοί, ἀλλὰ προσεπαθήσαμεν νὰ τοὺς ἀνεύρωμεν ἡμεῖς, νὰ τοὺς ἀνεύρωμεν δὲ εἰς τὸν τόπον τῆς διακονίας των καὶ τοῦ μόχθου, τὸν ὁποῖον προσέφερον ταπεινῶς, ὡς προσφορὰν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύριον.

Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν οὐδὲ ὑποψίαν κἄν εἶχον, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκλεγοῦν Μητροπολίται καὶ ὅτε διὰ τηλεφωνικῆς ἐπικοινωνίας ἢ δι' ἄλλου τρόπου ἀνεκοινώσαμεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκλογὴν των, ἐξεπλάγησαν.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκλογῆς ἀποτελεῖ τὴν εἰσαγωγὴν οὐσιαστικῶς νέου πνεύματος εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ὁμῶς νὰ ὑπογραμμίσωμεν, ὅτι ἡ καινοτομία αὕτη φαίνεται ὡς τοιαύτη μόνον διὰ τὸν μελετητὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς

'Ιστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διότι ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ἀποτελεῖ εἰμὴ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν παραδοσιακὴν γραμμὴν, τὴν ἰσχύσασαν τόσοσι κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μαθθίου, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐκπεσόντος Ἀποστόλου, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν τῶν γνησίων καὶ ὄντως ποιμένων κατὰ τὴν μακροαῖωνα Ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Προσέλκυσις νέων εἰς τὴν Ἱερωσύνην.

Τὸ πρόβλημα τῶν νέων ἱερατικῶν κλήσεων κατέστη ὀξύτατον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς τελευταίας ἰδίως δεκαετίας.

Δὲν ἐκφέρομεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν οὐδεμίαν κρίσιν διὰ τοὺς συντελεστάς τῆς ἀπειλητικῆς αὐτῆς κρίσεως. Ὡς ἀπλὴν διαπίστωσιν καὶ ὡς ἀφετηρίαν ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξεκινήσαμεν, ἀναφέρομεν τὸ γεγονός, ὅτι πλεῖστα ἐνορία τῆς ἐλληνικῆς Ἐπικρατείας ἐστεροῦντο ἐπὶ ἔτη μακρὰ τοῦ ποιμένου, ὅστις θὰ παρεῖχε τὴν λυτρωτικὴν καὶ ἀγιαστικὴν Χάριν.

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν τὸ ἐθεωρήσαμεν δευτερεύον καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν του ὡς ἐπιδεχομένην ἀναβολὴν, ἵνα δοθῇ προτεραιότης εἰς ἄλλα, πλέον ἐπιγούσης φύσεως ζητήματα. Ἐνομίσαμεν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν πρωταρχικῶν καὶ ἐχόντων ἀνάγκην ἀμέσου ἐπεμβάσεως.

Οὕτως, εἰς ὀμιλίαν, ἢ ἐξεφωνήσαμεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὴν 29/6/1967, ἕνα μόλις μῆνα ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεώς μας, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀπηυθύνσαμεν ἔκκλησιν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν νεότητα, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς νέους θεολόγους, καλέσαντες αὐτοὺς νὰ πυκνώσουσι τὰς τάξεις τῶν λειτουργῶν τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου. Ἐπὶ λέξει, εἴχομεν εἶπει: «Ὅπως ἰδιαίτερως ποιεῖται ἔκκλησιν ὁ γίγας Ἀπόστολος πρὸς τοὺς νέους, καὶ δὴ πρὸς τοὺς θεολόγους, οἱ ὁποῖοι χλιαροὶ ἢ καὶ ἀδιάφοροι ἐξακολουθοῦν νὰ κατακρατοῦν διὰ τὸν ἑαυτῶν των πολὺ ἢ καὶ ὀλόκληρον ἀπὸ τὸ ὀφειλόμενον πρὸς τὸν Κύριον καὶ πρὸς τὸν λαόν Του χρέος μας. Πλήρης ἀπορίας καὶ καταπλήξεως, προσβλέπει ὁ Μέγας Ἀπόστολος πρὸς αὐτοὺς καὶ διερωτᾶται, πῶς δύναται νὰ παρατηροῦν ἀπαθεῖς χιλίους καὶ πλέον σιγήσαντας ἄμβωνας τῶν ἄνευ ἐφημερίων χωρίων μας, χίλια καὶ πλέον ἐσβεσμένα θυσιαστήρια τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, χιλίους καὶ πλέον βωβούς κώδωνας τῶν χωρίων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν στεροῦνται τοῦ πνευματικοῦ ὁδηγοῦ καὶ πατρός των. Ἐκπληκτος καὶ κατατεθλιμμένος διερωτᾶται, διατί οἱ νέοι θεολόγοι, οἱ ὁποῖοι παραπονοῦνται ὅτι «οὐδεὶς αὐτοὺς ἐμισθώσατο», δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸ θέαμα ἐνός καὶ πλέον ἑκατομμυρίου ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ ξηροὶ ἀναμένουν τὴν δρόσον τοῦ ζωογόνου κηρύγματος περὶ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ». Ἐπὶ πόσον ἀκόμη θὰ τὰς ἀφίσουσι νὰ περιμένουν; Πότε θὰ θελήσουσι νὰ ἐμφανισθοῦν ἐνώπιόν των ἕνας ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καὶ ὅπως τότε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς εἶπη, «ὄν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν»;

Μὲ τὴν θερμὴν αὐτὴν ἔκκλησιν τοῦ Ἀποστόλου τῆς Ἑλλάδος, ὅσοι πονοῦν τὴν Ἐκκλησίαν μας, τὴν Χώραν μας καὶ τὸν λαόν της ἄς ἐπιτρέψουσι νὰ συνενωθῇ καὶ ἡ

ἐκκλησίας τοῦ Προκαθημένου της. Τούς καλεῖ νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ καὶ συνεργάται εἰς τὸ συνεχιζόμενον ἔργον τοῦ 'Αποστόλου, εἰς τὸ αἰώνιον ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ ἔργον ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ φωτισμοῦ τῆς Πατρίδος μας».

Μετά τινὰ χρόνον ἀπηυθύναμεν ἕτερον μήνυμα διὰ τε τοῦ Τύπου καὶ τοῦ 'Ραδιοφώνου, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

«Ὡς Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπευθύνω θερμότην ἐκκλησίᾳ πρὸς ὅλους τοὺς Ὁρθοδόξους Ἕλληνας καὶ ἐξαιτούμαι τὴν ἐνεργὸν καὶ ἀποτελεσματικὴν συμπαραστάσιν σας. Πρόκειται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς συμπληρώσεως τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων. Ἴσως νὰ ἔχετε ἀκούσει ὅτι εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν περισσότεραι ἀπὸ χίλια κενὰ ἐφημεριακὰ θέσει. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν της, χρειάζεται χιλίους ἀκόμη καλοὺς ἱερεῖς. Ὅταν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ νὰ ἐκτελέσῃ πλήρως τὸν προορισμὸν τῆς χρειάζεται νὰ ἔχη καλοὺς ἱερεῖς καὶ διὰ τὸ Στράτευμα, καὶ διὰ τὰ Ἰδρύματα, καὶ διὰ τὰς Σχολὰς καὶ τὰ ὅμοια, τότε πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι χρειάζομεθα ἐπὶ πλέον αὐτῶν, ποὺ ὑπάρχουν σήμερον, γύρω εἰς τοὺς χιλίους πεντακοσίους κληρικούς.

Τὸ χειρότερον εἶναι, ὅτι τὰ περισσότερα κενὰ ἐμφανίζονται εἰς τὰς πλέον εὐαισθήτους περιοχὰς τῆς πατρίδος μας. Παραδείγματός χάριν, αἱ Μητροπόλεις Φλωρίνης καὶ Κιλκίς χρειάζονται σχεδὸν ἄλλους τόσους κληρικούς, ἀπὸ ὅσους ἔχουν σήμερα. Εἰς ὅλας δὲ τὰς Μητροπόλεις τῆς Ἠπείρου, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης εἶναι κενὰ περισσότεραι τοῦ ἑνὸς τετάρτου τοῦ συνόλου τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων. Πρὸς προσωρινὴν ἔστω ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τοὺς κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, ἀπεστάλησαν ἐκ τῶν μεγάλων πόλεων ἐφημέριοι πρὸς τὰς παραμεθορίου περιοχὰς τῆς Χώρας μας. Παραλλήλως, ἔγινε μία προσπάθεια, νὰ ἐξευρεθοῦν, ὅσοι θέλουν νὰ γίνουν κληρικοί. Πράγματι παρουσιάσθησαν 2.058 ὑποψήφιοι. Ποία ὁμως ὑπῆρξεν ἡ ἀπογοήτευσις ὄλων μας, ὅτε διεπιστώσαμεν, ὅτι ἐκ τῶν 2.058 ὑποψηφίων μόνον οἱ 24 ἔχουν τελειώσει τὸ Γυμνάσιον! Βεβαίως εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ πρωτεῦον εἰς τὸν κληρικὸν εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ζωντανὴ καὶ θερμὴ πίστις καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ σεμνὸν ἠθος καὶ ἡ ἀρετὴ. Παρὰ ταῦτα ὁμως, χρειάζεται καὶ ἡ μόρφωσις καθ' ὅτι πάνδημος καὶ ἀπολύτως δικαιολογημένη εἶναι ἡ ἀπαιτήσις διὰ μορφωμένων κληρῶν καὶ μορφωμένων ἱερεῖς. Πῶς ὁμως νὰ προχωρήσωμεν; Ὅταν ἔχωμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ὑπὲρ τὰς χιλιάς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις, ὅταν κατ' ἔτος εἰς τὰς ἤδη κενὰς προστίθενται περὶ τὰς 250, καὶ ὅταν ἀπὸ τοὺς 2.058 ἐπιθυμοῦντας νὰ ἱερωθοῦν, μόνον οἱ 24 ἔχουν τελειώσει τὸ Γυμνάσιον; Πῶς εἶναι δυνατόν καὶ τὰ κενὰ νὰ συμπληρώσωμεν καὶ μορφωμένον κληρῶν νὰ ἀποκτήσωμεν;

Πολλοὶ θὰ διερωτᾶσθε: καὶ οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, καὶ οἱ πτυχιούχοι τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν, τί γίνονται; Ποῦ εἶναι; Ἀπάντησις: Ἀπὸ ὅλας μὲν τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς κατ' ἔτος ἀποφοιτοῦν κατὰ μέσον ὄρον μόνον 80, ἐκ τῶν ὁποίων πάλιν μόνον οἱ 25 γίνονται κληρικοί. Ἀπὸ δὲ τοὺς πτυχιούχους τῶν δύο Θεολογικῶν μας Σχολῶν, οἱ περισσό-

τεροι διορίζονται καθηγηταὶ εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ ἐλάχιστοι, παρὰ πολὺ ὀλίγοι, προσέρχονται εἰς τὸν κληρῶν. Πόσον ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐκ τῶν ἀποφοιτῶν τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν προερχόμενοι εἰς τὸν Κληρῶν, φαίνεται σαφῶς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τοὺς 7.350 σημερινοὺς κληρικούς μας μόνον οἱ 150 περίπου εἶναι πτυχιούχοι Πανεπιστημίου.

Ἄλλὰ μὲ τόσον ὀλίγους μορφωμένους κληρικούς, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐργασθῇ ἡ Ἐκκλησία, ὅπως τὸ ἀπαιτοῦν αἱ σημερινὰ περιστάσεις; Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀνταποκριθῇ καὶ νὰ ἀντιμετώπισῃ τὰ διάφορα σημερινὰ ἰδεολογικὰ καὶ κοινωνικὰ ρεύματα; Κατὰ ποῖον τρόπον ἡ Ἐκκλησία μας θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπωφελεῖ ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἐπιστήμονας, μὲ τὴν νεολαίαν μας, μὲ τὴν μεγάλην μάζαν τοῦ λαοῦ μας, ὃ δὲ Κληρὸς μας νὰ καταλάβῃ τὴν ἡγετικὴν θέσιν, ἢ ὅποια τοῦ ἀνήκει ἐντὸς τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας;

Κατόπιν αὐτῶν, δύνασθε ν' ἀντιληφθῆτε μὲ πόσον πόνον ἀντιμετωπίζομεν τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ ἔνεκεν αὐτῆς μὲ πόσῃ ἀγωνίᾳ ἀτενίζομεν πρὸς τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας.

Ἀδελφοί μου, κινδυνεύομεν νὰ μείνωμεν χωρὶς κληρικούς, ἢ νὰ συνεχίσωμεν ἐπὶ μίαν ἀκόμη γενεάν νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν κληρῶν ἀμορφώτους. Ἐντεῦθεν, ἀπευθύνω ὑστάτην ἐκκλησίᾳ πρὸς ὅλους ὑμᾶς, τὰ πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ σᾶς ἱκετεύω καὶ σᾶς θερμοπαρακαλῶ: ἀποδείξατε ἐμπράκτως τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπην σας. Καὶ ὅσοι μὲν ἔχετε τὰ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπὶ πλέον εἴσθε πτυχιούχοι τῶν ἀνωτάτων μας Σχολῶν, καὶ κατὰ πρώτιστον λόγον Θεολόγοι ἢ εἴσθε πτυχιούχοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μας Σχολῶν ἢ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μας Φροντιστηρίων, ἢ Δημοδιδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ ὅσοι εἴσθε ἔστω καὶ μόνον πτυχιούχοι τοῦ Γυμνασίου ἢ ἄλλης μέσης Παιδείας Σχολῆς, καὶ θέλετε νὰ βοηθήσετε τὴν Ἐκκλησίαν, προσέλθετε ἀμέσως εἰς τὸν Ἱερὸν Κληρῶν, πυκνώνοντες οὕτω τὰς τάξεις τῶν μορφωμένων κληρικῶν μας. Αἱ σύζυγοί των, παρακαλῶ θερμότερα, μὴ προβάλλετε εἰς αὐτοὺς δυσκολίας: μὲ μίαν μικρὰν ἰδικὴν σας θυσίαν, θὰ βοηθήσετε δεκάδας χιλιάδας ψυχῶν καὶ θὰ συντελέσετε εἰς τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζετε τοὺς συζύγους σας νὰ γίνουν κληρικοί, ἀλλὰ θὰ πρέπει καὶ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνετε ἢ μᾶλλον νὰ τοὺς προτρέπετε. Ὅμοίως καὶ οἱ γονεῖς προτρέπατε καὶ συνεχῶς προτρέπετε τὰ παιδιὰ σας νὰ γίνουν κληρικοί. Καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ὑπόλοιποι, ἰδίως δὲ ἡμεῖς οἱ κληρικοί, ὅταν ἀνακαλύπτωμεν κάποιον μορφωμένον, ὃ ὁποῖος θὰ ἦτο κατάλληλος διὰ νὰ γίνῃ κληρικός, ἄς τὸν προτρέπωμεν, καὶ ὄχι μόνον ἄς τὸν προτρέπωμεν, ἀλλ' ἄς τὸν βοηθῶμεν δι' ὄλων τῶν εἰς τὴν διάθεσίν μας μέσων, ὥστε οὗτος νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀναδεχθῇ τὸ ἱερὸν καὶ μέγα τοῦ ἱερέως ὑποῦργημα. Τώρα, μάλιστα, τὸ πρῶγμα δι' ὅλους εἶναι εὐκολώτερον, ὅτε χάρις εἰς τὴν ἐμπράκτως ἐκδηλωθεῖσαν πρὸς τὸν Ἱερὸν Κληρῶν στοργὴν τῆς Ἐθνικῆς μας Κυβερνήσεως ἐλύθη καὶ τὸ μισθολογικὸν του πρόβλημα.

Εἶναι τρομερὸν, καὶ μόνον νὰ τὸ σκέπτεται κανεὶς, ὅτι εἰς τὴν πατρίδα μας, εἰς τὴν Ἑλλάδα, ποὺ ἔχει ἀνέ-

καθεν συνδέσει βαθύτατα τὴν ἱστορίαν της, τὴν δόξαν της, αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν της μὲ τὸν Χριστιανισμόν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ εὐσέβεια τῶν κατοίκων της ἔχει γεμίσει τὰς πόλεις της καὶ τὰ χωρία της, τὴν ὑπαιθρον καὶ τὶς βουνοκορφές της μὲ ἀμέτρητες ἐκκλησίες καὶ ἐρημοκλήσια, ὑπάρχουν χωρία, ὅπου ἐδῶ καὶ εἴκοσι ἢ καὶ τριάκοντα χρόνια δὲν ἔγινε ποτὲ Ἐπιτάφιος, δὲν ἄκουσαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», δὲν ἐώρτασαν Χριστούγεννα, δὲν ἔψαλαν τοὺς «Χαιρετισμούς».

Ἀδελφοί μου, ὅσοι εἴτε οἱ ἴδιοι θὰ προσέλθετε ἀξίως εἰς τὸν Ἱερὸν Κλήρον εἴτε θὰ βοηθήσετε ἄλλους εἰς τοῦτο, θὰ ἔχετε προσφέρει διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ μίαν μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἀγίαν μας Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ ἔνδοξον Ἔθνος μας. Σᾶς ἰκετεύω· κάμετε ὅ,τι εἶναι δυνατὸν. Σᾶς προσκαλεῖ ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία. Σᾶς καλεῖ ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Σᾶς θερμοπαρακαλοῦμεν περὶ τὸ ἔν ἐκατομμύριον Ἑλλήνων ἀδελφῶν μας· μὴ τοὺς ἀφίνωμεν χωρὶς ποιμένας, χωρὶς πνευματικὸν στήριγμα, χωρὶς τὴν ἀνωθεν παρηγορίαν. Σᾶς ἰκετεύουν καὶ αὐτοὶ μαζί μας· καὶ ἀπὸ κοινοῦ σᾶς ἀπευθύνουν τὴν ἰδίαν ἔκκλησιν: Βοηθήσατέ μας. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ μᾶς ἐγκαταλείπετε· βοηθήσατέ μας».

Πέραν τῶν ἐκκλήσεων, ἡ προσπάθεια, ἣτις ἀνελήφθη ὑφ' ἡμῶν προσωπικῶς καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ συνεργῶν καὶ μεγίστης μερίδος Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν ἦτο ἡ προσέγγισις τῆς νεωτέρας γενεᾶς τῶν Θεολόγων καὶ ἡ χειραγωγία αὐτῶν ἐν ἀγάπῃ πρὸς τὴν ἱερωσύνην. Ἐπίσης, ἐπεδιώχθη νὰ βοηθηθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον οἱ ἡδη σπουδάσαντες ἢ σπουδάζοντες εἰς τὰς Ἱερατικὰς Σχολὰς, ἵνα προσανατολισθοῦν ἐν πνευματικῇ ὠριμότητι πρὸς τὴν ἱερωσύνην καὶ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ ὑπηρετήσουν ἀποδοτικῶς τὴν Ἐκκλησίαν.

Αἱ τοιαῦτα προσπάθειαι ἤρχισαν λίαν ἐνωρὶς νὰ ἀποδίδουν. Ὑπολογίζομεν ὅτι μόνον εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἐχειροτονήθησαν κατὰ τὴν πενταετίαν αὐτὴν 34 μεμορφωμένοι ἱερεῖς. Ἐξ αὐτῶν 13 εἶναι Θεολόγοι καὶ 21 ἀπόφοιτοι τῶν ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν.

Παραλλήλως πρὸς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν, ἐμελετήσαμεν τὴν δυνατότητα προσελκύσεως εὐσεβῶν δημοδιδασκάλων, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ διατηρήσουν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ παραλλήλως νὰ ἀναλάβουν καὶ τὸ λειτουργημα τοῦ ἱερέως εἰς μικρὰ χωρία. Κατόπιν τῶν ἀπαραιτήτων συνεννοήσεων μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐπετύχομεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 137 Α.Ν. «Περὶ προσόντων καὶ χειροτονίας Κληρικῶν καὶ περὶ ῥυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων», διὰ τοῦ ὁποίου ἐδίδετο ἡ εὐχέρεια τῆς ταυτοχρόνου ἀσκήσεως τοῦ διδασκαλικοῦ καὶ ἱερατικοῦ ἔργου εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα εἰς χωρία, ἔχοντα πληθυσμὸν κάτω τῶν 1.000 κατοίκων.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐπεκτείνοντες τὴν προσπάθειαν πρὸς πύκνωσιν τῶν τάξεων τῶν μεμορφωμένων κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, προέβημεν εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Φροντιστηρίου Τήνου, εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύναντο νὰ φοιτήσουν διὰ μίαν σύντομον ἐκπαιδεύσιν ὠριμοὶ τὴν ἡλικίαν ἀπόφοιτοι Ἀνωτέρων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, οἵτινες

ἠκολούθησαν κατ' ἀρχὴν μίαν ὁποιαδήποτε Σχολὴν, μεταγενεστέρως δὲ ἠσθάνθησαν τὴν κλήσιν τῆς ἱερωσύνης. Τὸ Φροντιστήριον αὐτὸ τῆς Τήνου ἀπέδωκεν ἤδη σημαντικοὺς καρπούς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτησάντων εἰς αὐτὸ καὶ χειροτονηθέντων ἀνῆλθεν εἰς 180.

Παραλείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ τὰς προσπάθειας, τὰς ὁποίας κατέβαλεν ἡ Ἱερά Σύνοδος πρὸς ἀναθεμελίωσιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, διότι περὶ αὐτῶν θὰ γίνῃ λόγος ἐν ἐκτάσει εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας. Ἐνταῦθα θὰ ἀναφέρωμεν μόνον, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς προσπάθειας πρὸς προσέλκυσιν νέων ἱερέων, τὴν ἰδρυσιν τῆς Νυκτερινῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φοιτοῦν περὶ τοὺς 250 εὐσεβεῖς νέοι, ἐργαζόμενοι τὴν ἡμέραν εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ σπουδάζοντες κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας. Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς Σχολῆς ταύτης εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικός. Οἱ μαθηταί, ὠριμοὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν, παρουσιάζουν ἱκανοποιητικὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ μαθήματα, καὶ πρὸ παντός, σταθερὰν πρόοδον εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ζῆλον διὰ τὴν ἱερωσύνην.

Πέραν αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ ἀμνητοῦ, ὅστις ἀπέτελεσεν ἰδιαιτέραν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, διηρηνήσαμεν ἐν πάσῃ προσοχῇ τὸ ἀπὸ ἐτῶν ἡδη ὑφιστάμενον πρόβλημα τῆς ἐπανδρώσεως τῶν μικρῶν ἀκριτικῶν μας χωρίων. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων πολλῶν ἀκριτικῶν χωρίων καὶ τὸ δυσπρόσιτον τῆς θέσεως αὐτῶν καθίστα ἀδύνατον τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν αὐτῶν διὰ μεμορφωμένων ἱερέων, οἵτινες θὰ ἔπρεπε διὰ βίου νὰ καθηλωθῶσιν εἰς τοὺς ἀπομεμονωμένους τούτους οἰκισμούς, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκδιπλώσωσι καὶ νὰ ἀξιοποιήσωσι τὴν δραστηριότητά των. Διὰ τοῦτο, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἠκούετο ἡ φωνὴ ἐκ μέρους πολλῶν Ἱεραρχῶν, ἡ ὑποδεικνύουσα ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἡ δυνατότης τοποθετήσεως εἰς τὰ χωρία ταῦτα ἱερέων, ἐχόντων ἀκεραιότητα καὶ ζῆλον πνευματικόν, ἀτίνα ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ καὶ οὐσιαστικὰ τῶν ὑποψηφίων ἱερέων προσόντα, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι στεροῦνται τῶν διὰ τῶν σπουδῶν προσκτωμένων προσόντων.

Μετὰ πολλὴν μελέτην, ἀλλεπαλλήλους συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἀρμοδίων πολιτειακῶν παραγόντων καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ ὄλου θέματος, ἐπετύχομεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ν.Δ. 457/1970 «Περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων χωρίων παραμεθορίων ἢ ὄρειων ἢ δυσπρόσιτων καὶ ῥυθμίσεως θεμάτων τινῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως». Διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου «πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑφισταμένων κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων παραμεθορίων χωρίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων α) Ἀλεξανδρουπόλεως, β) Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος, γ) Μαρωνείας, δ) Ζάνθης, ε) Δράμας, στ) Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, ζ) Σιδηροκάστρου, η) Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, θ) Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης, ι) Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, ια) Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας, ιβ) Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἐορδαίας καὶ ιγ) Καστορίας, ὡς καὶ πρὸς πλήρωσιν τοιοῦτων θέσεων πασῶν τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, ἐν χωρίοις τῶν ὄρειων διαμερισμάτων τῆς Χώρας, λίαν δυσπρόσιτοις συγκοινωνιακῶς, ἐπιτρέπεται ἡ χειροτονία καὶ ὁ διορισμὸς ἐν αὐτοῖς ὡς ἐφημερίων, κατὰ παρέκκλισιν ἐκ τῶν κειμένων διατάξεων,

υποψηφίων κεκτημένων τὰ κανονικά καὶ νόμιμα πρὸς τοῦτο προσόντα, πλὴν τῶν μορφωτικῶν, ἅτινα ἐν προκειμένῳ δύνανται νὰ συνίστανται καὶ εἰς ἀπολυτήριον τοῦλάχιστον δημοτικοῦ σχολείου.

Οἱ διὰ τοῦ Νόμου τούτου ἀποκτῶντες τὸ δικαίωμα χειροτονίας ὑποχρεοῦνται «κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους καὶ ἐπὶ τρεῖς τοῦλάχιστον θερινὰς περιόδους, ὅπως, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων αὐτῶν παρακολουθήσασιν, λογιζόμενοι ὡς ἐν κανονικῇ ἄδειᾳ τελοῦντες, μαθήματα, διμήνου τοῦλάχιστον ἐν ἐκάστη περιόδῳ διάρκειας, εἰς Εἰδικὰ Ἐπιμορφωτικά Φροντιστήρια, ὀργανούμενα κατὰ περιφερείας δι' ἀποφάσεως τῆς Διαρκoῦς Ἱεραῶς Συνόδου μετὰ γνώμην τῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς».

Ἐκδοθέντος τοῦ Ν. Διατάγματος τούτου, ἤρχισαν οἱ κατὰ τόπους Ἀρχιερεῖς νὰ ἐπανδρώσουν τὰ δυσπρόσιτα χωρία δι' ὀλιγογραμμάτων, ἀλλ' εὐλαβῶν ἱερέων. Οὕτως, ἐκεῖ, ὅπου ἐπὶ μακρὰ ἔτη δὲν ἤκούετο ἢ πρόσκλησις τῆς καμπάνας διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἐσήμανε καὶ πάλιν αὕτη, καλοῦσα τὰ ἐν ἀπομονώσει διατελοῦντα τέκνα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Ναὸν καὶ τὴν Εὐχαριστιακὴν Τράπεζαν.

Ἐλπίζομεν ὅτι, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ τὴν ἀκάματον προσπάθειαν πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱεραῶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἀναληφθεῖσαι προσπάθειαι θὰ καρποφορήσουν πλουσίως καὶ ἡ Ἐκκλησία μας θὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἔπαρκῆ εἰς ἀριθμὸν καὶ ἔπαρκῶς κατηρτισμένον ἱερὸν κλήρον.

3. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις.

Αἱ ἐνέργειαι τῆς Διαρκoῦς Ἱεραῶς Συνόδου, τόσον ἀπὸ πλευρᾶς θεωρητικῶν ἀναζητήσεων, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς πρακτικῶν ἐφαρμογῶν, εἰς τὸν τομέα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐστράφησαν πρὸς τρεῖς κατευθύνσεις.

Ἡ πρώτη κατεύθυνσις, ἡ μνημονευθεῖσα καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ, ὑπῆρξεν ἡ ἄμεσος ἀντιμετώπισις τῶν κενῶν εἰς ἐφημέριους, διὰ τῆς ἐξευρέσεως τῶν καταλλήλων πρὸς Ἱερωσύνην καὶ τῆς ταχείας καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν.

Τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ τῆς Ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς τῆς Τήνου, τῆς Νυκτερινῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ τῆς παροχῆς τῆς δυνατότητος εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις ἐκπαιδεύσεως ὀλιγογραμμάτων, διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν ἀκριτικῶν καὶ συγκοινωνιακῶς δυσπροσίτων χωρίων.

Ἡ δευτέρα κατεύθυνσις, ἡ καὶ σημαντικωτέρα, ὑπῆρξεν ἡ ριζικὴ ἀναδιοργάνωσις τοῦ τομέως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὕτη ἐμφανεστερον ἐκκλησιαστικὴ καὶ περισσότερον καρποφόρος.

Εἰς τὴν προσπάθειάν μας αὐτὴν συνηγήσαμεν ἀπειριγράπτους δυσκολίας. Τὸ ὅλον σύστημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, διὰ τῆς ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἀκινήσεως του, εἶχε καταστήσῃ ἐν εἶδος «κατεστημένον», μὴ ἀνεχομένου οἰανδήποτε μετακίνησιν ἢ μετατροπὴν. Καὶ μολονότι εἶχεν ὠριμάσει παρ' ἅσασιν ἡ πεποίθησις, ὅτι αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Σχολαὶ ἐνόσουν βαρῦτατα καὶ ὅτι εἶχον ἀνάγκην βαθυτάτης τομῆς, παρὰ ταῦτα, οἱ ἔχον-

τες ἀρμοδιότητος ἢ ἄλλους τινὰς λόγους διατηρήσεως τοῦ «κατεστημένου» σχήματος ἀντέδρων καὶ εἰς τὴν σκέψιν ἀκόμη, ὅτι δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ οἰαδήποτε μεταβολή.

Ἡμεῖς, ἔχοντες προσωπικὴν καὶ ἄμεσον γνῶσιν τῶν προβλημάτων καὶ τῶν δυσχερειῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τόσον ἐκ τῆς τὰ παλαιὰ ἔτη ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ φοιτήσεως ἡμῶν, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγεσίας ἡμῶν, ἅμα τῇ εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ἀναρρήσει ἡμῶν, εἶχομεν γράψει εἰς τὸ «Σχέδιον ἀναδιοργάνωσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

«... Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἤδη ἐπιτευχθῇ, μετὰ ἐλεύθερον βίον ἐνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος, μακρὰν ἀπέχομεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὸ ἔχωμεν ἐπιτύχει. Ἦτοι, εἰς πάσας τὰς ἐνορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν νεοαποκτηθειῶν περιοχῶν, νὰ εἶχομεν τοποθετήσῃ κληρικούς μὲ ἀνωτέραν μόρφωσιν.

Ἀλλὰ διαπιστοῦται μετὰ λύπης, ὅτι καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς κληρικῶν ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν λάβει ἀνωτάτην ἢ ἀνωτέραν μόρφωσιν, δὲν ἐμφανίζουσι τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα θὰ τοὺς ἀνεδείκνυαν πνευματικούς ἐν τῷ ποιμνίῳ των ἡγέτας. Ἡ δοθεῖσα δὲ εἰς αὐτοὺς μόρφωσις δὲν τοὺς παρέχει τὰς δυνατότητας ἐξυπηρητήσεως τοῦ ποιμνίου ἀπὸ πάσης ἐν γένει ἀπόψεως, κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκῶν του.

Διότι ἡ εἰς τοὺς υποψηφίους διὰ τὸν Κλήρον μας παρεχόμενη ἀνωτέρα καὶ ἀνωτάτη μόρφωσις σύγκειται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν συσσώρευσιν γνώσεων, αἱ ὁποῖαι κατὰ μέγα ποσοστὸν εἶναι ἀμέσως μὲν παντελῶς, ἐμμέσως δὲ ἴσως κατὰ τὸ πλεῖστον ἀχρηστοὶ εἰς αὐτοὺς. Ἀτυχῶς, ἡ Ἐκκλησία δὲν κατώρθωσε μέχρι αὐτῆς τῆς στιγμῆς νὰ συλλάβῃ τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦ Κλήρου αὐτῆς πρόγραμμα καί, πολὺ ὀλιγώτερον, νὰ ἐπιδιώξῃ κατὸ πᾶν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Τὸ πρόγραμμα τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων ἀφ' ἑτέρου, τὰ ὁποῖα ἐξ ὀλοκλήρου ἔπρεπε νὰ ἀποβλέπουσι εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τοὺς ἐν αὐτοῖς φοιτῶντας ἱκανοὺς νὰ ἀναδεχθοῦν τὸ μέγα τῆς ποιμαντορίας ὑποῦργημα, ἀποτελοῦν ἐν πολλοῖς κακὴν καὶ ἀνεπαρκῆ ἀντιγραφὴν τοῦ προγράμματος τῶν Θεολογικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Σχολῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν Σχολῶν τούτων, ἀτυχῶς, πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ Κλήρου της. Οἱ ἐν ταῖς Θεολογικαῖς ἡμῶν Σχολαῖς ἐκπαιδευόμενοι ἐφοδιάζονται διὰ πλήθους γνώσεων, αἱ ὁποῖαι ὑποτίθεται, ὅτι θὰ τοὺς ἀναδείξουν εἰς ἐπιστήμονας, ἢτοι εἰς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀποκλειστικὴν αὐτῶν ἀπασχόλησιν θὰ ἔχουν μετὰ ταῦτα τὴν θεραπείαν τῆς Θεολογικῆς ἐπιστήμης. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ ἐπιδίωξις αὕτη δὲν εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου σαφῆς, διὰ τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὸν τομέα τοῦτον ἡ κατάρτισις τῶν ἐν ταῖς Θεολογικαῖς Σχολαῖς φοιτῶντων δὲν εἶναι ἐπιτυχής».

Ῥιζικὴ θεραπεία θὰ ἠδύνατο νὰ προέλθῃ, ἐάν ἡ Ἐκκλησία, γινομένη κυρία τῶν ἐν τῷ οἴκῳ της, ἀνελάμβανεν εἰς χεῖράς της τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ καθώριζεν αὐτὴ τόσον τὰ προγράμματα ἐκπαιδεύσεως, ὅσον καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸν προσωπικὸν της. Ὅταν

εις έκαστον τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως οἱ ἀρμοδίοι παράγοντες χειρίζονται μόνοι τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ των, ἢ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατάστασις ἀπετέλει παραφωνίαν ἀνεπίτρεπτον, ὑποδηλοῦσαν ὅτι ἡ πολιτειακὴ ἐξουσία θεώρει τὴν Ἐκκλησίαν ἀναρμοδίαν καὶ ἀνίκανον νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἱερέων τῆς καὶ νὰ διαγράψῃ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ πλαίσια τῆς μορφώσεώς των.

Ὡς ἕνα ἐκ τῶν κυριωτέρων στόχων μας ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ἀπ' ἀρχῆς τῆς διακονίας μας, ἐθέσαμεν τὴν ἀπαγκίστρωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας ἀπὸ τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τὴν ἀπόδοσίν τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς συνεχεῖς συνεδριάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἰς ἐπὶ μέρους συσκέψεις μετὰ τῶν ἀρμοδίων, ἐμελετήσαμεν τὸ ὅλον θέμα. Ἀπεριφράστως δὲ ἐθέσαμεν ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων κρατικῶν παραγόντων τὴν πρόθεσίν μας ταύτην. Εὐτυχῶς, ἐπὶ ἀνωτάτου ἐπιπέδου, καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Πολιτείας συνητήσαμεν κατανοήσιν. Οὕτως, ἐφθάσαμεν εἰς ἕνα πρῶτον σταθμόν, εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐν ἄρθρῳ 39 ὀρίζει ὅτι: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, πρὸς εἰδικὴν κατάρτισιν τοῦ ἐμίσθου καὶ ἀμίσθου προσωπικοῦ αὐτῆς, ἰδρύει ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος διαγορευομένων εἰδικὰς Σχολὰς μέσης καὶ ἀνωτέρας Παιδείας καὶ Φροντιστήρια ἐπιμορφώσεως διὰ πάσας τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς εἰδικότητος». Ἐν παραγράφῳ δὲ 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὀρίζεται, ὅτι «Πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν στελεχῶν καὶ πάντων τῶν συνεργατῶν, ἐμίσθων καὶ ἀμίσθων, ὡς καὶ τὰ τῶν προγραμμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας ὕλης, ρυθμίζονται δι' ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας».

Ἡ πρόσδος διὰ τῆς ἐντάξεως εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς ἀνωτέρω Διατάξεως ὑπῆρξε πασιφανής. Δι' αὐτῆς, παρείχετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ δικαιοδοσία διοργανώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπ' αὐτῆς τιθεμένων στόχων καὶ ὑπὸ ὀργάνων, τὰ ὁποῖα αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐπιλέξῃ.

Μετὰ τὴν διάνοξιν τῆς ὁδοῦ, ἡσχολήθημεν ἐπισταμένως μὲ τὸ πῶς ἢ ἤδη λειτουργοῦσα ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαιδευτικὴ μηχανή, βελτιουμένη, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸ νέον σχῆμα. Αἱ συζητήσεις καὶ αἱ συνεννοήσεις ὑπῆρξαν μακραῖ. Ἐξάκις ἀνεμορφώθη καὶ ἐξάκις συνεζητήθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τὸ Σχέδιον τοῦ Ν. Διατάγματος. Ὑπῆρξαν μάλιστα τόσαι αἱ ἀντιδράσεις καὶ αἱ προσπάθειαι ἀνακοπῆς τῆς διαδικασίας, ὥστε ἐχρειάσθη ἡ προσωπικὴ παρέμβασις τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, προκειμένου νὰ προωθηθῇ τοῦτο καὶ νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Τὸ Νομοθετικὸν τοῦτο Διάταγμα ὑπ' ἀριθ. 875 «Περὶ ὑπαγωγῆς τῆς δημοσίας ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων» ἀναθέτει τὴν εὐθύνην ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας ὅλων τῶν Σχολείων τῆς Δημοσίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1971-1972 εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος». «Τὸ κράτος», ὡς ὀρίζεται διὰ τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἄρθρου 1, «ἀσκεῖ ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν κατ' ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος

ἐπὶ τῶν σχολείων ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρθοσκευμάτων, ἐφαρμοζομένων ἀναλόγως ὡς πρὸς τὴν ἀσκησιν ἐποπτείας τῶν περὶ ἰδιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἰσχυόντων, διαφυλασσομένων δὲ κατὰ τὰ λοιπὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν τίτλων σπουδῶν τῶν ἐπὶ μέρους διατάξεων τοῦ παρόντος».

Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος τούτου, προέβημεν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ δημοσίευσιν τῶν ὑπ' ἀριθ. 21, 22, 23, καὶ 24 Κανονισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται λεπτομερέστερον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ διοργάνωσις τῶν Σχολῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Μέσων καὶ Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ τὰ τῆς λειτουργίας τῆς Μέσης Νυκτερινῆς τοιαύτης.

Πρὸς πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν Σεβασμιωτάτων μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ἀναφέρομεν, ὅτι ἐναντίον τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποδόσεως τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐτάχθησαν τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς, θεωροῦντα ὅτι διὰ τοῦ ἐκδοθέντος Νομοσχεδίου ἐθίγοντο κεκτημένα δικαιώματα καὶ παγιωθέν διὰ τῆς μακροχρονίου ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος διοικήσεως. Οὗτοι καὶ προφορικῶς διετύπωσαν τὰς ἀντιρρήσεις των καὶ ἤξιώσαν τὴν ἐξαίρεσιν τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς ἀπὸ τῆς ἀμέσου ἐξαρτήσεως αὐτῆς ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ δι' ἐγγράφου των, ἀπὸ 22-9-1971 ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ὅπως μεσολαβήσῃ καὶ ἐκδοθῇ Ν. Διάταγμα, ἐπιτρέπον τὴν διάφορον μεταχείρισιν τῆς Σχολῆς ταύτης.

Τὰς ἀπόψεις ταύτας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποδεχθῶμεν. Ἡ εὐθύνη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Αὕτη ἔχει τὸν πρῶτον καὶ τὸν τελευταῖον λόγον. Ἐὰν οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν πραγματικότητα αὐτὴν καὶ δὲν ἀναγνωρίζουν τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ τομέως τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν λειτουργῶν τῆς, πολλῶν μᾶλλον δὲν εἶναι δυνατόν ἢ Ἐκκλησία νὰ ἀποποιηθῇ καὶ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν εὐθύνην τῆς εἰς ἰδιώτας ὅσονδήποτε εὐλαβεῖς καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἂν ὧσιν οὗτοι, δοθείσης μάλιστα τῆς ἐπὶ 130 περίπου ἔτη ἀπελπιστικῶς χαμηλῆς εἰς κληρικοὺς ἀποδόσεως τῆς Σχολῆς.

Τὰς ἀπόψεις ἡμῶν ταύτας ἐξεθέσαμεν διὰ μακρῶν εἰς τὴν συνεδριάσιν τοῦ πολυμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς κατὰ τὴν 6/10/1971, εἰπόντες τὰ ἀκόλουθα:

Ἀγαπητοί μου,

Μετὰ ἐλεύθερον βίον 150 ἐτῶν, νῦδόκησεν ὁ Θεός, ἵνα ἡ εὐθύνη τοῦ ἔργου τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἀναληφθῇ ὑπὸ τοῦ κατὰ πάσαν λογικὴν καὶ ἠθικὴν ἔννοιαν ἀρμοδίου φορέως, ἦτοι τῶν ἐπιφορτισμένων μὲ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὡς γνωστόν, μόλις κατὰ Μάϊον τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἦτοι μετὰ πάροδον 27 ὀλοκλήρων μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας, ἐπλη-

ρώθη ή έν άρθρω 39 αυτού πρόβλεψις, περί ύπαγωγής τών άφορώντων την 'Εκκλησιαστικήν Παιδείαν εις την άρμοδιότητα τής 'Ιεράς Συνόδου τής 'Ιεραρχίας τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος, διά τής έκδόσεως του Ν.Δ. 876 /1971. 'Η έκδοσις του Νόμου τούτου θά ήτο έντελώς περιττή και θά ήρκει ή δημοσίευσις τών σχετικών άποφάσεων τής 'Ιεραρχίας, ή μάλλον συγκεκριμένως τής ΔΙΣ άφ' ένός μέν εάν ήτο δυνατόν να διαθήση αύτη έκ του Ταμείου της τά χάριν τής 'Εκκλησιαστικής εκπαιδεύσεως διατιθέμενα ύπό του Κράτους χρηματικά ποσά, άφ' έτέρου δέ εάν αύτη (δηλ. ή ΔΙΣ) φιλανθρωπευομένη δέν άνέμενε να ρυθμισθοϋν ύπό του Κράτους, κατά τον καλύτερον δυνατόν τρόπον, τά άφορώντα εις τό άχρι τουδε έν τη 'Εκκλησιαστική 'Εκπαιδεύσει ύπηρετούν διδακτικόν και άλλο προσωπικόν τών 'Εκκλησιαστικών Σχολών και τών 'Ιερατικών Φροντιστηρίων.

Τήν ύπαγωγήν τής 'Εκκλησιαστικής 'Εκπαιδεύσεως ύπό την άρμοδιότητα τής 'Εκκλησίας, ήδη πρό τής πραγματοποιήσεώς της, είχε χαιρετίσει ό νϋν πρόεδρος του Δ.Σ. τής 'Ριζαρείου Σχολής, άγαπητός συμμαθητής και έγκριτον μέλος τής 'Ενώσεως τών 'Αποφοίτων τής Ρ.Σ. άξιότιμος κ. 'Αθανάσιος Σουράς μετ' ένθουσιασμοϋ, είπών ότι και διά την 'Ιστορίαν τής τε 'Εκκλησίας και τής Σχολής διανοίγεται νέα λαμπρά περίοδος, κατά την όποίαν θά επιτευχθή επί τέλους ή έκπλήρωσις του σκοπού του άειμνήστου διαθέτου, ό όποίος, κατά την διατύπωσιν του ίδιου, δέν ήτο άλλος ειμή να δώση εις την 'Εκκλησίαν τής 'Ελλάδος τον μορφωμένον κληρον, του όποίου τόσον έχομεν άνάγκην. Διότι, τώρα, με τάς νέας δυνατότητας, ή 'Ριζάρειος θά δύναται σύν τῶ χρόνω να άναδεχθή τό βάρος τής μορφώσεως άπαξάπαντος του ιεροϋ κλήρου τής 'Ελλάδος, ώςτε άπασαι αί διά την εκπαιδευσιν ή επιμόρφωσιν αυτού όπουδήποτε τής 'Ελλάδος λειτουργούσαι Σχολαί να ονομάζονται 'Ριζάρειοι. Τότε πλέον θά έλάμβανε σάρκα και όστά ή διά του τέως προέδρου τής Σχολής και έκλεκτου συναδέλφου καθηγητού κ. Στρατή 'Ανδρεάδη γενομένη προς την Πολιτείαν και 'Εκκλησίαν προσφορά του 'Υμετέρου Δ.Σ., όπως ή 'Ριζάρειος συμμορφωμένη προς την Ιεράν και άπαραβίαστον επιθυμίαν του σεπτοϋ ιδρυτοϋ της, άνελάμβανε «την εκπαιδευσιν τών κληρικών, τους όποιους ή Πατρίς μας χρειάζεται».

'Ο νέος οϋτος Νόμος, προκειμένου άφ' ένός μέν περί τών Σχολών του Οικουμενικού Πατριαρχείου, άφ' έτέρου δέ περί τής Ρ.Σ., έν άρθρω 9, λαμβάνει ειδικήν πρόνοιαν. Συγκεκριμένως περί τής Ρ.Σ. διαλαμβάνει, ότι «τά επί του άρθρου 22 του Συντάγματος έρειδόμενα (προνόμια) τής 'Ριζαρείου 'Εκκλησιαστικής Σχολής... δέν θίγονται».

'Ως γνωστόν, τό άρθρον 22 του Συντάγματος εις την παράγραφον 1 διαλαμβάνει ότι «δέν επιτρέπεται ή μεταβολή του περιεχομένου ή τών όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς κατά τάς διατάξεις αύτης ύπερ του Δημοσίου ή ύπερ κοινωνιφελοϋς σκοπού». 'Επομένως έν προκειμένω δέν άντικειμενικώς και ψυχραίμως να έρευνηθή, άν τό περιεχόμενον του ύπ' αριθ. 826 /1971 Ν.Δ. άντίκειται εις τά ύπό τής Διαθήκης του άειμνήστου 'Ριζάρη όριζόμενα.

Θά άντέκειτο ή παράγρ. 3 του άρθρου 1 ή όρίζου-

σα, ότι άπασα ή περιουσία τών έν παραγρ. 1 του αυτού άρθρου Σχολών περιέρχεται αυτοδικαίως εις την 'Εκκλησίαν τής 'Ελλάδος, επειδή όμως ή διάταξις ρητώς επιφυλάσσει τά δικαιώματα τών διατάξεων του άρθρου 9, ήτοι τά ύπό τής Διαθήκης όριζόμενα, διά τουτο ουδεμία διάστασις ύφίσταται.

'Ομοίως, ουδόλως άντίκειται εις την Διαθήκην αί λοιπαί του Ν.Δ. 826 /1971 διατάξεις, ουτε και ή τής παραγρ. 1, διά τής όποίας παραδίδεται «άπό του σχολικού έτους 1971-1972 ή διοίκησις και ή εϋθύνη όργανώσεως και λειτουργίας» τών 'Εκκλησιαστικών Σχολών, Φροντιστηρίων και 'Ιεροδιδασκαλείων εις την 'Εκκλησίαν τής 'Ελλάδος, καθότι ή Διοίκησις τής 'Ριζαρείου θά εξακολουθήση να άσκήη τά ύπό τής Διαθήκης, και δη τά έν τοις άρθροις 84 έδάφια α'-ιδ', 86 έδάφια α'-ιγ', τά όποία διαλαμβάνουν περί τών καθηκόντων τόσον του πολυμελοϋς, όσον και του όλιγομελοϋς Συμβουλίου. Τά καθήκοντα δέ ταϋτα περιορίζονται άποκλειστικώς εις ζητήματα διαχειρίσεως τής καταλειπομένης εις την Σχολήν περιουσίας. Δικαίωμα διορισμοϋ ή Διαθήκη διά του άρθρου 163 παρέχει εις τό πολυμελές Συμβούλιον μόνον προκειμένου περί τής θέσεως του Οικονόμου τής Σχολής, ένῶ διά του άρθρου 162 εις τό όλιγομελές Δ.Σ. παρέχεται τό δικαίωμα του καθορισμοϋ μόνον τής μισθοδοσίας του ύπηρετικού προσωπικοϋ.

Προκειμένου όμως περι του διδακτικού προσωπικοϋ, ρητώς και έπανελημμένως, και δη έν άρθρω μέν 74 τής Διαθήκης όρίζονται επί λέξει τά έξής: «'Αφίνω εις την Κυβέρνησιν του βασιλέως τής 'Ελλάδος την περι του διορισμοϋ τών άναγκαιούτων εις την Σχολήν ταϋτην καθηγητών πρόνοιαν». Εις δέ τό έδάφιο β' τής «πρός την επί τής 'Εκπαιδεύσεως Γραμματεία» άναφορής του, παρακαλεί ό διαθέτης, όπως «άναδεχθή ή Κυβέρνησις τής Α.Μ. τον διορισμόν τών άναγκαιούτων καθηγητών».

Κατά ταϋτα, άλλος τις τρόπος διορισμοϋ τών καθηγητών έν τη 'Ριζαρείω Σχολή θά ήτο άντίθετος προς τε τό πνεϋμα και τό γράμμα τής Διαθήκης, και έπομένως και άντισυνταγματικός.

'Αλλ' άπαξ ύπό του ύμετέρου Συμβουλίου έδόθη εις την Ν.Υ.Ε. άφορμή έρεύνης τών διατάξεων του Συντάγματος έν σχέσει προς τά ύπό τής Διαθήκης του άειμνήστου 'Ριζάρη όριζόμενα, διεπιστώθη, ότι ή παράγραφος 2 του άρθρου 22 όρίζει και άλλα τινά. 'Ητοι, ότι όταν «ή θέλησις του διαθέτου ή δωρητοϋ δέν καθίσταται πραγματοποιήσιμος κ α θ' ό λ η ν α ύ τ η ς τ η ν έ κ τ α σ ι ν», επιτρέπεται ή διά δικαστικής άποφάσεως «έπωφελεστέρα έκμετάλλευσις του καταλειφθέντος ή δωρηθέντος προς τον αυτόν ή άλλον σκοπόν» ή άκόμη και αύτη «ή διάθεσις προς άλλον κοινωνιφελή σκοπόν». 'Οτι δέ επί έκατόν είκοσι έπτά έτη δέν κατέστη «πραγματοποιήσιμος καθ' όλην αύτης την έκτασιν» είναι τοις πάσι φανερόν, εάν παραβληθοϋν τά έν τη Διαθήκη όριζόμενα προς τά ύπό τής Σχολής προσφάτως δημοσιευθέντα άποτελέσματα τών 127 έτών τής λειτουργίας της.

Οϋτως, έν άρθρω μέν 72, εις τό όποιον καθορίζεται ό σκοπός τής Σχολής, ό διαθέτης όρίζει, ότι «σκοπός τής 'Εκκλησιαστικής ταϋτης Σχολής είναι τό να χορηγή

εις νέους, έχοντας τὰς απαιτούμενας προπαιδευτικὰς γνώσεις, τοιαῦτα διδακτικὰ μέσα, ὥστε εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν νὰ ἦναι εἰς στάσιν νὰ ἐνδυσθῶσι τὸ ἱερὸν σχῆμα τῆς Ἱερωσύνης, γινόμενοι Ἱερεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς πενταετοῦς σπουδῆς». Ἐν ἄρθρῳ δὲ 78 παρακαλεῖ ὁ διαθέτης «τὰ δύο Συμβούλια τῆς Σχολῆς νὰ κινήσωσι πάντα λίθον (ἂν ἐγὼ ζῶν δὲν τὸ καθάρωσω) διὰ νὰ ἐνδύσῃ ὁ Βασιλεὺς, ὥστε ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ νὰ διδάσκωνται ὅσοι σκοπεύουσι νὰ ἐνδυσθῶσιν Ἱερωσύνης ἔνδυμα, καὶ νὰ μὴ εἶναι δεκτοὶ πρὸς Ἱερωσύνην, εἰ μὴ ὅσοι ἔχουν τακτικὰ ἀποδεικτικὰ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ σπουδῆς των».

Περαιτέρω ὁ διαθέτης ἐν ἄρθρῳ μὲν 102 καθορίζει, ὅτι ὡς ὑπότροφοι τοῦ κληροδοτήματός του θὰ δύνανται νὰ εἶναι μόνον ὅσοι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὑποσχεθῶσιν, ὅτι «μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς σπουδῆς των θέλουν ἀναδεχθῆ Ἱερατικὸν ἐπάγγελμα» δίδεται δὲ ἡ προτίμησις εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέρας ἐκδουλεύσεις πρὸς τὴν πατρίδα πατέρων ἢ Ἱερέων». Τοῦτο ἀπαιτεῖ ὁ διαθέτης ἐν ἄρθρῳ 103, ὅπως οἱ ὑπότροφοι τὸ ὑποσχεθῶσιν καὶ ἐπισήμως ἐν τῇ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας αἰτήσει των, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἀναφέρουν, ὅτι «μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν μαθημάτων του θέλει ἀφιερωθῆ εἰς τὸ Ἱερατικὸν ἐπάγγελμα». Ἐπὶ πλέον, ὁ διαθέτης ἐν ἄρθρῳ 106 ἐπαναλαμβάνει, ὅτι ἕκαστος ὑπότροφος «εἶναι ὑπόχρεος, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν μαθημάτων, ν' ἀναδεχθῆ τὸ Ἱερατικὸν ἐπάγγελμα, χειροτονούμενος ὡς τοιοῦτος ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος· ἂν δὲν κάμωσι τοῦτο, ὀφείλουν νὰ ἐπιστρέψωσιν ὅλην τὴν χρηματικὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ καιροῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσπούδασαν ὡς ὑπότροφοι». Καθορίζει δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁ διαθέτης, ὅτι ἡ Σχολὴ θὰ ἀναμῆν ἐπὶ μίαν τετραετίαν, μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν τοῦ ὑποτρόφου τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεώς του, ἐὰν δὲ ἡ τετραετία παρέλθῃ ἀπρακτος, ἢ Σχολὴ ὑποχρεοῦται νὰ ἀξιῶσῃ παρὰ τοῦ οἰκοτρόφου τῆς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τροφείων του. Τὴν περὶ χειροτονίας των δῆλωνσιν τῶν ὑποτρόφων ὁ διαθέτης ἐν ἄρθρῳ 114 ἀξιοῖ, ὅπως οὗτοι τὴν καταθέσουν καὶ εἰς τὸ ὀλιγομελὲς Συμβούλιον τῆς Σχολῆς. Πόση δὲ ἦτο ἡ ἀγωνιώδης μέριμνα τοῦ διαθέτου, ὅπως ἅπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ σπουδασταὶ τῆς Σχολῆς του περιβληθῶσι τὸν Ἱερατικὸν τρίβωνα, φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ ἄρθρου 119, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ Συμβούλιον ὑποχρεοῦται, ὅπως ἀποβάλλῃ ἐκ τῆς Σχολῆς πάντα νέον, «ὅστις ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἀνάξιος τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος τῆς Ἱερωσύνης, ἢ ἀνεπίδεκτος ἠθικῆς βελτιώσεως».

Ταῦτα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Σχολῆς, ὡς τὰ ὥρισεν ἡ ἀγνή ἐπιθυμία τοῦ διαθέτου καὶ ὁ διακαὴς πόθος του, ὅπως ἡ Σχολή, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος καὶ ὁ ἀείμνηστος ἀδελφός του ὠνειρεύθησαν, δίδῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν μεμορφωμένον καὶ φλογερὸν διάκονον τοῦ ἀγίου Θεοσιστηρίου.

Εἰς ποῖον ποσοστὸν ἀνταπεκρίθη ἡ Σχολὴ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς θεέντα σκοπὸν, φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐν σ. 614 τοῦ πανηγυρικοῦ τόμου τοῦ 1969 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀνδρέου Φυτράκη, δημοσιευμένης στατιστικῆς. Ἐξ αὐτῆς δεικνύεται, ὅτι ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844 μέχρι τοῦ 1941 1669 ἐγγραφέντων μαθη-

τῶν, μόνον 58 φέρονται ὡς χειροτονηθέντες μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των. Ἐκ τῶν λοιπῶν οἱ 1003 ἀπεχώρησαν ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἢ πέμπτου ἔτους τῆς φοιτήσεώς των, τραπέντες εἰς ἕτερα ἐπαγγέλματα, καὶ μόνον 666 ἐπεράτωσαν τὰς σπουδὰς των ἐν τῇ Σχολῇ.

Ἐκ τῶν ἤδη λεχθέντων, ἀγαπητοὶ κύριοι, καθίσταται φανερόν, ὅτι παρ' ὅλον ὅτι ἐκτιμῶ βαθύτατα τὸν ὑμέτερον ζῆλον καὶ τὰς ὑμέτερας ἀγαθὰς προθέσεις, μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὸ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 103/4555 καὶ ἀπὸ 22 π. μηνὸς ὑμετέρου ἐγγράφου αἰτούμενον, ὅπως μεσολαβήσω, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ψήφισις Ν.Δ., τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ἀλήστου καὶ μακαρίας μνήμης ἱδρυτοῦ τῆς Σχολῆς καὶ ἐπομένως ἀντισυνταγματικόν.

Ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον σᾶς παρακαλῶ θερμῶς, ὄχι μόνον ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐνύμων τρόφιμος τῆς γεραρᾶς Ῥιζαρείου Σχολῆς, καὶ δὴ ὑπότροφος τῆς Ῥιζαρείου περιουσίας, εἶναι ὅπως ἅπαντες, καὶ ὑμεῖς οἱ τοῦ Δ.Σ. τῆς Ρ.Σ. καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ΜΣΕ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, ἐπιδοθῆτε μετὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς καὶ πρότερον ζήλου εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἱερᾶς ἐπιθυμίας τοῦ διαθέτου καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου ὀνείρου του. Δηλαδή, ὅπως ἅπας ὁ ἱερός τῆς Ἑλλάδος Κλήρος μίαν ἡμέραν ἔχη μαθητεύσει εἰς τὰς τάξεις τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ ἅπασαι αἱ Μέσαι καὶ Ἀνώτεραι Ἱερατικαὶ Σχολαί, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ Ἀνωτάτη, νὰ φέρουσιν τὴν ἐν ἄρθρῳ 87 τῆς Διαθήκης καθοριζομένην ἐπιγραφὴν: «ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ», ὅποτε τὰ τίμια ὀνόματα πάντων ὑμῶν θὰ ἀναγραφοῦν ὄχι μόνον εἰς τὰς ἀψευδεῖς δέλτους τῆς ἀθανάτου ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς αἰωνίως ἀνοικτὰς βίβλους τοῦ οὐρανοῦ.

Αἱ ἀπόψεις αὗται, ἐνῶ υἱοθετήθησαν παρὰ τῶν μετασχόντων εἰς τὴν συνεδρίασιν μελῶν τοῦ Δ.Σ., κατόπιν, εἰς νέαν του συνεδρίαν, τὸ Δ.Σ. ὑπανεχώρησε καὶ ἐπέμεινε νὰ καταθέσῃ προσφυγὴν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας, ἢ ὁποῖα ἐν τέλει ἀπερρίφθη. Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Σ.Ε., τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐξέδωκεν Ὑπουργικὰς Ἀποφάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ρητῶς ὑπάγεται ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἢ Ρ.Ε.Σ., οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἐν αὐτῇ λειτουργοῦν Φροντιστήριον. Παρὰ ταῦτα, ἡ Δ.Ι.Σ. ἵνα δεῖξῃ ἅπασαν τὴν καλὴν τῆς διαθέσιν πρὸς συνεργασίαν, ἀπεφάσισεν, ὅπως καὶ τὸ Φροντιστήριον παραμείνῃ ὡς εἶχε καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἦτοι ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Δ.Σ. τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς.

Ἰδιαιτέρας μνείας πρέπει νὰ τύχη ἐνταῦθα τὸ ὀργανωθὲν κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου συνέδριον τῶν Ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν τῆς Ἱερατικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ συνέδριον τοῦτο, συνελθὸν ἐν τῇ Σχολῇ Διακονισῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἡσχολήθη μὲ τὴν μελέτην τῶν νέων συνηκῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς καλυτέρας ὀργανώσεως καὶ ἀποδόσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας.

Περὶ τοῦ πῶς αἱ Ἱερατικαὶ Σχολαὶ ὀργανώθησαν μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς εὐθύνης τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'

ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

'Αριθμ. Πρωτ. 369.

Μακαριώτατε 'Αρχιεπίσκοπε 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ και περιπόθητε ἀδελφὲ και συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, κύριε 'Ιερω-
νυμε, Πρόεδρε τῆς 'Ιεραῆς Συνόδου τῆς 'Εκ-
κλησίας τῆς 'Ελλάδος, τὴν 'Υμετέραν σεβα-
σμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ
κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ χαρᾶς ἐγκαρδίου ἤκομεν ἀποδώ-
σοντες τῇ 'Υμετέρα περισπουδάστῳ ἡμῶν
Μακαριότητι και τοῖς σὺν Αὐτῇ 'Ιερωτάτοις
και ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς τὸν ἐπὶ τῇ κλητῇ
και ἀγία ἡμέρᾳ τῆς λαμπροφόρου τοῦ Κυρίου
'Αναστάσεως εὐφρόσυνον ἐόρτιον ἀσπασμόν,
γηθοσύτως 'Υμῖν τὸ «'Αληθῶς 'Ανέστη»
ἀντιπροσφωνοῦντες.

Εὐχόμενοι δ' ἐξ ὅλης ψυχῆς, ὅπως ὁ ἐκ τοῦ
τάφου 'Αναστάς, τῷ φωτὶ δὲ και τῇ χαρᾷ τῆς
'Αγίας Αὐτοῦ 'Αναστάσεως τὰ πάντα πληρώ-
σας και ἑσαεὶ πληρῶν, Κύριος και Σωτὴρ ἡμῶν,

πληροῖ δι' αὐτῶν δαριλῶς τὴν ψυχὴν και τὴν
καρδίαν τῆς 'Υμετέρας σεβασμοιοποθήτου ἡ-
μῶν Μακαριότητος, και κρατῶνη και ἐπισχῶν
Αὐτὴν ἐν τῇ ιεραῖ διακονίᾳ και πηδαλιουχίᾳ
τῆς θεοθεν τῇ συνέσει Αὐτῆς πεπιστευμένης
ιεραῆς ὀλκάδος, ἡξίων Αὐτὴν ἐπὶ μῆκιστον
ἐορτάζειν και γεραίρειν τῆς σωτηρίου ταύ-
της ἐορτῆς τὴν ιερὰν ἀνάμνησιν, κατασπαζό-
μεθα Αὐτὴν και αἰθῆς ἐν Χριστῷ 'Αναστάντι
και διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς και
ἐξειδιασμένης τιμῆς,

Τῆς 'Υμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότη-
τος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

† 'Ο Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

"Αγιον Πάσχα τοῦ 1973

Β'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Μακαριώτατε και Σεβασμιώτατε 'Αρχιε-
πίσκοπε 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος, ἐν
Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ και περισπού-
δαστε ἀδελφὲ και συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν

τῆς 'Εκκλησίας και πῶς ἤρχισαν ἤδη λειτουργοῦσαι,
δὲν θὰ ἱστορήσωμεν ἐνταῦθα. 'Αρμόδιος διὰ τὴν σχε-
τικὴν 'Εκθεσιν εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς οἰκείας Μονίμου
Συνοδικῆς 'Επιτροπῆς.

'Εκεῖνο τὸ ὅποιον θεωροῦμεν, ὅτι εἶναι ἀπαραίτη-
τον νὰ παρουσιασθῇ, εἶναι ὅ,τι ὑπεσήμαναμεν ἐν ἀρχῇ
τῆς παρουσίας παραγράφου διὰ τοῦ ὅρου τρίτη κα-
τεῦθυνσις τῶν προσπαθειῶν μας.

'Η τρίτη αὕτη κατεύθυνσις εἶναι ἡ δυνατότης πα-
ροχῆς ἐιδικῶν γνώσεων πρὸς ἀσκησιν ἐντελῶς ἐξειδικευ-
μένου ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, διὰ τῆς ὀργανώσεως Σχο-
λῶν εἴτε μονίμων εἴτε ἐποχιακῶν, εἰς τὰς ὁποίας θὰ δύ-
νανται νὰ φοιτῶσιν οὐχὶ μόνον οἱ πρὸς χειροτονίαν
ὑποψήφιοι ἢ οἱ ἤδη κεχειροτονημένοι ἱερεῖς, ἀλλ' ἐνδε-
χομένως και ἄλλα πρόσωπα, κατάλληλα διὰ νὰ πλαι-
σιώσουν τὸ ἱεραποστολικὸν και κοινωνικὸν ἔργον τῆς
'Εκκλησίας.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ἡ 'Εκκλησία τῆς
'Ελλάδος εἶχε στραφῆ ἀπὸ ἐτῶν. Τώρα, ἐντὸς τοῦ προ-
γράμματος ἀναδιαρθρώσεως ὀλοκλήρου τῆς 'Εκκλη-

σιαστικῆς Παιδείας, κατεβλήθη προσπάθεια βελτιώ-
σεως τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν Σχολῶν και τῆς ὀργανώ-
σεως και ἄλλων, περὶ τῶν ὁποίων ὡς και περὶ τῶν φοι-
τητικῶν Οἰκοτροφείων θὰ ἀναφέρῃ πρὸς 'Υμᾶς τὰ δέ-
οντα ὁ Σεβ. Πρόεδρος τῆς οἰκείας Μ.Σ.Ε.

Περὶ τῶν φοιτητικῶν Οἰκοτροφείων μόνον θὰ παρε-
κάλουν, ὅπως προσθέσω δύο μόνον λέξεις. Τὸ μὲν τῶν
'Αρρένων ἀπὸ τοῦ 1969/1970, ὡς ἐλέχθη, μετεστεγάσθη
εἰς οἶκημα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Παλ. Ψυχικοῦ, διὰ νὰ κα-
ταστῇ δυνατὴ ἡ ἐγκατάστασις τῶν Συνοδικῶν Γρα-
φείων και ἡ συγκέντρωσις τῶν διεσπαρμένων τῆδε κα-
κείσε τῶν 'Αθηνῶν 'Εκκλησιαστικῶν 'Υπηρεσιῶν. Τοῦ
δὲ Οἰκοτροφείου Θηλέων, τοῦ ὁποίου ὁ θεμέλιος λίθος
εἶχε τεθῆ κατά τὸ 1969 ἀτυχῶς δὲν ἐπροχώρησεν ἡ
ἀνοικοδόμησις, πρῶτον μὲν διότι μία ὑπεσχημένη τότε
κυβερνητικὴ ἐπιχορήγησις περιεκότη σημαντικώτατα,
δεύτερον δὲ διότι, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνοικοδόμησις θὰ ἔπρεπε
νὰ βαρύνῃ τὸν ἐκκλησιαστικὸν προϋπολογισμόν, ἄλλαι
ἀνάγκαι εἶχον προτεραιότητα πρὸς ἀντιμετώπισίν των.

(Συνεχίζεται)

Μετριότητος, κύριε Ἰερωνυμε, τὴν Ὑμετέραν Σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι, κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Τὸ αἰώνιον μῆνυμα τῆς χαρᾶς, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς νίκης ἀντηχεῖ καὶ αἰθίς χαρμοσύνης ἀπὸ στομάτων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων καὶ παρέχει ιδιαίτερον νόημα εἰς τὴν δισχιλιετῆ ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστι ζῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ πίστει καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν, ἐν ταῖς φωτειναῖς ἐξάρσεσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν δικαιοσύνην. Ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Κύριος ἐδρίσκειται ἀχωρίστως μεθ' ἡμῶν καὶ ἐν δυνάμει ἀναγεννήσεως ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ὡς ὑπεσχέθη ἡμῖν «καὶ ἰδοὺ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28,20).

Οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ Ἀναστάντος, ὧν ἡ ἀναλλοίωτος ἀξία ἐπηλήθευσεν ἀπὸ αἰῶνα, κατέστησαν τὸ φρούριον τοῦ πνεύματος καὶ τὸ θεμέλιον τῆς ἐλπίδος τῶν πιστῶν, τῶν ἀναζητούντων τὴν σωτηρίαν ἐν τῷ Κυρίῳ, διότι «γνωστὸν ἔστι πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ, ὃν ὁ Θεὸς ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν, ἔστιν ἡ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. 4, 10-12).

Ὁ Ἀναστὰς Σωτὴρ, κηρύσσων εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον τὸ μῆνυμα τῆς ἀπολυτρώσεως, καλεῖ καὶ αἰθίς πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀποτινάξωμεν τοὺς φόβους, τὰς ἀμφιβολίας, καὶ τὰ μίση, τὴν ὀπισθοβουλίαν καὶ πᾶν αἴσθημα τὸ ὑπὸ τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων ἐμπνεόμενον.

Ἡ χαρμόσυνος ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ φαινὸν δίδαγμα προτροπῆς ἀγάπης καὶ εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν πιστῶν. «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους», λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, «ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ Θεοῦ ἔστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ Θεοῦ γεννῆται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν· ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἔστι» (Α' Ἰωάν. 4,7).

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ πολλῇ, ἐπὶ τῇ κλητῇ ταύτῃ καὶ ἀγία ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα εὐχόμενοι, ἀδελφικῶς ἀξιοῦμεν παρὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος μεταδοθῆναι τὰς ἀδελφικὰς ἡμῶν προσρήσεις καὶ εὐχὰς καὶ τὸν ἐν Χριστῷ πασχάλιον ἀσπασμὸν τοῖς περὶ Αὐτὴν συγκροτοῦσι τὴν Ἱερὰν Σύνοδον πανιερωτάτοις Ἀρχιερεῦσιν καὶ συλλειτουργοῖς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, περιπτυσσόμενοι δὲ Αὐτὴν καὶ αἰθίς φιλήματι ἀγίῳ, διατελοῦμεν,

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος ἀδελφὸς λίαν ἀγαπητὸς καὶ ὅλως πρόθυμος.

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Γ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ἰερωνυμε, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

«Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί», εἶναι ὁ ὕμνος τῶν ἐκ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ζωὴν διερχομένων παλαιόθεν τε καὶ νῦν, καὶ ἡ ἀληθινὴ ἔκφρασις τῶν συμμετεχόντων εἰς τοὺς καρποὺς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Πράγματι, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι πρόξενος χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, καθότι τυγχάνει ἡ ἀναγέννησις τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἀνθρώπος θὰ ἔμενεν ἀλήτης, διασχίζων τὸ χάος τῆς φαντασίας αὐτοῦ καὶ συλλέγων τοὺς καρποὺς τῆς ἁμαρτίας: τὴν χολήν, τὰς ἀκάνθας, τὰς τριβόλους.

Ἡ Ἀνάστασις, μὲ τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας Χάριτος εἶναι ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς, τῆς βουλήσεως καὶ τοῦ νοῦ. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασις εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἁρμονία, τὴν ὁποίαν ἡ Ἀνάστασις ἐπέφερεν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ κόσμος τώρα, ὅπως καὶ ἄλλοτε, δέον

νά διδαχθῆ, ἀγαπητέ ἐν Χριστῶ ἀδελφέ, τὴν χαρὰν ταύτην καὶ τὴν ἀγαλλίασιν, ἵνα, ἐγκολπούμενος ταῦτα, γίνῃ μέτοχος τῶν καρπῶν τοῦ Ἀναστάσιου Σωτῆρος.

Ἐνστερνιζόμενος τὴν χριστιανικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ὁ ἄνθρωπος ἐπαναφέρει τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ καταλήγει εἰς θέσιν νὰ εὐαγγελίζηται καὶ νὰ φωτίζῃ τὸν κόσμον.

Δυστυχῶς ὁμως, ὁ ἄνθρωπος ὄλονεν καὶ ἀπομακρύνεται ἐκ τοῦ ἁγίου φωτός τούτου καὶ προσπαθεῖ νὰ μετατρέψῃ τὸν ἀναγεννημένον ἐν τῷ Σταυρῷ κόσμον, εἰς κόσμον χαώδη, πλέοντα εἰς τὸ σκότος τῆς φιλαυτίας καὶ τοῦ ἐγωῖσμοῦ.

Ἐκ τοῦ ἐγωῖσμοῦ τούτου δέον νὰ ἀπελευθερωθῆ ὁ ἄνθρωπος. Εἰς αὐτὸν ἐδόθη τὸ ἅγιον Φάρμακον.

Ἡ πραγματικὴ συμμετοχὴ ἡμῶν ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου πρὸς θεὰν τῆς Ἀναστάσεως, εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς σωτηρίαν καὶ ἡ μόνη ὁδὸς ἢ ἐπανάγουσα εἰς τὸν θεϊκὸν Παράδεισον.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει νὰ παίξῃ τὸν ὄλον τοῦτον. Ἡ ἱστορία ἀπέδειξεν ὅτι οἱ θησαυροὶ αὐτῆς εἶναι ἀνυπέρβλητοι καὶ ὁ καιρὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀμαυρώσῃ αὐτούς, λόγῳ τῶν θεϊκῶν αὐτῶν πηγῶν, ἢ δὲ ἀποκάλυψις αὐτῶν θὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι πάντοτε νέα καὶ πάντοτε παροῦσα ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἠθικὰς πεποιθήσεις τοῦ ἀνθρώπου, νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Διὸ καὶ χαιρετίζοντες Ὑμᾶς, ἀγαπητέ ἐν Χριστῶ ἀδελφέ, περιπτυσσόμεθα καὶ αὐθις Ὑμᾶς φιλήματι ἁγίῳ, ἐπαναλαμβάνοντες τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῶ ἀδελφός.

† Ὁ Ἀντιοχείας ΗΛΙΑΣ

Πάσχα 1973

Δ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Βενέδικτος

Ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης,

Ἰερωνύμω,

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσι.

Ἄδει σήμερον ὁ οὐρανὸς ἄνω τὰ ἐπινίκια καὶ ἡ γῆ σὺν τοῖς καταχθονίοις πανηγυρίζει, ὅτι Χριστοῦ ἐν τάφῳ τριήμερέυσαντος καὶ ἐνδόξως ἐκ νεκρῶν ἀναστάσι, ὁ θάνατος ἐνεκρώθη καὶ ὁ ἄδης ἐσκυλεύθη, ἢ δὲ πεπτωκυῖα εἰκὼν τοῦ Ἀδάμ ἐκ τῶν δεσμῶν ἠλευθερώθη καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ἐκαινουργήθη.

Λαμπαδηφοροῦντες οὖν καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν πανταχόθεν συρρεουσάντων εὐλαβῶν προσκυνητῶν, ἐκνκλώσαμεν τὸ Ζωήροτον Καινὸν Μνημεῖον, «ἐν ᾧ Χριστὸς ὡς θνητὸς κατετέθη», καὶ ἐν ὕμνοις εὐχαριστηρίοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς τὴν κλητὴν ταύτην καὶ ἁγίαν ἑορτὴν καὶ πανήγυριν τῶν πανηγύρεων ἐτελέσαμεν, τὴν δ' ἀναίμακτον θυσίαν τῷ ὑπὲρ τοῦ κόσμου τιθέντι ἀμώμῳ Ἀμνῷ ἐν κατανόξει προσαγαγόντες περὶ μέσσην νύκτα, ἐκτενωῶς ἐδεήθημεν ὑπὲρ εἰρήνης σύμπαντος τοῦ κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως, ἀγάπῃ ἀδελφικῇ μνημονεύσαντες τοῦ τιμίου ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Μακαριότητος καὶ θερμὰς ὑπὲρ Αὐτῆς τε καὶ τοῦ θεοῦ ἐμπειπιστευμένου Αὐτῆ ποιμνίου τὰς δεήσεις προσενηγκόντες τῷ Ἀναστάσι ἐκ Τάφου Σωτῆρι Ἡμῶν Χριστῷ.

Νῦν δ' ὅτε νοερῶς Αὐτὴν περιπτυσσόμενοι ἐπὶ τοῖς περὶ ἡμᾶς θαυμασίοις τοῦ Θεοῦ ἤκομεν, ἐν χεῖλεσι φέροντες τὸ ἠδύμολπον καὶ ἀγγελόφθεγκτον «Χριστὸς ἀνέστη» τὰς αὐτὰς ἐπαναλαμβάνομεν ἀπὸ καρδίας εὐχὰς, λιπαρῶς δεόμενοι τοῦ ἐκ Τάφου ἐξανασταίνοντος Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης καταναγάζειν Αὐτῆς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως, ἀξιοῦν Αὐτὴν ἐπὶ μῆκιστον ὑγιαίνου-

σαν καὶ ὀρθοτομοῦσαν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐορτάζειν καὶ γεραίρειν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ σωτηρίου ἐορτῆς τὴν ἀνάμνησιν καὶ ἐπιρρωνύειν Αὐτὴν ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς πεπιστευμένης Αὐτῇ Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ χειραγωγίᾳ ἐπὶ νομᾶς σωτηρίους τῆς Χριστοτεροῦς Αὐτῆς Ποίμνης.

Ἀξιῶντες δ' ἀδελφικῶς τὴν Ὑμετέραν Ἀγάπην διαβιβάσαι τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτοῦσι Σεβασμιωτάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς τὰς Πασχαλίους ἡμῶν προσρήσεις καὶ ἐπενχᾶς, ἀπονέμομεν Αὐτῇ καὶ αὐθις τὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀσπασμὸν καὶ διατελοῦμεν,

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιοποιθήτου ἡμῖν Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀδελφός καὶ ὅλως πρόθυμος.

† Ὁ Ἱεροσολύμων **ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ**

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ, Πάσχα 1973.

Ε'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύριε Ἱερόνυμε, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ ἀναρχος Υἱὸς καὶ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ Πατρός, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ κατελθὼν εἰς τὸν ᾄδην διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἐγήγερται σήμερον ἐκ νεκρῶν ὡς Θεὸς παντοδύναμος, καταλύσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον ἡμῖν δωρησάμενος. Τέρεται καὶ ἀγάλλεται ἡ κτίσις ἅπασα, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ἐκ τοῦ τάφου, συνεείρας καὶ ἡμᾶς, νεκροὺς ὄντας τῇ ἁμαρτίᾳ.

Συναγαλλόμενοι τῷ κόσμῳ παντὶ ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τῇ μεγάλῃ καὶ ἐπιφανεῖ, ἐν ἣ ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν Χριστὸς ἡμᾶς διεβίβασε καὶ μετόχους τῆς οὐρανόου βασιλείας κατέστησεν, ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀναφέρομεν τῷ Νικητῇ τοῦ θανάτου καὶ Λυτρωτῇ ἡμῶν, εἰς νοεράν δ' ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας γερασμίας

Μακαριότητος ἤκοντες, ἀδελφικῶς περιπτυσόμεθα Αὐτὴν, προσφωνοῦντες Αὐτῇ τὸ χαρμόσυνον φώνημα: «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς εὐχόμενοι Αὐτῇ, ὅπως ὑγιῶς καὶ γηθοσύνως ἐφ' ὅτι πλεῖστα καὶ ὄλβια ἔτη πανηγυρίζῃ τὴν ἐορτὴν τῆς Ζωηφόρου Ἀναστάσεως καὶ ἐπὶ πᾶσαν προόδον καὶ ἀκμὴν χειραγωγῇ τὴν πεπιστευμένην Αὐτῇ Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν.

Παρακαλοῦντες δὲ διαβιβασθῆναι τὰς πασχάλιους ἡμῶν προσρήσεις καὶ εὐχὰς καὶ τοῖς συγκροτοῦσι τὴν περὶ τὴν Ὑμετέραν Κορυφὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον ἀγαπητοῖς ἐν Πνεύματι ἀδελφοῖς, αὐθις καὶ πολλάκις Αὐτὴν ἐν φιλήματι ἀγίῳ κατασπαζόμενοι καὶ διατελοῦμεν,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ὁ Κύπρον **ΜΑΚΑΡΙΟΣ**

Ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου.

Ἁγιον Πάσχα 1973.

ΣΤ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΗΡΥΤΤΟΥ

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερόνυμον, λίαν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν ἡμῶν, ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐν Ἀναστάντι Χριστῷ.

Γηθόσυνος προάγομαι ἐπὶ τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως, πηγῇ τῶν ἐλπίδων, ὅπως ὑποβάλλω τῇ Ὑμετέρα Μακαριότητι τὰς συμπαθεστάτας συγχαρητήριους προσρήσεις.

Ἐκθύμως δὲ δέομαι τῷ Λυτρωτῇ τοῦ Γένους ἡμῶν, τῷ Ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς καὶ νικητῇ τοῦ θανάτου, ὅπως φαιδρύνῃ τὰς ἡμέρας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τῷ αἰδίῳ φωτὶ τῆς ζωοπαρόχου Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, μηκύνῃ δὲ τὰς ἡμέρας Αὐτῆς ἐν εὐλογίαις καὶ εὐτυχίᾳ.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ ὅλως πρόθυμος.

† Ὁ Βηρυττοῦ **ΗΛΙΑΣ**

Πάσχα 1973

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ κ.κ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΕΠΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας ἀπεστάλη πρὸς τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον τὸ κατωτέρω δημοσιεύμενον Γράμμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξεφράσθη ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πατριάρχου Μαξίμου εἰς τὸν Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Τῷ Ἁγιωτάτῳ Δημητρίῳ Α'
Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ.

Ἐμετέρα λίαν ἀγαπητὴ ἐν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἀγιότης,

Ἀγιώτατε Ἀδελφὲ καὶ Συλλειτουργέ, ὀλοκαρδίως καὶ πανσεβάστως Ὑμᾶς προσαγορεύομεν.

Κατόπιν τῆς μακαρίας τελευτῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας τιμωτάτου Πατριάρχου Κυρίλλου, ἡ διὰ τὴν ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου συγκροτηθεῖσα Συνέλευσις συνήλθε τῇ 4ῃ Ἰουνίου τοῦ 1971 καὶ ἀνήγαγε τὴν ἐμὴν ταπεινότητα εἰς τὸ Πατριαρχικὸν ἄξιωμα. Ἡ κανονικὴ βεβαίωσις ἔλαβε χώραν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, παρουσίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὧν οἱ σεβάσμιοι Ἀρχηγοὶ ἐν καιρῷ εἶχον εἰδοποιηθῆ δι' εἰδικοῦ πρὸς αὐτοὺς μηνύματος ἡμῶν.

Ὁ Θεὸς εὐλογοῖ τὴν ὁδὸν ἡμῶν (εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης Αὐτοῦ) (Ἐφ. 1,12).

Ὁδὴ ἦντον, Σεβασμιώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πρῶτε Λειτουργέ, ἵνα ἐνισχυθῶμεν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν βαρειῶν ἐθνῶν τοῦ ὀπουργήματος ἡμῶν, ἔχομεν ἀνάγκην προσωπικῶν καὶ ἐνισχυτικῶν δεσμῶν μετὰ τῶν Πρωτοεραρχῶν τῶν Ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Πρώτου Λειτουργοῦ τοῦ Θρόνου τῆς Μητροῦς Μεγάλης Ἀποστολικῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις πνευματικῶς ἐγέννησεν ἡμᾶς.

Ὅθεν, ἐπὶ κεφαλῆς Ἀντιπροσωπείας, ὑψηλῶς ἀντιπροσωπευτικῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπιθυμοῦμεν θερμῶς, ἵνα ἐπισκεφθῶμεν τὴν παρὰ τοῦ Ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου στεφθεῖσαν Πόλιν, ἐν ᾗ ἐν ἀναλλοιώτῳ φέγγει εἰσέτι λάμπει ἡ δόξα τῶν ἐνδόξων προκατόχων Ὑμῶν, δῶμεν τῇ Ἐμετέρῳ λίαν ἀγαπητῇ Ἀγιότητι ἀσπασμὸν ἀγάπης καὶ κοινωνήσωμεν μετ' Αὐτῆς ἐν ἀγάπῃ καὶ προσευχῇ. Θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἐπίσης, ἵνα ὀποκλιθῶμεν πρὸ τοῦ Ἁγίου Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχικοῦ Θρόνου, τοσοῦτον μεγάλου διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, εἶθε δέ, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, Θρόνον ἰδρυθέντος παρὰ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ πρώτου ἀναποκρυθέντος εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Χριστοῦ, τοσοῦτον ἐνδόξου Θρόνου τῆς Μητροῦς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἣτις κατὰ τὴν μακρὰν τῶν αἰῶνων σειρὰν ἔγνω νὰ ᾖ ἡ προστάτις τῆς ἀγίας σωτηριώδους Ὁρθοδοξίας. Θὰ ἠθέλομεν προσέτι, ἵνα ἐν εὐλαβείᾳ κατανύξει προσευχηθῶμεν πρὸ τῶν θαυμαστῶν λειψάνων, τῶν εὐρισκομένων ἐν τῇ πόλει τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, πρὸ τῶν λειψάνων τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου τῷ Θεῷ Πατριάρχου Φωτίου, διὰ τῶν εὐγενῶν ἔργων τοῦ ὁποίου ἡ Βουλγαρία ἐπανεῦρε τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας καὶ διετηρήθη ἐν αὐτῇ εἰς δόξαν τοῦ Θρόνου τούτου καὶ πρὸς χαρὰν ἡμῶν.

Μετ' ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ μεγάλου πρὸς τὴν Ἐμετέραν λίαν ἀγαπητὴν ἡμῖν Ἀγιότητα σεβασμοῦ, παρακαλοῦμεν, ὅπως κοινοποιηθῇ ἡμῖν, ἐὰν θὰ ἠθέλετε, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν Ὑμᾶς ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 7ης Μαΐου.

Ἐπικαλούμενοι τὰς ἀγίας εὐχὰς τῆς Ἐμετέρας σεβασμίας Ἀγιότητος, διατελοῦμεν ταπεινὸς Ὑμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός.

† Μάξιμος
Πατριάρχης Βουλγαρίας.

Οὕτως, ἀφίχθη τὴν Τετάρτην, 2αν Μαΐου 1973 ἑσπέρας καὶ ὥραν 22.30' ἀεροπορικῶς ἐκ Σόφιας, ἡ Α. Μακαριότητα, ὁ Πατριάρχης Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος, πραγματοποιῶν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκφρασθεῖσαν εἰς τὸ ὡς ἄνω Γράμμα ἐπιθυμίαν Αὐτοῦ.

Τὴν Α. Μακαριότητα συνώδεον οἱ Σεβ. Μητροπολίται Παλαιῆς Ζαγοράς κ. Παγκράτιος καὶ Βιδινίου κ. Φιλάρετος, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Δομετιανός, Ἀρχιγραμματεὺς, ὁ Πρωτοδιάκονος Αὐτῆς Ἱερολ. Δρ. Βασίλειος Βελιάνωφ καὶ ὁ διερμηνεὺς κ. Σβετοσλάβ Πιπέρωφ.

Ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

τὸν ὑψηλὸν ἐπισκέπτην ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ Ἀντιπροσωπεία ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Πανιερ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου, τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδριτῶν κ. Παύλου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ κ. Βαρθολομαίου, Διευθυντοῦ τοῦ ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου, Ἐντιμολ. Ἀρχοντος Μ. Πρωτονοταρίου κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδου, Καθηγητοῦ, ὡς καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου.

Ὡσαύτως, προσήλθον εἰς τὸ ἀεροδρόμιον πρὸς ὑποδοχὴν ἡ Α. Μακαριότης ὁ ἐν Ἀγκύρᾳ Πρέσβυς τῆς Βουλγαρίας κ. Μαρίν Βάτσκωφ, ὁ ἐνταῦθα Γεν. Πρόξενος αὐτῆς μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Προξενείου καὶ πλείστα μέλη τῆς ἐν τῇ Πόλει Βουλγαρικῆς παροικίας μετ' ἐπικεφαλῆς τὸν Ἰ. Κλήρον. Ἡ Α. Μακαριότης, ἀφοῦ ἀνεπαύθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπισήμων, εὐγενῶς παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν, ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν ὑποδεχθέντων Αὐτὴν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Χίλτον, ἔνθα κατέλυσε μετὰ τῆς συνοδείας Αὐτῆς.

Συμφώνως τῷ καταρτισθέντι προγράμματι, περὶ ὧραν 10,30' π.μ. ἡ Α. Μακαριότης καὶ ἡ Ἀκολουθία Αὐτῆς, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Εἰρηνοπούλεως κ. Συμεῶν, Πανιερ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου καὶ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου, προσήλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα ἐπεφυλάχθη αὐτοῖς ἡ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπομένη ἐπίσημος ὑποδοχή. Κρουομένων τῶν κωδῶνων, ἡ Α. Μακαριότης ὠδηγήθη εἰς τὸν Π. Πατριαρχικὸν Ναὸν καὶ προέστη τῆς εἰθισμῆνης Δοξολογίας, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἐψάλη ὑπὸ τῶν Πατριαρχικῶν χορῶν ὁ Πολυχρονισμὸς Αὐτῆς καὶ ἡ Α. Μακαριότης ἠλόγησε τὸ συρρεῦσαν ἐκκλησίασμα.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ Α. Μακαριότης ἀνήλθεν εἰς τὰ Πατριαρχικὰ Δώματα, προσεκύνησεν εἰς τὸ Ἰδιαιτερον Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸ ἐπίσημον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ἔνθα ἀνέμενε καὶ ὑπεδέχθη Αὐτὴν ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὁ Α', περιτοχυόμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἀγίων Συνοδικῶν, τῶν Πανιερ. Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Θεοφιλ. Βοηθῶν Ἐπισκόπων. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ ἐν Χριστῷ ἀσπασμοῦ μεταξὺ τῶν δύο Πατριαρχῶν καὶ τὰς ἐκατέρωθεν συστάσεις, ἡ Α. Μακαριότης προσεφώνησε τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὡς ἐξῆς:

*Παναγιώτατε,
Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφὲ καὶ Συλλειτουργέ,
Σεβασμιώτατοι,*

*Προσερχόμεθα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς θριαμβευ-
ούσης καὶ ἀκατασιγήτου πασχαλινῆς χαρᾶς, ἵνα περι-
πνυθῶμεν Ὑμᾶς ἀδελφικῶς ἐν φιλήματι ἀγίῳ καὶ
προσαγορεύσωμεν Ὑμᾶς διὰ τοῦ ἐπιπικίου χριστιανι-
κοῦ χαιρετισμοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη».*

*Εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν ἡ τιμὴ καὶ ἡ μεγάλη χαρὰ,
κατόπιν τῆς ἱστορικῆς συναντήσεως τῶν διακεκριμέ-
νων μακαριστῶν προκατόχων ἡμῶν, ἀειμνήστου Πα-
τριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ ἀειμνήστου Πατριάρχου
Κυρίλλου, ἐν ἔτει 1962, ἐνταῦθα, ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύ-
τη Πόλει, ὅπως πραγματοποιήσωμεν τὴν πρώτην ταύ-
την ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν Ὑμετέραν σεβ-
σμίαν Παναγιότητα καὶ ἅμα μετὰ τῶν συνοδευόν-
των ἡμᾶς ἀδελφῶν Ἀρχιερέων, τοῦ Σεβασμιωτάτου
Μητροπολίτου Στάρα-Ζαγόρας Παγκρατίου, καὶ τοῦ
Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βιδινίου Φιλαρέτου,
μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας τῆς Βουλγαρίας, ἐκφράσωμεν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν
τιμὴν πρὸς τὸν Πρωθιεράρχην τοῦ Ἀγιωτάτου Οἰ-
κουμηνικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν
σεβασμίαν καὶ ἀφρωσιωμένην τῷ Θεῷ Ἱεραρχίαν τοῦ
Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ Θρόνου
τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ ἐκδηλώσωμεν
πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Μητέρα - Ἐκκλησίαν, ὡς πνευ-
ματικῆς θυγατρὸς αὐτῆς, τὴν ἀγάπην τῆς ἡμετέρας
Ἀγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας
καὶ τοῦ θεοφιλοῦς ποιμνίου αὐτῆς.*

*Ἄμα τῇ ἀφίξει ἡμῶν εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ προσ-
φιλῆ ἡμῖν διὰ τὰς ἀναμνήσεις ἡμῶν Πόλιν, καὶ τῇ
πρῶτῃ ἡμῶν μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀντιπροσώ-
πων τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος συναντήσει, ἡ-
σθάνθημεν τὸν παλμὸν τῆς καλῆς Ὑμῶν καρδίας, ὅπο-
δεχομένης ἡμᾶς μετ' ἀδελφικῆς ἐγκαρδιότητος καὶ
προσοχῆς, δι' ἣν καὶ ἐκφράζομεν βαθεῖαν εὐχαρι-
στίαν καὶ εὐγνωμοσύνην. Ἀναμφιβόλως ἡ ἐγκάρδιος
αὕτη ἀτμόσφαιρα θὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὸ εὐφορον ἔδα-
φος διὰ τὴν σταθεροποίησιν τῶν ἀμοιβαίων ἀγαθῶν
αἰσθημάτων μεταξὺ τῶν δύο Ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν
καὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὡς συνεργατῶν τοῦ μεγάλου
ἀμπελῶνος τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν ὑπεραύξησιν τῆς
ἀγάπης, τῶν ἀδελφικῶν αἰσθημάτων τῆς εἰρήνης καὶ
τῶν καλῶν γειτονικῶν σχέσεων ἡμῶν, ὡς πολιτῶν
τῶν δύο γειτονικῶν Χωρῶν ἡμῶν.*

*Ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Ζωοδότης Χριστὸς Κύ-
ριος εἴη πάντοτε ἐν μέσῳ ἡμῶν. Ἀμήν.*

Χριστὸς Ἀνέστη!

*Ἀκολουθῶς, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἀπήντησε
καταλλήλως, ἐκφράζουσα τὴν χαρὰν τῆς Μητρὸς
Ἐκκλησίας, ὑποδεχομένης τὸν Πρωθιεράρχην τῆς
προσφιλοῦς αὐτῇ θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Βουλ-
γαρίας ἐν τῇ χαρμοσύνῳ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς Ἀνα-
στάσεως.*

*Τὴν 11.45' ὥραν ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῆς ἀκο-
λουθίας Αὐτῆς, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ.
Πρωτοσυγκελλεῦοντος κ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ
Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου, μετέ-
βησαν εἰς τὴν Νομαρχίαν καὶ ἐπεσκέφθησαν τὴν Α.Ε.
τὸν Νομάρχην τῆς Πόλεως κ. Βεφᾶ Ποιράζ, γενόμε-
νοι ὑπ' αὐτοῦ δεκτοὶ ἐγκαρδίως καὶ μετὰ πάσης τιμῆς.*

*Ἐκ τῆς Νομαρχίας ἡ Α. Μακαριότης καὶ ἡ συν-
οδεία Αὐτῆς ἐπανήλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ
παρεκάθησαν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν ἄριστον.*

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥραν 17ην ἢ Α.Θ. Παναγιότης, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Κολωνίας κ. Γαβριήλ, Πανιερ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου, Θεοφιλ. Πρωτοσυγκελλεύοντος κ. Κωνσταντίνου καὶ Πανοσιολ. Μ. 'Αρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Χίλτον καὶ ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Μακαριότητα.

Συνεχίζων τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν Αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν τῇ πανηγυριζούσῃ φερωνύμῳ Ἱ. Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ Βαλουκλῆ κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν αὐτῇ Θ. Λειτουργίαν.

Κατ' αὐτὴν παρέστησαν συμπροσευχηθέντες ἢ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μύρων κ. Χρυσόστομος καὶ Κολωνίας κ. Γαβριήλ καὶ ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐαγγέλος, οἱ συνοδοὶ τῆς Α. Μακαριότητος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τραχίας κ. Τιμόθεος, Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς, σύσσωμος ἢ Ἐφορεία τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ με ἐπικεφαλῆς τὸν Πρόεδρον αὐτῆς, Ἐντιμολ. Ἄρχοντα Μ. Ρήτορα κ. Μιλτιάδην Δζαμπάζογλου, ὁ Διευθυντὴς αὐτῶν, Ἐντιμολ. Ἄρχων Μ. Χαρτοφύλαξ Δρ. κ. Θεοδόσιος Καραμουράτογλου μετὰ τῶν λοιπῶν ἰατρῶν τοῦ Νοσοκομείου, Πρόεδροι μετὰ τῶν μελῶν Ἐφορειῶν, Κοινοτήτων, Σωματείων καὶ Ὁργανώσεων καὶ πληθὸς πολὺ εὐλαβῶν Χριστιανῶν, κατακλύσαν ἀσφυκτικῶς τὸν κυρίως Ναόν, τὸν Νάρθηκα καὶ τὸν περίβολον.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Θ. Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης Βουλγαρίας, μεταγλωττίζοντων τοῦ Διερχομένου αὐτοῦ καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κολωνίας κ. Γαβριήλ, ὠμίλησεν ἀπὸ τοῦ Θρόνου πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, ἐπηκολούθησεν ἢ προσφωνήσεις τοῦ Θεοφ. Ἡγούμενου καὶ ἐν τέλει ἢ Α. Μακαριότητος διένειμε τὸ Ἀντίφωνον.

Ἀκολούθως, ἢ Α. Μακαριότης, περιβληθεῖσα ἐντὸς τοῦ Ἱ. Βήματος Ἐπιτραχήλιον καὶ Ὁμοφύριον καὶ περιστοιχουμένη ὑπὸ τῶν λειτουργησάντων Κληρικῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῆς συνοδείας Αὐτῆς, ἐξῆλθεν ἐν πομπῇ εἰς τοὺς τάφους τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἔψαλεν ἐπ' αὐτῶν Τρισάγιον, εἰς τὸ ὅποιον παρέστησαν ἢ Α. Θ. Παναγιότης καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἐκκλησιασθέντες Κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν τῶν δύο Πατριαρχῶν καὶ τῶν συνοδειῶν Αὐτῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱ. Μονῆς, ἐπεβίβασθησαν ἅπαντες αὐτοκινήτων καὶ μετέβησαν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα Βαλουκλῆ, ἐνθα ἐπεφυλάχθη αὐτοῖς ἀπὸ μέρους τῆ Ἐφορείας, τῆς Διευθύνσεως καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Νοσοκομείων λαμπρὰ ὑποδοχὴ.

Οἱ δύο Πατριάρχαι καὶ οἱ συνοδεύοντες Αὐτοῦς, ἀφοῦ περιῆλθον τὰ διάφορα τμήματα τῶν Νοσοκομείων καὶ ἠλόγησαν τοὺς ἀσθενεῖς, παρεκάθησαν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος παρατεθὲν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐφορείας τῶν Νοσο-

κομείων γεῦμα, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῦ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐφορείας προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Ἡ Α. Μακαριότης καὶ ἡ συνοδεία Αὐτῆς, μετὰ τὸ γεῦμα, καὶ περὶ ὥραν 3.30', συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἄρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου, τῶν ἐνταῦθα Βουλγάρων Ἱερέων καὶ τῶν ἀρμοδίων τοῦ ἐνταῦθα Βουλγαρικοῦ Προξενείου, μετέβησαν εἰς τὸ ἐν Σισλῇ Βουλγαρικὸν Νοσοκομεῖον, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποῦ ὑπηντήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἄγκυρᾳ Βουλγάρου Πρέσβεως καὶ τοῦ ἐνταῦθα Γεν. Προξένου, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τοῦ Νοσοκομείου.

Ἡ Α. Μακαριότης καὶ οἱ συνοδεύοντες Αὐτὴν, προσεκύνησαν εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τοῦ Νοσοκομείου, ἐπεσκέφθησαν, ἐν τῷ Γραφείῳ αὐτοῦ, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου, εἰς τὸν ὅποιον καὶ προσέφερον διάφορα ἀναμνηστικὰ δῶρα, περιῆλθον τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Νοσοκομείου, ἠλόγησαν τοὺς ἀσθενεῖς, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἢ Α. Μακαριότης διένειμεν ἰδιοχείρως πασχάλινά ὠά, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐν πομπῇ καὶ πάλιν κατηθύθησαν εἰς τὸ ἐν Φερίκιοι Βουλγαρικὸν Νεκροταφεῖον, ἐνθα ἢ Α. Μακαριότης καὶ οἱ συνοδεύοντες Αὐτὴν προσεκύνησαν εἰς τὸ ἐν τῷ Νεκροταφείῳ Παρεκκλήσιον, ἐπεσκέφθησαν τοὺς τάφους σημαινόντων Βουλγάρων Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, εἶτα δὲ μετέβησαν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Χίλτον.

Τὴν ἐσπέραν, οἱ δύο Πατριάρχαι μετὰ τῶν συνοδειῶν Αὐτῶν, τῇ συμμετοχῇ δὲ Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου, Κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αἰθῆς, ἐκπροσώπων τῆς Χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Προξενικῶν Ἀρχῶν τῶν διαφόρων Χωρῶν καὶ πλείστων ἄλλων προσωπικοτήτων, παρέστησαν εἰς τὴν πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος δοθεῖσαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Ξενοδοχείου δεξίωσιν, ἀπὸ μέρους τοῦ ἐν Ἄγκυρᾳ Ἐξοχωτάτου Βουλγάρου Πρέσβεως.

Τὸ Σάββατον, ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ ἀκολουθία Αὐτοῦ, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Μαξίμου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαίου, Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδιαιτέρου Πατριαρχικοῦ Γραφείου, διεπεραιώθησαν μέσῳ Πριγκίπου εἰς Χάλκην.

Εἰς τὴν ἀποβάθραν τῆς Πριγκίπου ὑπεδέχθη τοὺς ὑψηλοὺς ξένους ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης κ. Δωρόθεος, περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Νήσου, καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐνθα τῶν κωδῶνων αὐτοῦ κρουομέναν χαρμυσίνως, προσεκύνησαν καὶ ἔψαλον τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», ἄλλους ἀναστασίμους ὕμνους καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ Πριγκίπου ἢ Α. Μακαριότης καὶ οἱ συνοδοὶ Αὐτῆς προεπέμφθησαν μετὰ τῶν αὐτῶν, ὡς κατὰ τὴν ἀφίξιν, τιμῶν.

Εἰς τὴν Χάλκην, ἢ Α. Μακαριότης, ὑπαντηθεῖσα καταλλήλως, ὠδηγήθη μετὰ τῆς τιμίας Αὐτῆς συνοδείας εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἁγίας Τριάδος, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὁποίας ἀνέμενε ὁ Ἡγούμενος αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, τῶν

κωδώνων κρουομένων χαρμωσύνως, ἡ Α. Μακαριότης εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ναῖδιον καὶ προέστη Δοξολογίας, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἀντηλλάγησαν μεταξύ αὐτῆς καὶ τοῦ Σεβ. Ἁγίου Ἡγουμένου κατάλληλοι τῆ περιστάσει λόγοι καὶ προσεφέρθησαν ὑπὸ τῆς Α. Μακαριότητος δῶρα πρὸς τὴν Ἱ. Μονὴν καὶ τὸν Σεβ. Ἡγούμενον.

Ἐπηκολούθησεν ἐγκάρδιος συνομιλία εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν, μεθ' ἣν παρεκάθησαν πάντες εἰς τὴν μοναστηριακὴν τράπεζαν. Οἱ ὑψηλοὶ ξένοι περιῆλθον μετὰ ταῦτα τὰ διάφορα τμήματα τῆς Μονῆς καὶ ἀνεχώρησαν ἑνωρὶς τὸ ἀπόγευμα προπεμφθέντες μετὰ πολλῶν τιμῶν.

Περὶ τὴν βῆν μ.μ. ἡ Α. Μακαριότης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ ἐν Σισλιῇ Ἱ. Βουλγαρικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ἀντιπροσωπευθείσης ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου.

Μετὰ τὸν Ἑσπερινὸν, ἡ ἐνταῦθα Βουλγαρικὴ παροικία παρέθεσεν ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Ξενοδοχείου Πάρκ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος, εἰς τὸ ὁποῖον, ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, παρεκάθησαν ὁ Θεοφ. Πρωτοσυγκελλεύων κ. Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Θεόκλητος.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, συνωδὰ τῷ καταρτισθέντι ἐπισήμῳ προγράμματι, ἐτελέσθη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ, πληρωθέντι ἀσφυκτικῶς ἐκ τῶν ἐντεῦθεν τε καὶ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ προσελθόντων εὐλαβῶν χριστιανῶν, πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία, συλλειτουργούντων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α', καὶ τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ Πατριάρχου Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν συνοδῶν τῆς Α. Μακαριότητος.

Κατὰ τὴν Μεγάλην Εἵσοδον, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσε τοῦ συλλειτουργοῦ Αὐτῆς Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἡ δὲ Α. Μακαριότης ἐμνημόνευσε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Πληρώματος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ «Ἐν πρώτοις μνήσθητι...» ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας ἐμνημόνευσε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Μακ. Πατριάρχης Σόφιας προσεφώνησε τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἶκ. Πατριάρχην ὡς ἐξῆς:

Παναγιώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Θεοφιλεῖς ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί,

Εἰς ταύτην τὴν ὑπερευλογημένην καὶ ὑπερήδιστον ἡμέραν τῆς Πασχαλινῆς διακαινησίμου ἑβδομάδος, ὁπότε εἰσῆλθομεν «εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν» καὶ ἀπολαύομεν «τῆς καλῆς ταύτης καὶ φαι-

δραῖς πανηγύρεως τῆς ἐνδόξου ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ», τὸ πνεῦμα ἡμῶν θριαμβεύει διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς μεγίστης εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους νίκης ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ θριάμβου τῆς αἰωνίου ζωῆς, τὰ ὁποῖα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδώρησατο ἡμῖν διὰ τῆς ὑπερενδόξου Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Ἐδῶ, εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν τόπον, εἰς τὴν ἱστορικὴν Πόλιν, ὅπου ἐλειτούργει ὁ Μέγας ἐκκλησιαστικὸς Ἱεράρχης, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὡς ἀπήχθησις τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ θριάμβου τούτου, ἀπηχοῦν ἐντονώτατα οἱ λόγοι του: «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νεῖκος; Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ σὺ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ πεπτώκασι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ χαίρουσιν Ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ ζωὴ πολιτεύεται! Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς οὐρανόθεν ταύτης χαρᾶς, ἤλθομεν πρὸς Ὑμᾶς, Παναγιώτατε Δέσποτα, θεόσοφοι ποιμενάρχαι καὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, νὰ τὴν συμμερισθῶμεν μὲ ἅγιον ἀσπασμὸν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην, προσαγορευόντες Ὑμᾶς ἐκ βάθους καρδίας μετὰ Χρῆστοῦ Ἄνέστη. Ἀληθῶς «αὐτὴ ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἀγαλλιασάμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ» (Ψαλ. 117,24).

Ἐδχαριστοῦμεν μετὰ κατανύξεως Ἐκείνῳ, ὁ Ὅποιος οἰκοδομεῖ με πρόνοιαν τὰ καθ' ἡμᾶς πάντα, διὰ τὴν εὐλογημένην ταύτην συνάντησιν μετὰ τὸν Πρωτοεράρχην τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ τὸν τίμιον καὶ θεόσοφον Ἀρχιερατικὸν χορὸν του καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὴν θεομῆν καὶ μεγάλην ἀγάπην, μετὰ τὴν ὁποῖαν ὑποδέχασθε ἐμὲ καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Παναγιώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ Δέσποτα,

Ἐδρασκόμενοι ἐνταῦθα εἰς τὸν ἱστορικὸν τοῦτον οἶκον τοῦ Θεοῦ πρὸ τῆς Ἀγιωσύνης Ὑμῶν «τοσοῦτον ἔχοντες περιεχόμενον ἡμῖν νέφος μορτύρων», ἀπελθόντων εἰς τὴν αἰωνιότητα, αἰσθανόμεθα ὡς οἱ αἰῶνες νὰ ἀποκαλύπτονται πρὸ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἵνα ἴδωμεν τὰ ὑπερένδοξα ἔργα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα συνοδεύουν τὸν ἱστορικὸν ἡμῶν δρόμον ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἐνάτου αἰῶνος μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Ὁ εὐσεβὴς Βουλγαρικὸς λαὸς ἡμῶν, γαλουχημένος μετὰ τὸ πνευματικὸν γάλα τῆς ἀληθείας ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ πίστει διὰ τοῦ μητροικτοῦ στήθους τῆς Ἀγιωτάτης Μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸ φῶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, μέσῳ τοῦ κηρύγματος τῶν ἰσαποστόλων Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ τῶν θεοφωτιστῶν μαθητῶν των ἀνατὴν Χώραν ἡμῶν, διὰ νὰ ἐκλάμψη τόσον ταχέως μετὰ τὴν βάπτισιν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἰσαποστόλου πρίγκηπος Βόριδος καὶ τῶν ἐνδόξων διαδόχων του, ὁ χρυσοῦς αἶων τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγινεν ἀκλόνητος βᾶσις τῆς ἀδιαλείπτου ἀνοδοῦ τοῦ φιλοπόνου καὶ εἰρηνικοῦ λαοῦ ἡμῶν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία Βουλγαρίας, εἰς τὸν

χιλιετή θεοαφωσιωμένον δρόμον, διετήρησε τὸ δῶρον τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου πίστεως τῶν προπατόρων ἀγνόν καὶ ἀκέραιον ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῶν αἰωνίων μεταπτώσεων. Δι' αὐτοῦ ἀπέδειξε τὴν ἀξιοπρέπειάν της ὡς πρωτοτόκου πνευματικῆς θυγατρὸς τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤρτλει τὰ νάματα τῆς θεολογίας τόσο ἀπὸ τὴν πνευματικὴν πηγὴν τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἁγίων Πατέρων, διὰ τὰ ὁποῖα διατηρεῖ εὐγνωμοσύνην.

Συναισθανομένη τὴν μεγάλην ἀποστολὴν διὰ καλὴν μαρτυρίαν καὶ εὐθύνην ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, ἡ Ἁγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν διετρεῖ καὶ διατηρεῖ ἀδελφικὴν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἁγίων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὅλων τῶν χριστιανῶν, ἀνὰ τὸν κόσμον, διὰ τὴν «διατήρησιν τῆς ἐνότητος τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. 4,3) καὶ ἐπιδιώκει «τὰ τῆς εἰρήνης καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους» (Ῥωμ. 14, 19), διότι μόνον εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην ἐν Χριστῷ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ πραγματοποιοῦν τὴν διαθήκην τοῦ Χριστοῦ Σωτήρος, καὶ μόνον εἰς τὴν ἀγάπην εἶναι δυνατὴ ἡ ἐνότης των. Σχετικῶς πρὸς αὐτὰ ἐμόχθησεν ὁ αἰοίδιμος καὶ διακεκριμένος προκατοχος Ὑμῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ Ὅποιος κατέλιπε βαθέα τὰ ἔργα εἰς τὸ ἔργον τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἀκολουθοῦντες δὲ τὸ ἄξιον Αὐτοῦ παράδειγμα, Παναγιώτατε Δέσποτα, σταθεροποιεῖτε τὰ πρώτα βήματα Ὑμῶν εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ ὑπεύθυνον ἱερατικὴν διακονίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Ἀρχιεπίσκοπος ἐκάλεσεν Ὑμᾶς.

Μέγα ἔργον διὰ τοὺς ἀνθρώπους χθές, σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀναμφιβόλως εἶναι νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα οἰκοδομῶσι τὴν πνευματικὴν καὶ ὄλικὴν των πρόοδον, διὰ νὰ χαίρωσι τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου. Εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τοὺς συλλειτουργοὺς τοῦ Ἀρχοντος τῆς εἰρήνης ἐναπόκειται νὰ εὐχόμεθα καὶ ἀγωνιζόμεθα διὰ τὴν σταθεροποίησιν τῆς εἰρήνης ἀνὰ τὸν κόσμον, διότι «ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός» (Α' Κορ. 7,15).

Παναγιώτατε, Θεόσοφοι ποιμενάρχαι καὶ ἀδελφοί,

Ἐγώ, ὁ ταπεινὸς Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Βουλγαρίας καὶ οἱ συνοδοὶ μου, ἤλθομεν πρὸς Ὑμᾶς, διὰ νὰ μαρτυρήσωμεν καὶ σταθεροποιήσωμεν τὴν ἀμοιβαίαν ἡμῶν ἀγάπην ἐν Κυρίῳ, νὰ φέρωμεν Ὑμῖν τὴν εὐλογίαν τῶν Ἁγίων τῆς πατρίδος ἡμῶν δι' ὑγείαν καὶ ἐπιτυχίαν τῆς θεαρέστου Ὑμῶν διακονίας, καὶ εἰς τοὺς ἐξαιρετοὺς Ὑμῶν συνεργάτας, εἰς τὴν ἀμπελον τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ καλὸν τοῦ Χριστεπώνυμου κλήρου καὶ πιστοῦ λαοῦ καὶ διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς πρὸς νότον γείτονος ἡμῶν καὶ τοῦ καλοῦ λαοῦ αὐτῆς. Ὡς ἐκφρασίαν τῶν ἐξαιρετικῶν ἡμῶν αἰσθημάτων πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν, παρακαλῶ καὶ πρὸς τὸν Μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν, παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὸ ταπεινὸν τοῦτο δῶρον ἡμῶν ὡς ἐνθύμιον διὰ τὴν συνάντησιν ἡμῶν καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἐν Χρι-

στῷ ἀγάπην. Παρακαλοῦμεν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰς ἁγίας Ὑμῶν εὐχὰς εἰς ταύτην τὴν προσκωνηματικὴν ὁδοπορίαν ἡμῶν εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀποστολικὰς Καθέδρας καὶ παγχριστιανικοὺς ἱεροὺς τόπους, ἵνα ὀδηγήσῃ αὐτὴ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ἀμοιβαίων ἀδελφικῶν αἰσθημάτων, τὴν σταθεροποίησιν τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης πρὸς χαρὰν τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν τῆς Ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος, Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Εἰς ταῦτα ἡ Α.Θ.Π. ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε καὶ περισπούδαστε ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ὅτε πρὸ εἰκοσιοκταετίας Ἱεράρχαι τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ δοξολογίᾳ πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν καὶ ἐν ἀμοιβαίῳ ἀγαθῶν αἰσθημάτων, ὁμοῦ προσέφερον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ πασέπτου τούτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ τὴν ἀναιμάκτον θυσίαν τῆς Ἐὐχαριστίας καὶ ἐκοινωνοῦν ἐν ἐνότητι πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, ἐνεκαὶνείαζον μίαν νέαν περίοδον, περίοδον εὐλογημένην ἐνότητος, εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν σχέσεων μετὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας.

Ὡς εὐλογίαν Θεοῦ θεωροῦμεν ἡμεῖς καὶ τὴν εὐσημιαν καὶ ἱερὰν ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἐξόχως χαρμοσύνης ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης εορτῆς τῆς Δαμπροφόρου Ἀναστάσεως, ἐπισήμως, μετὰ τῆς ἐνταῦθα Ἱεραρχίας τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Κλίματος, τοῦ εὐλαβοῦς Κλήρου, τῶν Ἀρχόντων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ πόλει ὀρθοδόξου πληρώματος, χαιρετίζομεν ἐν τῷ αὐτῷ πασέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσίαν τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καὶ περισπούδαστου ἡμῖν Μακαριότητος μετὰ τῶν τιμίων Συνοδῶν Αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Ἐθρόνου κατὰ τὴν τάξιν τοῦ πρὸς τὰ παλαιάτα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς εὐλαβοῦς Αὐτῆς προσκυνήματος.

Καὶ εἶναι δὲ δικαία ἡ ἐπὶ τῇ ἐπικοινωνίᾳ ταύτῃ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, διότι ἡ Ἁγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τῆς συνάψεως αὐτῆς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας, μερίμνη καὶ τιμίαις προσπάθειαις τοῦ μεγάλου Πατριαρχοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, διατηρήσασα ἀείποτε ἀπαραχάρακτον καὶ ἀλώβητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν κοινῶν ἐν τῇ πίστει Πατέρων παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν, καὶ φυλάττουσα ἀκεραίαν τὴν ὀρθόδοξον συνειδήσιν, τὴν ἐπιβάλλουσαν σεβασμὸν ἀπόλυτον πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ἀποτελεῖ οὐ μόνον τίμιον μέλος τῆς ἱερᾶς παρατάξεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀπολαύον ἀπὸ μέρους πάντων σεβασμοῦ καὶ πολλῆς τιμῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν πρωτότοκον καὶ πρεσβυτέραν ἐν πίστει πεφι-

λημένην θυγατέρα αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀδελφικῆς ἐν ἀγάπῃ κοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἀννύσεως ἀκολούθως αὐτῆς, εὐλογοῦντος τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ἀξίαν, ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας, διθυνομένη ὑπὸ πεφωτισμένων καὶ ἀξιῶν Προβιτοραρχῶν καὶ φιλοχρίστου Ἱεραρχίας, ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς τὸ εὐσεβὲς αὐτῆς πλήρωμα εἰς τὴν ὁδὸν καὶ τὰς νομὰς τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας. Ἐν ἐκτιμῆσει δὲ καὶ καλῇ σταθμίσει καὶ τῶν περιστάσεων τῶν καιρῶν, ὡς καὶ τῶν μεγάλων αἰτημάτων τῆς πολυταράχου συγχρόνου ἡμῶν ἐποχῆς, ἐπεκτείνει καὶ εὐρύτερον τὰς δραστηριότητάς αὐτῆς, ἐπιμελῶς μὲν συμμετέχουσα εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς πανορθόδοξου καὶ τῆς παγκριστιανικῆς συνεργασίας καὶ ἀλληλεγγύης, προφορῶς δὲ συμβαλλομένη εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἱεραῆς ὑποθέσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος καὶ τῆς τοῖς πᾶσι ποθεινῆς καὶ πανταχόθεν ἐπιδιωκομένης διασφαλίσεως εἰρηρικῶν τρόπων διαβιώσεως ἐπὶ τῆς γῆς ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ τοιαύτη ἐπάνθησις καὶ ἐν Κυρίῳ προκοπὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, γνησίον γεννήματος τῶν πνευματικῶν ὠδίνων καὶ ἀγάλματος καλοῦ, κατὰ ἱερὸν Φώτιον, τῶν πόνων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τοῦ Ὁρθόδοξου Βουλγαρικοῦ Λαοῦ, ἀποτελεῖ, ὡς εἰκός, ὑπόθεσιν βαθείας χαρᾶς διὰ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, χαρᾶς ἀξέουσης καὶ διὰ τῆς ἐκδηλουμένης ἐκαστοτεῖ ἰδιαιτέρας πρὸς αὐτὴν ἀγάπης, εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως ὑπὸ τε τῶν ἀναδεχθέντων τὴν εὐθύνην τῆς ὑπάτης διακυβερνήσεως καὶ ὑπὸ τοῦ πληρώματος αὐτῆς. Αἱ εὐλογημένοι ἐπισκέψεις πρὸς τὸ Ἱερὸν καὶ θεοφροῦντον τοῦτο Κέντρον τῶν μακαριστῆς μνήμης Μητροπολίτου Σόφιας καὶ Ἐξάρχου πάσης Βουλγαρίας Στεφάνου καὶ τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας Κυρίλλου, προκατόχου τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἢ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας καὶ τὸν Πατριάρχην αὐτῆς δις ἐν Σόφια ἐπίσκεψις τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' καὶ ἡ νῦν τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος, ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν Πατριαρχικῶν Αὐτῆς εὐθυνῶν, πρὸς ἡμᾶς ἔλευσις, εἰσὶν ὡς τόσαι ἐξωτερικεῦσαι καὶ ἐκδηλώσεις τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐσωτερικῆς καὶ βαθείας πρὸς ἀλλήλας ἀγάπης καὶ τιμῆς, καὶ τῶν συνδεόντων ταύτας ἀπὸ αἰῶνων στενῶν ἱστορικῶν δεσμῶν, οἵτινες, ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα, θὰ ἐνισχυθῶσι καὶ θὰ προαχθῶσιν ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς Πατριαρχείας τῆς Ὑμετέρας πεφλημένης ἡμῖν Μακαριότητος.

Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ μέσης καρδίας τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι διὰ τε τὴν ἐπίσκεψιν καὶ δι' ὅσα ἀγαθὰ προσεῖπεν ἡμῖν, καὶ εὐχόμεθα, ὅπως ὁ ἐκ τοῦ τάφου ἐνδόξως Ἀναστάς, τῇ δὲ Ἀναστάσει Αὐτοῦ φωτὸς καὶ χαρᾶς τὰ πάντα πληρώσας καὶ πληρῶν, Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ φωτίξῃ ἀεὶ τῷ φωτὶ τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ κρατῶνῃ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς τιμιωτάτους Συναδέλφους, εἰς τήρησιν τῆς ἐνότητος τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης (Ἐφ. δ' 3).

Ὡς εὖ παρήσθητε ἐν ταῖς αὐλαῖς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐν μέσῳ ἡμῶν, Μακαριώτατε καὶ ποθεινὲ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφεὲ καὶ οἱ σεβάσμιοι καὶ τίμιοι Σύνοδοι Ὑμῶν.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ Α. Μακαριότης, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως Αὐτῆς εἰς τὸ Ἱερὸν Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, προσέφερε τῇ Α.Θ. Παναγιότητι τρίπτυχον ἱερὰν Εἰκόνα, εἰς τὸ κέντρον τῆς ὁποίας εἰκονίζεται ἡ Θεομήτωρ Ζωοδόχος Πηγὴ, δεξιὰ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἀριστερὰ ὁ Ἅγιος Μεγαλομάρτυς Δημήτριος, ὡς ἐπίσης καὶ πολύτιμον ἐγκόλπιον, ἢ δὲ Α.Θ. Παναγιότης προσέφερε τῇ Α. Μακαριότητι πολύτιμον ἐπιστήθιον Σταυρὸν, τοῖς συνοδοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἐγκόλπια καὶ τοῖς μέλεσι τῆς ἀκολουθίας χρυσοῦς Πατριαρχικοὺς Σταυροὺς.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν δώρων ἐψάλη τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἑλληνιστὶ καὶ βουλγαριστὶ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐψάλησαν ὑπὸ τῶν Πατριαρχικῶν Χορῶν οἱ Πολυχρονισμοὶ τῶν δύο Πατριαρχῶν.

Προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τὸ ἀντίδωρον ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου διένειμεν εἰς τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σόφιας.

Τὴν μεσημβριαν παρητέθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπίσημον πρόγευμα, εἰς τὸ ὁποῖον, μετὰ τῶν δύο Πατριαρχῶν, παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Ἅγιοι Σύνοδοι ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλοι Μητροπολίται τοῦ Θρόνου, οἱ συνοδοὶ τῆς Α. Μακαριότητος, ὁ ἐνταῦθα Ἐντιμ. Γενικὸς Πρόξενος τῆς Βουλγαρίας, οἱ ἀνώτατοι ἐσκατάκοιλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, Ἄρχοντες Ὀφικιᾶλοι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, θεολόγοι Καθηγηταὶ καὶ προὔχοντες τῆς ὁμογενείας καὶ τῆς ἐνταῦθα Βουλγαρικῆς Παροικίας.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἡ Α.Θ. Παναγιότης εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Συναντώμενοι καὶ αἰθῆς μετὰ τὴν εὐχαριστιακὴν Τράπεζαν εἰς τὴν Τράπεζαν ταύτην τῆς ἀγάπης μετὰ τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ περισπούδαστον Μακαριότητος καὶ τῆς τιμίας Αὐτῆς συνοδείας, ἡμεῖς καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς Ἅγιοι ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς, συμπαρακαθημένων ἡμῖν ἐνταῦθα τοῦ Ἐντιμοτάτου Γενικοῦ Προξένου τῆς Βουλγαρίας ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τοῦ ἐνταῦθα εὐσεβοῦς ποιμνίου ἡμῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ἅπαξ ἔτι τὴν βαθυτάτην χαρὰν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν προσωπικῶς ἐπὶ τῇ ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσίᾳ Ὑμῶν καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν Ὑμῖν ἐπὶ τῇ χαρᾷ ταύτῃ, τὴν ὁποίαν ἐδώκατε εἰς ἡμᾶς εἰς ἐπαύξησιν τῆς ἐκ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου χαρᾶς.

Εὐχαριστοῦμεν, Μακαριώτατε Ἀδελφε, καὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ αἰσθήματα ἀφοσιώσεως, εὐλαβείας καὶ ἐννομοσύνης πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνον, τὰ ὁποῖα τόσον πλουσίως ἐξεδηλώσατε κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς μεθ' ἡμῶν εὐλογημένης ἀναστροφῆς Ὑμῶν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰ πολύτιμα

Υμῶν δῶρα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελέσουν ἕνα ἐπὶ πλέον λόγον, ὥστε νὰ ἀναμιμνησκόμεθα πάντοτε τῆς ιστορικῆς ταύτης ἐπισκέψεως Ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς.

Διαβεβαιούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα καὶ δι' Αὐτῆς τὴν Ἀγιωτάτην κατὰ Βουλγαρίαν Ἐκκλησίαν περὶ τῶν πρὸς αὐτὴν αἰσθημάτων βαθείας μητρικῆς στοργῆς καὶ εὐκρινῶς ἀδελφικῆς τιμῆς τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τῆ ἐσθμῶν ταύτη εὐκαιρία ὑφῆρξεν τὸ κῶπελλον ὑπερὸ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τῆς συνοδείας Αὐτῆς, ὑπερὸ εὐσταθείας τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπερὸ τῆς δαυφλείας τῶν καρπῶν τῆς πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπισκέψεως Ὑμῶν.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Μακαριώτατε Ἄγιε ἀδελφέ!

Εἰς ταῦτα ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Μάξιμος ἀπήνητησεν ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Ἀξιότιμοι κύριοι, ἀγαπητοὶ συνδαιτημόνες,

Ἡ ἐλλογημένη ἀπὸ τὸν Πανδωρητὴν Θεὸν τράπεζα ὑπῆρξε πάντοτε κέντρον ἀγαθῶν αἰσθημάτων καὶ εὐκρινῶν εὐχῶν. Μοῦ εἶναι εὐχάριστον νὰ ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἰδικὴν μου καὶ τῶν συνοδῶν μου μεγάλην χαρὰν διὰ τὴν ἀδελφικὴν καὶ πλήρη ἀγάπης ὑποδοχὴν, τὴν ὁποίαν ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης καὶ οἱ ἐξαιρετοὶ Ὑμῶν συνεργάται ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀρχαίου καὶ ιστορικοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ πρὸς ὅλον τὸν θεοφιλῆ λαόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ὑπεδέχθη μὲ θεομῆν ὑποδοχὴν. Τὰ πάντα εἰς δόξαν καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν, παρὰ τοῦ Ὁποίου προέρχεται πᾶν δώρημα τέλειον τῶν καλῶν ἀδελφικῶν σχέσεων καὶ ἡ εὐλογία διὰ κάθε ἔργον ἀγαθόν.

Ἡμεῖς ἤλθομεν πρὸς Ὑμᾶς ὡς πρὸς ἀδελφούς ἡμῶν. «Ἴδου δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἅμα» (Ψαλ. 132,1). Διότι μόνον τοιοῦτοτρόπως θὰ δύνανται νὰ οἰκοδομοῦν ἀμοιβαίως ἐπὶ τῶν φωτεινῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως ἡμῶν τὴν ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ, κατανοήσῃ καὶ προόδῳ. Τοῦτο εἶναι τὸ ἰδανικὸν κληροδότημα πρὸς ἡμᾶς παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» (Ἰω. 17,21).

Ἐν σχέσει πρὸς αὐτὰ ἐξαιρετικῶς ἐμόχθησεν ὁ ἀοίδιμος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, — εἴη αἰωνία καὶ μακαρία ἡ φωτεινὴ του μνήμη—, πρὸς τὰ ἔγνη τοῦ ὁποίου ἐξεκινήσατε καὶ Ὑμεῖς, Παναγιώτατε, βοηθούμενος ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῆς παντίμου χορείας τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Μὲ εὐχαρίστησιν σημειῶνω, ὅτι ἡμεῖς ἤδη παρακολουθοῦμεν τὸν ἱερατικὸν Ὑμῶν ἔηλον, σχετικῶς πρὸς τὴν μέοιμναν Ὑμῶν διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῶν διαλόγων μετὰ τῶν μεταχαλκη-

δονίων καὶ τῶν ἑτεροδόξων Ὁμολογιῶν, ὅπως καὶ διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν.

Ἡ ἐμπνευσμένη διακονία Ὑμῶν εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ πολιτικὴ Ὑμῶν σύνεσις εἰς αὐτὴν τὴν Χώραν τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, κοσμοῦν τὴν Ἀρχιερατικὴν Ὑμῶν ὁδόν. Εἴμεθα ἄκρως εὐχαριστημένοι, διότι κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην εἶχομεν τὴν καλὴν δυνατότητα, ὅπως μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Ἀγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εὐρεθῶμεν εἰς εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου Θεοσυστηρίου καὶ ἐνισχυθῶμεν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, συναντηθῶμεν μετὰ τοῦ θεοφιλοῦς ποιμνίου Ὑμῶν καὶ γνωρίσωμεν μεγάλα ἱστορικὰ ἐκκλησιαστικὰ προσκνήματα καὶ πολλὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως ταύτης.

Διὰ τὴν ἐκδηλουμένην ἀπὸ μέρους τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος προσοχὴν πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ἐκφράζομεν θεομᾶς εὐχαριστίας, προερχομένας ἀπὸ καρδίας πλήρους ἀδελφικῆς ἀγάπης. Ὁ Πανάγαθος Θεὸς εἶθε νὰ ἐκχύσῃ ἐφ' Ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας Ὑμῶν, τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τῆς Ἁγίας Πατριαρχικῆς Συνόδου, πλοῦσια τὰ ἐλέη Αὐτοῦ, πρὸς ὑγείαν, ἀδιάπτωτον χαρὰν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ καρποφόρον διακονίαν πρὸς τὸ ἐκπαλαί δεδοξασμένον Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν ἄνθισιν τῶν Ἀγίων Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἐνότητα ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀδελφότητι, εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου ὀνόματος Αὐτοῦ, δι' εἰρήνην ἐπὶ γῆς καὶ εὐδοκίαν ἐν ἀνθρώποις.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ πάντων τῶν ἀξιότιμων συνδαιτημόνων εἶψαν πολλὰ τὰ ἔτη!

Εἰς τὸ τέλος, ἡ Α. Μακαριότης προσέφερεν ἀναμνηστικὰ δῶρα εἰς τοὺς ἁγίους Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς Κληρικοὺς τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς.

Τὴν Δευτέραν, 7ην Μαΐου, κατ' ἐπιθυμίαν τῆς ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Βουλγαρικῆς Παροικίας, ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος, προσῆτη τῆς τελεσεθείσης ἐν τῷ Ἱ. Βουλγαρικῷ Ναῷ Ἁγίου Στεφάνου Φαναρίου Θείας Λειτουργίας, καθ' ἣν ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, παρέστη ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος κ. Κωνσταντῖνος.

Ἐπηκολούθησεν ἐν τῇ κοινοτικῇ αἰθούσῃ δεξίωσις, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τῶν προϋχόντων τῆς Παροικίας ἐγκάρδιον προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Τὴν μεσημβρίαν, ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Μαξίμου καὶ τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου, ὡς καὶ ἀνωτέρων Κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ μελῶν τῆς Βουλγαρικῆς Παροικίας, ἐξέδραμον εἰς τὸν Βόσπορον, ἐνθα καὶ προεγευμάτισαν.

Τὴν Τρίτην, 8ην Μαΐου, τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, ἡ Α. Μακαριότης περὶ τὴν μεσημβρίαν προσῆλθε μετὰ

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ ἔτος 1972 ἐωρτάσθη παγκοσμίως ὡς ἔτος τοῦ βιβλίου, συμφώνως πρὸς σχετικὴν ἀπόφασιν τοῦ διεθνoῦς ὀργανισμοῦ τῆς «Οὐνέσκο». Ὅλα σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα κράτη, διάφοροι ἐκπολιτιστικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ πολλὰ ἀνώτατα πνευματικὰ ἰδρύματα μετέσχον εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦτον διὰ σειρᾶς ἀναλόγων ἐκδηλώσεων. Σκοπὸς τῶν ἐκδηλώσεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ σοβαρὰ ἀντιμετώπισις τῆς μεγάλης κρίσεως, τὴν ὅποιαν διέρχονται σήμερον τὰ βιβλία ποιότητος, ἡ ἐκδήλωσις ζωτικωτέρου ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς εὐρυτέρας προβολῆς τοῦ καλοῦ βιβλίου καὶ ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν συγγραφέων πρὸς παρουσίαν βιβλίων ποιότητος.

Ἡ γενομένη ἤδη θλιβερὰ διαπίστωσις, κατὰ τὴν

* Ὁμιλία γενομένη τῇ 15ῃ Μαρτίου 1973 ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῷ διεθνεῖ ἑορτασμῷ τοῦ ἔτους τοῦ βιβλίου καὶ τῆς Βίβλου.

ὅποιαν ἡ κυκλοφορία τῶν καλῶν βιβλίων παρουσίασεν ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἔτος 1972 σοβαρωτάτην μείωσιν, μάλιστα εἰς παγκόσμιον κλίμακα, εἶναι ὅλως συμπτωματικὴ καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς οἰανδῆποτε σκέψιν ἀντιδράσεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς «Οὐνέσκο» ἀναληφθεῖσαν, ὡς προεδηλώθη, πρωτοβουλίαν. Διὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀπήχθησιν τῆς πρωτοβουλίας ταύτης ἀποβαίνουν λίαν χαρακτηριστικὰ τὰ γραφέντα ἐν κατακλειδί τῆς ἀπὸ 21ης Αὐγούστου 1972 ἐκθέσεως τοῦ J. B. Orchard, o.s.b., Secrétaire Général de la Fédération Catholique Montiale pour l' Apostolat de la Bible, τῆς ὑποβληθείσης πρὸς τοὺς «Présidents des Conférences Episcopales et an Secretariat Général de l' Union des Supérieurs Majeurs Religieux». Ἡ ἐκθεσις αὕτη καταλήγει διὰ τῶν ἐξῆς: (Si 1972 devient réellement l' année où les évêques du monde entier, en reponse à l' enseignement et à l' exemple du Saint-Siège, entreprendront de faire effectivement de nouveau de la Bible le trésor

τῆς συνοδείας Αὐτῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρεκάθησεν εἰς ἀποχαιρετιστήριον πρόγευμα, μετὰ τὸ ὅποιον ἔσχε συνομιλίαν μετὰ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς. Κατ' αὐτὰς ἐγένετο ἐπισκόπησις τῶν γενικῶν ζητημάτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀντηλλάγησαν πληροφορίαι καὶ ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Αἱ συνομιλίαι διεξήχθησαν ἐντὸς ἀτμοσφαιρας ἀδελφικῆς ἐγκαρδιότητος.

Ἀργότερον, ἡ Α. Μακαριότης καὶ ἡ συνοδεία Αὐτῆς ἀνήλθον εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Γραφεῖον καὶ ἀπεχαιρέτισαν τὴν Α.Θ. Παναγιότητα. Οἱ δύο Πατριάρχαι κατήλθον ὁμοῦ εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως καὶ κρουομένων τῶν κωδῶνων καὶ μετὰ τὸ ἐν αὐτῷ προσκύνημα ἡ Α. Μακαριότης καὶ οἱ συνοδοὶ Αὐτῆς ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Πατριαρχείων.

Μέχρι τοῦ ἀεροδρομίου τὴν Α. Μακαριότητα συνώδευσεν ἀντιπροσωπεῖα ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Παύλου, ἧτις καὶ προέπεμψεν Αὐτὴν ἐκ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐντεῦθεν κατηθύνθη εἰς Κάϊρον, εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριστάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάου τοῦ ΣΤ'.

Ἄνακοινωθὲν

Ἐπὶ τῇ λήξει τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον, καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Σόφιας κ. Μαξίμου καὶ τῆς τιμίας Συνοδείας Αὐτοῦ, ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθον Ἄνακοινωθὲν:

Διαρκούσης τῆς παραμονῆς τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος, κατὰ τοὺς ἐκφωνηθέντας μεταξὺ Αὐτῆς καὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος λόγους, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν συνομιλίας, κατὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν Ἱεραρχῶν, ὡς καὶ κατὰ τὴν κοινὴν συνάντησιν μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐξεφράσθησαν ἐκατέρωθεν τὰ αἰσθήματα ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἀδελφικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, διεπιστώθη, ὅτι οὐδὲν πρόβλημα ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐγένετο ἐπισκόπησις τῶν γενικῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διευτυπῶθη δὲ ἡ κοινὴ θέλησις, ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπιδιωχθῇ ἡ προώθησις τῶν γενικῶν ζητημάτων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἰδία τοῦ θέματος προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ συνεργασία μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, καὶ ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὴν εὐδοκίαν καὶ τὴν εἰρήνην ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Τῇ 8ῃ Μαΐου 1973.

central de la vie spirituelle de leurs fideles, vraiment l' Année International du Livre n' aura pas été organisée en vain»¹.

Εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν ἐγένοντο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, πρωτοβουλία τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ἀξιόλογοι ἐκδηλώσεις, εἰς τὰς ὁποίας μετέσχον κατὰ τινα τρόπον καὶ τὰ ἀνώτατα πνευματικὰ ἰδρύματα. Ὡς ἦτο εὐλογον, αἱ ἀνὰ τὸν κόσμον χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ αἱ μετ' αὐτῶν συνεργαζόμεναι Βιβλικαὶ Ἐταιρεῖαι ἐξεμεταλλεύθησαν ἐπιτυχῶς τὴν οὕτω παρασχεθεῖσαν αὐταῖς ὑπὸ τῆς «Οὐνέσκο» εὐκαιρίαν διὰ τὴν περαιτέρω προβολὴν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς τοῦ βασιλέως τῶν βιβλίων καὶ ὡς τοῦ ἀπαραμύλλου ὁδηγοῦ ἀτόμων καὶ λαῶν εἰς τὰ προβλήματα τῆς καθημέραν ζωῆς. Ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι ἀπεφάσισε καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως διὰ σειρᾶς ἐνδεδιγμένων ἐκδηλώσεων ἀνανεώσῃ καὶ πάλιν τὴν πληροφορίαν τῆς πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν περὶ τοῦ ἀκαταλύτου καὶ αἰωνίου κύρους τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς πανανθρωπίνης ἀξίας τῶν ἐν αὐταῖς θεῶν διδασκαλιῶν. Εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων τούτων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐντεταγμένη καὶ ἡ παροῦσα ὁμιλία ἡμῶν, κατόπιν τῶν γενομένων συνεννοήσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου.

Θεωρῶ περικτήν τὴν υπογράμμισιν τῆς ἀπαραμύλλου ἀξίας τῶν διδασκαλιῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς πρὸς τὴν δι' αὐτῶν πλήρη διαφώτισιν τῶν πάσης φύσεως πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν προβλημάτων τῆς πολιταρχοῦ καὶ λίαν συγκεχυμένης ἐποχῆς ἡμῶν. Ἐκείνο ὅμως τὸ ὁποῖον ὀφείλω νὰ τονίσω ἀκόμη, πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεματός μου, εἶναι ἡ θεμελίωσις τοῦ κύρους τῶν Ἁγίων Γραφῶν οὐχ μόνον ἐπὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχομένων ἀποκαλύψεων τοῦ ζῶντος Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν πραγματικότητος. Τὴν ἱστορικότητα τῶν ἀποκαλύψεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς κατωχύρωσαν ὀρθῶς καὶ ἀπολύτως οἱ πράγματι θεηγόροι Ἕλληνες πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς δξυνοίας καὶ τῆς καθαρότητος τῆς ἑλληνικῆς σκέψεώς των². Διὰ ταῦτα ἡ πολλαχρό-

θεν, ὡς μὴ ὄφελεν, ἀκόμη καὶ ὑπὸ πολλῶν θεολόγων τῆς Δύσεως, διατυπουμένη ἀνερομάτιστος διαμφισβήτησις τῆς ἱστορικότητος τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀποκαλύψεων τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ αὐτόχρημα προσβολὴν αὐτῆς ταύτης τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως.

Τὸ θέμα τῆς παρουσίας ὁμιλίας δὲν ἀναφέρεται ἀμέσως εἰς τὴν ἱστορικότητα τῶν ἀποκαλύψεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πλην ὅμως οὐσιαστικῶς σχετίζεται πρὸς τὴν ἱστορικότητα τῶν ἐν αὐτῇ ἀληθειῶν, καθόσον τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τὸ νόημα τῆς καθόλου ἱστορικῆς πραγματικότητος. Τὸ νόημα δὲ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ὡς ἐν πολλοῖς ταυτιζόμενον πρὸς τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, προσλαμβάνει εὐρυτάτας διαστάσεις, καὶ ἐξ ἀντικειμένου καὶ ἐξ υποκειμένου. Παρὰ ταῦτα ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ χρόνου θὰ περιορισθῇ ἡ παροῦσα ὁμιλία μόνον εἰς τὴν ἀπλῆν σκιαγράφειν τῶν βασικωτέρων διδασκαλιῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς περὶ τῆς ἀξίας τοῦ καθόλου ἱστορικῶς γίνεσθαι, καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ Θεὸν ἴσεως τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως.

Ἡ «ἱστορία», τὸ μέγα τοῦτο ὄχημα τῆς ἐγκοσμίου πραγματικότητος, τὸ ὁποῖον παραλαμβάνει πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀνευ οἰασδήποτε ἐξαιρέσεως, καὶ μάλιστα ἕκαστον ἀπὸ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ προσωπικὴν του ἀφετηρίαν καὶ τὸν ἀποβιβάζει εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ τέρμα, ἔχει κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ ἀρχὴν καὶ τέρμα. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ παρὰ ὡς ἔχουσα συγκεκριμένον σκοπὸν καὶ νόημα οὐσιαστικόν³. Εἰς ἀμφοτέρω ταῦτα ἀναφέρεται κατ' οὐσίαν τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης ὁμιλίας, τὸ ὁποῖον καὶ χωρίζεται εἰς δύο μέρη. Τὸ πρῶτον τούτων ἀφορᾷ εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς ἱστορίας διὰ τῆς ἐξετάσεως: α) τῆς ἐννοίας τῆς «ἱστορίας»· β) τοῦ περιεχομένου αὐτῆς· καὶ γ) τῆς σχέσεώς της πρὸς τὴν ἐννοίαν τοῦ χρόνου. Τὸ δεῦτερον μέρος ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὸ νόημα τῆς ἱστορίας, ὅπερ καὶ ἀναλύεται διὰ τῆς ἐξετάσεως: α) τῶν παραγόντων αὐτῆς· β) τῆς ἀξίας τοῦ νοήματός της· καὶ γ) τοῦ νοήματος εἰδικώτερον τῶν διαφόρων φάσεών της.

1. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

α'. Ἡ ἐννοία τῆς «ἱστορίας».

Χάριν συντομίας δὲν θὰ γίνῃ ἐνταῦθα λόγος περὶ τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὸ θέμα λεξιλογίου τῆς Ἁγίας Γραφῆς⁴ οὔτε καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἰδιαζουσῶν ἐκάστοτε ἐννοιολογικῶν ἀποχρώσεων. Ὑπογραμμίζεται πάντως ἡ ἑλλειψίς εἰδικῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὀρολογίας, ὡς καὶ ἡ πενιχρότης τοῦ σχετικοῦ λεξιλογίου. Ἡ ἐννοία τῆς ἱστορίας προϋποθέτει ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ τὴν ἐννοίαν τῆς παραδόσεως

3. Πρὸβλ. Παύλου Εὐδοξίμου, Ἡ Ὁρθοδοξία. Μετάφρασις Ἀγαμέμνονος Ἰ. Μουρτζοπούλου. Ἐκδόσεις Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1972, 427 ἔξ.

4. Ὁρα παρὰ G. Kittel's, Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament, III, 394-399.

1. Ὁρα ἐν «Service d' Information» du Secretariat pour l' Unité des Chrétiens. Rome No 18, Août 1972, III σελ. 12 καὶ «L' Osservatore Romano», Cité du Vatican No 46 (1496), 17 Novembre 1972, σελ. 9.

2. Πρὸβλ. Μ. Α. Σιῶτου, Ἑλληνικὴ διανοήσις καὶ χριστιανικὴ πίστις, Ἀθήναι 1971, 7-16, 68-75 καὶ 81-113. Ἰ. Καραβιδόπουλου, Θεὸς καὶ ἱστορία κατὰ Ἑβραίων, ἐν τόμῳ «Σεμινάριον Θεολόγων Θεσσαλονίκης. — Θεὸς καὶ ἱστορία», Θεσσαλονίκη 1966, 30. Henri de Lubac, Histoire et Esprit. L' intelligence de l' Ecriture d' après Origene, Aubier-Paris 1950, 116: «L' historicité de la Bible n' est point en danger». Πρὸβλ. H. G. Cadamer, ἄρθρον «Geschichtlichkeit» ἐν λεξικῷ «Die Religion in Geschichte und Gegenwart», 3. Aufl., Tübingen 1958, II, 1496-1498.

τοῦ παρελθόντος⁵, διὸ καὶ ἐκφράζεται δι' αὐτῆς ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων βιωματικὴ ἀνάμνησις τῶν πραγμάτων τοῦ παρελθόντος⁶. Ἡ ἔννοια δηλαδὴ τῆς ἱστορίας ἀφορᾷ εἰς τὴν σύνθεσιν ἐκείνην τῶν παρόντων πρὸς τὰ παρελθόντα, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπαναβίωσις τῶν ἐπιτευγμάτων καὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τοῦ παρελθόντος.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστορίας ὡς ἐπιστήμης, ἡ ἀρξαμένη κατὰ τοὺς ἰδ' -τε' αἰῶνας διὰ τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ συνεχισθεῖσα κατὰ τὸν ἰζ' αἰῶνα διὰ τῆς Διαφωτίσεως καὶ ὀλοκληρωθεῖσα μάλιστα κατὰ τὸν ιη' αἰῶνα⁷, ἐβασίσθη ἀφ' ἑνὸς ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν σχέσεων καὶ ἐπὶ τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων τῆς θύραθεν ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστοριογραφίας⁸, ἐν οἷς προέχουσιν οἱ Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν καὶ Πολύβιος⁹, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῶν συγγραφέων τῶν ἱστο-

ρικῶν ἰδία βιβλίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς¹⁰. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς συγγραφεῖς, τοὺς τε θύραθεν καὶ τοὺς βιβλικούς, ἡ ἔννοια τῆς ἱστορίας διακρίνεται τῆς ἀπλῆς παρελθοντολογίας¹¹. Κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἡ ἔννοια τῆς ἱστορίας ἐκφράζει τὴν αὐθεντικὴν παράδοσιν τοῦ παρελθόντος, τὴν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὀρθὴν γνῶσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας τῶν ἐκάστοτε συμβαινόντων, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἀποθησαύρισιν τῶν σχετικῶν ἐκφράσεων τῆς αὐθεντικῆς παραδόσεως τούτων ἐν φιλολογικῇ μορφῇ. Τὸ περιεχόμενον τοῦτο τῆς ἔννοιᾶς τῆς ἱστορίας προδηλοῖ τὴν διαϊώνουσαν τῆς πανανθρωπίνης ἀξίας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

Δύο οὐσιαστικὰ στοιχεῖα διευρύνουν ἔτι περισσότερο τὴν βασικὴν ταύτην ἀγιογραφικὴν ἔννοιαν τῆς ἱστορίας. Ταῦτα εἶναι: α) αἱ ἐξιστορούμεναι ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁποίων ἡ πανανθρωπίνη ἀξία ἐγκρατεῖται πρωτίστως εἰς τὴν ἱστορικότητα αὐτῶν¹². β) τὸ περὶ τῆς ἱστορίας προαιώνιον σχέδιον τοῦ Θεοῦ, ὅπερ εὐρίσκει κυρίως τὴν ἐκφρασίν του διὰ τῆς διδασκαλίας πάντων τῶν βιβλίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς περὶ τῆς ἐνότητος τῆς ἱστορίας καὶ ὅπερ ἐκδιπλοῦται ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, δι' ὧν συντελεῖται τὸ καθόλου ἱστορικῶς γίνεσθαι. Διὰ τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ ἀποκαλύψεων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐντεταγμένων πλήρως εἰς τὸ ἐν αὐτῇ ἐκδηλον σχέδιον τῆς θείας Προνοίας, ἐκφράζεται οὐσιαστικῶς ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητος τῆς παγκοσμίου ἱστορίας¹³. Ἡ ἱστορία νοεῖται διὰ τῆς περὶ ἐνότητος αὐτῆς διδασκαλίας ὡς μία πυκνὴ καὶ ἀδιάσπαστος σειρά γεγονότων, τὴν συνέχειαν τῶν ὁποίων δὲν διακόπτει τὸ παρὸν διὰ τῶν ἐκάστοτε ἐναλλαγῶν τούτων, ὡς καὶ τῶν παραγόντων αὐτῶν, ἀλλὰ τουναντίον τὸ ἐκάστοτε παρὸν προσδιορίζει καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι προέκτασιν τῆς αὐτῆς σειρᾶς τῶν γεγονότων. Ἐν τῇ ἔννοια ταύτῃ προβάλλεται καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δι' ὄλων τῶν σελίδων τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὡς ὁ ἀξίων τῆς ἐνότητος ταύτης τῆς παγκοσμίου ἱστορίας¹⁴, ὡς

5. Πρβλ. Nikolai Berdiajew, *Der Sinn der Geschichte*, Tübingen, (Otto Reichl Verlag) 15-40.

6. Πρβλ. Μ. Α. Σιώτου, *Ἱστορία καὶ ἀποκάλυψις*, Θεσσαλονίκη 1951, 63, 70 ἐξ. 74 ἐξ. O. Plöger, ἄρθρον «Geschichte und Geschichtsauffassung im Alten Testament», ἐν «Die Religion in Geschichte und Gegenwart», 3. Aufl., Tübingen 1958, II, 1473-1476. Erich Dinkler, ἄρθρον «Das christliche Geschichtsverständnis, A. Neutestamentlich», ἐν «Die Religion in Geschichte und Gegenwart», 3. Aufl. II, 1476-1482. G. Schrenk, *Die Geschichtsanschauung des Paulus*, Bethel 1932, 59-86. O. Bauerfeind, *Die Geschichtsanschauung des Urchristentums*, ἐν «Zeitschrift für systematische Theologie, Gütersloh 15, 1938, 347-378. C. H. Dodd, *History and the Gospel*, Nisbet 1938. Th. Steinmann, *Zur Frage nach dem Sinn der Geschichte*, ἐν «Theologische Zeitschrift», Basel 3, 1947, 289-313. R. Bultmann, *Heils-Geschichte und Geschichte*, ἐν «Exegetica», Tübingen 1967, 356-368. J. Danielou, *The conception of History in the Christian Tradition*, ἐν «Journal of Religion» Chicago, Jll. 30, 1950, 171-179. Karl Löwith, *Weltgeschichte und Heilsgeschehen*, 5 Aufl. Stuttgart 1953, 168-174. H. Conzelmann, *Gegenwart und Zukunft in der synoptischen Tradition*, ἐν «Zeitschrift für Theologie und Kirche», Tübingen, 54, 1957, 277-296.

7. Ὁρα Adolf von Harnack, *Über die Sicherheit und die Grenzen geschichtlicher Erkenntnis*, München 1917. Eduard Meyer, *Wesen und Bedeutung der Geschichte*, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, «Die Aufgaben der höheren Schulen und die Gestaltung des Geschichtsunterrichts», Leipzig und Berlin, 1918, 46-68. Franz Böhm, *Ontologie der Geschichte*, Tübingen 1933. Karl Löwith, ἐνθ' ἄν. 11-26. Eduard Hallet Carr, *Was ist Geschichte?* Stuttgart 1963. W. Trillhaus, *Geschichte und Geschichtsauffassung (kirchengeschichtlich)*, ἐν «Die Religion in Geschichte und Gegenwart», 3. Aufl., Tübingen 1958, 1442-1483. W. Philipp (τὸ αὐτὸ λήμμα dogmatisch) ἀτῶθι 1483-1488. *Lexikon der Alten-Welt*, Zürich und Stuttgart (Artemis Verlag) 1965, 1063.

8. Πρβλ. Erich Fascher, *Antike Geschichtsschreibung als Beitrag zum Verständnis der Geschichte*, ἐν τόμῳ «E. Fascher, Sokrates und Christus», Beiträge zur Religionsgeschichte, Leipzig 1959, 7-35.

9. K. Löwith, μν. ἔργ. 16.

10. Ὁρα M. Noth, ἄρθρον «Geschichtsschreibung im A.T.», ἐν «Die Religion in Geschichte und Gegenwart», 3. Aufl., Tübingen 1958, II 1498-1501 καὶ O. Cullmann, ἄρθρον «Geschichtsschreibung im N.T.», ἀτῶθι 1501-1503.

11. Πρβλ. Karl Heusi, *Vom Sinn der Geschichte*, Jenaer akademische Reden, Heft 11, Jena 1930. Ed. Meyer, ἐνθ' ἄν. *Lexikon der Alten-Welt*, Zürich und Stuttgart 1965, 1063-1077. Heinz Dietrich Wendland, *Geschichtsanschauung und Geschichtsbewusstsein im Neuen Testament*, Göttingen 1938. Μ. Α. Σιώτου μν. ἔργ. 72 ἐξ. Ἰ. Καραβιδόπουλου, ἐνθ' ἄν. 31.

12. Πρβλ. Fr. Wil Joseph Schelling (1775-1854), *Vorlesungen über die Methode des akademischen Studiums* παρὰ Nikolai Berdiajew, μν. ἔργ. 165. Μ. Α. Σιώτου, ἐνθ' ἄν. 64. Περὶ τῶν νεωτέρων συζητήσεων ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς ἱστορίας καὶ τῆς «ἱστορικότητος» ὄρα Karl Prümm, *Gnosis an der Wurzel des Christentums?* Salzburg 1972, 568-586: «Excurs V», πρβλ. 218 ἐξ. 512, 573, 598 ἐξ.

13. Πρβλ. Μ. Α. Σιώτου, ἐνθ' ἄν. 71 ἐξ.

14. Πρβλ. Ἰ. Καραβιδόπουλου, ἐνθ' ἄν. 26-28.

τοῦτο θὰ γίνῃ σαφές κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δευτέρου μέρους τῆς παρουσίας ὁμιλίας.

Ἡ ἔννοια τῆς ἱστορίας διευρύνεται ἔτι περισσό-
τερον διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς περὶ
ἐνότητος τῆς παγκοσμίου ἱστορίας κατὰ τρόπον, ὥστε
νὰ νοῆται δι' αὐτῆς τὸ καθόλου ἱστορικῶς γίγνεσθαι
καὶ μάλιστα ἄνευ τῶν χρονικῶν περιορισμῶν καὶ δια-
κρίσεων τῶν γεγονότων εἰς παρελθόντα, παρόντα καὶ
μέλλοντα. Οὕτως ἐπιτρέπεται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἔχομεν
ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ δύο ἐννοίας περὶ τῆς ἱστορίας, τὴν
στενοτέραν, τὴν ἐκφράζουσαν δηλαδὴ τὴν ἀπλῆν πρα-
γματικότητα τῶν συμβάντων κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ
τὴν εὐρύτεραν, δι' ἧς ἐκφράζεται τὸ καθόλου ἱστο-
ρικῶς γίγνεσθαι τοῦ τε παρελθόντος, τοῦ παρόντος
καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἀξία τῆς ἱστορίας κατ' ἄμ-
φοτέρας τὰς ἐννοίας ταύτας ἐγκριταί εἰς τὴν ὀρθὴν
ἐρμηνείαν καὶ εἰς τὴν οὐσιαστικὴν ἀξιολόγησιν, διὰ
τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ νοήματος πάντων
τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων. Ἄλλωστε ἡ ἰδιαί-
τουσα κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν μορφολογία τῆς ἱστο-
ρίας, ἡ καθιστώσα ἐν πολλοῖς οὐ μόνον δυσχερῆ τὴν
φυσικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν, ἀκόμη δὲ περισσότερον
δυσχερῆ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν τῶν σοβαρῶν
ἱστορικῶν γεγονότων, ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπ' αὐτῶν
ἐφαρμογὴν τοῦ προαιωνίου σχεδίου τῆς θείας Προ-
νοίας. Ὡς γνωστόν, ἡ φιλοσοφία¹⁵ καὶ ἡ θεολογία¹⁶
τῆς ἱστορίας ἀπεφάνθησαν ἤδη ἀπὸ μακροῦ, ἄλλοτε
κατηγορηματικώτερον καὶ ἄλλοτε ἀσθενέστερον, ὑπὲρ
τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς μὴ ὑπάρξεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ σχε-
δίου τινὸς τῆς θείας Προνοίας¹⁷.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γρα-
φῇ ἀποκαλύψεων, ὡς καὶ τοῦ προαιωνίου σχεδίου τοῦ
Θεοῦ, εἶναι ἡ δι' αὐτῶν ἐκφραζομένη πρὸς τὸν ἄν-
θρωπον ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς πρέπει
νὰ ἀναζητηθῆ καὶ τὸ νόημα τῆς ἱστορίας, καθόσον
μόνον δι' αὐτῆς κατανοεῖται ὀρθῶς ἡ διδασκαλία τῆς
Ἀγίας Γραφῆς περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ
θέσεως καὶ δράσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ,
ἡ ἐκφραζομένη διὰ τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ ἐξιστορου-
μένων ἀποκαλύψεων τῆς, παρουσιάζει δύο κινήσεις:

15. Ὁρα K. Jaspers, Vom Ursprung und Ziel der
Geschichte, München, 1949. H. Barth, K. Jaspers
über Glaube und Geschichte, ἐν «Theologische Zeitschrift»,
Basel, 6, 1950, 434-460. E. Fuchs, Gesetz, Vernunft
und Geschichte, ἐν «Zeitschrift für Theologie und Kirche»,
Tübingen 51, 1954, 251-269. T. A. Burkill, St. Mark's
Philosophy of History, ἐν «New Testament Studies»,
Cambridge 3, 1956-1957, 142-148. H. G. Cadamer,
Geschichtsphilosophie, ἄρθρον ἐν «Die Religion in Geschich-
te und Gegenwart», 3. Aufl., Tübingen 1958, II, 1488-
1496. R. Eisler, Wörterbuch der Philosophischen Be-
griffe, 4. Aufl., Berlin 1927, I, 518-527.

16. K. Kamla h, Apokalypse und Geschichtstheologie,
Berlin, 1935. D. Roessler, Gesetz und Geschichte.
Untersuchungen zur Theologie der jüdischen Apokaly-
ptik und der Pharisäischen Orthodoxie, Heidelberg 1957.
Π. Ἐὐδοκίμοφ, 425.

17. Πρβλ. Ἰ. Καραβιδόπουλου, ἐνθ' ἄν. 31.

τὴν καθοδικὴν, τουτέστι τὴν τῆς ἄκρας συγκαταβά-
σεως καὶ ἐσχάτης ταπεινώσεως διὰ τε τῆς θείας ἐν-
σαρκώσεως καὶ τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνοδικὴν, τουτέστι τὴν τῆς ἀνυψώ-
σεως τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τῆς δόξης καὶ τῆς μεγαλω-
σύνης τοῦ Θεοῦ. Πρόκειται περὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς
ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὡς αὕτη ἐξεδηλώθη διὰ τῆς ἱστο-
ρίας τῆς ἐν Χριστῷ θείας ἀπολυτρώσεως καὶ βιοῦται
ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἄν-
θρώπων. Διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης ἡ Ἐκκλησία τοῦ
Χριστοῦ καθίσταται τὸ θερμοκήπιον τῆς ἀνθρωπίνης
ὑπάρξεως καὶ ὁ ἀκόσμος τοῦ κόσμου¹⁸. Αἱ ὑπὸ τύπον
ἐπαγγελιῶν, ἐντολῶν, κλήσεων καὶ πάσης φύσεως θαυ-
μάτων παρασχεθεῖσαι ἀποκαλύψεις τῆς Ἀγίας Γρα-
φῆς, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ περιεχομένου των καὶ τῆς παρα-
δοξότητος των διὰ τὸν ἄνθρωπον¹⁹, ἀποτελοῦν ἱστο-
ρικὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων ἡ πανανθρώπινη ἀξία ἐγκρι-
ταί εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἐπαλήθευσίν των. Ὡς
ἐπαρκῶς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Fr. Wil. Jo-
seph Schelling²⁰, ὁ χριστιανισμὸς, χάρις εἰς τὴν
ἱστορικότητα τῶν βιβλικῶν ἀποκαλύψεων, παρουσιάζει
ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς πλέον κρίσιμους περιόδους τῆς
ἱστορίας του καταπληκτικὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἀφύ-
πνισιν καὶ τῶν πλέον πεπωρωμένων συνειδήσεων καὶ
πρὸς πλήρη πνευματικὴν ἀνάπλασιν τῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν, ἡ διὰ τῆς παγκοσμίου
ἱστορίας ἐκδίπλωσις τοῦ προαιωνίου σχεδίου τοῦ Θεοῦ
κατανοεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ διακριβώσει
τῆς αὐστηρᾶς συνεπέας τῶν τε φυσικῶν, λογικῶν καὶ
ἠθικῶν νόμων²¹, ὡς καὶ διὰ τῆς ἀντικειμενικῆς στε-
νῆς συσχετίσεως παντὸς ἱστορικοῦ γεγονότος πρὸς

18. Ὁρα Ὁριγένους, Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, ἐξηγη-
τικῶν στ' 38, Migne E.P. 14, 301C'. εἰς τὸ Ἰω. 1,29: «...οὐκ
ἀγνοοῦμεν δὲ τίνα κόσμον ἐξεληφέναι τὴν ἐκκλησίαν μόνην,
κόσμον οὖσαν τοῦ κόσμου: ἐπεὶ καὶ φῶς λέγεται τοῦ κόσμου...
Κόσμος δὲ τοῦ κόσμου ἡ ἐκκλησία, κόσμου αὐτῆς γινομένου
Χριστοῦ, τοῦ πρώτου φωτὸς τοῦ κόσμου». Πρβλ. H. e n r i
d e L u b a c, μν. ἔργ. 175, 213. Φιλόσοφοι, ὡς ὁ Κέλσος καὶ
ὁ Βολταίρος, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐνοήσουν τὴν σχέσιν καὶ τὴν
ἀξίαν τῶν μεμονωμένων γεγονότων τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλη-
σίας διὰ τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, δι' ἧς καὶ περιφρονητικῶς ἀν-
τεμετώπισαν τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Χριστῷ
σωτηρίας. Ἡ μαρτία ὅμως αὐτῆ τοῦ Εὐαγγελίου συνιστᾷ τὴν
ἱστορικὴν ἀλήθειαν τῆς ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐκφράσεως τῆς
ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τὴν περὶ αὐτῆς δὲ ἱστορικὴν μαρτυρίαν ἐκ-
τιμᾷ δεόντως μόνον ἡ διὰ τῆς Ἐκκλησίας πίστις καὶ ζωὴ τῶν
χριστιανῶν. Πρβλ. Ὁριγένους, Κατὰ Κέλσου 4,23,
ΒΕΠΠΣ 9,247 ἐξ.

19. Ὁρα K. H o l l, Die Paradoxie des Christentums,
ἐν «Gesammelte Aufsätze», Tübingen 1928, II, 22 ἐξ.
28 ἐξ. R. Bultmann, ἐν Glauben u. Verstehen,
Tübingen 1960, III, 41 ἐξ.

20. Ὁρα μν. ἔργ. Πρβλ. N. Berdiajew, μν. ἔργ.
165. M. A. Σιώπου, ἐνθ' ἄν. 64.

21. Ὁρα Ρωμ. 1,18-31· 2,14-15· 7,14-25. Πρβλ. K.
Καρακόλη, Θεὸς καὶ ἱστορία κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς
Πατέρας, ἐν τόμῳ «Σεμινάριον Θεολόγων Θεσσαλονίκης—
Θεὸς καὶ ἱστορία», Θεσσαλονίκη 1966, 68.

Α' ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*

6. Περὶ ἡμερολογίου - πασχαλίου.

'Ημερολόγιον - Πασχάλιον.

'Η Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ 'Επιτροπὴ τῆς 'Αγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος «ἡμερολογιακὸν ζήτημα» μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξὺ τῶν 'Εκκλησιῶν ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ» εἰσηγήσεις τῶν 'Εκκλησιῶν 'Ρωσίας καὶ 'Ελλάδος, τὰς παρατηρήσεις τῶν 'Εκκλησιῶν 'Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Κύπρου καὶ Τσεχοσλοβακίας, ὡς καὶ τὰς ἐν ὀλομελείᾳ διατυπωθείσας ἀπόψεις τῶν 'Ορθοδόξων 'Αντιπροσωπειῶν καὶ κατόπιν συζητήσεως καὶ ἐρεύνης τοῦ θέματος, εἰσηγείται:

Τὸ ὑπὸ ἐρευνᾶν θέμα παρουσιάζει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν θεωρητικὴν - θεολογικὴν αὐτοῦ πλευρᾶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν πρακτικὴν - ποιμαντικὴν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 246 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

τὰς παραστάσεις τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου²². 'Αμφότεραι αἱ ἔννοιαι αὗται προσλαμβάνουν ἰδιαίτερον ἀξίαν διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ νοήματος τῆς ἱστορίας, ὡς θὰ γίνῃ τοῦτο σαφὲς ἐν τοῖς ἐπομένοις. Βασικὰ στοιχεῖα ἀναγνωρίσεως τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκδιπλώσεως τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ εἶναι αἱ ἀρχαὶ τῆς αἰτιότητος, τῆς συνεχείας καὶ τῆς συμπτώσεως. 'Αφοροῦν δὲ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος εἰς τοὺς παράγοντας τῆς ἱστορίας, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς συνεχείας εἰς τὰς συνεπείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, καὶ διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον, τέλος πάλιν ἡ ἀρχὴ τῆς συμπτώσεως («kongigenz») εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν παραγόντων τῆς ἱστορίας καὶ εἰς τὴν δι' αὐτῆς ὑπαγορευομένην πολυμορφίαν τῶν δυνατοτήτων διαμορφώσεως καὶ ἐκφράσεως τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς Παν/μίου 'Αθηνῶν

22. Πρβλ. Ernst von Dobschütz, Zeit und Raum im Denken des Urchristentums, ἐν «Journal of Biblical Literature» 41, 1922, 212 ἐξ. Μ. Α. Σιῶτου, ἐνθ' ἄν. 76.

1. 'Ο Θεὸς Παῦλος λέγει: «Nῦν δὲ γνόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς» (Γαλ. 4, 9-11). Τὸ θέμα δὲν εἶναι δογματικόν, ἀλλὰ τάξεως ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ, οὐδὲ ὑπάρχουν κανονικαὶ διατάξεις περὶ ἡμερολογίου, εἰ μὴ μόνον περὶ καθορισμοῦ τοῦ Πασχαλίου. 'Η ἀρχαία 'Εκκλησία ἠκολούθησε τὸ ἐν τῇ 'Ρωμαϊκῇ πολιτείᾳ κρατοῦν ἡμερολόγιον.

'Επὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, ὡς γνωστόν, δὲν κρατεῖ ἡ ἀρμόζουσα ἐνότης ἐν τῇ 'Ορθοδοξίᾳ. Αἱ ἐπὶ μέρους 'Ορθόδοξοι 'Εκκλησιαὶ δὲν ἐφαρμόζουν ἐν τῇ πράξει τὸ αὐτὸ ἡμερολόγιον διὰ τὰς ἀκινήτους ἐορτὰς καὶ τὸ ὀρθὸν κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου Πασχάλιον.

'Η ποικιλομορφία ἐν τῇ λατρευτικῇ πράξει καὶ ἐν ἐκκλησιαστικοῖς ἐθίμοις ἀποτελεῖ βεβαίως φαινόμενον ἀποδεκτὸν κατ' ἀρχὴν ἐν τῇ 'Ορθοδόξῃ 'Εκκλησίᾳ, ἐφ' ὅσον ἐν τῇ ποικιλομορφίᾳ τῶν ἐξωτερικῶν μορφῶν ἐκδηλοῦται ἡ ἐσωτερικὴ ὀργανικὴ ἐνότης τῆς 'Ορθοδόξου Καθολικῆς 'Εκκλησίας. 'Η ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ὅμως ποικιλομορφία ἀποτελεῖ διάφορον φαινόμενον, καθ' ὅσον δι' αὐτῆς προκαλεῖται χαλάρωσις τοῦ συνδέσμου τῆς ἐν λόγῳ ἐνότητος. 'Η 'Εκκλησία ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων τῆς ἱστορίας αὐτῆς προσεπάθει νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς διαφορὰς ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ ἐορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. 'Η ἀπόφασιν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶχεν ἀκριβῶς τὸν καίριον σκοπὸν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανῶν ἐν τῷ κοινῷ ἐορτασμῷ τοῦ Πάσχα. 'Εν προκειμένῳ ὅμως ἡ ἐνότης τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν ἐκδηλοῦται διὰ τῆς παραβάσεως ὑπ' αὐτῶν, ἀκολουθουσῶν εἴτε τὸ παλαιὸν εἴτε τὸ νέον ἡμερολόγιον, τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθ' ἣν ὁ κοινὸς ἐορτασμὸς τοῦ Πάσχα ὀρίζεται νὰ τελεῖται ἐν Κυριακῇ μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, μετὰ τὴν πρώτην ἑαρινὴν πανσέληνον.

'Η ἀνωμαλία καθίσταται ὀφθαλμοφανεστέρα, ἐὰν θεωρήσωμεν ταύτην ἐν τῇ προοπτικῇ τῶν συγχρόνων ἀστρονομικῶν ἐξελιξέων, σχετιζομένων πρὸς τὸ ἡμερολόγιον, ὑποχρεουμένης τῆς 'Εκκλησίας, ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξελιξέεις αὐτάς, δεδομένου ὅτι ἡ ἀρχαία 'Εκκλησία ἐπράξε τὸ αὐτὸ διὰ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Αὕτη, ὡς γνωστόν, ἀνέθετο τῷ ἐπισκόπῳ

Η ΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ*

δ) Δέν ἀπομένει παρὰ ἐν μόνον σημεῖον προσέτι, τὸ ὁποῖον καὶ δέν ἐπιθυμῶ νὰ παραλείψω, διότι ἀφορᾷ εἰς μίαν ἐξ Ἰσου ἐνδιαφέρουσαν πτυχὴν τῆς ἀνανεώσεως, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν μοναστηριακῶν κτιρίων. Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη ἐπραγματοποιήθη διὰ χρημάτων τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς Πολιτείας.

Σχεδὸν ἅπασαι αἱ Μοναὶ ἀποτελοῦν ἱστορικὰ μνημεῖα, διότι ἐκτίσθησαν ὑπὸ Ῥουμάνων Πριγκήπων καὶ ἔχουν συνδεθῆ μετὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Χώρας μας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι μοναδικὰ μνημεῖα τέχνης, ὅπως ἐπὶ

παραδείγματι αἱ Μοναὶ μετὰ τὰς νοπογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ζωγραφισθῆ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων εἰς τὴν Βυκοβίνα. Πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐπίσης εἶναι μοναδικὰ μνημεῖα ἀρχιτεκτονικῆς, ἀντιπροσωπευτικοὶ φορεῖς τοῦ Ῥουμανικοῦ στυλ, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι τὸ Horezu καὶ ἄλλα.

Πλεῖστοι ὅσοι εἰδικοί ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, δηλ. καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς Πολιτείας, ἔχουν ἐργασθῆ, ὥστε νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ἀρχαίαν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Ναῶν καὶ τῶν κτιρίων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐπανακτίσουν ἢ νὰ ἀποκαταστήσουν αὐτὰ εἰς τὴν ἀρχικὴν τῶν καλλιτεχνικῆν καὶ ἱστορικῆν μορφήν. Γλύπται, ἀγιογράφοι καὶ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 250 τοῦ ὄπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

Ἀλεξανδρείας τὴν πληροφόρησιν κατ' ἔτος (Πασχάλιοι Ἐπιστολαὶ) πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν περὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Τοῦτο δέ, διότι ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας εἶχεν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀστρονομικὰς δυνατότητας πρὸς ἀκριβέστερον καθορισμὸν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξαρωμένης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Εἶναι, λοιπόν, πλέον ἢ φανερόν, ὅτι ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐθεώρει τὸν εἰδικὸν - ἀστρονομικὸν παράγοντα ἀποφασιστικὸν εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καὶ γενικῶς τοῦ ἡμερολογίου. Συνεπῶς, ἐπιβάλλεται, ὅπως ἅπασαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἀκολουθοῦσαι τὰς ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἑορτάξουν τὸ Πάσχα τὴν πρώτῃν Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας κατὰ τὸν ἀκριβέστερον ὑπολογισμὸν αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἀστρονόμων θεωρουμένου ἀκριβεστεροῦ ἡμερολογίου. Τοιοῦτον θεωρεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τῶν εἰδικῶν τὸ νέον Ὀρθόδοξον ἡμερολόγιον.

2. Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ Πανορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ προτείνει διὰ τὰ περαιτέρω τὰ ἑξῆς:

Ἐορτασμοὺς τοῦ Πάσχα θὰ ἔδει νὰ εἶναι ταυτόχρονοι δι' ὅλην τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἦτοι τὴν πρώτῃν Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτῃν πανσέληνον, μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

Πρὸς καλυτέραν ἐφαρμογὴν τῶν κανονικῶν διατάξεων περὶ ἐξαρτήσεως τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας χρειάζεται τὸ ἡμερολόγιον κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριβέστερον εἰς τροπικὴν σχέσιν. Τό γε νῦν ἔχον, κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδικῶν ἀστρονόμων, τὸ νέο-ὀρθόδοξον ἡμερολόγιον εἶναι ἀκριβέστερον ἢ τὸ παλαιόν. Ὅθεν ἡ καλυτέρα ὁδὸς πρὸς λύσιν τοῦ ἡμερολογιακοῦ - πασχαλίου προβλήματος εἶναι ἡ ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθόδο-

ξων Ἐκκλησιῶν ἀποδοχὴ τοῦ νέου ὀρθόδοξου ἡμερολογίου, ὡς πρὸς τὰς ἀκινήτους ἑορτάς καὶ ὡς πρὸς τὸ Πασχάλιον. Ἡ συνοδικὴ πανορθόδοξος ἀπόφασις περὶ ἐνιαίου ἡμερολογίου καὶ ἐνιαίου πασχαλίου θὰ δεῖξῃ νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ πάσας τὰς ἐπὶ μέρους τοπικὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας.

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ ὅμως, ἀναγνωρίζουσα τὰ εἰς τινὰς τοπικὰς Ἐκκλησίας ὑφισταμένας ποιμαντικὰς δυσκολίας (ὡς προκύπτουσιν αὐταὶ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἐκθέσεως τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς δηλώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας καὶ ἐκ τῆς εἰδικῆς δηλώσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων) προτείνει, ὅπως ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν μέθοδον ἐφαρμογῆς, ἀφεσθῆ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ μετ' εὐχαριστήσεως ἐπισημαίνει τὸ κατὰ ἀγαθὴν συνήθειαν ἐπικρατήσαν ἔθος, καθ' ὃ ἐν τισὶ περιοχαῖς, ἐνθα μία ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τὸ Ἐορτολόγιον καὶ Πασχάλιον κατὰ τὸ νέον Ὀρθόδοξον Ἠμερολόγιον καὶ ὑπάρχουσι παρ' αὐτῇ Κοινότητες ἢ παροικίαι ἐτέρας Ἐκκλησίας, ἀκολουθοῦσας τὸ παλαιὸν Ἠμερολόγιον καὶ Πασχάλιον, αἱ τελευταῖαι αὐταὶ προσαρμόζονται πρὸς τὸ ἐπιτοπιῶς κρατοῦν σύστημα. Τοῦτο ἰσχύει καὶ τὰν ἀπαλιῶν. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ συνιστᾷ, ὅπως τὸ ἔθος τοῦτο γενικευθῆ παρὰ πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις, ὡς πρώτον βῆμα ἐν τῷ ἀπὸ κοινοῦ ἑορτασμῷ τοῦ Πάσχα.

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν μὴ Ὀρθόδοξων χριστιανῶν μελέτην τῶν περὶ ἡμερολογίου καὶ πασχαλίου ζητημάτων, ἵνα ἐπιτευχθῆ εἰς τὸ μέλλον ὁ ὑπὸ πάντων ἐπιθυμητὸς ταυτόχρονος ἑορτασμοῦ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑφ' ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητῆς Παν/μίου

καλλιτέχναι ἐπεστρατεύθησαν διὰ μίαν τοιαύτην ἀποκατάστασιν.

Εἴμεθα λίαν εὐτυχεῖς καθορῶντες αὐτὸν τὸν σεβασμόν, ὁ ὅποιος ἐπιδεικνύεται διὰ τὴν παραδοσιακὴν, πνευματικὴν καὶ ἱστορικὴν κληρονομίαν τῆς Χώρας μας.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἐργασθῆ με μεθοδικότητα καὶ ὑπομονήν. Μία σχολὴ ἀγιογραφίας ἰδρύθη εἰς τὸ Βουκουρέστι, εἰς τὴν Μονὴν Antim, ἡ ὁποία ἀργότερα μετεφέρθη εἰς τὴν Σκήτην Maicilor, καὶ ἕνα μέγαλον ἐργαστήριον ξυλογλυπτικῆς ἰδρύθη εἰς τὴν Μονὴν Plumbuita. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν Μονὴν Tsiganesti ἰδρύθη ἐπίσης ἕνα μέγαλον σύγχρονον ἐργαστήριον διὰ τὴν κατασκευὴν ἱερατικῶν ἀμφίων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, χρησίμων διὰ τὴν διακώσμησιν τοῦ Ναοῦ. Εἰς τὴν Μονὴν Antim ἰδρύθη ἐπίσης ἕνα ἐργαστήριον διακοσμητικῆς μετάλλου καὶ εἰς πολλὰ ἄκωμη Μοναστήρια ἐδημιουργήθησαν ἐργαστήρια δι' εἰκόνας. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ὁ μοναχισμὸς μας ἀπέκτησε μίαν νέαν ἐξωτερικὴν αἴγλην.

Ἐν τούτοις ὅμως τὸ ἀξιολογώτερον ἀποτέλεσμα τῆς ἀνανεώσεως ταύτης δὲν ἦτο τόσον ἡ αὐξησις τῶν κλήσεων, οὔτε πάλιν ἡ φροντίς διὰ τὴν κτιριακὴν ἀνασυγκρότησιν, οὔτε βεβαίως οἱ ἀριθμοί, ἡ διοργάνωσις, τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον καὶ ἡ κοινωνικὴ ἐργασία.

3. Τὸ οὐσιωδέστερον ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν δραστηριοτήτων — εἰσερχόμεθα τώρα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τρίτου σημείου τῆς ὁμιλίας μου — ὑπῆρξεν μία νέα ἀνθησις τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἕνεκα τῆς ὁποίας πολλοὶ πνευματικοὶ Πατέρες ἔχουν ἐμφανισθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν τῶν εἴκοσι τελευταίων ἐτῶν, καὶ τὸ γεγονός τοῦτο καὶ μόνον καταδεικνύει ὅτι ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα ἐπραγματοποιήθησαν, ἔχουν θεμελιωθῆ ἐπάνω εἰς τὰς βάσεις τῆς γνησίας Ὁρθοδόξου παραδόσεως.

Εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὅτι δὲν ἐνεφιλοχώρησε ποτὲ κάποια γενικὴ διαφωνία μεταξὺ τῆς νέας γενεᾶς τῶν πεπαιδευμένων μοναχῶν καὶ ἐκείνων τῆς παλαιότερας καὶ ἀπλουστερας γενεᾶς. Ἀντιθέτως μάλιστα ἔχουν ἀλληλοδιδαχθῆ καὶ ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ με ἀπλότητα, ἀγάπην καὶ ταπεινώσιν. Πολλοὶ ἡγούμενοι εἶναι εἰσέτι «ἀμαθεῖς» (ἀγράμματοι) ἄνθρωποι, ἐπειδὴ ὅμως διακρίνονται διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν πνευματικότητά των, γίνονται σεβαστοὶ καὶ ὑπακούονται καὶ παρὰ τῶν λογίων καὶ τῶν πεπαιδευμένων μοναχῶν. Ἀντιλαμβάνεσθε ὡς ἐκ τούτου ὅτι ἡ προσπάθεια δι' ἀνανέωσιν εἶχεν ὀδηγηθῆ με σοφίαν καὶ εὐγενικοὺς τρόπους, καὶ μάλιστα διὰ τῆς πειθοῦς καὶ με τὴν φροντίδα διαφυλάξεως ὅλης τῆς πολυτίμου κληρονομίας τῆς παλαιότερας γενεᾶς.

Ὁ ἡγούμενος ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος καὶ ὡς πρῶτον κριτήριον διὰ τὴν ἐκλογὴν του θεο-

ρεῖται τὸ ὅτι ὀφείλει νὰ εἶναι ἕνας πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἔτερα προσόντα, ὅπως ἡ μόρφωσις, ἡ ἰκανότης εἰς τὴν διοίκησιν κ.λ.π. λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὅλως δευτερευόντως. Ὁ ἡγούμενος θὰ ἐνισχυθῆ ὡς εἶναι ἐπόμενον ἀπὸ τὸ Ἑγούμενοσυμβούλιον, τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι πολὺ δραστήριον εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς Μονῆς, ἀλλὰ βεβαίως μία μοναστικὴ Κοινότης ὀφείλει πρωτίστως νὰ ἔχη ἕνα πνευματικὸν ἡγέτην. Φυσικὰ, ὑπάρχουν ἐκ παραλλήλου πολλοὶ ἡγούμενοι με ἀρτίαν θεολογικὴν συγκρότησιν. Ἐξελέγησαν ὅμως ὡς διαθέτοντες ἀμφότερα, ἦτοι τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ μορφωτικὰ-διοικητικὰ προσόντα.

Διὰ τῆς ἀναδειξεῶς τῶν εἰς οἶκους τῆς ἀληθοῦς πνευματικῆς ζωῆς τὰ μοναστήρια πολὺ γρήγορα κατέστησαν πραγματικὰ κέντρα προσευχῆς, ἐξομολογήσεως καὶ καθοδηγήσεως τῶν λαϊκῶν ἐπίσης. Ὁ ὀρθόδοξος τρόπος ζωῆς ἐπιτρέπει εἰς τοὺς λαϊκοὺς καὶ τὰς γυναίκας νὰ ἐπισκέπτονται καὶ συχνὰ νὰ μένουν διὰ μίαν σύντομον περισυλλογὴν εἰς τὰς μονὰς καὶ εἰς ἕνα ἰδιαίτερον οἶκον φιλοξενίας, τὸ ἀρχονταρῖκι. Ἐπιτρέπεται ἐπίσης εἰς τούτους νὰ συμμετέχουν εἰς τὰς ἀκολουθίας, εἰς τὴν τράπεζαν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁ ἐπισκέπτης εἶναι φιλοξενούμενος· διὰ μίαν περαιτέρω διαμονὴν πρέπει νὰ κερδίξῃ τὴν τροφὴν του (σημ. τοῦ Μ. συμμετέχων εἰς τὰ διακονήματα), ὅπως οἱ μοναχοί. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχαία τάξις.

Με τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν οἱ πιστοὶ ἐξομολογοῦνται καὶ ἀναπτύσσουν τὸν σύνδεσμόν των με τὸν πνευματικὸν τῶν πατέρα καὶ με τὴν ἱερὰν μονήν. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ὄντως ἀνακαλύπτουν τοὺς πνευματικοὺς πατέρας, οἱ ὁποῖοι διαφορετικὰ θὰ παρέμενον εἰς μίαν πλήρη ἀφάνειαν καὶ τελείως ἄγνωστοι ἕνεκα τῆς ταπεινότητος των. Δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ θεωροῦνται ὡς διακεκριμένοι καὶ ἐξέχοντες καὶ ἀρνοῦνται ὅλας τὰς τιμητικὰς διακρίσεις.

Ζῶμεν καὶ πάλιν γεγονότα τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, ὅπως τὰ συναντῶμεν εἰς τὰ Ἀποφθέγματα τῶν Πατέρων. Οὕτω κάποιαν ἡμέραν ἕνας Γέροντας εὐρισκόμενος εἰς τὸν ἀδόξυρον τῆς Μονῆς Slatina ἠρωτήθη ἀπὸ κάποιον ὄμιλον πιστῶν, ἐὰν ὁ π. Δανιήλ, ὁ ξακουστὸς «στάρετς» (πνευμ. πατήρ), εὐρίσκετο εἰς τὸ κελλίον του καὶ διετύπασαν τὴν παράκλησιν νὰ τὸν συναντήσουν καὶ νὰ τοῦ ζητήσουν ἐξομολόγησιν. «Ποῖος ὁ π. Δανιήλ; Ὁχι, δὲν εἶναι μέσα», ἀπήντησεν ὁ ἡλικιωμένος μοναχός. Καὶ προσέθεσε: «Νομίζω ὅτι εὐρίσκεται ἔξω διὰ μερικὰς ὑποθέσεις του, εἰς τὸ χωρίον του. Ἄλλὰ μὴ στενοχωρησθε. Θέλω νὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ ἕνα μυστικόν. Πρέπει νὰ με πιστεύσετε, διότι καὶ ἐγὼ ζῶ ἐδῶ. Εἶμαι πολὺ βέβαιος δι' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ. Αὐτὸς ὁ π. Δανιήλ δὲν εἶναι τόσον σπουδαῖος, ὅπως νομίζετε. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. Εἶναι ἕνας ἀμαρτωλός. Σᾶς βεβαίω. Ἐγὼ ἀκούσει τὴν ἐξομολόγησίν του. Πηγαίνετε εἰς κά-

ΦΥΣΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΕΙΔΩΛΟΝ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗ*

Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Ἑλλάδος, ὁ Παῦλος, τονίζει ὅτι ἔχομεν «Ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ», δυνάμενον «συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενεῖαις ἡμῶν». «Προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν» (Ἐβρ. δ' 14-16).

Δύναται λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπικοινωνῇ διὰ τῆς προσευχῆς μετὰ τὸν Θεόν, αὐτὴ δὲ ἀποτελεῖ τὸν σύνδεσμον τοῦ πλάσματος πρὸς τὸν Πλάστην. Γράφει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ὡσπερ γὰρ τῷ σώματι φῶς ἥλιος, οὕτω τῇ ψυχῇ ἡ προσευχή. Εἰ οὖν τυφλῷ ζημία τὸ μὴ ὄραν τὸν ἥλιον, πόση ζημία Χριστιανῷ τὸ μὴ προσεύχεσθαι συνεχῶς καὶ διὰ τῆς εὐχῆς τὸ τοῦ Χριστοῦ φῶς εἰς τὴν ψυχὴν εἰσάγειν;... Θεῷ γὰρ ὡς ἀληθῶς λαλοῦμεν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς, δι' ἧς καὶ τοῖς ἀγγέλοις συναπτόμεθα, καὶ τὴν πρὸς τὰ ἄλογα κοινωνίαν πολὺ φαινόμεθα διαφεύγοντες. Ἀγγέλων γὰρ ἔργον ἡ προσευχή, ὑπεραίρουσα καὶ τὴν ἐκείνων ἀξίαν, εἴπερ κρεῖττον ἔστι τῆς ἀγγέλων ἀξίας τῷ Θεῷ διαλέγεσθαι».

Ἡ προσευχή προϋποθέτει πρωτίστως καὶ ἰδιαιτέρως ἓνα «ἀκούοντα», τὸν Θεόν, καὶ ἓνα «λέγοντα», τὸν ἄνθρωπον. Παρατηρεῖ δὲ ἐν προκειμένῳ ἓνας ἐκ τῶν μεγαλυτέρων νεωτέρων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὁ Κωνσταντῖνος Καλλίνικος: «Ἐάν δὲν ὑφίστατο «ἀκούων», ἡ προσευχή θὰ ἦτο μία φρεναπάτη καὶ τὰ ἑκατομμύρια καὶ δισεκατομ-

μύρια τῶν θνητῶν, ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ὁποίων νυχθημερὸν αἶνοι καὶ δεήσεις ἀναφέρονται, θὰ παρίστων μίαν δύσμοιρον σωρείαν παραφρόνων. Ἄλλ' εὐτυχῶς ὁ Θεὸς ὑπάρχει καὶ ἡ ἀνθρωπότης, προσευχομένη, σωφρονεῖ καὶ λογικεῖται».

Ἡ προσευχή ὄντως ἀποτελεῖ διὰ τὸν πιστὸν ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς πνευματικῆς του ζωῆς καὶ δι' ἓνα λαὸν χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται. Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ δημιουργήματος πρὸς τὸν Δημιουργὸν εἶναι φαινόμενον πανανθρώπινον. Ἄρκει νὰ ὑπομνησθῇ ἐδῶ ἡ διαπίστωσις τοῦ Πλουτάρχου: «Εὐροῖς δ' ἂν ἐπιῶν, γράφει, καὶ πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀσίκους, ἀχρημάτους, νομίσματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθεοῦ μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μηδὲ ὄρκους, μηδὲ μαντείας, μηδὲ θυσίας ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδεὶς ἔστιν, οὐδ' ἔσται γεγονῶς θεατῆς. Ἄλλὰ πόλις ἂν μοι δοκεῖ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς, ἢ πολιτεία, τῆς τῶν θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης, παντάπασιν σύστασιν λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι» (Πρὸς Κωλόταν 1125 κεφ. 31).

Οἱ μεγάλοι σοφοὶ καὶ οἱ ἀπλοῖ ἄνθρωποι ἐπικοινωνοῦν μετὰ τὸν Θεὸν μετὰ ξεχωριστὸν μὲν τρόπον, ἀλλὰ κατὰ βάσιν καὶ οὐσίαν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀρχικῶν θέσεων στηριζόμενοι. Διότι ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ ὅλοι εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐπιπέδου. Ἡ μόνη διάκρισις καὶ διαφοροποιήσις ἔγκειται εἰς τὸν τρόπον τῆς προσπελάσεως τοῦ πεπερασμένου ὄντος — τοῦ ἀνθρώπου — πρὸς τὸν ἄπειρον Θεόν. Προσεύχονται οἱ μεγάλοι σοφοί, ὅπως ὁ Νεύτων, ὁ Pascal

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 263 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

ποιοὺ ἄλλων. Ἄς ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς ὄλους. Ὅλοι ἔχουν τὴν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐφ' ὅσον εἶναι ἱερεῖς. Καὶ λέγων «συγχωρήσατέ μοι ἀδελφοί», ἐξηφανίσθη εἰς τὸ δάσος. Ἡ Μονὴ εὐρίσκεται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους.

Μετὰ ταῦτα ὁ ὄμιλος συνήντησε κάποιον ἄλλον Γέροντα καὶ ἐξέφρασεν πρὸς αὐτὸν τὴν βαθυτάτην λύπην του διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ π. Δανιήλ.

«Ποῖος σὰς εἶπεν ὅτι δὲν εἶναι ἐδῶ;» ἠρώτησεν ὁ μοναχός, «Ἐνας ἠλικιωμένος μοναχός, ἀπήντησαν οἱ τοῦ ὄμιλου. «Καὶ ξεύρετε, προσέθεσαν, μᾶς εἶπεν ἐπίσης ὅτι ὁ π. Δανιήλ εἶναι ἓνας ἀμαρτωλὸς καὶ ἄσημος καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη. Ἄλλὰ βεβαίως ὁ ἠλικιωμένος ἐκεῖνος πληροφοριοδότης μας ἦτο ὡς φαίνεται φθονερός, κάποιος ἐξ ἐκείνων τῶν παλαιῶν ἀπλοϊκῶν μοναχῶν, ἄνθρωπος κακὸς καὶ ἀγράμματος!».

«Ποῖα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἠλικιωμένου ἐκείνου ἀδελφοῦ;», ἠρώτησεν ὁ Μοναχός. Διότι ξεύρετε, δὲν ἔχομεν κανένα ἐδῶ, ὁ ὁποῖος νὰ

εἶναι τόσον φθονερός, ὅσον νομίζετε», συνεπλήρωσε. «Ἦτο κάποιος, ἀπήντησαν, ὁ ὁποῖος ἐφόρει τὸ καλυμμαῦχι του πολὺ χαμηλὰ εἰς τὸ μέτωπόν του, καλύπτοντας μετὰ αὐτὸ ὄλο τὸ πρόσωπον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁμίλει ἀργὰ καὶ πολὺ ἤρεμα, μετὰ γλυκύτητα, ἀλλὰ βεβαίως ὄχι μετὰ ἀγαθὴν πρόθεσιν».

«Ἀδελφοί μου, εἶπε τότε ὁ μοναχός, εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶχετε συναντήσει αὐτὸν τοῦτον τὸν π. Δανιήλ!».

Ἦτο πράγματι ὁ π. Δανιήλ. Φυσικὰ θὰ σκεφθῆτε ὅτι μία τέτοια ἱστορία ἔχει λεχθῆ καὶ δι' ἄλλους ἄλλων ἐποχῶν. Εἶναι βεβαίως ἓνα κλασσικὸν περιστατικόν, ἀλλὰ σὰς διαβεβαιῶ ὅτι, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι κλασσικόν, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον πραγματικόν. Ὁ π. Δανιήλ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπανάλαμβανεν αὐτό, οὐχ ἥττον ὁμοῦ καὶ ἡμεῖς ἐπαναλαμβάνομεν εἰς τὴν ἰδικὴν μας ζωὴν πολλὰ παραδείγματα.

† Ἐπισκόπου Πλοῖεστίου ΑΝΤΩΝΙΟΥ (Συνεχίζεται) (Μετφρ. Ἀρχιμ. Ἀμβρ. Λενῆ).

ὁ Maxwell, προσεύχονται ἐκ παραλλήλου οἱ ἄπλοῖ ἄνθρωποι καὶ πάντοτε ἀναδεικνύονται ἅγιοι διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Εἰς τὴν αὐτοβιογραφίαν του ὁ Michael Pupin διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς Ἡλεκτρομηχανικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Columbia, New York περιγράφει τὸ ἐξῆς περιστατικόν: «Μίαν Κυριακὴν ἐπερίμενα τὸν φίλον μου Ν. νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Τριάδος (εἰς τὸ Cambridge τῆς Ἀγγλίας), (ὁ Pupin ἦτο ὀρθόδοξος Χριστιανός). Τὸ μυστηριώδες φῶς, πού ἤρχετο ἀπὸ ἐκεῖ περνώντας τὰ τζάμια τῶν παραθύρων τοῦ ναοῦ, καὶ ἡ οὐρανία μουσικὴ πού ἔφθανεν ἀπὸ τὸν χορὸν, ἐκίνησαν τὴν προσοχὴν μου. Ἐκάθησα ἀκίνητος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἐρημικοῦ καὶ σκοτεινοῦ δρόμου καὶ παρατηροῦσα καὶ ἤκουον καὶ ὠνειρευόμην. Ναί, ὠνειρευόμην τὸν μέγαν Νεύτωνα πού δύο αἰῶνας προηγουμένως, κατεῖχετο ἀπὸ συγκίνησιν, ὅταν ἔβγαιεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κολλεγίου, τὴν ὁποίαν ἐκύτταζα καὶ ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὸ ἴδιον μέρος, εἰς τὸ ὅποιον ἐγὼ ἐστεκόμην ἀκίνητος. Ὁνειρεύθη ἔτις ἕνα ἄλλον ἐπιστήμονα καὶ ἀπόφοιτον τοῦ Κολλεγίου τῆς Τριάδος, τὸν Maxwell. Ἄλλ' ἐγνώριζα, ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν ἔμενεν εἰς τὸ Καϊμπριτζ καὶ ἐνέπνεε συνεχῶς τὰς ἐρχομένας γενεὰς τῶν φοιτητῶν...»

Ὁ Blaise Pascal (1623-1662), ὁ μέγας αὐτὸς μαθηματικὸς καὶ γεωμέτρης, συγχρόνως ὁμοίως καὶ μέγας διανοητὴς καὶ φιλόσοφος, ἦτο ἄνθρωπος προσευχῆς. Αἱ προσευχαί του ἀποτελοῦν κείμενα ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα τῆς ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας. Γράφει εἰς μίαν προσευχὴν: «Δι' αὐτὸ ἀπευθύνομαι εἰς σέ, Θεέ παντοδύναμε, διὰ νὰ σοῦ ζητήσω ἕνα δῶρον, τὸ ὅποιον ὅλα μαζί τὰ δημιουργήματα δὲν ἠμποροῦν νὰ μοῦ δώσουν. Δὲν θὰ εἶχα τὴν τόλμην νὰ σοῦ ἀπευθύνω τὰς προσευχάς μου, ἐὰν κάποιος ἄλλος ἠμποροῦσε νὰ τὰς εἰσακούσῃ... Εἰς ποῖον νὰ φωνάξω, Κύριε, εἰς ποῖον νὰ καταφύγω παρὰ εἰς σέ. Κάθε τι πού δὲν εἶναι ὁ Θεός, δὲν ἠμπορεῖ νὰ πληρώσῃ τὴν προσδοκίαν μου. Τὸν Θεὸν μόνον ἀναζητῶ καὶ κυνηγῶ καὶ εἰς σέ μόνον, Θεέ μου, ἀπευθύνομαι, διὰ νὰ σέ ἀποκτήσω. Ἄνοιξε τὴν καρδίαν μου, Κύριε...». Ὅπως δὲ σημειώνει ὁ βιογράφος του, «ὁ Pascal δι-νοῦσε τὸν Θεόν, τὸν Θεὸν ὄχι τῶν Μαθηματικῶν, πού εἶναι ἕνα ἀλγεβρικὸν σημεῖον, οὔτε τὸν Θεὸν τῶν φιλοσόφων, πού εἶναι ἁπλῶς μία μεταφυσικὴ ἔννοια, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ καὶ τοῦ Ἰακώβ, τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ αὐτὸν τὸν ζῶντα Θεὸν ἐνοιῶθε νὰ ἐλύεται ἡ καρδία του».

Ἐξ ἄλλου, ὁ χημικὸς καὶ βιολόγος Louis Pasteur (1822-1895), ὁ μέγας αὐτὸς εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος, ἔγραφε τὰ ἐξῆς: «Κατὰ τὰς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου ἐργασίας προσεύχομαι». Τὸ ἐπιβεβαιώνει δὲ ὁ μαθητὴς του, καθηγητὴς Raoul Allier: «Ἦτο εἰς ὅλους γνωστόν, ὅτι ὁ Pasteur, πού ἐπέτυχε τὰς μεγαλοφυεῖς ἀνακαλύψεις εἰς τὴν Φυσιολογίαν καὶ τὴν Χημείαν, ἦτο ἕνας πιστὸς Χριστιανός, ὁ ὅποιος ἐκλινε τὰ γόνατα μετὰ τὴν ἀπλότητα ἐνός παιδιοῦ, διὰ

νὰ προσευχηθῆ εἰς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα του».

Ὁ φυσικὸς G. Marconi (1874-1937) λαβὼν τὸ βραβεῖον Nobel διὰ τὴν ἀσύρματον τηλεγραφίαν, γράφει τὰ ἀκόλουθα: «Ἡ ἐπιστήμη μόνη τῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰ πράγματα, καὶ πρὸ πάντων τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ μυστήρια, τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεώς μας. Ποῖοι εἴμεθα; Ἀπὸ ποῦ ἐρχόμεθα; Διὰ ποῖον σκοπὸν ἐρχόμεθα εἰς τὴν ζωὴν; Ἀπὸ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε νὰ σκέπτεται, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἔρευναν τῶν προβλημάτων αὐτῶν, καὶ ὁμοίως αὐτὰ μέχρι σήμερον μένουσιν ἄλυτα. Διακηρύττω μὲ ὑπερηφάνειαν ὅτι εἶμαι πιστός. Πιστεύω εἰς τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς. Πιστεύω εἰς αὐτὸ ὄχι μόνον ὡς πιστὸς Χριστιανός, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὡς ἐπιστήμων».

Ὁ καθηγητὴς A. Compton εἰς ὁμιλίαν του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ὑόρκης ἐτόνισε τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὰ χέρια μας κρατοῦμεν τὸν ἔλεγχον τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τοῦ πλανήτου αὐτοῦ. Ἐὰν πράγματι ἡ δημιουργία σκεπτομένων προσώπων εἶναι ἕνα κύριον ἀντικείμενον τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ Σὺμπαντος, καὶ ἐὰν, ὅπως ἔχομεν λόγους νὰ εἰκάζωμεν, τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι τώρα τὸ ὑψιστον Αὐτοῦ δημιούργημα πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν αὐτὴν, μὴς δίδεται πλήρως ἡ εὐκαιρία καὶ μᾶς βαρύνει τὸ χρέος νὰ ἐργασθῶμεν ὡς συνεργάται τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ μέγαλον του ἔργον. Ποία εὐγενεστέρα φιλοδοξία ἠμπορεῖ νὰ κυριαρχήσῃ εἰς ἕνα ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸ νὰ συνεργάζεται μὲ τὸν Δημιουργόν του, διὰ νὰ διαπλάσῃ ἕνα κόσμον καλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον ζῆ; «Ὁ Πατήρ μου ἐργάζεται εἰς ἄρτι, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι».

Τέλος, θὰ ἀναφέρωμεν μίαν σκέψιν τοῦ W. von Braun, τοῦ πατρὸς τῶν πυραύλων καὶ διαστημολογῶν. Ἠρωτήθη διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἐρεῦνης τοῦ διαστήματος καὶ εἶπε, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐπροίκισε μὲ τὴν ἔφεσιν διὰ τὴν γνώσιν καὶ περιμένει νὰ χρησιμοποίησῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ δῶρον αὐτό. Δὲν νομίζω ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα θὰ ἔπρεπε νὰ σταματήσῃ. Τώρα ἔχομεν εἰς τὰ χέρια μας τὰ μέσα διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ Διαστήματος. Πιστεύω ὅτι, ἂν δὲν ἦτο θέλημα Θεοῦ καὶ ἐπιθυμία Του νὰ ἐρευνησῶμεν τὰ οὐράνια σώματα, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκτήσωμεν τὰ μέσα αὐτά. Καὶ κάτι ἄλλο εἶναι φανερόν. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔβαλεν εἰς τὸν δρόμον μας φανερά ἐμπόδια. Πιστεύω πῶς ἔχομεν τὴν ἀδείαν Του καὶ τὴν εὐλογίαν Του».

Ἄγαπητοὶ φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι,

Ἡ πορεία μας τὴν ὥραν αὐτὴν ἦτο μία διαδρομὴ. Ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς Φυσικῆς, κυρίως ἀπὸ τὸν Μικρόκοσμον, ἐπεράσαμεν εἰς τὸν Μακρόκοσμον, ὅπου εἶδομεν τὸν ἄνθρωπον ὡς ὄν σκεπτόμενον καὶ βουλόμενον ἐλευθέρως, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν χῶρον τοῦ πνεύματος, εἰς τὸν ὅποιον ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν Δημιουργόν του, διὰ τῆς προσευχῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως ζῆ καὶ κινεῖται εἰς τὸν Μακρόκοσμον καὶ πέραν αὐτοῦ εἰς τὸν Μεγάλοκοσμον, τὸν ὁποῖον μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ Ἀστρονομία, ἡ Ῥαδιαστρονομία, τελευταίως δὲ καὶ ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Διαστήματος. Μᾶς τὸν παρουσιάζουν ὄντως ἀνάγλυφον καὶ ἐντόνως φωτιζόμενον τὰ μεγάλα τηλεσκόπια καὶ Ῥαδιοτηλεσκόπια, τὰ διαστημόπλοια καὶ τὰ ἄλλα σύγχρονα ἀστρονομικὰ ὄργανα.

Ἄλλοτε, εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὁ ἄνθρωπος ἐθεώρει τὸν πλανήτην του ὡς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου. Ἐχρειάσθη χρόνος πολὺς, ἀγῶνες καὶ ὀριμότης, διὰ νὰ πεισθῆ ὅτι ὁ μὲν ἥλιος εἶναι τὸ κέντρον τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, αὐτὸς δὲ περιφέρεται περὶ τὸν ἥλιον, ζῶν ἐπάνω εἰς ἓνα μετρίου μεγέθους πλανήτην, τὴν γῆν. Συντόμως ἐγνώρισεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ 200 περίπου δισεκατομμύρια ἀστέρας — ἡλίους τοῦ γαλαξίου μας. Τὸ ἐπόμενο βῆμα ἦτο νὰ καταλάβῃ ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετὰ δισεκατομμύρια γαλαξίαι μὲ δισεκατομμύρια ἀστέρας ἕκαστος, οἱ ὅποιοι κινεῶνται ἀνέτως μέσα εἰς τὸν χῶρον. Συγχρόνως ἔμαθεν ὅτι, ἐὰν θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ φαντασθῶμεν τὸν χῶρον μὲ σχῆμα σφαιρικόν, ἡ ἀκτίς του θὰ ἔχη μῆκος 15 δισεκατομμύρια ἔτη φωτός. Τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον εἰς ἓνα δευτερόλεπτον διανύει διάστημα 300.000 χιλιομέτρων, θὰ ἐχρειάζετο 30 δισεκατομμύρια ἔτη, διὰ νὰ διατρέξῃ τὴν διάμετρον τῆς σφαίρας αὐτῆς, τοῦ γνωστοῦ μας σύμπαντος!

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν πλανήτην του καὶ τὸ ἡλιακὸν του σύστημα, ὡς νὰ ἐχάθη μέσα εἰς τὸ διάστημα. Ποῦ; Μέσα εἰς τὸν ἐκτεταμένον αὐτὸν χῶρον εὐρίσκεται ἡ γῆ, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Ἡ γῆ περιφέρεται ἀενάως περὶ ἓνα ἀπὸ τὰ δισεκατομμύρια τοὺς ἀστέρας — ἡλίους τοῦ γαλαξίου μας. Γύρω μας, ἐπάνω, κάτω, δεξιὰ, ἀριστερά, ἐμπρός, ὀπίσω, ἂν στέκωνται αἱ ἔννοιαι αὐταί, ἐκτείνεται τὸ τεράστιον εἰς διαστάσεις σύμπαν. Τὸ σύμπαν μὲ τοὺς γαλαξίας καὶ τοὺς Ῥαδιογαλαξίας, μὲ τοὺς ἡμιαστέρας (κβόζαρες) καὶ τοὺς πάλσαρς, μὲ τοὺς ἀστέρας νετρονίων καὶ τοὺς μελανοὺς ἀστέρας, μὲ τὰς λευκάς καὶ μελαίνας ὀπάς καὶ τὰ ἄλλα παράδοξα καὶ μυστηριώδη ἀντικείμενα.

Οἱ ἀστρονόμοι καὶ κοσμολόγοι εὐρίσκουν καὶ διατυπώνουν τοὺς νόμους, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπακούουν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀπειροπληθῆ οὐράνια ἀντικείμενα. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀρχῆς τοῦ σύμπαντος καὶ τοῦ Δημιουργοῦ του, ὅπως ὀρθῶς παρατηρήθη, δὲν εἶναι θέμα φυσικόν, ἀλλὰ μεταφυσικόν εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν του. Κατὰ συνέπειαν, διεκφεύγει

κατ' οὐσίαν τῶν ὀρίων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Ὁ Θεὸς δὲν ἀποδεικνύεται μὲ τύπους μαθηματικῶς καὶ μεθόδους ἐπιστημονικὰς, ἀλλὰ ἀποκαλύπτεται μέσα εἰς τὸ σύμπαν. Καὶ λυπεῖται κανεὶς εὐλικρινῶς δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, χωρὶς τὴν βάσανον τῆς λογικῆς, χωρὶς σκέψιν καὶ κρίσιν ἀντικειμενικὴν καὶ πράγματι ἐλευθέραν, ἀρνοῦνται ἢ δὲν θέλουν νὰ ἴδουσι ὅτι τὸ σύμπαν ἀποτελεῖ ἓνα μεγαλοπρεπῆ καὶ κατὰ τρόπον μαθηματικὸν διακοσμημένον ναόν. Εἰς ἓνα τοιοῦτον μεγαλειώδη ναὸν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ μείνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀσυγκίνητος καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται τὴν παρουσίαν τοῦ Δημιουργοῦ-Θεοῦ;

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ τελειώσω μὲ μερικὰς σκέψεις, στηριζόμενας εἰς βιώματα προσωπικά.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1931, νεαρὸς τότε πτυχιούχος τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Πανεπιστημίου μας, ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἀστεροσκοπεῖον Ἀθηνῶν, μὲ διευθυντὴν τὸν ἀείμνηστον καθηγητὴν Δημ. Αἰγινίτην καὶ ἀπὸ τοῦ 1935 εἰργάσθην καὶ συνειργάσθην μὲ τὸν ὁμότιμον ἤδη σεβαστὸν μου καθηγητὴν κ. Στ. Πλακίδην. Τὸ παράδειγμα καὶ ἡ πνοὴ ἀμφοτέρων μὲ ἐνέπνευσαν εἰς μέγαν βαθμὸν τόσον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μου κατάρτισιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν θεώρησιν τοῦ σύμπαντος, τοὺς ὀφείλω δὲ χάριτας δι' αὐτό.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἶχομεν ἐξαιρητικὰς ἀνακαλύψεις, μάλιστα μεταπολεμικῶς εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, ὥστε ἡ θεὰ τοῦ σύμπαντος νὰ παρουσιάζεται σήμερον περισσότερον ἐλκυστικῆ, μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐπιβλητικῆ. Στέκομαι τὴν ὥραν αὐτὴν ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς μικροὺς θεατὰς τοῦ μεγάλου θεάματος τοῦ κόσμου τοῦ Διαστήματος, ἐνῶ συγχρόνως αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι καὶ ἓνας ἀγωνιστῆς εἰς τὸ μεγάλο πνευματικὸν ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέχουν, μὲ οὐσιώδεις ρόλους, καὶ ὅλαι αἱ γενεαὶ τῶν φοιτητῶν, αἱ ὁποῖαι διέρχονται ἀπὸ τὸ Ἀνώτατον τοῦτο Ἰδρυμα. Καὶ πιστεύω ὅτι ὁ ρόλος μας μέσα εἰς τὸν στίβον εἶναι ρόλος ὑπευθύνων καὶ ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Ἡ μελέτη τοῦ μεγαλείου τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ μὲ ἐνισχύει νὰ αἰσθάνομαι περισσότερον τὴν ὑπευθυνότητά μου καὶ βοηθοῦμαι τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους προσευχῆς τοῦ Προφητάνακτος Δαβὶδ: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» (Ψαλμ. 1η, 2).

ΔΗΜ. Δ. ΚΩΤΣΑΚΗΣ

Καθηγητῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΕΙΣ Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ*

Ἀνταπόκρισις τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

3) Ἐνας τρίτος τομεὺς τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία γίνεται ὑπὸ τοῦ Γραφείου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τῇ συνεργασίᾳ τῆς Διευθύνσεως Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ εἶναι ὁ τομεὺς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἀποδήμων.

Ὁ τομεὺς αὐτὸς εἶναι βεβαίως περιορισμένης δραστηριότητος, διότι τὸ ἔργον τῆς διαπομπᾶσεως τῶν ἐλλήνων ἀποδήμων ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν πατρικὴν φροντίδα καὶ μέριμναν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν κατὰ τόπους Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ὅμως πολλάκις δίδεται ἡ εὐκαιρία τῆς συνεργασίας εἰς τὸν τομέα αὐτόν, μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ, με σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ποιμαντικοῦ αὐτῶν ἔργου ἢ καὶ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν ἐπὶ μέρους ποιμαντικῶν προβλημάτων, ὅπως εἶναι ἡ καταπολέμησις τοῦ ἐκ τῆς προπαγάνδας τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ» προερχομένων κινδύνων κ.ἄ.

Ἐξ ἄλλου, πραγματοποιεῖται ἐβδομαδιαίως μία τακτικὴ ἐκπομπὴ πρὸς τοὺς ἀποδήμους μέσῳ τοῦ νέου πομποῦ ὑπερβραχέων κυμάτων τοῦ EIPΤ²⁵. Εἰς τὴν ἐκπομπὴν αὐτὴν δίδονται ἀπαντήσεις εἰς ἐπιστολάς ἀποδήμων, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς πνευματικὰ κυρίως θέματα. Οὕτω δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις μιᾶς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἀποδήμων ἐκεῖνων ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διεσκορπισμένοι εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ δὲν ἔχουν οὐδεμίαν δυνατότητα νὰ ἐνισχυθοῦν πνευματικῶς, λόγῳ τῶν τεραστίων ἀποστάσεων, αἱ ὁποῖαι τοὺς χωρίζουν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας καὶ ἀπὸ τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν ὀργανωμένοι κοινότητες. Τοῦτο δὲν ἀφορᾷ βεβαίως τὸσον τὴν Γερμανίαν, ὅσον τὰς Ἀφρικανικὰς Χώρας καὶ τὰς ἄλλας Ἠπειρούς.

Πολλάκις δημιουργεῖται μία ἀλληλογραφία μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν καὶ ἀποστέλλονται εἰς αὐτοὺς βιβλία καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν.

4) Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τομέων καταβάλλεται προσπάθεια συμπαραστάσεως καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις παλιννοστήσεως.

Ἐνταῦθα ἀνήκουν αἱ περιπτώσεις ἀνάγκης, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται ἐνίοτε εἰς οἰκογενεῖας παλιννοστησάντων ἐλλήνων καὶ αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται κυρίως εἰς προβλήματα μικτῶν γάμων.

Ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, κατεβλήθησαν προσπάθειαι συνεργασίας μετὰ τῶν οἰκείων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν διὰ τὴν καλλιτέραν φιλοξενίαν τῶν ἐλλήνων, οἱ ὁποῖοι προσκαλοῦνται ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν πατρίδα.

Ἡ τοιαύτη συνεργασία δύναται νὰ ἐπιφέρει εἰς κάθε περιπτώσιν ἀγαθοὺς καρποὺς καὶ ὅλως βεβαίως ἰδιαιτέρως, ὅταν πρόκειται περὶ ἐπισκέψεων, αἱ ὁποῖαι ὀργανοῦνται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ συμμετέχοντες αἰσθάνονται ἐντονατέρως τὴν ἀνάγκην νὰ ζήσουν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς παραμονῆς των ἐνταῦθα εἰς μίαν ὀρθόδοξον ἐλληνικὴν ἀτμόσφαιραν, διὰ νὰ ἐνισχύσουν περισσότερον τὴν ὀρθόδοξον αὐτοπεποίθησίν των.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀναφέρω τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικὸν παράδειγμα: Κατὰ τὴν ἀποχαιρετιστήριον δεξιῶσιν τῆς πρώτης ὁμάδος ἐλληνοπαίδων ἐξ Αὐστραλίας, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέφθησαν προσφάτως τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ σεμνοῦ κληρικοῦ π. Μιλτιάδῃ Χρυσανγῆ, ἠρωτήθησαν τί ἤρρεσεν εἰς αὐτοὺς περισσότερον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἀπάντησις ἦτο: Μία ἀνεπίσημος ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ἅγιον Νεκτάριον.

Γνωρίζομεν ἀκόμη, ὅτι ἡ συνεργασία αὐτὴ ἀνταποκρίνεται πλήρως καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν ἐκαστοτε ὑπευθύνων τῶν ἐν λόγῳ προσκυνηματικῶν ἐκδρομῶν.

Οὕτως, ὁ π. Μιλτιάδης Χρυσανγῆς εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐλληνοπαίδων εἰς Αὐστραλίαν μᾶς ἔγραψεν:

«Ἐπιστρέψαντες εἰς Αὐστραλίαν, τὰ παιδιὰ καὶ ὅλοι μας ὀμιλοῦμεν μὲ πολὺν ἐνθουσιασμόν δι' ὅλας τὰς ζωντανὰς ἐμπειρίας, τὰς ὁποίας ἀπεκτήσαμεν πλησίον τῶν ἀδελφῶν μας ἐν Ἑλλάδι, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τὴν χαρὰν καὶ ψυχαγωγίαν, τὴν ὁποίαν εἶχομεν τὴν ἡμέραν τῆς ἐπισκέψεώς μας εἰς Πεντέλην.

Ὅταν ἐπιστρέψῃ εἰς Αὐστραλίαν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰεζεκιήλ, ἀσφαλῶς θὰ ἀναφέρω τὰς σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις μου, σπεύδω ὅμως νὰ ἐκφράσω διὰ τῆς παρουσίας μου τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῶν παιδιῶν καὶ ἐμοῦ εἰς τὰ μέλη τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν πρωτοβουλίαν νὰ μᾶς χαρίσῃτε καὶ ὀλίγας στιγμὰς πνευματικοῦ περιεχομένου εἰς τὸ Πρόγραμμά μας, διὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς Πεντέλην, διὰ τὴν ἐπαφὴν μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου Ἁγίου Δημητρίου, διὰ τὰ ἀναμνηστικά

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 263 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

25. Ἰδὲ Πάροιχοι, τεῦχος 6-7 1973, σελ. 14.

δώρα και δι' όλα, όσα διοργανώσατε δια τὸ Προσκύνημά μας.

Παρ' όλον ότι τὸ Προσκύνημα τοῦτο ἔσχε γενικήν ἐπιτυχίαν, ἐκφράζω τὴν εὐχήν, ὅτι ἡ καθ' ὑμᾶς Ἐπιτροπὴ θὰ συμβάλῃ περισσότερο εἰς μελλοντικά Προσκυνήματα πρὸς μεγαλύτεραν ὠφέλειαν τῶν παιδιῶν ἀπὸ πνευματικῆς πλευρᾶς»²⁶.

β) Ἱερὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως.

Συγκινητικὸν εἶναι ὄντως τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεοφίλου, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐκδοθέντος βιβλίου του «Ἐσεῖς οἱ ξενιτεμένοι τὰ χελιδόνια», τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς μετανάστες. «Εἶμαι ἕνας πατέρας πού ἀγαπάει, πού τὸν συνέχει φόβος. Πού νοιώθει τὴν εὐθύνην καὶ γιὰ τὰ παιδιά του πού φύγανε μακριὰ του, πού σ' αὐτὰ χρωστάει μερικὸ ἀπὸ τὴν καρδιά του. Τί καλά νὰ μπορῆ κι' αὐτὰ νὰ τὰ βοηθήσῃ, νὰ κουβεντιάσῃ μαζί τους ἐκεῖ στὰ ξένα πού ζοῦνε, νὰ προσεύχεται γι' αὐτὰ, ἀφοῦ ἄλλο τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ»²⁷.

Ὅποιος μελετήσῃ τὸ βιβλίον αὐτό, θὰ συμφωνήσῃ μαζί μας, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος συγγραφεὺς ἐπιτυγχάνει τὸν διάλογον μὲ τοὺς μετανάστες. Κατορθώνει «νὰ κουβεντιάσῃ μαζί τους», καί, ὡς πραγματικὸς πατήρ, «ἀνησυχεῖ καὶ φοβάται» ἀπὸ ἀγάπη (ἐπιμένει καὶ λέει καὶ συμβουλεύει καὶ προτρέπει καὶ ἀπαγορεύει)²⁸, ἀναφερόμενος εἰς πλεῖστα προβλήματα τῶν ἀποδήμων ἀδελφῶν.

Μὲ τὴν γλῶσσαν πού χρησιμοποιοεῖ κάθε πατήρ, προσπαθεῖ ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος νὰ προφυλάξῃ τὰ ἀποδημοῦντα πνευματικὰ τέκνα του ἐκ τῶν διαφόρων κινδύνων μακριὰ τῆς πατρίδος, οἱ ὁποῖοι ἐπαυξάνονται, λόγῳ ἑλλείψεως ἐπαρκοῦς προτομιασίας.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα πράγματα κι' οἱ μεγαλύτερες δυνάμεις μποροῦνε νὰ κάνουνε πολὺ κακὸ σὲ χέρια πού δὲν ξέρουνε νὰ κρατήσουνε καὶ νὰ τὰ ἐργασθῶνε, τότε παιδιά μου νὰ προσέξετε τὰ χέρια σας»²⁹. «Λίγο-λίγο κανεὶς τὰ μαθαίνει κι' ὥσπου νὰ τὰ μάθῃ βέβαια πολὺ προσέχει. Δὲ μιλάει τὴ γλῶσσα, διότι δὲν τὴν κατέχει καὶ δὲν σπεύδει νὰ ψηλαφήσῃ τὸ κάθε τι πού φωτίζει, γιὰτὶ αὐτό... καίει»³⁰.

γ) Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Λεωνίδας εἶχεν ἤδη ἀσχοληθῆ

μὲ τὰ προβλήματα τῶν μεταναστῶν πρὸ τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Θεσσαλονίκης.

Αἱ ραδιοφωνικαὶ ὁμιλίες του πρὸς τοὺς ἀποδήμους μέσω τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εὕρισκον καὶ εὕρισκον κάθε Σάββατον πολλοὺς ἀκροατὰς εἰς τὰς Χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν καὶ ἐκ πείρας ὅτι αἱ ἐκπομπαὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν μίαν πραγματικὴν πνευματικὴν γέφυραν συνδέσεως τῶν μεταναστῶν μετὰ τῆς πατρίδος γῆς καὶ μετὰ τῆς πνευματικῆς τῶν Πατρίδος, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ πλῆθος τῶν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐλάμβανε καὶ ἀσφαλῶς συνεχίζει νὰ λαμβάνῃ ὁ Σεβασμιώτατος, πιστοποιοῦν τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν.

Ἄλλὰ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης δὲν περιορίζεται εἰς τὰς ἐκπομπὰς αὐτάς. Δι' ἐπιστολῶν, διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐντύπων καὶ δι' ἄλλων τρόπων, εὕρισκει μίαν συνέχειαν ἢ πατρικὴ αὐτὴ μέριμνα τοῦ Σεβασμιωτάτου.

Εἰδικῶς διὰ τοὺς μεταναστεύοντας εἰς Αὐστράλιαν καὶ Ἀφρικὴν γίνονται, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ΔΕΜΕ, εἰδικαὶ ὁμιλίες ἐπὶ πνευματικῶν θεμάτων. Οἱ μεταναστεύοντες προσέρχονται ὁμαδικῶς εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, δέχονται τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ λαμβάνουν ἐξ αὐτοῦ μίαν Καινὴν Διαθήκην καὶ ἕτερα ἁρθεσκευτικὰ βιβλία.

Ἀξιολογῶν τὴν ὅλην ἐργασίαν ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἀναφέρει: «Ἐκ τῆς ὅλης μετὰ τῶν μεταναστῶν ἐπικοινωνίας διαπιστοῦται καθημερινῶς ἡ πνευματικὴ πείνα καὶ δίψα τῶν ἀποδήμων ἀδελφῶν μας καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν πειρασμῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων κυκλοῦνται οὗτοι. Ἰδιαίτερος σοβαροὶ παρουσιάζονται οἱ κίνδυνοι ἐκ τῆς χαλαρώσεως τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἐντατικῆς προπαγάνδας τῶν Χιλιαστῶν. Ἐκ παραλλήλου οἱ μετανάσταί ζοῦν μὲ τὸ αἶσθημα τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ σημειώνουν μετὰ πόνου εἰς τὰς ἐπιστολάς των τὴν ἑλλειψιν ἱερέων...».

δ) Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας.

Πατρικὴ προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, ἰδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1968 ἰδιαίτερον «Γραφεῖον Ἐπικοινωνίας» μὲ τοὺς ξενιτευμένους καὶ ναυτιλλομένους Κεφαλλῆνας, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνέλαβε τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῆς.

Κατὰ τὰς Ἱερὰς Συνάξεις τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων ἀπεφασίσθη ἤδη ἀπὸ τὸ ἔτος 1967, ὅπως οἱ ἐφημερίοι καταβάλλουν προσπάθειαν προτομιασίας τῶν μεταναστῶν καὶ ἐπικοινωνίας μετ' αὐτῶν. Ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀποστέλλονται τακτικῶς πρὸς τοὺς μετανάστες μηνύματα πλήρη πατρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς. Εἰς εἰδικὸν πασχάλιον μήνυμα τοῦ ἔτους 1968 π.χ. ἀναγγέλλει ὁ Σεβασμιώτατος εἰς τοὺς μετανάστες τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὡς ἄνω Γραφείου καὶ προσθέτει:

26. Πάροικοι 6-7/1973, σελ. 10 ἐξ.

27. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Θεοφίλου, ἔσεῖς οἱ ξενιτεμένοι τὰ χελιδόνια ἐπίλογος.

28. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 9.

29. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 14 ἐξ.

30. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 17. Ἀναλυτικώτερον ἰδὲ καὶ ἡμετέραν κριτικὴν τοῦ βιβλίου ἐν: «Πάροικοι», 2-3/1972, σ. 21 ἐ.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1398

Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων διακόνων παρὰ τῆ Ἱερᾶ Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον 1

Σύστασις θέσεων.

1. Παρὰ τῆ Ἱερᾶ Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνιστῶνται ὀκτακόσιαι εἴκοσι (820) ὀργανικαὶ θέσεις διακόνων, κατανεμόμεναι ὡς ἀκολούθως: α) Τεσσαράκοντα (40) παρὰ τῆ Ἱερᾶ Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀθηνῶν, β) ἀνά εἴκοσι (20) παρ' ἐκάστη τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, Ἡλείας, Θεσσαλιώτιδος καὶ

«Θὰ ἤθελα τακτικὰ νὰ μὲ ἐνοχλήτε». «Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, πού μὲ ἤξιωσεν ὁ Θεὸς νὰ ποιμάνω τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἡμορφῆς ἱστορικῆς καὶ ξακουστῆς Κεφαλληνίας, ἀντελήφθην ὅτι σχεδὸν εἰς τὸ σύνολον κάθε οἰκογενείας εἶναι ἓνα ἢ καὶ περισσότερα ἀγαπητὰ πρόσωπα στὴν ξενιτειὰ ἢ στὴν θάλασσα. Καὶ ὅτι αὐτὰ πρόσωπα μὲ τὸν ἰδρώτᾳ τους καὶ τὸν κόπον τους συντηροῦν ἢ βοηθοῦν τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν πατρίδα γονεῖς, ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς. Αὐτοὶ κάνουν τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς, αὐτοὶ φροντίζουν διὰ τὰς σπουδὰς τῶν ἀδελφῶν, αὐτοὶ διὰ τὸν Νάβν, αὐτοὶ διὰ τοὺς τάφους τῶν πατέρων τους, αὐτοὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ μεγάλου μας Προστάτου ἀγίου Γερασίμου προοδεύουν καὶ βοηθοῦν τὴν Κεφαλληνίαν. Σεῖς εἴσθε ἡ ζωὴ τῆς Κεφαλληνίας.

Δὲνμποροῦσα αὐτοὺς πού εἶναι ἡ βάση τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς προόδου ἐν γένει τῆς Κεφαλληνίας, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς εὐεργέται καὶ τοῦ Ἔθνους ὀλοκλήρου διὰ τῶν μεγάλων δωρεῶν, μὲ τὴν ἐπιστήμην, τὸ χρῆμα καὶ τὴν δραστηριότητά τους, νὰ τοὺς ἀφήσω ἔξω ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς Μητέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Διὰ τοῦτο, ἀγαπητὰ μου παιδιὰ, παρήγγειλα εἰς τοὺς ἱερεῖς μας νὰ συγκεντρώσουν τὰς διευθύνσεις σας, ἀπὸ τοὺς οἰκείους σας καὶ ἐπὶ πλέον νὰ εὐχωνται ὡς εἶναι πρέπον αὐτῶν ἐν ξενιτειᾷ εὐρισκομένων καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ πλεόντων Κεφαλληνίων».

(Συνεχίζεται) Πρεσβ. ΑΝΤΩΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Φαναριοφερσάλων, Ἰωαννίνων, Κορινθίας, Μεσσηνίας, Πατρῶν, Τρίκκης καὶ Σταγῶν, καὶ Φθιώτιδος, καὶ γ) ἀνά δέκα (10) παρ' ἐκάστη τῶν λοιπῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

2. Αἱ ὡς ἄνω ὀργανικαὶ θέσεις διακόνων κατανεμόνται ἐκάστοτε, εἰς ἐνοριακοὺς Ναοὺς, δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Ἄρθρον 2

Εἰς τὰς, διὰ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου συνιστωμένας, ὀργανικὰς θέσεις διακόνων διορίζονται πτυχιούχοι ἢ φοιτηταὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων τῆς ἡμεδαπῆς ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τῶν ἰσοτίμων πρὸς ταύτας Ὁρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν, πτυχιούχοι ἢ σπουδασταὶ τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν, πτυχιούχοι τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς ἢ σπουδασταὶ τῶν δύο (2) ἀνωτέρων τάξεων αὐτοῦ, πτυχιούχοι τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν Μέσων Ἱερατικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, ὡς καὶ ἀπόφοιτοι Γυμνασίων, κατὰ τὰς περὶ διορισμοῦ τῶν Ἐφημερίων ἰσχυοῦσας ἐκάστοτε διατάξεις καὶ ἐφ' ὅσον συνεπλήρωσαν τὸ πρὸς χειροτονίαν εἰς διάκονον ὄριον ἡλικίας.

Ἄρθρον 3

Ἄποδοχαί.

1. Οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος διοριζόμενοι διάκονοι μισθοδοτοῦνται παρὰ τοῦ Δημοσίου, εἰς βᾶρος τοῦ χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαιον πρὸς πληρωμὴν μισθοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου». Οὗτοι κατατασσόμενοι εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας, ὡς ἐν τῇ ἐπομένῃ παραγράφῳ ὀρίζεται, καὶ εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν μισθὸν ἐκάστης τούτων, ἐξελίσσονται περαιτέρω μισθολογικῶς, ὡς οἱ ἐφημέριοι τῶν ἀντιστοίχων κατηγοριῶν καὶ βαθμῶν καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις καὶ διαδικασίαν, δικαιοῦνται δὲ τῶν, κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἰσχυοῦσας διατάξεις, χορηγουμένων εἰς τοὺς Ἐφημερίους γενικῶν ἢ εἰδικῶν ἐπιδομάτων ἢ προσαυξήσεων.

2. Οἱ ἀνωτέρω κατατάσσονται εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας ὡς ἀκολούθως:

α) Εἰς τὴν πρώτην (Α') μισθολογικὴν κατηγορίαν: Οἱ ἔχοντες πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων τῆς ἡμεδαπῆς ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἢ ἐτέρας ἰσοτίμου Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς.

β) Είς τήν δευτέραν (Β') μισθολογικήν κατηγορίαν:

αα) Οί έχοντες πτυχίον τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς, τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, τῶν Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν, τῶν Μέσων Ἱερατικῶν καί Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν.

ββ) Οί διανύσαντες τὸ Δ' ἢ Γ' ἔτος τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων ἡμεδαπῆς.

γ) Είς τήν τρίτην (Γ') μισθολογικήν κατηγορίαν:

αα) Οί διανύοντες τὸ Β' ἢ τὸ Α' ἔτος τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων τῆς ἡμεδαπῆς.

ββ) Οί σπουδασταὶ τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ τῶν δύο (2) ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς.

δ) Είς τήν τετάρτην (Δ') μισθολογικήν κατηγορίαν, οί έχοντες ἀπολυτήριον Γυμνασίου.

Ἄρθρον 4

Κατάταξις εἰς ἀνωτέραν μισθολογικήν κατηγορίαν.

Ἐν περιπτώσει κατατάξεως τῶν δυνάμει τοῦ παρόντος διοριζομένων διακόνων εἰς ἀνωτέραν μισθολογικήν κατηγορίαν, λόγφ ἀποκτήσεως τῶν διὰ ταύτην ὀριζομένων ἀνωτέρων προσόντων, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπ' αὐτῶν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 469/1968, «Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἄρθρον 5

Περίθαλψις—Ἀσφάλις.

Οί κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος διοριζόμενοι διάκονοι ἔχουν τήν αὐτὴν μετὰ τῶν ἐφημερίων τῶν ἐντιστοιχῶν κατηγοριῶν καὶ βαθμῶν ὑγειονομικὴν περίθαλψιν καὶ ἀσφάλισιν, ἐγγράφονται δὲ ὡς μέτοχοι εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀρωγῆς τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ γίνονται, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ των, αἱ νόμιμοι κρατήσεις.

Ἄρθρον 6

Διορισμὸς Διακόνων ὡς Ἐφημερίων.

Διάκονοι διοριζόμενοι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος καὶ συμπληροῦντες τὸ πρὸς χειροτονίαν εἰς πρεσβύτερον ὄριον ἡλικίας δύνανται, χειροτονοῦμενοι, νὰ καταλάβουν θέσιν ἐφημερίου, τηρουμένων τῶν περὶ διορισμοῦ ἐφημερίων κειμένων διατάξεων, διατηροῦντες τήν αὐτὴν μισθολογικήν κατηγορίαν καὶ τὸν ὄν κέκτηνται μισθόν, τοῦ ἐν αὐτῷ διανυθέντος ἤδη χρόνου ὑπολογιζομένου διὰ τὴν περαιτέρω μισθολογικὴν ἐξέλιξιν τούτων ὡς ἐφημερίων.

Ἄρθρον 7

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Μαΐου 1973

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΤΤΑΚΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΚΑΡΕΖΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ, ΦΑΙΔΩΝ ΑΝΝΙΝΟΣ—ΚΑΒΑΛΙΕΡΑΤΟΣ, ΝΙΚ. ΕΦΕΣΙΟΣ, ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΥΔΑΣ, ΙΩΑΝ. ΚΟΥΛΗΣ, ΝΙΚ. ΓΚΑΝΤΩΝΑΣ, ΙΩΑΝ. ΛΑΔΑΣ, ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΟΡΕΣΤ. ΓΙΑΚΑΣ, ΒΑΣ. ΤΣΟΥΜΠΑΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22ῃ Μαΐου 1973

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1974

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσῃ, κοινοποιούμεν ὑμῖν παρὰ πόδας πρὸς γνώσιν καὶ συμμόρφωσιν τὸ διαβιβασθὲν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 53 625 τηλεγραφήματος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1-6-1973 καὶ ὑπ' ἀριθ. 216372 Σῆμα τοῦ Ὑπουργείου Προγραμματισμοῦ καὶ Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς, ἀφορῶν εἰς τὴν, κατόπιν τῆς ἐπελεύσεως Πολιτειακῆς μεταβολῆς, ἀνάγκην ἀντικαταστάσεως ἐκ τῶν ἐπιτίτλων τῶν ὑμετέρων ἐγγράφων τῶν λέξεων «Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος» διὰ τῶν λέξεων «Ἑλληνικὴ Δημοκρατία», ἐπισημειοῦντες ὅτι δὲν παρίσταται ἀνάγκη μεταβολῆς τινος εἰς τὰς ὑμετέρας σφραγίδας, φερούσας μόνον ἐκκλησιαστικὰ ἐμβλήματα.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερωσύμος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Δεσφίνης Κοσμάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1973

Πρὸς

Ἄπαντα τὰ Ὑπουργεῖα, Γραφεῖα κ.κ. Ὑπουργῶν, Γραφεῖα κ.κ. Ὑφυπουργῶν, Γραφεῖα κ.κ. Γενικῶν Γραμματέων Δ/σεως Διοικητικοῦ, περιφερειακὰς Διοικήσεις, ἀπάσας τὰς Νομαρχίας. Σῆμα: Μετὰ τὴν διὰ Συντακτικῆς Πράξεως δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 118 ΦΕΚ, τεῦχος Α' τῆς 1ης Ἰουνίου 1973 ἐγκαθίδρουσιν ἐν Ἑλλάδι τοῦ πολιτεύματος τῆς Προεδρικῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας παρακαλοῦμεν διὰ τὰ κάτωθι: Α) Αἱ σφραγίδες τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν θὰ ἀντικατασταθῶν τὸ ταχύτερον δυνατὸν, εἰς τρόπον ὅστε θὰ φέρονται αὐταὶ ἐφεξῆς ἀντὶ τοῦ Βασιλικοῦ θυρεοῦ τὸ ἐμβλημα τοῦ ἀναγεννωμένου ἐκ τῆς τέφρας τοῦ Φοίνικος (ἀνευ ἄλλων διακριτικῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων π.χ. Ἑλλάς, ἡ 21η Ἀπριλίου 1967, ἡ ἀπεικόνισις ἐνόπλου στρατιώτου). Β) Εἰς τοὺς τίτλους τῶν Δημοσίων ἐγγράφων ἀντὶ τῶν λέξεων «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» ἐφεξῆς θὰ ἀναγράφονται αἱ λέξεις «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ», εἰς ἃς δὲ περιπτώσεις ταῦτα φέρονται τὸν θυρεὸν οὗτος θὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ἐμβλήματος τοῦ ἀναγεννωμένου ἐκ τῆς τέφρας τοῦ φοίνικος κατὰ τὰ ἀνωτέρω.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Αισθήματα άμοιβαίας αγάπης και άδελφικής συνεργασίας.

Ἡ σημασία τῶν ἐπαφῶν μεταξύ τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπανειλημμένως ἔχει τονισθῆ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης. Οὕτως ἡ πρόσφατος ἐπαφὴ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου τόσον μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅσον και μετὰ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και ἄλλων ἡγετῶν τῆς Ὁρθοδοξίας, συντέλεσεν εἰς τὸ νὰ διαπιστωθοῦν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν οἱ ἀσκητικοὶ ἀδελφικοὶ δεσμοὶ αγάπης και ἐνότητος, οἵτινες συνδέουν πρὸς ἀλλήλας τὰς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Χαρακτηριστικὸν δείγμα τῆς πανορθόδοξου ἀντικειμενικῆς ἐνότητος εἶναι τὸ ἀνακοινωθέν, ὅπερ ἐξεδόθη μετὰ τὸν τελεματισμὸν τῶν συνομιλιῶν, αἵτινες διεξήχθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταξύ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου και τοῦ Προκαθημένου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας. Συμφώνως πρὸς τὸ ἀνακοινωθέν τοῦτο, ἀξεφοράσθησαν ἐκατέρωθεν τὰ αἰσθήματα ἀμοιβαίας αγάπης και ἀδελφικῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν και ἀπὸ κοινοῦ ἐγένετο ἐπισκόπησις τῶν γενικῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διευπλώθη δὲ ἡ κοινὴ θέλησις, ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπιδιωχθῆ ἡ προώθησις τῶν γενικῶν ζητημάτων τῆς Ὁρθοδοξίας και ἰδίᾳ τοῦ θέματος παρασκευῆς τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης και ἡ συνεργασία μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν και τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, και ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὴν εὐδοκίαν και εἰρήνην πάντων τῶν ἀνθρώπων».

Ἐρχόμεθα δλοφύχως, ὅπως αἱ ἐκδηλώσεις αὐταὶ τῆς ἀδελφικῆς συνεργασίας συντελέσων, ὥστε ἡ Ὁρθοδοξία ἠνωμένη και λάμπη και ἀκτινοβολήσῃ μέχρι τῶν περάτων τῆς Οἰκουμένης.

Ἄντανακλᾶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπληροφόρηθη, ὅτι:

«Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Σόφιας ἀνεκήρυξεν ὁμοφώνως Ἐπίτιμον Διδάκτορα αὐτῆς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ προσφάτως ἐκδοθέντος βιβλίου του «Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων» και εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐν γένει ἔργου αὐτοῦ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Κίτρους εἶναι ὁ πρῶτος Ἑλληὺ Ἱεράρχης, ὅστις ἀπὸ τοῦ Βουλγαρικοῦ Σχίσματος και μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὴν ἐν Βουλγαρίᾳ

Ἐκκλησίαν, σπουδαίως συμβαλὼν εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν».

Ἡ τιμητικὴ αὐτὴ διάκρισις πρὸς τὸν διακεκριμένον Ἱεράρχην, ὅστις εἶναι λίαν γνωστὸς διὰ τὸ καθ' ἄλου συγγραφικὸν του ἔργον και τὴν ἀρίστην ἐπ' αὐτοῦ ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως γνώσιν τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐγένετο ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ καλύπτοντος μέγα κενὸν ὀγκώδους βιβλίου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων» και εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐν γένει ἔργου αὐτοῦ.

Ἐδοθῆς ἅμα τῇ ἐκδόσει τοῦ ὡς εἴρηται τόμου, εἶχε σημειωθῆ εἰς τὴν στήλην ταύτην, ὅτι «ἡ λαμπρὰ ἐργασία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα ἀποτελεῖ γεγονός πανορθόδοξον και οἰκουμενικῆς σπουδαιότητος και ἀκτινοβολίας. Ὅθεν εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ μνημειώδης και πολῦτιμος προσφορὰ του θὰ ἐκτιμηθῆ δεόντως οὐ μόνον ἐν τοῖς ὀρίοις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ και ὑπὸ πάντων τῶν ἐπαϊόντων παραγόντων τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν και τῆς ἐχούσης τὰ ὄμματα ἐστραμμένα πρὸς τὸν ὀρθόδοξον κόσμον Χριστιανικῆς Οἰκουμένης».

Χαίρομεν, διότι ἡ πρόβλεψις αὐτὴ ἐπηλίθευσε πλήρως. Περιττὸν δὲ νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Σόφιας γενομένη πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Κίτρους τιμὴ, ἣτις εἶναι παρομοία και πρὸς ἑτέρας τιμητικὰς διακρίσεις γενομένας πρὸς αὐτὸν και ἐκ μέρους ἄλλων Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν και Ἀκαδημαϊκῶν Ἰδρυμάτων, ἀντανακλᾶ τιμητικῶς εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἑλληνικὸς ὀρθόδοξος μοναχισμὸς.

Ἡ πρόσφατος μελέτη τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γ. Μαντζαρίδου ὑπὸ τὸν τίτλον «Στατιστικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους» παρουσιάζει ἐνδιαφέροντα σημεῖα, αἵτινα δὲν εἶναι τόσον ἀποθαρονντικά διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἁγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ.

Συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα ταῦτα, κατὰ τὸ ἔτος 1972 διὰ πρῶτην φορὰν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959 ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἁγίου Ὄρους οὐ μόνον δὲν ἐμειώθη, ἀλλ' ἀντιθέτως ηὔξήθη.

Ἐτερον ἐλπιδοφόρον σημεῖον διὰ τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τοῦ ἁγίου Ὄρους εἶναι ἡ ἡλικία τῶν μοναχῶν. Μέχρι τοῦδε ὑπεστηρίζετο, ὅτι ἡ πλειονότης τῶν μοναχῶν ἀπετελεῖτο ἐξ ὑπερηλικῶν. Ἐκ τῶν στατιστικῶν στοιχείων, αἵτινα δημοσιεύει ὁ κ. Μαντζαρίδης, προκύπτει, ὅτι εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ὑπάρχουν πολλοὶ νέοι μοναχοί. «Παρὰ τὴν προϊούσαν γήρυσιν τοῦ ἁγιορειτικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ὁποία ἐμφαίνεται και ἐκ τῆς παρασχεθείσης πυραμίδος τῶν ἡλικιῶν τῶν μοναχῶν, νομίζομεν ὅτι και ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ ἐλπιδοφό-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος

Προσκομίζων τὸ Ἅγιον Μύρον, ἐπέστρεψεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμων, ὁ ὁποῖος ἐξεπροσώπησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς πραγματοποιηθείσας εἰς τὸ Οἰκουμικὸν Πατριαρχεῖον τελετὰς παρασκευῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα. Ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου τὸ Ἅγιον Μύρον μετέφερθη εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τῆς Ἱεράς Συνόδου, τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱεράς Μονῆς Πετράκη, ὅπου ἐτέθη εἰς προσκύνημα μέχρι τῆς 13ης Μαΐου, Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων.

Ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἱεράς Συνόδου διευκρινίσθη, ὅτι ἡ μὴ εἰδοποίησις τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων διὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τοῦ Βασιλέως ὀφείλετο εἰς παράλειψιν τῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος εἶχεν ἐγκαίρως δώσει τὴν σχετικὴν ἐντολήν.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος

διήλθε τῇ 22/5/73 ἐξ Ἀθηνῶν μεταβαίνων ἐκ Σόφιας εἰς Ἱεροσόλυμα, προκειμένου νὰ ἐπισκεφθῇ ἐπισήμως τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων. Τὸν Πατριάρχην κ. Μάξιμον ὑπεδέχθη τὴν 11.25 π.μ. εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Μονίμων Μελῶν τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ Σεβ. Μητροπολιτῶν Κορινθίας κ. Παντελεήμωνος καὶ Ἀττικῆς κ. Νικοδήμου, τοῦ Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἱ. Συνόδου Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Δέρβης κ. Κοσμᾶ καὶ τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Βρεσθένης κ. Δημητρίου. Τὴν 12.30 μ.μ. ὁ Μακαριώτατος κ. Ἱερώνυμος παρέθεσε πρὸς τὸν Πατριάρχην Βουλγαρίας καὶ τὴν ἐπταμελῆ Ἀκολουσίαν του γεῦμα εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «ΑΣΤΗΡ» Βουλιαγμένης καὶ προσέφερεν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναμνηστικά τινα δῶρα. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας καὶ οἱ συνοδευόντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ τὴν 14.45'.

Ἀπὸ 10-16 Ἰουνίου 1973 πραγματοποιεῖται εἰς τὸ Διορθόδοξον Κέντρον Ἀθηνῶν Συνάντησις Ὁρθοδόξων καὶ Καθολικῶν Καθηγητῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ

ρον διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ στοιχείων. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ αἰσθητῶς ἠδῆξιμένος ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἡλικίας 31-40 ἐτῶν. Ἐξ ἄλλου τὰ 50,8% τῶν μοναχῶν εἶναι ἡλικίας κάτω τῶν 60 ἐτῶν, ἐνῶ τὰ 22% κάτω τῶν 40 ἐτῶν».

Αἱ διαπιστώσεις αὗται, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸ γεγονός, ὅτι εἰς πολλὰς ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀναζωπυροῦνται ἢ δημιουργοῦνται μοναστικά φυτώρια καὶ κέντρα μὲ νέους πεπαιδευμένους μοναχοὺς, γεννοῦν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἀνατέλλουν καλύτεραι ἡμέραι διὰ τὸν ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον μοναχισμόν.

«Νεοθευμένα ὑποκατάστατα».

Τὸ ἀθεϊστικὸν καθεστὸς τῆς Ῥωσίας, διὰ νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἐνδεχομένην ἐπὶ τοῦ ὄρωσικοῦ λαοῦ ἐπίδρασιν τῶν τηλεοπτικῶν προγραμμάτων τοῦ δυτικοῦ κόσμου, προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἀντιπερισπασμόν. Οὕτω χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐξῆς εἰδήσις: «Αἱ σοβιετικαὶ ἀρχαί, προετοιμαζόμεναι διὰ τὸ ἐνδεχόμενον αὐτό, ἤρχισαν νὰ παρέχουν εἰς τὸ τηλεοπτικὸν κοινὸν τῶν ἐκπομπὰς ἀθεϊστικοῦ καὶ ὀλιστικοῦ χαρακτήρος, εἰς τὰς ὁποίας ὁμως ἐνυπάρχει ἐν νέον στοιχείον, καθαρῶς μυστικιστικόν. Πρόκειται συγκεκριμένως περὶ τῶν θεμελιῶν μιᾶς νέας «κρατικῆς θρησκείας», περιλαμβανοῦσης καὶ τὰ ἐρωτήματα, τί συμβαίνει πέραν τοῦ τάφου, τὰ ὁποία ἀψηχόλησαν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔνθεν μὲν μαρτυρεῖ, ὅτι τὸ σοβιετικὸν καθεστὸς οὐδόλως εἶναι ἱκανοποιημένον ἐκ τῆς ὑπερπεντηκονταετοῦς ἀθεϊστικῆς ἐκστρατείας, ἥτις οὐδόλως κατώρθωσε νὰ ἐκριζώσῃ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ὄρωσικοῦ λαοῦ, ἐτέρωθεν δὲ ἀποδεικνύει, ὅτι, ὡς ἐτόνισεν ὁ Karl Jaspers, ἡ

ἄρνησις τοῦ Θεοῦ «συντελεῖ, ὥστε αὐτὸ πάλιν νὰ ἀναφαίνεται εἰς νεοθευμένα ὑποκατάστατα».

Σχέσεις ἐπιστήμης καὶ πίστεως.

Ἡ «Καθολικὴ Ἀκαδημία τῆς Βαυαρίας» ἀπένειμε προσφάτως τὸ βραβεῖον «Romano Guardini» εἰς τὸν παγκοσμίως γνωστὸν φυσικὸν καὶ ἰδρυτὴν τῆς Κβαντομηχανικῆς Werner Heisenberg διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ θανμασίαν ἐναρμόνισιν τοῦ φυσικοῦ κοσμοειδώλου πρὸς τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως.

Ὁμιλῶν ἐπὶ τῇ ἐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ μέγας φυσικὸς ἐτόνισε πρὸς τοὺς ἄλλους τὰ ἐξῆς: «Ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς περιφήμου δίκης τοῦ Γαλιλαίου διευτυποῦτο συνεχῶς ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ ἐκ τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν προκύπτουσα ἀλήθεια δὲν δύναται νὰ συνδυασθῇ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἐρμηρίαν τοῦ κόσμου. Μολονότι ὁμως ἐγὼ εἶμαι πλήρως πεπεισμένος περὶ τοῦ ὅτι δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη διατυποῖ εἰς τὴν σφαιρᾶν τῆς, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἀπορρίψω τὴν θρησκευτικὴν πίστιν, ὡς ἐν δῆθεν μέρος μιᾶς παρωχημένης πεποιθήσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν εἰς τὸ μέλλον. Οὕτω κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς μου πάντοτε ἀπητήθη νὰ σκεφθῶ περὶ τῆς σχέσεως τῶν δύο τούτων πνευματικῶν κόσμων (δηλ. τοῦ κόσμου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόσμου τῆς ἐπιστήμης). Διότι περὶ τῆς ἀληθείας Ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον οἱ δύο οὗτοι κόσμοι μᾶς δεικνύουν, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἀμφιβάλω».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς πίστεως δὲν ὀφείλεται εἰς λόγους ἐπιστημονικούς, ὡς ἐσφαμένως ὑπεστήριξαν ἐσχάτως παρ' ἡμῶν δημοσιογράφοι τινές, ἀλλ' εἰς λόγους ψυχολογικούς, ἠθικούς καὶ κοινωνικούς.

μελετηθῆ τὸ θέμα «Τὸ Μυστήριον τῆς 'Ιερωσύνης» μὲ τὰς ἐξῆς ἐπὶ μέρους εἰσηγήσεις: «Διοργάνωσις τῆς ἀρχηγόπου 'Εκκλησίας». «Τὸ Τυπικὸν τῆς χειροτονίας εἰς τὴν 'Ορθόδοξον καὶ Καθολικὴν 'Εκκλησίαν σήμερον καὶ ἡ ἱστορικὴ αὐτοῦ ἐξέλιξις». «Νομοκανονικὰ ἀπόψεις τοῦ μυστηρίου τῆς 'Ιερωσύνης». «Τὸ μυστήριον τῆς 'Ιερωσύνης ἐξ ἐπόψεως δογματικῆς». «'Ο 'Ιερεὺς καὶ ὁ ἀσύγχρονος κόσμος».

Ῥιζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή.

Ἡ Ῥιζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινεῖ ὅτι κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1973-74 ἔθειε προσλάβει κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς, ἀποκλειστικῶς τέκνα Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον, ὅπως ἔχουν Ἀπολυτήριον Δημοτικού Σχολείου, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 15 ἐτῶν, κ.λ.π. νόμιμα προσόντα.

Αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις διενεργοῦνται ἐν τῇ Σχολῇ ἀπὸ 1ης-5ης 'Ιουλίου καὶ ἀπὸ 20ῆς-25ης Σεπτεμβρίου.

Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ὑποβάλλονται μέχρι τῆς 28ης 'Ιουνίου καὶ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου διὰ τοὺς προσερχομένους ἀντιστοιχῶς εἰς τὴν κατὰ 'Ιούλιον καὶ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Σχολῆς Βασ. Σοφίας 24 Ἀθήναι, Τ. 140, τηλ. 712.194.

Ἡ Ῥιζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ προκηρύσσει διαγωνισμὸν εἰσαγωγῆς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1973-1974 εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς Ἐπιταξαίου Ἱερατικῆς Σχολῆς δέκα (10) ἐσωτερικῶν μαθητῶν ὡς ὑποτρόφων τῆς Ῥιζαρείου περιουσίας.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον, ὅπως ἔχουν Ἀπολυτήριον Δημοτικού Σχολείου, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 15 ἐτῶν κ.λ.π. νόμιμα προσόντα.

Αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις διενεργοῦνται ἐν τῇ Σχολῇ ἀπὸ 1ης-5ης 'Ιουλίου καὶ ἀπὸ 20ῆς-25ης Σεπτεμβρίου.

Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ὑποβάλλονται μέχρι τῆς 28ης 'Ιουνίου καὶ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου διὰ τοὺς προσερχομένους ἀντιστοιχῶς εἰς τὴν κατὰ 'Ιούλιον καὶ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν.

Ἡ Σχολὴ παρέχει δωρεὰν εἰς τοὺς ὑποτρόφους ἐκπαιδεύσιν, τροφήν, οἰκήσιν, ἐνδυμασίαν, ὑπόδησιν κ.λ.π.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ γραφεῖα Διοικήσεως τῆς Σχολῆς (Βασ. Σοφίας 24 Ἀθήναι Τ. 140, τηλ. 712194).

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, ὑπὸ τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν διετέθησαν εἰς ἀπόρους ἐνορίτας 7000 διατακτικὰ κρέατος καὶ λοιπῶν τροφίμων. Ἐξ ἄλλου, δι' ἑκτακτα βοθηήματα διετέθη τὸ ποσοῦν τῶν ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν.

Ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς γενικωτέρας μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν πολυτέκνων οἰκογενειῶν, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἐπραγματοποίησεν ἔρευναν μέσφ τῶν ἐνοριῶν διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῶν ἐχουσῶν ἀνάγκην συμπαραστάσεως πολυτέκνων οἰκογενειῶν τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Κατόπιν τῶν διαπιστωθεισῶν ἀναγκῶν, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ προσέφερεν εἰς 250 οἰκογενεῖας πολυτέκνων τὸ ποσοῦν τῶν 500 δρχ. εἰς ἑκάστην ὡς συμβολικὴν συμπαράστασιν διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, ὑπὸ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Μερίμνης τῶν ἐν Φυλακαῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν προσεφέρθη πασχαλινὸν γεῦμα εἰς τοὺς κρατουμένους ὄλων τῶν φυλακῶν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Διὰ τετραήμερον ἐκδρομὴν — προσκύνημα εἰς Κέρκυραν μετέβησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Μέσου Κατηχητικού Σχολείου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Ἀμπελοκήπων. Κατὰ τὴν διαμονὴν των εἰς Κέρκυραν, οἱ μαθηταὶ ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τῆς

Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας, τὰ δὲ λοιπὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδίου των προσεφέρθησαν ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος.

Τὴν Κυριακὴν, 27ην Μαΐου καὶ ὥραν 11 π.μ. εἰς τὴν αἰθουσαν τελετῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐπραγματοποιήθη ἡ ἑορτὴ λήξεως τοῦ Φροντιστηρίου Στελεχῶν Νεανικῶν Κατασκηνώσεων. Εἰς τὸ φροντιστήριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, ἐφοίτησαν 140 νέοι καὶ νέαι, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐργασθῶν ὡς στελέχη εἰς τὰς νεανικὰς καὶ μαθητικὰς Κατασκηνώσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, εἰς τὴν προσπάθειάν τῆς ὁπως προσφέρει τὴν συμπαράστασιν τῆς εἰς τοὺς ἐργαζομένους νέους καὶ τοὺς μαθητὰς καὶ σπουδαστὰς τῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων καὶ Σχολῶν τῆς περιοχῆς Πρωτευούσης, ἴδρυσεν εἰδικὸν «Γραφεῖον Ἐργαζομένης Νεότητος», ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 95 (πλατ. Κάνιγγος), τηλ. 607.707, τὸ ὁποῖον θὰ παραμένῃ ἀνοικτὸν καθημερινῶς κατὰ τὰς ὥρας 6-8 μ.μ.

Συγχρόνως ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐκπρόσωποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπισκέπτωνται τὰ Νυκτερινὰ Γυμνάσια καὶ τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθῆ στενωτέρα ἐπικοινωνία τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐργαζομένων νέων.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακὸς ἀπέστειλε πρὸς τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Εὐρύπου κ. Βασίλειον (Ἱγουμενεῖοντα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκης) τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Συλλυποῦμαι ἐκ βαθέων, ἐπὶ τῷ ἀδοκῆτῳ θανάτῳ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἱεραποστολῆς Χρυσόστομου Παπασαραντοπούλου, ἐκδημήσαντος εἰς Κύριον εἰς Κατάγκα τοῦ Ζαῖρ κατὰ Δεκέμβριον π. ἔ.

Ἡνάλωσε τὴν ζωὴν του εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ῥήσεων τοῦ Θεοανθρώπου. Ἡ ζωὴ του ὑπήρξε φωτεινὸν παράδειγμα Ἀποστολικῆς Διακονίας, διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως εἰς τοὺς φίλους Ἀφρικανοὺς λαοὺς, τῶν ὁποίων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν καρδίαν ἐστρέψε πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ Θεὸν ἡμῶν καὶ τὴν Ἀλήθειαν. Ἀς μᾶς ἐμπνέη τὸ παράδειγμα σου, καὶ ἄς διατηρήσωμεν τὴν μνήμην του αἰώνως ὡς Ἐθνικῆν καὶ Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν παρακαταθήκην εἰς τὴν Ἱεράν Κιβωτὸν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν μας παραδόσεων».

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης ἐκτιμῶσα τὸ ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων προσφερόμενον κοινωνικὸν ἔργον καὶ ἐπιθυμοῦσα, ὅπως προβάλλῃ καὶ γνωστοποιήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν λαόν, διωργάνωσεν εἰδικὴν ἑβδομάδα πρὸς τιμὴν τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου.

Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἑβδομάδος ἤρχισαν τὴν Κυριακὴν 25-2-73 δι' εἰδικῆς Θ. Λειτουργίας, τελεσθείσης ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου, ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ἐπηκολούθησε πανηγυρικὴ ἑναρκτήριος συγκέντρωσις εἰς τὸ Κρατικὸν Θέατρον Βορείου Ἑλλάδος, καθ' ἣν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀνεγνώσθησαν χαιρετιστήρια μηνύματα τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Ἰωάννου Λαδὰ καὶ τοῦ Ὑφυπουργοῦ κ. Ἀντωνίου Μέξη.

Κατὰ τὰς ἐνδιαμέσους ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἐγένοντο αἱ ἐξῆς ἐκδηλώσεις:

α) Συναυλία χάριν τῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων τὴν ἑσπέραν τῆς 27-2-73.

β) Δημοσίᾳ συζήτησις περὶ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεως καὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς τὴν ἑσπέραν τῆς 1-3-73.

γ) Όμιλίες από ραδιοφώνου και δημοσιεύσεις εις τὰς ἐφημερίδας ἀρθρων ἀναφερομένων εις τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς.

δ) Εἰδικαὶ ὁμιλίες εις τὰ Γυμνάσια Θηλέων ὑπὸ ὁμιλητριῶν τῆς Κρατικῆς Σχολῆς Ἀδελφῶν Νοσοκόμων μετὰ προβολῶν φωτεινῶν εἰκόνων.

Αἱ ἐκδηλώσεις ἐπεσφραγίσθησαν διὰ γεύματος, παρατεθέντος ὑπὸ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως τὴν 4-3-73, εις τὸ ὅποιον παρεκάθησαν αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως, περὶ τὰς 500 Ἀδελφαί, καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ πολλοὶ ἰατροί.

Κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, διαπιστωμένην καὶ ἐκ τῶν δημοσιευθέντων εις ἐφημερίδας καὶ ἐβδομαδιαῖα περιοδικὰ ἀρθρων, σχολίων καὶ ἐπιστολῶν, ἡ Ἑβδομάς ἐσημείωσε πλήρη ἐπιτυχίαν, συνέβαλε δὲ μεγάλως ἀφ' ἐνὸς μὲν εις τὸ νὰ βοηθησθῇ τὸν λαὸν νὰ γνωρίσῃ καλῦτερον καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ δεόντως τὸ ἔργον τῶν Ἀδελφῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ προσφέρῃ εις τὰς Ἀδελφὰς τὴν ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἔργου τῶν προκύπτουσιν ἡθικὴν ἰκανοποίησιν καὶ ἐνίσχυσιν.

Ἐκ παραλλήλου ἡ Ἑβδομάς ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν, διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ μίαν εἰσέτι φοράν ἡ κρατικὴ ἀναγνώρισις καὶ συμπαράστασις πρὸς τὴν τάξιν τῶν ἡρωϊκῶν αὐτῶν κοινωνικῶν ἐργατῶν.

Εἰς τὴν αἴθουσαν διαλέξεων τῆς Ἰ. Μητροπόλεως ἐγένετο τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς 28-1-73 σύναξις τῶν νεοεκλεγέντων ἐκκλησιαστικῶν συμβούλων τῶν Ἰ. Ναῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὠμίλησεν ὁ Παναγιώτατος περὶ τῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

Τὴν 27-2-73 ἐγένετο ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ σύναξις πάντων τῶν κληρικῶν τῆς Ἰ. Μητροπόλεως, καθ' ἣν ὠμίλησεν ὁ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ἰωάννης Κορναράκης, περὶ τοῦ ἐν τοῖς Κοιμητηρίοις ἐπιτελουμένου ἔργου. Εἰς τὸν τομέα τοῦτον καταβάλλεται ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον συστηματικὴ προσπάθεια ὑπὸ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως, ὥστε τὰ Κοιμητήρια νὰ καταστούν τόποι ἀναστασίμου ἀκτινοβολίας, παρηγορίας καὶ οἰκοδομῆς τῶν προσερχομένων εις αὐτά. Οἱ ὑπηρετοῦντες εις τὰ Κοιμητήρια ἱερεῖς εις τακτικὰς συναντήσεις τῶν συζητοῦν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ὁ εἰδικὸς οὗτος ποιμαντικὸς τομεὺς καὶ ἀναζητοῦν τοὺς καλυτέρους καὶ ἀποδοτικώτερους τρόπους ποιμαντικῆς ἐργασίας. Ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς προσπάθειας ταύτης ἐπίσης ὁ κ. Κορναράκης ἔδωκε τὴν 14-3-73 διάλεξιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως με θέμα «τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν», τὴν ὅποιαν παρηκολούθησαν κυρίως πρόσωπα πενθούντα διὰ τὸν θάνατον προσφιλῶν προσώπων.

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Τῇ Α' Ἑβδομαδί τῶν Νηστικῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος συνέκάλεσεν εις Σύναξιν τὸν Ἰ. Κλῆρον τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως.

Μετὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ ὑποδειγματικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων, ὁ Σεβασμιώτατος ἀπήντησε χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς Αἰδεσιμωτάτους Συνέδρους, τοὺς ὁποίους ἐκάλεσεν, ὅπως, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ὁδηγίας καὶ ἐντολάς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, ἐντείνωσι τὰς προσπάθειάς αὐτῶν καὶ ἀνταποκριθῶσι πληρέστερον εις τὰ ἐφημεριακὰ αὐτῶν καθήκοντα.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐδόθησαν ὁδηγίαι ἐπὶ θεμάτων ἀναφερομένων εις τὸ Λειτουργικὸν μέρος καὶ τὴν ἀκριβῆ διεξαγωγὴν τῶν Ἰ. Ἀκολουθιῶν καὶ ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ διαφορῶν θεμάτων, ἀπασχολούντων τὸν Ἰ. Ἐφημεριακὸν Κλῆρον.

— Κατὰ τὴν διοργανωθεῖσαν, ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείῳ τῆς 25ης Μαρτίου, ἑορτῆν τῶν Σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Κομοτηνῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Τιμόθεος ἀπένειμεν ἐκ προσώπου τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν τὸ Β' βραβεῖον τοῦ Πανελληνίου Διαγωνισμοῦ τοῦ διεξαχθέντος μεταξὺ τῆς μαθητιώσης νεολαίας, ἀποφάσει τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἐπὶ τῇ 150ετηρίδι ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγε-

νεσίας, εις τὸν τελειόφοιτον νῦν τοῦ Γυμνασίου Ἀρρένων Κομοτηνῆς Νικόλαον Εὐγενιάδην.

— Δι' ἀποφάσεων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τιμοθέου συνεκροτήθησαν αἱ Ἐπιτροπαὶ τοῦ Πανελληνίου Καλλιτεχνικοῦ Διαγωνισμοῦ, ἐπὶ θέματος εἰλημμένου ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅστις προεκλήθη, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου μεταξὺ τῆς μαθητιώσης νεότητος.

— Συνεκλήθη εις τὴν Γ' Περίοδον αὐτοῦ τὸ Εἰδικὸν Ἐπιμορφωτικὸν Φροντιστήριον Κληρικῶν, χειροτονηθέντων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ν.Δ. 457/70 «περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων χωρίων παραμεθορίων κ.λ.π.», ὅπερ λειτουργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει Προγράμματος ἐγκεκριμένου ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Τιμόθεος ἔδωκε τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ ὑποδείξεις διὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως, ἐπισκευῆς καὶ ἀποπερατώσεως 21 ἐν συνόλῳ Ἱερῶν Ναῶν, ἐπιχορηγηθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, παρηκολούθησε δὲ τὴν ὅλην ἐργασίαν τῆς ἐκπονήσεως τῶν ἀπαιτουμένων Μελετῶν.

Ὁσαύτως ἐπέβλεπε τὰς γενομένας ἐργασίας ἐπεκτάσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν μονίμων ἐγκαταστάσεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων Ἁγ. Χαράλαμπος Μαρωνείας.

— Τὸν Σεβ./τον κ. Τιμόθεον ἐπεσκέφθη ἐθιμοτυπικῶς ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γεν. Πρόξενος τῆς Γαλλίας, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρουπόλει Προξένου τῆς αὐτῆς Χώρας.

— Προνοία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τιμοθέου ἐξησφαλίσθη ποσότης 9.000 χιλιογράμμων σίτου, 420 χιλιογράμμων σταφίδος καὶ κριθῆς, ἅτινα διενεμήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εις 70 ἀπόρους οἰκογενείας τῆς παραμεθορίου Ἐνορίας Ἀράτου.

Ὁσαύτως διενεμήθησαν καὶ εἶδη ἰματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως δι' ἀπαντας τοὺς Χριστιανοὺς κατοίκους τοῦ ὡς ἄνω χωρίου.

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Τὴν Κυριακὴν 13ην Μαΐου ἐ.ε. καὶ ὥραν 7.30' μ.μ. ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Πνευματικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ Κέντρου» τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Νικαίας, κειμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Π. Ράλλη 117-119 (στάσις Λεωφορείων Ἀτταλείας) Νικαίας.

Τὸ ὡς ἄνω ἐγκαλαιζόμενον Κέντρον θὰ στεγάξῃ τὸ ὅλον πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἰ. Μητροπόλεως καὶ θὰ ἀποβῆ ὁ πνευματικὸς φάρος ὀλοκλήρου τῆς Μητροπολιτικῆς περιοχῆς. Θὰ γίνῃ δεξαμενὴ ἡθικῆς ἀναγεννήσεως, ὅπου οἱ Χριστιανοί, κυρίως οἱ νέοι, θὰ εὕρουν δύναμιν καὶ στοργὴν, διὰ νὰ ἀναρριχθῶνται εις τὰς κορυφὰς τῶν ἔθνικων καὶ θρησκευτικῶν ἰδεωδῶν.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πλαισιούμενος ὑπὸ Κληρικῶν συνεργατῶν του, παρουσίᾳ Κυβερνητικῶν ἐκπροσώπων, τῶν Ἀρχῶν τῆς περιοχῆς καὶ λαοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἐφοίτησαν περιοδικῶς εις τὸ Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτούτον Ἀνωτέρων Θεολογικῶν Σπουδῶν Bossey 847 σπουδασταὶ ἀπὸ 72 χώρας. Ἐξ αὐτῶν 15 ἦσαν Ἕλληνες, 17 Αὐστραλοί, 25 Βραζιλιανοί, 31 Καναδοί, 10 Φινλανδοί, 93 Γερμανοί, 74 Βρεττανοί, 14 Γάλλοι, 26 Ἰνδοί, 16 Ἰάπωνες, 28 Ὀλλανδοί, 12 Ρουμάνοι, 202 Ἀμερικανοί.

Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ Αὐτοῦ Θειοπάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, εις ἐπιβράβεισιν τῆς εὐσεβείας, τῶν φιλογενῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἐλλογιωτάτου κ. Ὁρέστη Λουρίδη, ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ Ὄφθικιον τοῦ Ἀρχοντος, Μεγάλου Ρεφερενδαρίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἡ χειροθεσία ἐπὶ τῇ ἀπονουμῇ τοῦ ὑψηλοῦ Ὀφφικίου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Σπυρίδωνος ἐν πάσῃ λαμπρότητι κατὰ τὸ Βυζαντινὸν Τυπικὸν δι' Ἱεροτελεστίας ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ τοῦ λαμπροῦ ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Θηλέων ἐν Ῥόδῳ τὴν 20ὴν Μαΐου, παρουσία τῶν Ἀρχῶν τῆς Πόλεως, πλείων φίλων καὶ συν-ἀδελφῶν τοῦ τιμηθέντος Καθηγητοῦ.

Συγχαίρομεν ἐγκαρδίας τὸν φίλον κ. Καθηγητὴν ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ καὶ ὑψηλῇ καὶ νέᾳ ταύτῃ τιμητικῇ διακρίσει.

Ἐπὶ τῶν Σχέσεων τῶν ὀρθοδόξων μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀμερικῇ.

Ἀπὸ 27ης Φεβρουαρίου μέχρι 2ας Μαρτίου, ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (Ε.Σ.Ε.) τῶν Η.Π.Α. (τοῦ ὁποίου μετέχουν καὶ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησιαῖ ἐν Ἀμερικῇ), συνήλθε διὰ πρώτην φοράν ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνασυγκρότησίν της κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡσχολήθη μὲ τὸ θέμα τῶν ἐκτρώσεων, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ ἐντόνως τὴν ἀμερικανικὴν κοινὴν γνώμην ἐσχάτως. Ἄντι νὰ προβῆ εἰς ἐκδόσιν ψηφισμάτων, ὡς ἦτο ἐνδεχόμενον, ἡ Ἐπιτροπὴ προετίμησε νὰ συντάξῃ ἔκθεσιν, ἡ ὁποία θὰ υποβληθῆ εἰς τὸς Ἐκκλησιαστικὸς -μέλη τοῦ Ε.Σ.Ε. πρὸς μελέτην.

Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην τονίζεται ἰδιαίτερως ὁ ῥόλος τῆς γυναικός. Αἱ Ἐκκλησιαῖ καλοῦνται νὰ ἀνεύρουν τοὺς τρόπους ἀποφυγῆς τῶν ἐκτρώσεων βοηθοῦσαι εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν κοινωνικῶν αἰτιῶν, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς αὐτάς. Ἡ ἔκθεσις ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι ἐφοβούντο ἐκδόσιν ἐπίσημου ψηφίσματος (βλ. Ἐπίσκεψις ἀρ. 73). Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀποκαλύπτει «μῖαν ἀληθῆ εὐαισθησίαν ἐναντι τῆς γνώμης τῶν Ὀρθοδόξων» μελῶν τοῦ Ε.Σ.Ε. ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ «ένα νέον τρόπον συνεννοήσεως εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ε.Σ.Ε. κατὰ τὸν π. Χαράλαμπον Στεφανόπουλον, Διευθυντὴν τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας

Ἐντὸς τῶν τριῶν μηνῶν τοῦ νέου ἔτους 1973 προσετέθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας τρεῖς νέαι Κοινότητες.

1. Ἡ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἰς τὴν περιφέρειαν Edmonton τοῦ Λονδίνου. Ἱερατικὸς Πρόιστάμενος τῆς Κοινότητος διωρίσθη ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Μπύζας, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος ὁ κ. Π. Ἰωάννου, Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Σ. Ραχωβίτης, Γραμματεὺς ὁ κ. Α. Μυλωνᾶς καὶ Ταμίας ὁ κ. Δ. Παναγιώτου. Ὁ Ναὸς εἰς τὸν ὁποῖον στεγάζεται ἡ Κοινότης παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου Edmonton κ. Alan.

2. Ἡ Κοινότης τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς τὸ East Finchley τοῦ Λονδίνου, Πρόεδρος τῆς ὁποίας διωρίσθη ὁ κ. Α. Μιχαηλίδης, Γραμματεὺς ὁ κ. Α. Χατζηγεωργίου καὶ Ταμίας ὁ κ. Γ. Μάντζος. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ Κοινότης θὰ στεγασθῆ εἰς Ναὸν παραχωρούμενον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Edmonton κ. Alan.

3. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Κοινότης τοῦ Ἁγίου Λαζάρου εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Forest Gate, London E. 7. Πρόεδρος τῆς νέας Κοινότητος διωρίσθη ὁ κ. Α. Ἀλεξάνδρου, Γραμματεὺς ὁ κ. Α. Ἰωάννου καὶ Ταμίας ὁ κ. Ε. Ὀρφανίδης.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ προσπαθεῖ νὰ εὐρῆ Ἱερεῖς διὰ νὰ διορίσῃ εἰς τὰς ἄνω δύο Κοινότητας.

Καὶ αἱ τρεῖς αὗται Κοινότητες περιλαμβάνουν περὶ τὰς χιλιάς οἰκογενεῖας καὶ ἦτο ὑψίστη ἀνάγκη ἡ ἵδρυσις αὐτῶν καὶ παρ' αὐταῖς ἡ ἵδρυσις Ἑλληνικῶν Σχολείων.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἀθηναγόρας ἐτόνισεν εἰς τὰ Συμβουλία τῶν Κοινοτήτων ὅτι πρῶτον μέλημα αὐτῶν εἶναι

ἡ ἵδρυσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Ἡδῆ εἰς τὴν Κοινότητα Ἁγίου Δημητρίου Edmonton λειτουργεῖ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

Περὶ τὰς δύο χιλιάδας Χριστιανοὶ ἐκ Νοτιοδυτικῆς Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας, Γερμανίας καὶ Γαλλίας συνεκρότησαν Οἰκουμενικὴν Σύναξιν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Bristol κ. Tomkins καὶ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν Χριστιανῶν τῆς περιφέρειας. Ὁμιλήται προσεκήλησαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ. Μιχαὴλ Ramsey, ὁ Καρδινάλιος τοῦ Βελγίου Leon Soupens, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Ἀθηναγόρας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σουρώζ κ. Ἀντώνιος Bloom καὶ ὁ Δρ. Β. Τούφτ, τέως Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ χιλιάδας κυκλοφορεῖ ἡ νέα ἐκδόσις τῆς νέας Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν εἶναι καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ πλήρης Βίβλος δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ἔχουσα τὴν ἔγκρισιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ κοινὴ αὕτη Ἁγία Γραφὴ διὰ τοὺς Χριστιανούς περιλαμβάνει ὄχι μόνον ὅσα ἄλλοτε βιβλία παρέδέχοντο οἱ Προτεστάνται, ἀλλὰ καὶ ὅσα παραδέχεται ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς Δευτεροκανονικά καὶ Ἀναγινωσκόμενα, τὰ ὁποῖα οἱ Προτεστάνται θεωροῦν Ἀπόκρυφα.

Εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην συνειργάσθη ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἀθηναγόρας, τοῦ ὁποίου ἡ προσπάθεια συνετέλεσεν, ὥστε νὰ περιληφθοῦν εἰς τὴν νέαν αὕτην Βίβλον ὅλων τῶν Χριστιανῶν ὅλα τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸν Ἁγιογραφικὸν Κανόνα τῆς Ὀρθοδοξίας. Οἱ ἐγκρίναντες τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν εἶναι ὁ Καρδινάλιος König τῆς Αὐστρίας, ὁ Καρδινάλιος Heenan τοῦ Λονδίνου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντουαρίας Μιχαὴλ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Δρ. E. Blake, τέως Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἁγία αὕτη Γραφὴ πωλεῖται 95 πέννες εἰς ὅλας τὰς Ἀγγλοφώνους χώρας τῆς γῆς. Προσεχῶς θὰ κυκλοφορήσῃ ἡ ἴδια ἔκδοσις εἰς τὴν Ἀμερικὴν, εἰς τὴν Γαλλίαν Γαλλιστὶ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν Γερμανιστὶ.

Ἀποστολὴ ἀντιπροσώπων τῆς ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς θὰ παραδώσῃ ἀντίτυπα εἰδικὰ τῆς νέας ταύτης ἐκδόσεως τῶν Ἁγίων Γραφῶν πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον εἰς τὸ Φανάριον καὶ εἰς τὴν Α.Α. τὸν Πάπαν Παῦλον τὸν βον. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας συμμετέχει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ῬΩΣΙΑΣ

Εἰς τὰ δύο τελευταῖα φύλλα τοῦ περιοδικοῦ «Zhurnal Moskovskoy Patriarii», ἐπίσημου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας, εἰς τὴν στήλην «Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ὀρθοδοξίας», ὁ Καθηγητὴς Κ. Ε. Σκούρατ δημοσιεύει σύντομον ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς μέχρι σήμερον.

Ἀναφερόμενος εἰδικῶς εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Σκούρατ λέγει: «Μεταξὺ τῆς Ῥωσικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀνέκαθεν ὑφίστανται ἀδελφικοὶ δεσμοί. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἐναπέθετον τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν βοήθειαν τῆς Ῥωσίας. Μία τῶν μεγαλυτέρων μυστικῶν ἀπελευθερωτικῶν ὀργανώσεων, «Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία», ἰδρῦθη εἰς τὴν Ὀδησσόν. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀπόδημος Ἑλληνικήσ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, τελῶν ἐν ρωσικῇ ὑπηρσειᾷ, τὸ 1820 ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ βασικοῦ κέντρου: τῶν μυστικῶν συνδέσμων. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρωτεργάτης καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Εἰς τὴν Ὀδησσόν δὲ μετεφέρθη ὑπὸ Ῥώσων ναυτικῶν τὸ λείψανον τοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων θανατωθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. Ἐκεῖ δ' εὔρε καταφύγιον εἰς ἄλλος Ἑλλην πατριώτης — ὁ πρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος

ὁ ἐξ Οἰκονόμων, διαπρεπῆς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς. Μὲ τὴν ἀδελφικὴν συμπράτασιν Ρώσων ἀνδρῶν ἐτελειοποιήσεν οὗτος τὰς θεολογικὰς του σπουδὰς.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς Αὐτοκεφάλου, ἡ Ὀρθόδοξος Ῥωσικὴ Ἐκκλησία διετήρησε μετ' αὐτῆς σχέσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης. Εἰς τὸ παρελθὸν αὗται ἐξεδηλώθησαν μερικῶς εἰς τὴν σύμπραξιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν Ἑλλάδι θεολογικῆς ἐπιστήμης.

Μετὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν δὲν διεκόπη. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία μας διεξήγαγε σκληρὸν ἀγῶνα ταυτοχρόνως μετ' ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν σχισμάτων. Τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐτέλει ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ἑκπροσώπων τῶν σχισμάτων, ἀπετέλεσε διὰ τοὺς Προκαθημένους τῆς Ῥωσικῆς Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας μεγάλην ὑποστήριξιν».

Καταλήγων ὁ Σκουῦρα λέγει: «Ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς ἐπιτυχὴ συνέλπισιν, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐκ παραδόσεως ἀδελφικῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ῥωσίας καὶ Ἑλλάδος».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ῬΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τὰ Λείψανα τῶν ἀρχαιοτέρων Μαρτύρων ἐπὶ Ῥουμανικοῦ ἐδάφους.

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1971, ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια ἀρχαίας χριστιανικῆς βασιλικῆς εἰς τὸ χωρίον Νικουλίτσελ τῆς ἐπαρχίας Dobrogea. Ὑπὸ τὸ δάπεδον, μετὰ τὸ βῆμα καὶ τοῦ κυρίου ναοῦ, ἀπεκαλύφθη κρύπτη περιέχουσα ξύλινον φέρετρον μετὰ τέσσαρας ἀνθρωπίλους σκελετοὺς. Δύο ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ, ἐρυθροῦ χρώματος, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς κρύπτῃς, φανεροῦν τὴν ταυτότητα τῶν ἐν αὐτῇ ἐνταφιασθέντων. Ἡ μία ἐπιγραφή: «Μάρτυρες Χριστοῦ». Ἡ ἕτέρα: «Μάρτυρες, Ζωτικός, Ἀτταλος, Κάμασις, Φίλιππος». Ἐν τῇ κρύπτῃ ἀνευρέθη χαλκοῦν νόμισμα, τὸ ὅποσον φέρει ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως σταυρὸν, χρονολογεῖται δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β' (408-450).

Κατὰ τὸ δελτίον «Romanian Orthodox Church news» τὸ ὅποσον δίδει τὴν εἰδησιν, εἶναι προφανές, ὅτι ἡ βασιλικὴ καὶ ἡ κρύπτη ἀποτελοῦν ἐνιαῖον σύνολον καὶ ὅτι ἔφοδομήθησαν περὶ τὸ τέλος τοῦ 4ου ἢ ἀρχὰς τοῦ 5ου αἰῶνος. Οἱ μάρτυρες ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν περίοδον καὶ ἡ κρύπτη διερρυθμίσθη ἐιδικῶς διὰ νὰ δεχθῇ τὰ λείψανά των. Πιθανῶς ἦσαν ἡ ἱεραπόστολοι ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἐλθόντες εἰς τὴν περιοχὴν τῆς σημερινῆς Ῥουμανίας ἢ ἐντόπιοι μεταστραφέντες εἰς τὸν Χριστιανισμόν.

Δεδομένου ὅτι πρόκειται νὰ γίνῃ ἀποκατάστασις τοῦ ναοῦ, ἡ Ἐπισκοπὴ Κάτω Δουνάβεως ἐμερίμνησε διὰ τὴν μετακομιδὴν τῶν λειψάνων τῶν μαρτύρων τοῦ Νικουλίτσελ εἰς τὴν Μοῦνην Cocosu, εἰς ἀπόστασιν 5 χιλιομέτρων. Ἡ μετακομιδὴ ἐγένετο τὴν 17ην Ἰανουαρίου 1973. Τὰ λείψανα τῶν ἀρχαιοτέρων τούτων μαρτύρων τῆς Ῥουμανίας ἐτοποθετήθησαν εἰς εἰδικὰς μεταλλικὰς λάρνακας καὶ ἐναπετέθησαν εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Μοῦνης Cocosu πρὸς προσκύνεισιν ὑπὸ τῶν πιστῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἐξελέξε τὸν ἐπίσκοπον Ζνεπόλσκυ Ἰωσήφ, Μητροπολίτην τῆς Βουλγαρικῆς Μητροπόλεως εἰς ΗΠΑ, Καναδῶν καὶ Αὐστραλιαν, διάδοχον τοῦ ἀποβιώσαντος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος Μητροπολίτου Ἀνδρέου. Τὰ τελευταία δύο ἔτη ὁ ἐπίσκοπος Ἰωσήφ ἐργάσθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τὸν Καναδῶν καὶ τὴν Αὐστραλίαν βοηθῶν τὸν γέροντα προκατόχον του.

Ὁμιλῶν διὰ τὴν μέλλουσαν διακονίαν του ὁ Μητροπολίτης Ἰωσήφ εἶπε μετὰ τῶν ἄλλων: «Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη γενεὰ τῶν ἀποδημῶν μας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξασθενεῖ ἀπὸ ἔθνικῆς ἐπόψεως. Οἱ νέοι ἀγνοοῦν τὴν γλῶσσαν

τῶν πατέρων των, μέγα δὲ ποσοστὸν μετὰ τῶν αὐτῶν δὲν ἀσθάνονται πλέον ὅτι εἶναι Βούλγαροι. Τοῦτο εἶναι γεγονός εἰς τὸν βίον των, τὸ ὅποσον ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς, πρὸς ἀντιμετώπισιν του, συστηματικὴν καὶ ὄργανωμένην ἐκκλησιαστικοπολιτιστικὴν δρᾶσιν».

Ὡς βοηθὸς δὲ ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Ἰωσήφ ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου ὁ Ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν, πρωτοσύγκελλος καὶ προϊστάμενος τοῦ Τμήματος τῶν ἐκκλησιαστικοπολιτιστικῶν ὑποθέσεων τῆς ἐν Ἀμερικῇ βουλγαρικῆς ἐπαρχίας, πρῶτον Καθηγητὴς καὶ Παιδονόμος εἰς τὴν Πνευματικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Σόφιας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μητροπολίτου Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας Δωροθέου ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας Ποιμὴν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Τοῦσκι καὶ Ντελέφσκυ Ἰουβενάλιου καὶ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλαρέτου καὶ ἄλλων συνεργατῶν του ἐπισκέφθη ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου μέχρι 5 Φεβρουαρίου 1973 τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Κατὰ τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν ὁ Πατριάρχης Ποιμὴν ἐγνώρισε τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν πολιτιστικὴν ζωὴν εἰς τὴν Πράγαν, τὴν Μπρατισλάβαν καὶ τὸ Πρέσοβ. Ἐπισκέφθη καὶ τὸ Κέντρον τῆς Χριστιανικῆς Διασκέψεως Εἰρήνης. Ἐξ ὀνόματος τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Κυβερνήσεως τὸν Πατριάρχην Ποιμὴν ἀδέχθη ὁ Ἀναπληρωτὴς τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Δρ. Μ. Λούτσαν.

Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πρέσοβ ἀπένευσε εἰς τὸν Πατριάρχην Ποιμὴν τὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος. Τὸν αὐτὸν τίτλον ἀπένευσε εἰς τὸν Πατριάρχην Ποιμὴν καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Εὐαγγελικῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Σλοβακίαν. Τὴν Κυριακὴν, 4ην Φεβρουαρίου, οἱ δύο Προκαθημένοι συνελευσθησάντων εἰς τὸν ἐν Πράγᾳ Καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

Εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Φινλανδίας ἀνήκουν πλὴν τῶν ὀρθοδόξων Φινλανδῶν κατοίκων τῆς Καρελίας καὶ ὀρθόδοξοι ἄλλων ἐθνοτήτων: 5.000 Ῥώσοι, 2.000 Σουηδοὶ, μερικαὶ ἑκατοντάδες Ἑλλήνων καὶ μικρὸς ἀριθμὸς ἄλλων ἐθνοτήτων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φινλανδίας, πρὸ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἱερεῖς μετὰ τῆς φινλανδικῆς νὰ χρησιμοποιοῦν καὶ ἄλλας γλώσσας εἰς τὰς ἱεουργίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλήρουν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν κενῶν θέσεων τακτικοῦ ἐφημερίου ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς: 1) Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου (2 θέσεις) καὶ 2) Ἀγίου Ἀποστόλων Τζιτζιφίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Μαΐου 1973

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ καὶ ἀ.α.
Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ
Ἀρχιμ. Σωτήριος Τράμπας.

Ίερά Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παραγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Κεντρικοῦ.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 24ῃ Μαΐου 1973

† Ὁ Ἀρτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παραγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἀγίου Θωμᾶ Ξηροκάμπου.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 30ῃ Μαΐου 1973

† Ὁ Ἀρτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος**Π ρ ο κ ῆ ρ υ ξ ι ς**

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 τοῦ Ν. Δ. 126/1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ κώδικος Ἐκκλησι. Ὑπαλλήλων, ἧτοι τὰ ἄρθρα 28 παρ. 2, 181/26, 177, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 14/1970 Κανονισμοῦ, τὸ ἄρθρον 27 παρ. 1, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 27/71 Κανονισμοῦ ὡς καὶ τὴν σχετικὴν ὑπ' ἀριθ. 77/1973 πράξιν τοῦ Α.Υ.Σ.Ε.,

Π ρ ο κ ῆ ρ υ ξ ε ι

τὴν πλήρωσιν: α) μιᾶς (1) θέσεως Β' Κατηγορίας τοῦ κλάδου Β'1 Γραφῆν διὰ μετακλητοῦ-κληρικοῦ ὑπαλλήλου καὶ β) δύο (2) θέσεων Β' Κατηγορίας τοῦ αὐτοῦ κλάδου, λαϊκῶν ὑπαλλήλων, ἐπὶ συμβάσει ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Ἡ ἐπιλογή τῶν καταλληλοτέρων ἐκ τῶν ὑποψηφίων γεινήσεται διὰ συνεντεύξεως ἐνώπιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως.

Ὅθεν, καλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ἔχοντες τὰ ἀνάλογα προσόντα, ὅπως ἐντὸς 15μέρου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 8ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Ἀιιδίνιῳ ἐνοριακοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Χαραλάμπους, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», ἄρθρ. 34 παρ. 1 περίπτ. δ' ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ.

Ἐν Βόλῳ τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας**Π ρ ο κ ῆ ρ υ ξ ι ς**

Ἐκλογῆς τακτικῶν Διακόνων

Λαβόντες ὑπ' ὄψει 1) Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1398/1973 Ν. Διατάγμα, 2) Τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ἡμῶν περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς τοὺς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως καὶ 3) Τὸ ἄρθρον 36 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου, περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων καὶ προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κάτωθι ὀργανικὰς θέσεις διακόνων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν: 1) Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Πύργου, 2) Ἀγίου Ἀθανασίου Πύργου, 3) Ἀγίας Κυριακῆς Πύργου, 4) Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀμαλιάδος, 5) Ἐθαγγελισμοῦ Ἀμαλιάδος, 6) Ἀγίου Γεωργίου Ἀμαλιάδος, 7) Ἀγίου Τρύφωνος Ἀμαλιάδος, 8) Ἀγίου Νικολάου Γαστοῦνης, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Βαρθολομαίου, 10) Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀνδραβίδας, 11) Ἀγίου Δημητρίου Λεχαινῶν καὶ 12) Ἀγίας Τριάδος Βάρδας, προσκαλοῦμεν πάντας τοὺς ἐνδιαφερόμενους, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ὑποβάλλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Πύργῳ τῇ 25ῃ Μαΐου 1973

† Ὁ Ἡλείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 παραγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Γεωργίου Κίζιου, 2) Ἀγ. Ἀποστόλου Παύλου Γλυκονερίου καὶ 3) Ἀγ. Σοφίας Γλυφάδας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων δικαιολογητικῶν πρὸς κατάληψιν τῶν ὡς ἄνω Ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 5ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καλαμίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ καὶ πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 13ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 126/69 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἄρθρον 7 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 13 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι, ἄνευ διαγωνισμοῦ, τὴν κενὴν θέσιν δευτέρου Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μονεμ-

βασίας και Σπάρτης, ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά διὰ διορισμόν.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 23ῃ Μαΐου 1973

† Ὁ Μονεμβασιεὺς καὶ Σπάρτης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά πρὸς κατάληψιν τῶν χρηρουσῶν θέσεων Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν:

1) Ἀγίου Νικολάου Βίγλας. 2) Ἀγίου Γεωργίου Λούτσας. 3) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀμμουδιᾶς. 4) Κοιμ. Θεοτόκου Κ. Ρεμματιᾶς. 5) Ἀγ. Δημητρίου Ζερβοῦ. 6) Ἀγ. Γεωργίου Κ. Δεσποτικῆς. 7) Ἀγ. Μαρίνης Βαλανιδούσης.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 15ῃ Μαΐου 1973.

† Ὁ Νικοπόλεως ΣΥΓΓΛΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Τριῶν Ἱεραρχῶν τῆς ἐνορίας Σκιαθοῦ, ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρῶσεως ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 14ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ: 1) Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Ἀγδινῶν, 2) Ἀγίου Ἰωάννου Ἀμαρύνθου, 3) Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Γαλατσῶνος, 4) Ἀγίου Ἀθανασίου Γαλατσῶνος, 5) Ἀγίας Παρασκευῆς Καστανιωτίσσης, 6) Προφ. Ἡλιοῦ Κοτσιζίου, 7) Ἀγίου Δημητρίου Κουτούρου, 8) Ἀγ. Ταξιάρχων Ἀμαρῆς, 9) Ἀγίου Δημητρίου Μίστρου, 10) Ἀγίου Γεωργίου Πεισιῶνος, 11) Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Πολυλόφου, 12) Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἐλένης Προκοπίου, ὅπως, ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρῶσεως ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1973

† Ὁ Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη: «Ἄπαντα τὰ Παιδικά». Ἀθήναι 1973. Ἔκδοσις «Ἀστέρως» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου.

Ὁ γνωστὸς διὰ τὰς κλιμακώδεις καὶ σοβαρὰς ἐκδόσεις τοῦ Οἴκου «Ἀστὴρ» ἐκυκλοφόρησεν ἐσχάτως ἀπάνθισμα ἐκ

τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη, μετὰ τὰ καλύτερα διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν διηγήματά του. Τὰ διηγήματα αὐτά, ἐπιλεγμένα μετὰ αὐστηρὰ καὶ ψυχολογημένα κριτήρια, ἀποκορυφῶνουν τὰς ἀπαρμιλλοῦσας δυνατότητας τοῦ Ἀγίου τῶν νεοελληνικῶν Γραμμάτων ὡς πεζογράφου, διαπνεομένου ἀπὸ τὸ ἀγνὸν βίωμα τῆς ἑλληνορθόδοξου Παραδόσεως. Εἰς τὰς ἡμέρας μας, καθ' ἃς αἱ πνευματικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ ἀξίαι τῆς Ὀρθοδοξίας εἶναι ἀνάγκη νὰ προβληθοῦν ἐντονώτερον, ὁ ἐκδοθεὶς τόμος εἶναι πολὺτιμος προσφορά εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινόν, εἰδικώτερα δὲ εἰς τὴν νεότητά. Ἐδῶ, ὁ Παπαδιαμάντης, ὡς γράφει εἰς τὸν ἐμπνευσμένον Πρόλογον ὁ διακεκριμένος γράφων Ἱ. Μ. Παναγιωτόπουλος, φιλοτεχνεῖ τὸν λόγον ἀμὲν λεπτότητα καὶ τελειότητα, περιγράφει τὴν φύσιν, ψυχογραφεῖ καὶ παρουσιάζει τύπους μετὰ ἐνάργειαν καὶ ἀλήθειαν, προσφέρει ἐκφράσεις πικρὰς καὶ ἐπιγραμματικὰς, δίδει δηλαδὴ ὁμολογουμένως τὸν καλύτερον ἑαυτόν του. Ἐντροφῶν κανεὶς εἰς τὸν ὀγκώδη αὐτὸν τόμον, ἀποκομίζει τὴν πεμπτοῦσαν τοῦ Παπαδιαμάντη, καθίσταται δὲ οὕτω περισσώτερον Ἑλληναὶ καὶ ὀρθόδοξοι.

Β.Μ.

Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη: «Σημειώσεις ἐκατὸ ἡμερῶν». Ἀθήναι 1973. Ἔκδοσις «Ἀστέρως».

Καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐκδοσις τοῦ αὐτοῦ Οἴκου, εἶναι πλούσιον εἰς ὀρθόδοξον βίωμα καὶ ἀξιοσύστατον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ἐξάισιον λυρικὸν πεζογράφημα, μετὰ ἰδιότυπον καὶ χαριτωμένον γλωσσικὸν χαρακτήρα, προβάλλει μερικὰς πολυτίμως διὰ τὸ εὐσεβὲς Γένος μας ἀληθείας, ἀναγομένας εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ αἰσθητικὴν.

Β.Μ.

Ἀκολουθία καὶ Βίος τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου, ἐπισκόπου Πενταπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, ὡς καὶ Παροικητικῶν Κανῶν μετὰ Χαιρετισμῶν. Ἐπιμελεῖα μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἀθήναι 1973. Ἔκδοσις «Ἀστέρως».

Εἰς τὰς ἔως τοῦδε γνωστὰς λειτουργικὰς φυλλάδας τὰς συντεθείσας εἰς τιμὴν τοῦ λαοφιλοῦς Ἀγίου Νεκταρίου, τοῦ ἐν Αἴγινῃ λάμπαντος, προστίθεται ἤδη ἡ παρούσα, ἥτις δύναιται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία ἐκδοσις πληρεστέρα καὶ πλέον ἄφογος, ἐστολισμένη οὕσα καὶ μετὰ ὀραία βυζαντινὴν εἰκονογράφειαν.

Β.Μ.

Ἱερά Μητρόπολις Θεσ/νίκης. Φροντιστήριον ἱεροκηρύκων

Α'. Ἐρμηνεία Εὐαγγελίων τῶν Κυριακῶν.

1. Ἀπὸ τῆς Α' Κυριακῆς Λουκᾶ μέχρι τῆς Κυριακῆς τῶν Βαθίων.

Ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Μ. Φουντούλη. Ἔκδοσις Ἱ. Μονῆς Ἀγίας Θεοδόρας, Θεσσαλονίκης 1972.

Καρπὸν τοῦ Φροντιστηρίου ἱεροκηρύκων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσ/νίκης, τοῦ λειτουργούντος μετὰ εὐχὰς τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἱ. Φουντούλη, ἀποτελεῖ ὁ παρῶν τόμος, περιέχων τὴν ἑρμηνεῖαν τῶν εὐαγγελίων τῶν Κυριακῶν ἀπὸ Α' Λουκᾶ μέχρι Κυριακῆς τῶν Βαθίων καὶ συνιστῶν τὴν ἀπαρχὴν μιᾶς σειρᾶς ἐκδόσεων τοῦ Φροντιστηρίου, τὰς ὁποίας ἀνέλαβεν ἡ Ἱ. Μονὴ Ἀγίας Θεοδόρας Θεσσαλονίκης. Μετὰ τὴν σύντομον εὐλογίαν τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Λεωνίδου (σελ. 5), τὸν πρόλογον (σ. 7-10) καὶ τὴν λειτουργικῶς τοποθετούσαν τὰς εὐαγγελικὰς περικοπὰς Εἰσαγωγὴν (σ. 11-16) τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως καθηγητοῦ κ. Ἱ. Φουντούλη, ἀκολουθεῖ ἡ ἑρμηνεία 30 εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων (σ. 17-314), προτασσόμενου ἐκάστοτε τοῦ καμένου τοῦ ἀναγνωσματος.

Αἱ δημοσιεύμεναι εἰς τὸν ἐν λόγῳ τόμον ἑρμηνευτικαὶ ἀναλύσεις τῶν εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων εἶναι αἱ γενόμεναι κατὰ τὸ ἔτος 1968-69 ὑπὸ τοῦ ὑπερτενόντος τότε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσ/νίκης καὶ νῦν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

καθηγητού κ. Σ. 'Αγουρίδου, τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Σάκκου, τοῦ ὑφηγητοῦ κ. 'Ι. Καραβιδουπόπουλου καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ κ. Β. Στογιάννου, Δ.Θ. Συνίστανται δὲ αὐταὶ εἰς τὴν βάσει τῆς πατερικῆς παραδόσεως καὶ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης ἐρμηνείαν ἐκάστης περικοπῆς, ἐρμηνείαν βέβαια ὄχι μὲ στενοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος σχόλια, ἀλλὰ μὲ ἀπωτέραν προοπτικὴν τὴν παροχὴν εἰς τὸν ἱεροκλήρικα μῆς σωστῆς ἐρμηνευτικῆς ὑποδομῆς. Τὸν σκοπὸν ἄλλωστε αὐτὸν ὑπηρετεῖ καὶ ἡ εἰς τὸ τέλος πολλῶν ἐρμηνευομένων περικοπῶν σύνοψις τῶν κεντρικῶν νοημάτων αὐτῶν.

Τὸ κίτημα τῆς ἐπὶ βιβλικῶν βάσεων ἀνανεώσεως καὶ τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ ἀπ' ἄμβωνος κηρύγματος πρὸς ἐπιφειεστέρην οἰκοδομὴν τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καθιστᾷ τὸ τεῦχος τοῦτο ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ πάντα ἱερέα, ἱεροκλήρικα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν θεολόγον καθηγητὴν καὶ τὸν διδάσκαλον.

'Ὡς εὐχρηθῶμεν, ὅπως αὐτὴν τὴν ἀπαρχὴν τῆς πνευματικῆς συγκομιδῆς τοῦ Φροντιστηρίου τῶν ἱεροκλήρικων τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἀκολουθήσουν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀναγγελλθέντες λοιποὶ τόμοι μὲ τοὺς καρπούς τῶν ἐν αὐτῷ ἐργαζομένων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

'Ἰερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ 'Αποκορώνου, Χρυσοῦν 'Ιωβηλαῖον 'Αρχιερατείας Πατριάρχου 'Αθηνῶν γόρου, Πέμπτη Διακαινησίμου, 'Απριλίου ιγ', 'Ακολουθία 'Ἐορτασμοῦ, Χανιά 1972.

Εὐσταθίου Β. 'Ασημιάδου, 'Ο 'Ιγνάτιος καὶ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ρώμης, Θεσσαλονίκη 1972 σ. 50.

'Αρχιεπ. 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος 'Ιερωνύμου, 1829 ἡμέραι (17 Μαΐου 1967-16 Μαΐου 1972) εἰς τὸ Πηδάλιον, τόμος Α', πρὸ ἔργον τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, ἐν 'Αθήναις 1972, σ. 288+48 πίνακες.

'Ακολουθία τοῦ ἁγ. ἐνδόξου καὶ πανευφήμου 'Αποστόλου καὶ 'Ιερομόντου 'Ιακώβου τοῦ 'Αδελφοθέου, νῦν ἐκδιδομένη παρὰ τοῦ Σεβ. Μητροπ. Μηθύμνης 'Ιακώβου, 'Αθήναις 1972, σ. 32.

Μητροπ. Μηθύμνης 'Ιακώβου, 'Ο 'Εκκλησιασμός, 'Αθήναις 1972, σ. 64. 'Εμπεριστατωμένη μελέτη, δι' ἧς ἐρευνᾶται τὸ σπουδαιότατον ποιμαντικὸν τοῦτο θέμα, παρέχονται στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ ἀναλύονται ἀξιολογούμενοι καταλλήλως οἱ διάφοροι λόγοι, οἵτινες προβάλλονται ὡς δικαιολογία διὰ τὸν μὴ τακτικὸν ἐκκλησιασμόν. 'Η μελέτη καταλείπεται διὰ συγκεκριμένων προτάσεων περὶ τακτικοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ σχετικῆς ποιμαντικῆς 'Εγκυκλίου. Κ.Γ.Μ.

'Ιακώβου Γ. Κλεομβρότου, Μητροπ. Μυτιλήνης, 'Ο 'Ιερός Ναὸς τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου εἰς Μυτιλήνην ('Ιστορία-Τέχνη), Μυτιλήνη 1972, σ. 39+9 πίνακες.

Μητροπ. πρ. 'Ηλείας Γερμανοῦ, 'Ρήματα Ζωῆς (διαλέξεις ἡθικοκοινωνικαί) τόμ. Β', 'Αθήναις 1972, σ. 184.

'Ιακώβου Γ. Διαμαντοπούλου, 'Αναμνήσεις μου ἀπὸ τὴν 15ην 'Ιουλίου 1965, σ. 32, 'Αθήναις 1972.

Σωζ. Θωμοπούλου, Στρατιωτικὴ Βιβλιογραφία, ἀναγραφή τίτλων αὐτοτελῶν ἔργων (1758-1971) τεύχ. Γ', 'Αθήναις 1972, σ. 66. (Διεύθυνσις 'Εκδόσεων ΙΑΣ.).

Τοῦ αὐτοῦ, 'Ανάλεκτα 1970 τεύχος Β', 'Αθήναις 1970, σ. 96.

Constantine Cavnaros, St. Macarios of

Corinth, (Modern Orthodox Saints), ἀρ. 2. Belmont, Mass. U.S.A., σ. 120.

'Ιωάννου 'Αγγ. Λαπατᾶ, Δύο "Ἄγιοι τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας μας, 'Αθήναις 1971, σ. 62.

Θ. Δ. Μοσχονᾶ, 'Ανάλεκτα, ἀριθ. 21, 'Εκδόσεις τοῦ 'Ινστιτούτου τῶν 'Ανατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης 'Αλεξανδρείας, 'Αλεξάνδρεια 1972, σ. 248.

'Αλεξάνδρου Μωραϊτίδου, 'Ακολουθία τῆς 'Υπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Γοργοῦπηγού, ('Ἰερά Μονὴ «'Η Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Κεχροβουνίου Ν. Τήνου) Τῆνος 1972, σ. 24.

Μιχαλοπούλου 'Ηλ. 'Ανδρέα, 'Η ψυχολογία τοῦ Γιαννοῦλη Χαλεπᾶ (Τέχνη-Σταυρός-Ζωή-Πνεῦμα), 'Αθήναις, σ. 262+8 εἰκόνες.

Πρωθ. Νικολάου Π. Παπαδοπούλου, Δαμασκῶν 'Ιωᾶ διπλωματικαὶ σελίδες τοῦ 1821 (ἀπὸ τὴν 'Ιστορίαν τῶν Κληρικῶν 'Εθνεγεργῶν), 'Εν 'Αθήναις 1971, σ. 32.

Παναγιώτου Α. Πισκόπου, Λόγοι 'Επίκαιροι εἰς Θρησκευτικὰς, ἔθνικὰς καὶ σχολικὰς ἑορτάς, 'Αθήναις 1970, σ. 46.

'Ηλία 'Ι. Ρουμάνη, 'Ἐνα χαμόγελο (νεανικὸ θέατρο), ἐκδόσεις «Φῶς» — Χ.Ε.Ε.Ν., 'Αθήναις, σ. 48.

Σεμινάριον Θεολόγων Θεσσαλονίκης, ἀρ. 6, Παράδοσις καὶ ἀνανέωσις εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, Θεσ/νίκη ἀλφιβ' (1972), σ. 210.

'Αρχιμ. Θεοκλήτου Α. Στραγγα, Πρὸς ἀπολιτισμένον 'Αρχιερέα, 'Αθήναις 1972, σ. 32.

'Ι. Σ. τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς διοργανώσεως τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς 'Εκκλησίας, 'Η ποιμαντικὴ μέριμνα τοῦ 'Ιερέως ἐν σχέσει μὲ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ τὴν πρόληψιν τοῦ διαζυγίου, 'Αθήναις 1972, σ. 38 (Πολυγραφημένο).

Γεωργίου Τσανανᾶ, Εὐαγγέλιο καὶ ἀνανέωσις στὸν σύγχρονον προτεσταντισμὸν, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν 6ο τόμον τοῦ σεμιναρίου Θεολόγων Θεσ/νίκης ἀπαράδοσις καὶ ἀνανέωσις εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, Θεσ/νίκη 1972, σ. 28.

Δημητρίου Γ. Τσάμη, 'Η Πρωτολογία τοῦ μεγάλου Βασιλείου, Βυζαντινὰ κείμενα καὶ μελέται, 1, Κέντρον Βυζαντινῶν 'Ερευνῶν, Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 170.

'Αρχιμ. Νεκταρίου Χατζημιχάλη, Αἱ περὶ ἰδιοκτησίας ἀπόψεις ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας. Πατριαρχικὸν 'Ἰδρυμα Πατερικῶν μελετῶν, διατριβὴ ἐπὶ διδασκαλία, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 202.

'Αρχιμ. Χριστοδούλου Κ. Παρασκευαΐδη: Πόλεμος κατὰ τοῦ Σατανᾶ, 'Αθήναις 1973, σ. 88, 'Εκδόσεις «'Η Χρυσοπηγή».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

'Ανάπλασις, Μηνιαῖον "Ὀργανον ὁμωνύμου συλλόγου, περίοδ. Γ', ἀριθ. 215, 'Αθήναις 1973.

'Αναπαλμοί, 'Εκδιδ. ὑπὸ 'Ομίλου Νέων Παναγίας Χρυσοκαστριωτίσσης, τεύχ. 5, 6, 1971 'Αθήναις.

'Ακτῖνες, Μηνιαῖον περιοδικὸν ἐκδιδ. ὑπὸ ὁμωνύμου Χριστιανικῆς 'Ἐνώσεως, ἔτος 36ον, ἀριθ. 342, ('Ενδιαφέροντα θέματα 'Επιστήμης, Φιλοσοφίας, Κοινωνικῶν Ζητημάτων, Γραμμάτων, Τεχνῶν).

Άμπελος, Μηνιαίων δελτίον εκδιδόμενον υπό του Όρθοδόξου Ί. Ναού Άγ. Παρασκευής, έν Solingen Γερμανίας, έτος 3ον τεύχ. 10-13.

Άπόστολος Βαρνάβας, Έκκλησιαστικόν περιοδικόν τής Έκκλησίας Κύπρου, περ. Γ', τόμ. λδ', τεύχ. 1, 2, Λευκωσία 1973.

Άγιος Νεκτάριος ό θαυματουργός, μηνιαίων όρθόδοξον θερησκευτικόν περιοδικόν, έτος ζ', άριθ. 98-99 Θεσ/νίκη 1973.

Άναγέννησις, Μηνιαίων περιοδικόν τής Ίερās Μητροπόλεως Γορτύνης και Άρκαδίας, έτος ια', άριθ. 119, Μοίραι 1973.

Άλιεύς, Μηνιαίων Περιοδικόν εκδιδόμενον προνοία του Σεβ. Μητροπολίτου Μαντινείας και Κυνουρίας κ. Θεοκλήτου, άριθ. 36, Τρίπολις 1971.

Άπόστολος Τίτος, Δελτίον Ίερās Άρχιεπισκοπής Κρήτης, έτος ΚΒ', τεύχ. 5.

Άγγελιαφόρος, Μηνιαίων Καθολικόν Περιοδικόν, έτος 74ον, τεύχ. 710, Άθήναι.

Άμπελος, Περιοδικόν τής Ί. Μητροπόλεως Ήλειας και Όλένης, περίοδος Β', τεύχ. 7, Πύργος.

Άστυνομικά χρονικά, έκδοσις Άρχηγείου Άστυνομίας Πόλεων, έτος ΚΑ', τεύχ. 445, 1973.

Άρχεϊόν Έκκλησιαστικόν και Κανονικόν Δικαίου. Τετραμηνιαία Νομοκανονική Έπιθεώρησις, έτος ΚΖ', τεύχ. 1-2. Ίδρυτής Παν. Ί. Παναγιωτάκος (1946-1957). Διευθυντής Ίω. Μ. Πετριτάκης (1965-1972). Άθήναι 1972, σ. 68.

Έκ τών περιεχομένων: Ί. Μ. Πετριτάκης, Ή θέσις του Έλληνικου Παλαιοημερολογιακού ζήτηματος έν Έλλάδι. Γ. Ε. Άμπόνη, Ποία ή δικαιοδοσία του Ο.Δ.Δ.Ε.Π. επί τής ακινήτου και κινητής περιουσίας τών Ί. Ναών, Ί. Μονών κ.λ.π. Όδ. Λαμψίδου, δ. φ., Περιγραφή υίοθεσίας, έν άγριολογικῶ κεμένῶ. Γ. Ί. Μπότῆ, Ή δυνατότης κυκλοφορίας έντόπων τών Χιλιαστών. Έκκλησιαστική Νομολογία: Ένταφιασμός νεκρών (Άρειος Πάγος) και Συγκάνευσις ένοριών (Συμβούλιον Έπικρατείας).

Γρηγόριος ό Παλαμάς, Όργανον τής Ί. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, έτος ΝΔ', τεύχ. 623, Θεσσαλονίκη 1971.

Διδαχή, Μηνιαίων περιοδικόν τής Ί. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, έτος ΚΖ', τεύχος 288, Καλαμάτα 1973.

Δελτίον Έθνικου Ίδρύματος «Ό Βασίλειος Παύλος», Άφιέραμα στα 150 χρόνια του Βίκοσιένα, διμηνιαία έκδοσις, έτος ιβ', άριθ. 72, Φεβρ. Μάρτιος 1971.

Δελτίον Ένημερώσεως τών μελῶν τών ένορικῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, Άρχιεπισκοπή Άθηνῶν, άριθ. φ. 8.

Δελτίον Ή όδός του Κυρίου, Μηνιαίων όργανον Ίερās Μητροπόλεως Μηθύμνης προνοία του Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ίακώβου, έτος Ζ', άριθ. 73, Καλλονή 1973.

Δελτίον ένημερώσεως Ίερās Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγῶν, έτος ιγ', τεύχ. 138.

Δελτίον Τύπου, εκδιδόμενον υπό Ίερās Μητροπόλεως Παροναξίας, άριθ. 12.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- + Ό Ίωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ
- + Ό Σερβίων και Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
- + Ό Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

- A) Έσωτερικόν: Δραχμαί 300 έτησίως.
  - B) Έξωτερικόν: Δολάρια 12 έτησίως.
- Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνῶν, Εύκλεής 50ετηρίς τών περ. «Έκκλησία» και «Θεολογία».

Αί έκθέσεις του Μακ. κ. Ίερωνύμου και τών Σεβ. Προέδρων τών Μ.Σ.Ε. πρὸς τήν συνέλευσιν τής Ι.Σ.Ι. περί τών μετά τό 1967 πεπραγμένων τής Δ.Ι.Σ.

Έόρτια Γράμματα.

Έπίσκεψις του Μακ. Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου εις τό Οίκ. Πατριαρχείον.

Μάρκου Σιώτου, Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνῶν, Τό νόημα τής Ίστορίας κατά τήν Άγιαν Γραφήν.

Ίωάννου Καμίρη, Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνῶν, Α' Διάσκεψις τής Προπαρρασκευαστικής τής Άγ. και Μ. Συνόδου τής κατ' ανατολάς Όρθόδοξου Έκκλησίας Διορθόδοξου Έπιτροπής.

Μητροπ. Πλοϊεστίου Άντωνίου, Ή μοναστική ανανέωσις εις τήν Ρουμανίαν.

Δημ. Κωτσάκη, Φυσικόν κοσμοείδωλον, έλευθερία και προσευχή.

Πρεσβ. Άντ. Άλεβιζοπούλου, Ή μετανάστευσις εις Δ. Γερμανίαν.

Νομοθετικόν διάταγμα υπ' άριθ. 1398.

Συνοδικαί Έγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

Βιβλιοκρισίαι. — Ν. Βιβλία. — Περιοδικά.